

സാഹിത്യപഞ്ചാനനം

പി. കെ. പരമേശ്വരൻ നായർ ബി. എ.

സാഹിത്യപഞ്ചാനനം

പി. കെ. പരമേശ്വരൻ നായർ ബി. എ.

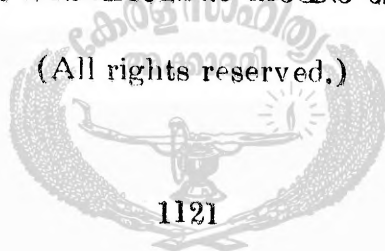
സാഹിത്യ പഞ്ചാനനൻ

(ഒരു പഠനം)

ഗ്രന്ഥകർത്താ

പി. കെ. പരമേശ്വരൻ നായർ ബി. എ.

(All rights reserved.)

ശ്രീരാമവിലാസം പ്രസ്സ്, തിരുവനന്തപുരം.

(രണ്ടാംപതിപ്പ് കാപ്പി 2000)

എല്ലാ പ്രതികളിലും ഗ്രന്ഥകാരന്റെ മുദ്രയുണ്ടായിരിക്കണം.

അവതാരിക.

പല ഉത്തമഗുണങ്ങളുടേയും നിർമ്മാതാവെന്ന നിലയിൽ കൈരളീഭക്തരായ സഹൃദയരുടെ സാമീപ്യമായ ആശങ്കയിനും കൃതജ്ഞതയ്ക്കും ഭാജനമായ ശ്രീമാൻ പി. കെ. പരമേശ്വരൻനായർ അവർക്കുളുടെ 'സാഹിത്യപഞ്ചാനനം—ഒരു പഠനം' എന്ന ഈ ഗ്രന്ഥം നമുക്കു നിരൂപണസാഹിത്യത്തിന് അനർഹമായ ഒരു സമ്പാദ്യമാണ്. സാഹിത്യപഞ്ചാനനന്റെ ജീവിതചരിത്രത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ട അനുബന്ധമെന്നോണം ആദ്യം പ്രസിദ്ധീകൃതമായ ഈ പ്രബന്ധം സ്വയംപര്യാപ്തമായ ഒരു ഗ്രന്ഥമെന്ന നിലയിൽ പ്രസാധിതമാകുന്നത് അതിന്റെ പൂർണ്ണതകൊണ്ടു സമീപീനവും സമുചിതവുമാണ്. മാഹന്മാരായ കവികളുടേയും സാഹിത്യകാരന്മാരുടേയും മേൽപ്പറഞ്ഞ കൃതികളെപ്പറ്റിയുള്ള നിരൂപണങ്ങൾ അങ്ങിന്റെ പ്രകീർത്തിക്കുളായി ചിലപ്പോൾ കാണാറുണ്ടായിലും, ഒരു സാഹിത്യകാരന്റെ പരിശ്രമങ്ങളുടെ സമഗ്രമായ പഠനംകൊണ്ടു സമന്വയസ്വരൂപം തെളിയിക്കുന്ന നിരൂപണസരണി മലയാളത്തിൽ പ്രായേണ അക്ഷിണ്ണമാണല്ലോ. "English Men of Letters" എന്ന ആംഗലി ഗ്രന്ഥപരമ്പരയിൽ അല്ലാതെ കവിയുടെ സർവ്വതഃപ്രസ്തുതമായ വ്യക്തിമാഹാത്മ്യവും അന്യവിഭിന്നതയും പ്രകടമായി പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന അവശ്യമായ അവലോകനം നമുക്കു പരിചിതമല്ല. നൂതനവും അനുസരണീയവുമായ ഒരു സരണിയായി സ്വപ്നദൃഷ്ടമാരും

ചെയ്ത് ഈ യുവസാഹിത്യകാരൻ കൈരളിയെ അലങ്കരി
യ്ക്കുകയും അനുഗ്രഹിയ്ക്കുകയും ആണ്. ശ്രീ. പരമേശ്വരൻനായ
രുടെ പ്രതിഭാവളത്താൽ സമുൽകീർണ്ണങ്ങളായ സാഹിത്യപ
ഞ്ചാനനന്റെ ഗ്രന്ഥമണികരം ഉജ്വലമായ വചഃസൂത്ര
ത്താൽ ഗുഹിതമായി ഇതേ നവസൃഷ്ടി പ്രസരിപ്പിയ്ക്കുന്നു!
പല കേരളീയ കവിവരേണ്യന്മാരുടെ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ സൂക്ഷ്മ
വും മർമ്മഗ്രാഹിയുമായ വിമർശനംകൊണ്ട് ഈയുള്ളവരെ
എന്നെയും അധമണ്ണരാക്കിയ സാഹിത്യപഞ്ചാനനനോ
ടുള്ള ഒരു യുവസാഹിത്യകാരന്റെ നിഷ്കൃതിയായ ഈ
കൃതി സർവ്വം ആദരണീയമാണ്.

ഭാഷാസ്നേഹികളായ സഹൃദയന്മാർക്കു യഥാർത്ഥമായ
സാഹിത്യാസ്വാദനത്തിന് ആശാസ്യമായ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശം
നൽകുന്ന ഇത്തരം ഉത്തമപ്രബന്ധങ്ങൾ ഇനിയും മലയാളഭാ
ഷയിൽ ഉണ്ടാകേണ്ടതാണല്ലോ. മഹനീയമായ ഈവധി
സാഹിത്യസേവനംകൊണ്ട് കൈരളിയെ ഉത്തരോത്തരം
അഭിവൃദ്ധിയാക്കുമാറ് സമുദയവിഭവാനുകൂല്യം ഈ യുവാ
വെന്ന് ഹൃദയപൂർവ്വം ആശംസിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

എൻ. ഗോപാലപിള്ള എം. എ.

മുഖവുര

‘സാഹിത്യചഞ്ചാനനൻ’ എന്ന ജീവിതചരിത്രഗ്രന്ഥം വായിച്ചു പല സന്തോഷത്തോടും, ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിലെ വിമർശനപരമായ അഭ്യായങ്ങൾ സമാഹരിച്ച് ഒരു പ്രത്യേക പുസ്തകമായി പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നതിന്റെ അഭിലാഷത്തിൽ ധൈര്യം സംസാരിക്കുകയുണ്ടായി. ചരിത്രപ്രതിപാദനത്തിനിടയ്ക്ക്, പി. കെ. യുടെ സാഹിത്യകൃതികളെപ്പറ്റി അനുകൂലമായി അഭിപ്രായപ്പെട്ട വിവരിക്കുവാനും വിമർശിക്കുവാനും ഇടയായി എങ്കിലും, കഥാവിവരണത്തിൽ അവഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതല്ലാത്ത ഏകാഗ്രതയ്ക്കുവേണ്ടി, പൊതുവിമർശനം പലതും അവസാനത്തെയ്ക്ക് മാറ്റിവയ്ക്കേണ്ടിവന്നു. കഥാനായകന്റെ ബഹുമുഖമായ നേട്ടങ്ങളിൽ ഏതു കൊണ്ടുംപ്രാധാന്യം അർഹിക്കുന്ന സാഹിത്യാംശത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ യഥാർത്ഥമാഹാത്മ്യം നിർണ്ണയിക്കുവാൻ ഈ അഭ്യായങ്ങളിൽ യഥാശക്തിയായിട്ടുണ്ട്. ജീവചരിത്രഗ്രന്ഥം വായിച്ചതിനുശേഷം, മഹാകവി ഉള്ളൂർ സഭയ്ക്കു അയച്ചുതന്ന ഒരു കത്തിൽ ഇപ്രകാരം പ്രസ്താവിക്കുന്നു:

“പി. കെ. യുടെ ബഹുമുഖമായ ലോകസേവനചലനങ്ങളുടെ സകല മർമ്മങ്ങളും നിങ്ങൾ സമഗ്രമായി ഗ്രഹിച്ചു” അവയിൽ ആ പ്രതിഭാശാലിയും പണ്ഡിതപ്രവേകനുമായ പുരുഷനേക്കു സിദ്ധിച്ച വിജയത്തെ സാഹിത്യസുരഭിലമായ ശൈലിയിൽ ഉപപാദിച്ചിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉദാത്തമായ കൈരളീസപത്നിയുടെ ഈ ഭക്തിയും ഇയ്യത്തയും നിങ്ങളുടെ പുസ്തകം, അനുവധാനതയോടുകൂടി മറിച്ചു നോക്കിക്കൊണ്ടുപോകുന്നവർക്കും സ്ഫുടമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതാണ്.”

വിലയേറിയ ഈ അഭിപ്രായത്തിൽ, പി. കെ.യുടെ സാമിത്വസപര്യയെ സ്പർശമാക്കുന്നതിൽ ഗ്രന്ഥത്തിന് സിദ്ധിച്ചതായി മഹാകവി സൂചിപ്പിക്കുന്ന വിജയത്തിന് മിക്കവാറും ഫേരുകൂട്ടമായി തിന്തിട്ടുള്ളത്, ഇപ്പോൾ ഗ്രന്ഥ രൂപത്തിൽ പ്രാധാന്യമേറിയ ഈ അദ്ധ്യായങ്ങളാണെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം.

പി. കെ.യുടെ വിമർശനം, ഗദ്യശൈലി, പാണ്ഡിത്യം, ഫലിതപരിഹാസങ്ങൾ, കവിത, വാചിതം, സംഭാഷണ മാതൃകയും എന്നിങ്ങനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാമിത്വപഞ്ചാനന്തരത്തെ പരിപോഷിപ്പിച്ച ഘടകങ്ങൾ ഓരോന്നിനേയും ഓരോ അദ്ധ്യായത്തിലായി വിശകലനം ചെയ്തു പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ള ഈ ഗ്രന്ഥം സാമിത്വപാഠശാലകൾക്ക് താല്പര്യജനകവും പ്രയോജനകരവുമായിരിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. പണ്ഡിതഗ്രന്ഥിയും വിമർശകവുമായ സംസ്കൃതകാളേജ് പ്രിൻസിപ്പാൾ ശ്രീ. എൻ. ഗോപാലചിള്ള അവർകൾ എം. എ. ഈ പ്രസിദ്ധീകരണത്തിലേക്ക് സഭയും എഴുതിത്തന്ന സംക്ഷിപ്തമെങ്കിലും മമഗ്രാഹിയും പ്രൗഢശാലാഭാവമുള്ള അവതാരികയ്ക്ക് ഞാൻ അദ്ദേഹത്തോടു് സദാശേഷം കൃതജ്ഞനാണ്. ഇതിന്റെ പ്രകൃഷ്ടശാലാപാഠം പരിശോധിച്ചതന്ന മാതൃസ്നേഹിതനും പുരാതനഗവേഷണവിചക്ഷണനുമായ വിചാർ വി. ആർ. ഹരമേശ്വരൻപിള്ള അവർകളുടെ സഹായത്തേയും നന്ദിപൂർവ്വം സ്മരിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

തിരുവനന്തപുരം.
20-9-1921 }

ഗ്രന്ഥകർത്താ.

വിഷയവിവരം

പീഠിക.	പേജ്
അദ്ധ്യായം	
1. സാഹിത്യവിമർശകൻ	10
2. ഗദ്യരീതി—ശൈലീവിലാസം	26
3. ഗദ്യരീതി—ഫലിതപരിഹാസങ്ങൾ	53
4. കവിത	72
5. പാണ്ഡിത്യം	92
6. വാഗ്മിത്വം	101
7. സംഭാഷണമാറ്റവും	119
8. ഉപസംഹാരം	135

ജീവചരിത്രസംക്ഷേപം.

പി. കെ. കൊല്ലവർഷം ൧൦൭൩-ാമാണ്ടു് മീനമാസം ൯-ാം- അമ്പലപ്പുഴ ത്രീകുണ്ഡസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിന്നു സമീപം കടമ്മാട്ടു് എന്നു വിട്ടിൽ ജനിച്ചു. അമ്മ കടമ്മാട്ടു കഞ്ഞു ലക്ഷ്മി അമ്മയും, അച്ഛൻ ആലപ്പുഴ പറവൂർ പൊഴിച്ചേരി മഠത്തിൽ ഓമോദരൻ പിലാപ്പള്ളിയും ആയിരുന്നു. കുടുംബത്തിലെ ധനസ്ഥിതി തൃപ്തികരമായിരുന്നില്ല; അച്ഛൻ പ്രാബല്യവലയിതന്നായിരുന്നു. അതിനാൽ ബാല്യകാലം അരിഷ്ടിച്ചാണു് കഴിഞ്ഞുകൂടിയതു്. പിതൃഗൃഹത്തിനടുത്തു ചില കുടിപ്പള്ളിക്കുടങ്ങളിൽ പ്രാരംഭവിദ്യാഭ്യാസം കഴിഞ്ഞു്, കളർക്കോട്ട തേവലപ്പാറത്തു മഷൻ പള്ളിക്കുടത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷ് വിദ്യാഭ്യാസം ആരംഭിച്ചു. അനന്തരം ആലപ്പുഴ ഗവണ്മെൻറു ഇംഗ്ലീഷ് ഹൈസ്കൂളിൽ ചേർന്നു് മരിക്കലേഷൻ വരെ അവിടെ പഠിച്ചു.

ബാല്യം മുതലേ പി. കെ. കവിതയിൽ ഉത്സുകനായിരുന്നു. അമ്പലപ്പുഴയും ആലപ്പുഴയും അതിനനുക്രമമായ സാഹചര്യങ്ങളാണു് ഉണ്ടായിരുന്നതു്. പിതൃഗൃഹത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്നപ്പോൾ കുറച്ച സംസ്കൃതം പഠിച്ചു. കവിതാമന്ദിരങ്ങളിലും അക്ഷരശ്ലോകത്തിലും അന്നേ ധാരാളം പഠിക്കുകയുണ്ടുവന്നു. ഹൈസ്കൂളിൽ പഠിക്കാലത്തു് 'സർവ്വതമിത്രം' എന്നൊരു പത്രവുമായി ഏർപ്പെട്ടു് ചില ലേഖനങ്ങൾ എഴുതി.

൧൦൭൧-ാമാണ്ടു് മരിക്കലേഷൻ ജയിച്ചു് തിരുവനന്തപുരം രാജകീയകാളേജിൽ ചേർന്നു. അച്ഛന്റെ ധനപരമായ

ക്ഷീണാവസ്ഥ വലിച്ചു; ഏറെ താമസിയാതെ, അദ്ദേഹം മരിക്കുകയും ചെയ്തു. തന്മൂലം വിദ്യാഭ്യാസ ചെലവുകൾക്ക് പി. കെ. തന്നെത്തന്നെ ആശ്രയിക്കേണ്ടിവന്നു. അതിലേക്ക് പത്രപ്രവർത്തനം ഒരു മാർഗ്ഗമായി സ്വീകരിച്ചു. 'മലയാളി'യുടെ പത്രാധിപത്യവും 'മലയാളമനോരമ'യുടെ ലേഖകത്വവും, പ്രധാനപ്പെട്ട രണ്ടു ധനാഗമ മാർഗ്ഗങ്ങളായിരുന്നു.

കാളേജിൽ, പ്രൊഫസർബോയിൽ, ഏ. ആർ. രാജരാജവർമ്മ എന്നീ പ്രശസ്ത വ്യക്തികളുടെ കാലമായിരുന്നു അത്. പി. കെ. അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ വളരെക്കുറച്ചു— വിശേഷിച്ചു ഏ. ആർ. രാജരാജവർമ്മയിൽനിന്നും ഏ. ആർ. തമ്പുരാണുമായുള്ള സമ്പർക്കം ദൂരവ്യാപകങ്ങളായ ഫലങ്ങൾ ഉൽപ്പാദിപ്പിച്ചു. സാംസ്കാരികതയിലേക്ക് പി. കെ. പൂർവ്വാധികം ശക്തിയോടെ ആകൃഷ്ടനായി തമ്പുരാന്റെ മാർഗ്ഗദർശിത്വത്തിലുള്ള ക്ലാസ്സിലെ വാദപ്രതിവാദങ്ങളിലും, മലയാളസമാജം മുതലായ സംഘടനകളിലെ വാഗ്മിത്വ പരീക്ഷണങ്ങളിലും പി. കെ. നേതൃത്വം വഹിച്ചു. സാംസ്കാരികതയിലുള്ള പാശ്ചാത്യ പരീക്ഷണങ്ങൾക്കു കൂടുതലും പ്രകടമാക്കി; ഗുരുഭൂതനാകട്ടെ, ശിഷ്യന്റെ വാസനകൾ കണ്ടറിഞ്ഞു് പേണ്ട പ്രോത്സാഹനങ്ങൾ നൽകിവന്നു.

മാനന്ത-ൽ, ബി. എ-ക്ക് രസതന്ത്രവിഷയത്തിലുള്ള പരജയം ജീവിതരംഗപ്രവേശത്തെ സ്വല്പം വിളംബിപ്പിച്ചു. അതിനിടയ്ക്ക് കൊല്ലം ഡിവിഷൻ കളക്ടറായി ക്ലാക്കായി ഏതാനും മാസക്കാലം കഴിച്ചു. അപ്പോഴേക്കും തിരുവനന്തപുരം രാജകീയഹൈസ്കൂളിൽ ഒരു

മുൻഷിയുടെ ഒഴിവുണ്ടായി. ഏ. ആർ. രാജരാജവർമ്മയുടെ പ്രത്യേകതാല്പര്യവും പ്രോണയും അനുസരിച്ച് പി. കെ. ആ ഉദ്യോഗ സ്ഥിരമായി അടുത്ത പരിശീലനം ബി. ഏ. മുഴുവൻ ജയിച്ചു. ഉടൻതന്നെ രാജരാജവർമ്മയുടെ ശുപാർശകാരം കോളേജിൽ മലയാള പണ്ഡിതരായി നിയമിക്കപ്പെട്ടു. എട്ടാഷക്കാരും പി. കെ. ആ ഉദ്യോഗത്തിൽ തുടന്നു. അതീതികൾക്ക് തമ്പുരാനുമായുള്ള വേഴ്സി വളരെ വലിച്ചു. തമ്പുരാൻ ഒന്നിൻ സാഹിത്യ സംരംഭങ്ങളിലെല്ലാം പി. കെ.യെ ഭാഗഭാഷിക്കിവന്നു. പി. കെ. സ്വന്തമായി പല യത്നങ്ങളും ചെയ്തു. അവ മിക്കവാറും സാഹിത്യഗവേഷണപരമായിരുന്നു. ഭാഗ്യംതംകളിപ്പാട്ട് പീഴതീർത്ത പാഠത്തോടും, വിജ്ഞയമായ രേഖതാരികയോടും കൂടി പ്രസാധനം ചെയ്തു; അതുപോലെതന്നെ അല്പാത്മരമായ ണവും. കൂടാതെ ഏഴുത്തട്ടിന്റെ ഭാരത്തിലെ 'സഭാം' 'കണ്ണം' എന്നീ പദ്യങ്ങൾ അവതരികകളോടും ടിപ്പണികളോടും കൂടി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. കഞ്ചൻനമ്പ്യാരുടെ സഭാപ്രവേശം, സത്യാസ്വരം, ഘോഷമന്ത്ര, ത്രിപുരമനം, കല്യാണസൗഗന്ധികം എന്നീ തുള്ളലുകൾ വ്യാഖ്യാനങ്ങളോടും വിമർശനങ്ങളോടുംകൂടി ഇദ്ദേഹമമായി സംസ്കരിച്ചു പ്രകാശിപ്പിച്ചു. പഞ്ചേന്ദ്രോപാഖ്യാനം പറയൻതുള്ളലിന്റെ താളിയോലഗ്രന്ഥം കണ്ടുപിടിച്ചു വെളിപ്പെടുത്തി.

കഞ്ചൻ നമ്പ്യാരുപറ്റി വിപുലവും വിജ്ഞയവുമായ ഒരു ഗ്രന്ഥമെഴുതി---'കഞ്ചൻ നമ്പ്യാർ'. അതു ഭാഷയിലെ ആദ്യത്തെവിമർശനഗ്രന്ഥമാണ്; നമ്പ്യാരുടെ കാലത്തേയും, കവിതാമാഹാത്മ്യത്തേയും, വ്യക്തിപ്രഭാവത്തേയും

സ്ഫടികസ്ഫുടമാക്കിയ പ്രഥമവേഷണഗ്രന്ഥം. പി. കെ. യുടെ വിമർശനപദവിയുടെ അസ്ഥിവാസം അതിൽ ഉറച്ചു.

അദ്ധ്യാപകജീവിതം പി. കെ. ദീർഘകാലം തുടർന്നില്ല. ശമ്പളം തുറന്നുവെച്ചിരുന്നു—അമ്പതുരൂപ മാത്രം. പിതാവിന്റെ ചരമശേഷം കടംബ സംരക്ഷണഭാരം താൻതന്നെ എറെറടക്കേണ്ടിവന്നു. അദ്ധ്യാപകവൃത്തിയും, ലേഖനവ്യവസായവും, ഗ്രന്ഥാദ്ധ്യാപനജോലിയുംകൊണ്ട് കിട്ടിവന്ന ആദായങ്ങൾ അത്രതുറുപ്പുമല്ലായിരുന്നു; എങ്കിലും, ആകപ്പാടെ യുള്ള ചെലവിന് മതിയായില്ല. കൂടുതൽ ശമ്പളം അനുവദിച്ചിച്ച് പി. കെ.-യെ കാളേജിൽതന്നെ തുടരുന്നതിനു ഉത്സാഹിപ്പിക്കാൻ ഏ. ആർ. രാജരാജവർമ്മ വളരെ പരിശ്രമിച്ചു; പക്ഷേ ഫലപ്പെട്ടില്ല. പി. കെ യുടെ ബുദ്ധിശക്തിയും കഴിവുകളും, ക്രമേണ കൂടുതൽ വിശാലമായ ഒരു രംഗത്തേക്ക്,—അഭിഭാഷകവൃത്തിയിലേക്ക്—അദ്ദേഹത്തെ ആകർഷിച്ചു. അദ്ധ്യാപകജോലിക്കിടയിൽതന്നെ നിയമപരീക്ഷയ്ക്കു പഠിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. താമസ്യതാതെ പരീക്ഷയിൽ ജയിച്ചു. ഉടൻതന്നെ ജോലി രാജിവെച്ച് കാളേജ് വാട്ടു.

ഫറൂക്-ൽ ആലപ്പുഴക്കോടതിയിൽ അഭിഭാഷകവൃത്തി ആരംഭിച്ചു. ഒരുവർഷത്തിനകം കോട്ടയത്തേക്കു പ്രാക്ടീസിംഗ് മാറി. പുതിയ തൊഴിലിൽ പ്രാരംഭമുതലേക്കു വിജയലക്ഷ്മി കടക്കുകയും ചെയ്തു. ഏതാനും വർഷങ്ങൾക്കകം കോട്ടയത്തെ അഭിഭാഷക നേതാവെന്ന പദവിനേടി. ആദായവും, സമ്പാദ്യവും, പ്രശസ്തിയും വർദ്ധിച്ചു. ഫറൂക്-ൽ പോഷാർ

നാരായണമേനോൻ അവർക്കുള്ള പുത്ര ശ്രീമതി പാറക്കുട്ടി അമ്മയെ വിവാഹം ചെയ്തു.

അഭിഭാഷകവൃത്തി സാഹിത്യ സംരംഭങ്ങളെ മന്ദീഭവിപ്പിച്ചു. എങ്കിലും നൈസർഗ്ഗികവാസനകളെ ശിഥിലിച്ചില്ല. “ഭാഷാപോഷിണി” “കേരളം” മുതലായ മാസകളോടുണ്ടായ ബന്ധം സാഹിത്യപരമായ പ്രവർത്തനങ്ങളെ ത്വരിപ്പിച്ചു. അന്നെഴുതിയ പ്രബന്ധങ്ങളിൽ പ്രാധാന്യം ക്രിസ്തുമതാധിപത്യത്തിനാണ് നൽകേണ്ടത്. പ്രൗഢ ഗംഭീരവും പാണ്ഡിത്യനിർഭരവുമായ ആ പ്രബന്ധം പി. കെ. യുടെ നിരൂപണശക്തിക്ക് ഒരു യഥാർത്ഥമാനദണ്ഡം തന്നെയാണ്. ‘സാഹിത്യസ്പർശിതമായ വിജയനഗരചരിതം’ ഉണ്ണൂരിലിസന്ദേശനിരൂപണം, ധർമ്മരാജാനിരൂപണം മുതലായി പലതും അന്നത്തെ സാഹിത്യസംരംഭങ്ങൾക്കിടയ്ക്ക് പി. കെ. എഴുതിയിട്ടുണ്ട്. ‘ശ്രീമൂലമകുതാവലി’ എന്ന ഖണ്ഡകാവ്യമാണ് മറ്റൊന്ന്.

സാഹിത്യപ്രവർത്തനത്തേക്കാൾ, പൊതുക്കാര്യങ്ങളിലും സമുദായചരിഷ്കാരപരിശ്രമങ്ങളിലും പി. കെ. കൂടുതൽ ഉത്സുകനായി കാണപ്പെട്ടു. ഇത് ക്രമേണ സമുദായനേതൃത്വത്തിലേക്കു നയിച്ചു. നായർസമുദായ പരിഷ്കരണം അന്നത്തെ പ്രമുഖപ്രശ്നങ്ങളിൽ ഒന്നായിരുന്നു. അനാചാരധർമ്മസന്നിരം, സംഘടനയ്ക്കും, ദായകൃതപരിഷ്കാരത്തിനും വേണ്ടി അന്ന് സമുദായം ഉദ്യമിക്കുകയായിരുന്നു. പി. കെ. തന്റെ പ്രബന്ധങ്ങളും പ്രസംഗങ്ങളും വഴി അവയ്ക്കു സാരമായ പ്രചോദനം നൽകി. ഫാൻ-ൽ സ്ഥാപിച്ച ‘സോഷ്യൽറിഫോംലീഗി’ന്റെ അദ്ധ്യക്ഷനെ

നുള്ള നിലയിൽ പുതിയ നായർ ബില്ലിന്റെ തത്വങ്ങളിൽ പൊതുജനങ്ങൾക്ക് വിശ്വാസം വരുത്തുന്നതിലേക്ക് യത്നിച്ചു; ആലോചനകൾക്കുശേഷം ജനകീയാനുഭൂതിയെ വെളിപ്പെടുത്തുന്നതിനും ശ്രമിച്ചു. ഫ്രാൻസ് പ്രകാശമായ അനുരീക്ഷത്തിൽ നടന്ന പര്യടനം നായർ സമ്മേളനത്തിലും തുടർന്നുണ്ടായ കൊല്ലം സമ്മേളനത്തിലും ആധ്യക്ഷ്യം വഹിച്ചു. അതേവർഷംതന്നെ അമ്പലപ്പുഴവെച്ചു നടന്ന നായർ സമ്മേളനത്തിനും പി. കെ. സമയോചിതമായ നേതൃത്വം നൽകി. പുതിയ നായർ ബില്ലിന്റെ ചരിത്രത്തിൽ ഈ സമ്മേളനങ്ങൾക്കുണ്ടായുള്ള പ്രാധാന്യം സുവിചിതമായിട്ടുള്ളതാണ്. ഫ്രാൻസ് നായർ ബിൽ നിയമസഭയിൽ ആലോചനയ്ക്കു വന്നു. അപ്പോഴുണ്ടായ തീവ്രമായ വാദപ്രതിവാദങ്ങളിലും ഉൾക്കടെമായ സംഭവവികാസങ്ങളിലും പി. കെ. യുണ്ടായിരുന്നത്ര പ്രാമുഖ്യം, ഭരണപക്ഷ ബില്ലിന്റെ അവതരണകനോഴിച്ചു മറുപടിയെങ്കിലും മെമ്പർമാർക്കുണ്ടായിരുന്നവെന്ന് തോന്നുന്നില്ല.

ബാല്യാൽപ്രദതിയുണ്ടായിരുന്ന മന്ത്രിമാനും പൊതുക്കാര്യജീവിതത്തിനിടയ്ക്കു പരിപൂർണ്ണമായി. കോട്ടയം വൈ. എം. എച്ച്. എ-യുടെ അദ്ധ്യക്ഷനായിരുന്നപ്പോൾ മൈസൂരവതാല്പര്യസംരക്ഷണത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കി അദ്ദേഹം ചെലുത്തു. വായു - ഭവനം വിഭജനക്കമ്മിറ്റിയിൽ മെമ്പറായ നിലയിൽ ഫ്രാൻസ് പി. കെ. യെ ഭിന്നഭിന്ന പ്രായവിഭാഗങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചു. ഭവനങ്ങളുടെ യഥാർത്ഥ ഉടമസ്ഥാവകാശം കർമ്മാദിനികായമാണെന്നും, സർക്കാരിന് അതിൽ ഒരു ട്രസ്റ്റിന്റെ അധികാരം മാത്രമേ ഉള്ളൂവെന്നും ഉള്ള തത്വത്തെ ആ റിപ്പോർട്ടുകൊണ്ട് അതിസമത്വമായ

രീതിയിൽ സ്ഥാപിച്ചു. അനന്തരമുണ്ടായ വെന്യൂ—ദേവ സ്വരം വിഭജനത്തിൽ പി. കെ.യുടെ റിപ്പോർട്ടിന്റെ പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ സുസ്സജ്ജമായി കാണാനാണു്. ഭാഷാശാസ്ത്രം, ഭേദ സംഗ്രഹം പ്രശ്നത്തിന്റെ പരിഹാരവിഷയത്തിൽ ആ റിപ്പോർട്ടു് ഒരു സുസ്ഥിരപ്രമാണമായി നിലനില്ക്കുകയും ചെയ്തു.

ഫ്രാൻസ്-ൽ പി. കെ. അമ്പലപ്പുഴ നിയോജകമണ്ഡലത്തിൽനിന്നും ബഹുഭൂരിപക്ഷത്തോടെ തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു. ഫ്രാൻസ്-ൽ തിരുവനന്തപുരത്തേക്കു പ്രാക്റ്റീസിംഗ് മാറ്റി. ഫ്രാൻസ്-ൽ എതിരില്ലാതെ വിണ്ടും നിയമസഭയിൽ പ്രവേശിച്ചു. പി. കെ.യുടെ നിയമസഭാജീവിതം സമുജ്ജ്വലമായിരുന്നു. വാഗ്മത്വത്തിലും വിവാദചക്രത്തിലും അദ്ദേഹത്തിന്നു് കിടന്നിരിക്കത്തക്ക മുതക്കും എതിരാളികളേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ജനകീയതാല്പര്യങ്ങളിൽനിന്നും ഒരിക്കലും വ്യതിചലിച്ചിട്ടില്ല. വൈക്കം സത്യാഗ്രഹം (സഞ്ചാരസംഗ്രഹപ്രമേയം) വർത്തമാനപ്പത്രം തുടങ്ങി, മുതലായ പ്രശ്നങ്ങൾ നിയമസഭയിൽ വാദപ്രതിവാദത്തിന്നു വന്നപ്പോൾ പി. കെ.യുടെ വ്യക്തിപ്രഭാവോജ്ജ്വലമായ നേതൃത്വവും നിയമവിമർശനനവീകരണമായ വാദങ്ങളും ജനകീയക്ഷിയിയുടെ ഉറച്ചനിലയെ സാരമായി സഹായിച്ചു.

ഫ്രാൻസ്-ൽ തിരുവനന്തപുരത്തുവെച്ചു് സർ. എം. വിശ്വേശ്വരയ്യയുടെ ആദ്ധ്യക്ഷ്യത്തിൽ ഒക്കിണേന്ത്യൻ നാട്ടുരാജ്യസമ്മേളനം നടത്തപ്പെട്ടപ്പോൾ സ്വാഗത സംഘാജ്യക്ഷനായിത്തെരഞ്ഞെടുത്തതു് പി. കെ.യെയാണെന്നു, അന്നു ചെയ്ത പ്രസംഗം നാട്ടുരാജ്യകാര്യങ്ങൾ സംബന്ധിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിനുള്ള അഗാധപാണ്ഡിത്യത്തെ വ്യക്തമാക്കി.

അതേവർഷത്തിൽതന്നെ പി. കെ. ഫൈക്കോടതി ജഡ്ജിയായി നിയമിക്കപ്പെട്ടു. നാലുവർഷത്തെ ഉദ്യോഗ കാലത്തിനിടയ്ക്ക് തിരുവിതാംകൂറിലെ പ്രശസ്ത ന്യായാധിപന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ. ഉജ്ജ്വലമായ ഒരു സ്ഥാനം സമാജിച്ചു. ൧൧൮൯-ൽ ജോലിയിൽനിന്നും വിരമിച്ചു.

പൊതുക്കായ് ജീവിതത്തിലായാലും ഔദ്യോഗികജീവിതത്തിലായാലും പി. കെ. സമജമായ സാഹിത്യപ്രതിപത്തിയെ പുലർത്തുകതന്നെയല്ല, തിരുവനന്തപുരത്തേക്കും പ്രാകുറിസ് മാറിയതിനുശേഷം എഴുതിയ പ്രബന്ധങ്ങളിൽ പ്രാമുഖ്യം അർഹിക്കുന്നവ രണ്ടാണു്. — 'തൃച്ചെത്തെഴുത്തച്ഛനു്, 'ഉണ്ണായിവാര്യാം. ഇവയിൽ 'തൃച്ചെത്തെഴുത്തച്ഛനു്' പി. കെ.-യുടെ നിരൂപണഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ മകുടധ്വാനത്താണു് അർഹതന്നെ. ആധുനിക സാഹിത്യത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കിയും പി. കെ. ചില വീമർശങ്ങൾ ഇക്കാലത്തു നടത്തി. സാഹിത്യ പരിഷൽ സമ്മേളനങ്ങളിലാണു് അതിനു് മിക്കവാറും സന്ദർഭങ്ങളുണ്ടായതു്. ഇടപ്പള്ളി, തിരുവനന്തപുരം, കൊല്ലം, എറണാകുളം എന്നീ സ്ഥലങ്ങളിൽവെച്ചു നടന്ന സമ്മേളനങ്ങളിൽ പി. കെ. ചെയ്ത അദ്ധ്യക്ഷപ്രസംഗങ്ങൾ പഠനാർഹങ്ങളാണു്. കമാനാശാന്റെ കവിതകളെ ആസ്പദമാക്കി നടത്തിയ വീമർശങ്ങൾ ചില വാദപ്രതിവാദങ്ങൾക്കും ഇടയാക്കി.

ഉദ്യോഗത്തിൽനിന്നും വിരമിച്ചശേഷം പി. കെ. വീണ്ടും പൊതുക്കായ് ജീവിതത്തിലേക്കുതന്നെ പ്രവേശിച്ചു. തീവ്രമായ ഒരു മത്സരത്തിനുശേഷം അമ്പലപ്പുഴ നിയോജകമണ്ഡലത്തിൽനിന്നും വീണ്ടും നിയമസഭാംഗ

മായി തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു. നിയമസഭയിൽ ലീറബൽ കക്ഷിയുടെ നേതാവായി, ആ വർഷത്തിൽതന്നെ തിരുവനന്തപുരം നായർസമ്മേളനത്തോടനുബന്ധിച്ചു നടത്തിയ ഹൈന്ദവമഹായോഗത്തിൽ അദ്ധ്യക്ഷനായി വരികപ്പെട്ടു. പുതുതായി സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ട ദേവസ്വം ലീഗിന്റെ നായകനും പി. കെ. യായിരുന്നു. ദേവസ്വങ്ങൾ ഹിന്ദുസമുദായത്തിന് വിട്ടുകിട്ടണമെന്നുള്ള ഒരു പ്രക്ഷോഭണമാണ് ദേവസ്വം ലീഗിൽ അന്തർഭവിച്ചിരുന്നത്. അതിനെ തുടർന്ന് പി. കെ. തയ്യാറാക്കിയ 'ദേവസ്വംബിൽ' നിയമസഭയിൽ അവതരിപ്പിക്കാൻ അനുവാദം ലഭിച്ചിട്ടു.

ഇതിനിടയ്ക്ക് വൈജ്ഞാനികവും സാംസ്കാരികവുമായ പല സംരംഭങ്ങളിലും പി. കെ. ഏർപ്പെട്ടു. 'സഹൃദയസമാജം' 'ആർത്ഥ്യാസ്കാളേജ് ഓണേഴ്സ്സമാജം' എന്നീ സംഘടനകളോടും, 'സഹൃദയ' മാസികയോടും ഉണ്ടായ സമ്പർക്കങ്ങൾ സാഹിത്യനിർമ്മാണത്തിന് പ്രചോദകങ്ങളായിരുന്നു. 'കിമപികാവ്യം' 'പ്രയോഗദിപിക' മുതലായ ഗ്രന്ഥങ്ങളും, 'കല്യാണസൗഗന്ധികവാദം' തുടങ്ങിയ വാദപ്രതിവാദ പ്രബന്ധങ്ങളും ഇക്കാലത്താണ് എഴുതിയത്. വിരരാഘവപട്ടയം 'ഉണ്ണിനീലിസന്ദേശം' 'കേരളവർമ്മകാലം' മുതലായവയെ അധികരിച്ചുണ്ടായ വാദപ്രതിവാദങ്ങളിലും പി. കെ. സജീവമായി പങ്കെടുത്തു. ൧൧൧൧-ൽ മദ്രാസ് സർവ്വകലാശാലാ സെനറ്റിൽ അംഗമായി തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു. ആയാണ്ടു മേടത്തിൽ ചെഴ്വരസ്ത്രീസമ്മേളനം സംബന്ധിച്ചുള്ള പ്രാരംഭനേടപദികളെപ്പറ്റി ആലോചിക്കുവാൻ സ്വഗൃഹത്തിൽ ഒരു സമ്മേളനം വിളിച്ചുകൂട്ടി.

ഇങ്ങനെ അത്യന്തം പ്രവൃത്തിയുമായ ഒരു പൊതു ക്ഷാത്രിജീവിതത്തിൽ വ്യാപരിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കവെ, ഇടവമാ സത്തിൽ പി. കെ. പെട്ടെന്നു രോഗബാധിതനായി. വിര പിൻമുറയായ ഒരു വ്രണം വളർച്ചയിനാൽ കാൽ മേൽക്കേണ്ടിവന്നു. സ്ഥിതി ആശങ്കാജനകമായിരുന്നു. എങ്കിലും ക്രമേണ ആശ്വാസകരമായ നിലയിലെത്തി. ശയ്യാവലംബിയെങ്കിലും വീണ്ടും സാഹിത്യസംരംഭങ്ങളിൽ മുഴുകി. സ്മരണ മണ്ഡലത്തിന്റെ നിർമ്മിതി ആരംഭിച്ചു. പാലേലേഖനങ്ങളും പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് സുഖക്കേടും തലപൊക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. എങ്കിലും ആ ധിഷണാവൈഭവം അന്യൂനമായി പ്രവർത്തിച്ചു. ആത്മകഥ, മദ്ധ്യവയോദശയുടെ ആരംഭഘട്ടം വരെ എഴുതിയിട്ടുള്ളു. ൧൧൧൩. മകരം ൨൮-ാം അവിചാരിതമായിരോഗം വളർച്ച. ആ രാത്രിയിൽതന്നെ പി. കെ. അനായാസമായവിധം പരമഗതി അടഞ്ഞു.

സാഹിത്യ പഞ്ചാനനൻ

(ഒരു പഠനം)

പീഠിക.

വാശാലപരിധിയിലും വിവിധ മണ്ഡലങ്ങളിലുമായ നിരന്തരം പ്രവർത്തിച്ചുവന്ന ഒരു കർമ്മകശലനായിരുന്നു സാഹിത്യ പഞ്ചാനനൻ പി. കെ. നാരായണപിള്ള. അഭിഭാഷകൻ, സമുദായപരിഷ്കർത്താവ്, രാഷ്ട്രീയപ്രവർത്തകൻ, വിമർശകൻ, കവി, ഗദ്യകാരൻ, പണ്ഡിതൻ, പ്രാഡ്ഢിവാകൻ, വാഗ്മി, ഫലിതസ്വന്തൻ, സംഭാഷണചതുരൻ, വൈയാകരണൻ എന്നിങ്ങനെ സുദീർഘമായ ഒരു പട്ടിക കൊണ്ടുമാത്രമേ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാഹചര്യങ്ങളും സമാജികതയുമായ നേട്ടങ്ങളെ രേഖപ്പെടുത്തുവാൻ സാധ്യമാകൂ. എന്നാൽ ബഹുമുഖമായ പരശതം പ്രവൃത്തിപരമ്പരകളിൽ പ്രധാനമേയ്ക്ക് അപ്രധാനമേയ്ക്ക്, താൽക്കാലികമേയ്ക്ക് ചിരസ്ഥായി ഏതു എന്നിങ്ങനെ ചില ചിന്താകോടികളെ അഗ്രയിച്ച് സൂര്യപുഷ്പം സമുദായത്തിൽ ഇന്നും ഭാവിയിലും കലിക്കാവുന്ന സ്ഥാനം നിർണ്ണയിക്കേണ്ടത് ജീവിതവിമർശകന്റെ കർത്തവ്യമാകുന്നു. മേല്പറഞ്ഞ വിവിധ നേട്ടങ്ങളെ സംഗ്രഹിച്ച് അപഗ്രഥനംചെയ്യുന്ന പക്ഷം പി-കെ-യുടെ ജീവിതം ത്രിമാന്ദ്യീണമായ ഒരു ഗതി അവലംബിച്ചിരുന്നതായിക്കാണാം. ഭൗതിക സമുന്നതിക്കു

വേണ്ടി സമാശ്രയിച്ച ഔദ്യോഗികവും തൊഴിൽപരവുമായ രണ്ടു സരണികളും, സ്വാഭാവിക വാസനാഗതി അനുസരിച്ച് തുടങ്ങുന്ന സംസ്കാരികവും സാഹിത്യപരവുമായ പരിശ്രമപഥവുമായിരുന്നു പി.കെ. യുടെ ജീവിതനിമുനഗ അവലംബിച്ച മാർഗ്ഗരേഖ. ഇവയിൽ ആദ്യപഥം അദ്ദേഹത്തെ അദ്ധ്യാപകൻ, ന്യായാധിപൻ എന്നീ നിലകളിലേക്കും, രണ്ടാമത്തേത് സമുദായനേതാവ്, രാഷ്ട്രീയകാര്യ വിചക്ഷണൻ എന്നീ സ്ഥാനങ്ങളിലേയ്ക്കും, മൂന്നാമത്തേത് ഗ്രന്ഥകാരൻ, പണ്ഡിതൻ, കവി, വിമർശകൻ, വാഗ്മി എന്നീ നിലകളിലേക്കും നയിച്ചു. മൂന്നു മാർഗ്ഗങ്ങളുടേയും സംയോജനഫലമായി കഥാപുരുഷൻ കഴിഞ്ഞ ദശകങ്ങളിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന കേളികേട്ട കേരളീയരുടെ പാശ്ചാത്യ അനുപമമായ ഒരു സ്ഥാനത്തിന് അർഹനായിത്തീർന്നു. ഇതിൽ എന്താണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മഹത്വത്തിന്റെ ചിരന്തനതപത്തെ പരിരക്ഷിക്കുവാൻ പോകുന്നതെന്നുള്ള വിചാരം ഈ അവസരത്തിൽ ഉപപന്നമായിരിക്കുന്നു. അഭിഭാഷകൻ, ന്യായാധിപൻ, നിയമസഭാസമാജികൻ, സമുദായനേതാവ് രാഷ്ട്രീയകാര്യവിശാരദൻ എന്നീ സ്ഥാനങ്ങളാലാണു് പി. കെ. തന്റെ ജീവിതകാലത്തു പ്രാമാണ്യവും പ്രശസ്തിയും സ്വാധീനശക്തിയും സമ്പാദിച്ചതു്. ഗ്രന്ഥകാരനും പണ്ഡിതനും ആയ പി. കെ.യുടേ ചരിത്രസ്ഥാനം മാത്രമെ ജനസാമാന്യം കല്പിച്ചിരുന്നുള്ളൂ. എന്നു മാത്രമല്ല ഔദ്യോഗിക മഹിമയുടേയും, സമുദായനായകത്വത്തിന്റെയും അവലംബമില്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ കഥാപുരുഷന്റെ സാഹിത്യനായകത്വം ഇത്രയെങ്കിലും അംഗീകൃത

മാകുമായിരുന്നുവോ എന്നുതന്നെ സംശയിക്കണം. ആധുനികലോകം ഔദ്യോഗികപ്രഭാവത്തിനും ജനനേതൃത്വത്തിനും കല്പിച്ചിരിക്കുന്ന വില അത്ര ഉപരിയാണ്.

എന്നാൽ മരവശംകൂടി അലോചിക്കേണ്ടതിരിക്കുന്നു. ഔദ്യോഗികമഹിമയും, ജനനായകത്വവും എത്രയോ ക്ഷണസ്ഥായിയായ സംഗതികളാകുന്നു. ജീവിതകാലത്തു ഒരു വനെ ആവക മേന്മകൾ എത്രതന്നെ പ്രബലനാക്കിയേക്കാമെങ്കിലും ആ പ്രാബല്യം ലോകത്തിൽനിന്നുമുള്ള അയാളുടെ തിരോധാനന്തോടുകൂടി മറയുന്നു. ജീവിതമത്സരത്തിൽ തന്നെക്കാൾ ശക്തി കുറഞ്ഞവരും അതിഗമിച്ചും അടിപെടുത്തിയും നേടിയ നേട്ടങ്ങളെ പിൽക്കാലത്തു ജേതാവിന്റെ ശക്തിക്ഷയത്തോടെ ജനങ്ങൾ ഏതാണ്ടൊരു പ്രത്യാഘാതബുദ്ധിയോടുകൂടി വിക്ഷിപിക്കുന്നു. ത്യാഗസമ്പന്നമായ വല്ല സേവനവുംകൊണ്ടു സമാജിച്ചിട്ടുള്ള യശസ്സ് നിലനില്ക്കുമെന്നുള്ളതു തീർച്ചതന്നെ. എന്നാൽ അതിൽപ്പോലും ഒരുവന്റെ ആത്മാർത്ഥതയും നിസ്സപാർത്ഥതയും ചോദ്യവിഷയമായിട്ടാണിരിക്കുന്നതെങ്കിൽ—അങ്ങനെയല്ലാത്ത പൊതുജനനേതാക്കൾ എത്രയോ വിരളമാണ്—ആ യശസ്സിന്റെ നിലനില്പ് സംശയഗ്രസ്തം തന്നെ. പി. കെ. മണോജ്ജേരീ മുതലായവർ ഉൾപ്പെടുന്ന പൊതുജനനേതൃവിഭാഗം ത്യാഗശീലത്തിൽ അത്ര സമ്പന്നമായിരുന്നുവെന്നു പറയാൻ സാധ്യമല്ല. സ്വാഭാവികമായ സേവനൈത്ത്യം അവരിൽ പ്രകടമായിട്ടുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും ഭൗതികജീവിതവിജയത്തിനുള്ള ഉപാധിയായിട്ടുംകൂടിയാണ് പൊതുക്കാര്യപ്രചരണത്തെ അവർ പരിഗണിച്ചതെന്ന് ആകുമോനി

കൂടാതെ പറയാവുന്നതാണ്. ആ നിലയ്ക്ക് പൊതുജന സേവനമെന്ന അഭിസ്ഥാനത്തിന്മേൽ മാത്രം അവരുടെ യശസ്സും അത്ര ഭദ്രമായി നിലകൊള്ളുന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഉദ്യോഗജീവിതം ലോകോപകാരത്തേക്കാൾ സ്വകീയോൽക്കർഷ്ഠത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കിയുള്ള ഒരു നേട്ടമായല്ലാതെ മറ്റൊരു വിധം പരിഗണിക്കപ്പെട്ടവാനും സാധ്യമല്ല.

എങ്കിലും പി. കെ-യെപ്പോലെയുള്ള ഗണ്യപുരുഷന്മാരുടെ ഔദ്യോഗികനേട്ടങ്ങൾ നിസ്സാരസംഭവങ്ങളല്ല. തിരുവിതാംകൂർ ഫൈക്കോടതിയിലെ ന്യായാധിപസ്ഥാനം ഒരു പരമപ്രമാണിയുടെ പ്രാപ്യസ്ഥാനങ്ങളിൽ സമുന്നതമായ ഒന്നാണ്. ഒരുവന്റെ പ്രതിഭാശക്തിക്കും, ഗണ്യതയ്ക്കും സ്വഭാവഗാംഭീര്യത്തിനും സമുചിതമായ ഒരു അംഗീകാരമായി അതിനെ ഗണിക്കാവുന്നതാണ്. നിതിന്യായചരി പാലനവകുപ്പിന്റെ മകുടസ്ഥാനത്തിരുന്നുകൊണ്ട് ഒരു ദേശാഭിമാനിക്കു് നിവ്വഹിക്കാവുന്ന സേവനം തുല്യമായിട്ടുള്ളതല്ല. ബുദ്ധിശാലികളും പണ്ഡിതന്മാരുമായ നീതിദീക്ഷകന്മാർക്കു് ഒരു രാജ്യത്തിന്റെ നിയമസംഹിതയ്ക്കു് ജനക്ഷേമകരമായവിധം രൂപവും ഗതിയും നൽകുന്നതിനു സാധിക്കുന്നു. പി. കെ-യും ചങ്ങനാശ്ശേരിയും സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രന്മാരായ രണ്ടു ന്യായാധിപന്മാരായിരുന്നു. അവർ തിരുവിതാംകൂർ നിതിന്യായമണ്ഡലത്തിൽ ചരിത്രം സൃഷ്ടിച്ചു.

അതുപോലെതന്നെയായിരുന്നു സാമുദായികപ്രവാർത്തങ്ങളുടേയും, കാര്യം, ഉദ്യോഗപ്രാപ്തിക്കുവേണ്ടിയുള്ള ഒരുസോപാനമായേ കഴിഞ്ഞകാലങ്ങളിലെ പല സമുദായപ്രമാണികളും അവരുടെ പൊതുക്കേയ്ക്കുസേവനത്തെ പരിഗണിച്ചിരു

നുള്ള എന്ന ഒരു അപവാദം പരക്കെയുണ്ട്. ഇതു തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനായി പരസ്യമായി പറയുവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. എന്നാൽ ഏറെക്കുറെ ഭാഷിണുപുവും വീക്ഷിക്കപ്പെടേണ്ടതായ ഒരു കാര്യമാണിത്. ഇൻഡ്യൻ രാഷ്ട്രീയകാര്യങ്ങളിൽ ഗാന്ധിജിയുടെ ത്യാഗപ്രധാനമായ സേവനപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ പ്രചാരത്തോടുകൂടി, അതിൽ കുറഞ്ഞ സന്നദ്ധതയോടുകൂടി രാഷ്ട്രീയവും സാമൂഹികവുമായ പ്രവൃത്തിമണ്ഡലങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കുന്നവരുടെ സേവനങ്ങളെ തുല്യീകരിക്കുന്ന ഒരു സമ്പ്രദായം കടന്നുകൂടിയിട്ടുണ്ട്. ഗാന്ധിജിയുടെ മാനദണ്ഡങ്ങൾ വച്ച് നോക്കുമ്പോൾ പൊതുക്കാര്യജീവിതത്തിൽ വിജയം പ്രാപിക്കാവുന്നവർ വളരെക്കുറവാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിശ്വസ്തരായ അനുയായികളിൽ തന്നെ പലർക്കും പരീക്ഷണത്തിൽ പരാജയം പറ്റിയിട്ടുണ്ട്. സാമാന്യപൊതുക്കാര്യപ്രവർത്തകന്മാരുടെ മേലും ഇപ്രകാരമുള്ള കർക്കശമായ മാനദണ്ഡങ്ങൾ പ്രയോഗിക്കുന്നതു ഉചിതമായിരിക്കയില്ല. സർവ്വസംഗമപരിശ്ചാലികളായവരും ജനസേവനമനുഷ്ഠിക്കാൻ കഴിയുന്നവർ ലോകത്തിലുണ്ട്. ഒരുപക്ഷേ ഒരു ത്യാഗസമ്പന്നൻ സാധിക്കുന്നതോടൊപ്പം പ്രയോജനപ്രദമായ സേവനം ഒരു ബുദ്ധിസമ്പന്നനെക്കൊണ്ടു കഴിഞ്ഞുവെന്നുവരാം. അതിനാലാണ് സ്വതന്ത്രമായ പരിധികളിൽ ഓരോരുത്തരുടേയും സേവന പരിപാടികളെ ഭാഷിണുസമനപിതം അവലോകനം ചെയ്തെടുക്കുന്നത് മേൽപറഞ്ഞതു്. അങ്ങനെ നോക്കുമ്പോൾ ചങ്ങനാശ്ശേരിയേയും പി. കെ. യേയും പോലെയുള്ള പ്രമാണികൾ സേവാർക്കുഷ്ണിമുക്തി ദൃഷ്ടിവെച്ചുകൊണ്ടു

പൊതുക്കാര്യങ്ങളിൽ പ്രവർത്തിച്ചതിനെ അപലപിക്കുവാൻ സാധ്യമല്ല. പ്രവൃത്തികൾ ഫലാനുമേയങ്ങളാണു്. പ്രവൃത്തികളുടെ ഫലത്തിൽനിന്നും മേല്പാഞ്ഞ വ്യക്തികളുടെ മാഹാത്മ്യനിസ്സംഗം ചെമ്പ്യാനുള്ള സൗകര്യം അവരുടെ കാലശേഷം ഇന്നു നമുക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അവരുടെ പരിപാടികളിൽ എന്തെല്ലാം ഫലാകാംക്ഷകൾ ആരോപിച്ചാലും സമുദായത്തിന്നു ശ്രേയസ്സരമായ പല സേവനങ്ങളും അവർ നടത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതു് അവിതർക്കിതമാണു്.

പി. കെ-യുടെ സമുദായസേവനപരിപാടികളിൽ ത്യാഗസന്നദ്ധതയുടെ പരമകോടികളെ സ്പർശിക്കുന്നതായി എന്തെങ്കിലും ഉണ്ടെന്നു അവകാശപ്പെടുന്നില്ല. എങ്കിലും അനിതരസാധ്യങ്ങളായ പലമഹൽകൃത്യങ്ങളും ആ പ്രവർത്തനചരിത്രത്തിൽ അടങ്ങിയിട്ടുണ്ടെന്നു സമ്മതിക്കേതന്നെ വേണം. ഹൈന്ദവസമുദായത്തെ സംബന്ധിച്ച പൊതുവെയും നായർ സമുദായപരമായി പ്രത്യേകിച്ചും ഉള്ള പല പരിഷ്കാരങ്ങളും ലക്ഷ്യമാക്കി പി. കെ. ചെമ്പ് സേവനങ്ങളെ വിലമതിക്കാതെ തരമില്ല. നിയമസഭയിലും വെളിയിലും രാഷ്ട്രീയമായി നിവ്വിരിച്ച പരിപാടികൾ അതതു കാലങ്ങളിൽ സമുദായത്തിന്നു എത്രയോ ഉപകാരക്ഷമമായ സംഗതികളായിരുന്നു. ഈ നാട്ടിലെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റേയും സംസ്കാരത്തിന്റേയും സാഹിത്യത്തിന്റേയും അഭിവൃദ്ധിയെ അവ സാർവ്വമായി സഹായിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു് നിസ്സംശം പറയാം.

എങ്കിലും ഈ സേവനങ്ങളും കാലാതിപാതത്തിൽ തുല്യങ്ങളായി തള്ളപ്പെടുപോയേക്കാം. കാലവിപര്യയത്തിൽ

പല പ്രശ്നങ്ങളുടേയും പ്രാധാന്യം തേഞ്ഞുമാഞ്ഞുപോകുന്നു. നായർബില്ലം വൈക്കം സത്യഗ്രഹവും, വർത്തമാനപ്പത്രാമുലേഷനും ഏല്പാം പ്രക്ഷോഭജനകമായ പ്രമേയങ്ങളായിരുന്നകാലം കഴിഞ്ഞുപോയി. ആവയിൽ മുന്നിട്ടു പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നവരെ ആർപ്പവിളികളോടെ സ്വീകരിച്ചിരുന്ന കാലവും പുനരാവർത്തിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഭാവിതലമുറ നിർവീകാരമായ ഒരു മനോഭാവത്തോടുകൂടി മാത്രമെ അവയെ വീക്ഷിക്കുകയുള്ളൂ. അന്നത്തെ ഭഗീരഥയന്തങ്ങളോടു ഇന്നു സാധാരണ കൃത്യങ്ങളായി മാത്രം ഗണിക്കപ്പെടുന്നു. സമുദായപ്രവർത്തനമാരുടേയും രാഷ്ട്രീയപ്രക്ഷോഭകന്മാരുടേയും ഭാവായശസ്സിനെ അഭിമുഖീകരിക്കുന്ന കഠിനമായ ഒരു പരമാർത്ഥമാണിത്. ഇതുകൊണ്ടുതന്നെയാണ് പൊതുജനസേവനമാകുന്ന മാനദണ്ഡത്തെ മാത്രം ആധാരമാക്കി പി. കെ. യുടെ യശോധനപരിശോധനചെയ്യുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ലെന്ന് ആദ്യമേ പ്രസ്താവിച്ചത്.

എന്നാൽ ആ ജീവിതനദിയുടെ മറ്റൊരു ശാഖയായി നാം വ്യവഹരിച്ച-സാഹിത്യരംഗം കാലത്തിന്റെ സൈകതപ്പരപ്പിൽ ലയിച്ചുപോകുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അഭിഭാഷകനോ, ന്യായാധിപനോ, സമുദായനേതാവോ ആയ പി. കെ. വിസ്തൃതപ്രായനാകുന്നകാലത്തും 'സാഹിത്യപഞ്ചാനൻ' സജീവവിഗ്രഹനായിരിക്കും. അമൂല്യങ്ങളായ ആ ആശയങ്ങളും അവയുടെ ആകർഷകമായ പ്രകാശനരീതിയും കാലവിപര്യയത്തിന്റെ വാധപ്രസന്നവ്യാപാരത്തെ ചെറുത്തുനിൽക്കുവാൻ ശക്തിയുള്ളവയാണ്. സത്യത്തിന്റെ പ്രകാശം വിതരണ ആശയരത്നങ്ങളാക്കു പഴക്കമില്ല. കലാവിഭാസസുന്ദരമായ വാക്കുകൾ ഏതുകാലത്തേയും വശീകരി

ക്കുന്നു. ചിന്താപോദകങ്ങളായ ആശയങ്ങളുടേയും അവയെ വഹിക്കുന്ന രമ്യങ്ങളായ വാക്കുകളുടേയും പ്രയോക്താക്കൾ അനുശാസയശസ്വികളാണ്. പി. കെ-യുടെ ഭാവിപ്രശസ്തിയുള്ള ഭദ്രമായ അടിസ്ഥാനത്തിന്റെ ഫലസ്വം അവർക്കുതന്നെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്.

‘സംഹിതപഞ്ചാനന’ശബ്ദം പി. കെ-യുടെ ചിരസ്ഥായിയായ മഹാത്മ്യങ്ങളെ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന നൈപത്യബിരുദം തന്നെ. ഈ നാമം എങ്ങനെ ആരിൽനിന്നു ലഭിച്ചതാണെന്നുള്ള യാതൊരന്വേഷണവുമില്ലാതെ, ജനങ്ങൾ സന്തോഷപരസ്സരം ആ ബിരുദം അദ്ദേഹത്തിനു സമ്മതിച്ചു കൊടുത്തിരുന്നു. ‘സംഹിതപഞ്ചാനന’ശബ്ദത്തിന്റെ ഉത്ഭവം പരിപാവനമാണ്. ‘ത്രിമത’ കണ്ഠൻപിള്ളചട്ടമ്പി സ്വാമികളുടെ ശിഷ്യപരമ്പരയ്ക്കു നട്ടനായകമായിരുന്ന ത്രിനിലകണ്ഠതിരുപാദസ്വാമികളുടെ നാമധേയം കേരളീയർക്കു എന്നും സമാരാധ്യമാണല്ലോ. അഗാധമായ വൈദ്യജ്ഞതിലായാലും, വേദാന്തവിഷയങ്ങളിലുള്ള അവഗാഹം നൂറ്റികളിലായാലും, സർവ്വോപരി മനുഷ്യസമുദായസേവനത്തിലുള്ള താല്പര്യത്തിലായാലും കേരളത്തിൽ ആ മഹാനുഭാവനെ അതിലംഘിച്ചിട്ടുള്ള പുണ്യപുരുഷന്മാർ മുതൽക്കുതന്നെ കാണുകയുള്ളൂ. അദ്ദേഹത്തിനു പി. കെ-യുടെ പാണ്ഡിത്യപ്രഭാവത്തിലുണ്ടായിരുന്ന മതിപ്പു സീമാതീതമായിരുന്നു. സ്വാമികളും പി. കെ-യുടേതമ്മിൽ നേരിട്ടുണ്ടായിരുന്ന പരിചയം അത്ര സുദീർഘമായിരുന്നില്ല. എങ്കിലും ഇരുവരുടേയും വിജ്ഞാനശക്തികൾ ചിരകാലമായി പരസ്പരം സമാകർഷിച്ചുകാണിരുന്നു. ആദ്യംമുതലും പി. കെ-യുടെ വിമർശലേഖനങ്ങൾ, യുക്തിവാദപട്ടവും താക്കിക്കുന്നതായി

അന്ന സ്വാമികളെ വളരെ രസിപ്പിച്ചു. അവയിൽ അവനും ചിതമായ പാണ്ഡിത്യവിലാസം സ്വാമികളുടെ പ്രശംസയ്ക്കു പലപ്പോഴും പാത്രമായിട്ടുണ്ട്. പി. കെ. യു. അങ്ങോട്ടുണ്ടായിരുന്ന മതിപ്പും തന്താദൃശം തന്നെയായിരുന്നു. സ്വാമികളുടെ ജീവചരിത്രഗ്രന്ഥത്തിനു പി. കെ. എഴുതിയിട്ടുള്ള അവതാരികയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാമാത്മ്യങ്ങളെ മാം സജമായി പ്രശംസിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു കാണാവുന്നതാണ്.

ഒരിക്കൽ ശിഷ്യപരിസേവനനായ സ്വാമികൾ പി. കെ. യുടെ ഒരു പ്രബന്ധം വായിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അതിൽ ഒരിക്കത്തു് ഏതോ ഒരു പൂർവ്വപക്ഷത്തെ പരിശോധിച്ചു് എതിരാളിയുടെ അയ്യക്കതികതയെ ഖണ്ഡിച്ച സ്വാഭാപ്രായം സ്ഥാപിക്കുന്ന ഭാഗം വായിച്ചുകേട്ടപ്പോൾ പ്രതിപാദനരീതിയുടെ രസപ്രവാഹത്തിൽ ആ പണ്ഡിതസഭസ്സു് ആമഗ്നമായി.

“അയം സാമിത്യപഞ്ചാനനഃ” എന്നുണ്ടായ ഒരു ആക്രോശംകൊണ്ടു് പെട്ടെന്നു സ്വാമികൾ സഭസ്സിന്റെ മുന്നേറ്റിയെ ഭജനം ചെയ്തു. രസാവഗാഹികളായ ശിഷ്യന്മാർക്കു് ആ പ്രയോഗം അനൗചിതമായിത്തോന്നി. അവരിൽനിന്നും ആ പദം ക്രമേണ മറു് അഭിജ്ഞാകുന്ദങ്ങളിൽ പ്രചരിച്ചു. യാതൊരു പ്രചരണശ്രമവും അതിനു പിന്നിലുണ്ടായിരുന്നില്ല. പി. കെ. യെ അറിഞ്ഞവരെല്ലാം സസന്തോഷം ആ ബിരുദം അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാമത്തോടു ഘടിപ്പിക്കയാണു് ചെയ്തതു്. അതിൽ ഒരു യാഥാർത്ഥ്യം, സത്യം, ഏവതം ഉൾക്കൊള്ളി. സത്യവചനങ്ങൾ സ്വയമേവ ശക്തിയുള്ളവയാണ്. അവ സ്വയം പ്രചരിക്കുന്നു. ഇതത്രേ യഥാർത്ഥമായ ജനസമ്മതി.

അദ്ധ്യായം ൧

സാഹിത്യചിന്തകൻ

ഒരു സാഹിത്യനായകനായിട്ടായിരിക്കും പി. കെ. ഭാവിതലമുറകളുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ ഗണനീയനായിരിക്കുന്നതെന്നുണ്ടല്ലോ ചിരികയിൽ പ്രസ്താവിച്ചു. അങ്ങനെയൊന്നിൽ സാഹിത്യകാരനായ പി. കെ.-യുടെ വൈശിഷ്ട്യങ്ങൾ എന്തെല്ലാം, മലയാള സാഹിത്യമണ്ഡലത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്ഥാനം എന്തു എന്നിങ്ങനെയുള്ള ചില വിചാരകോടികളിലേക്കു കടക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. സാഹിത്യകാരനെന്ന നിലയിൽ പി. കെ. പല പരിമിതികൾക്കും വിധേയനാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാഹിത്യം വിശാലമായ ഒരു പരിധിയെ സ്പർശിക്കുന്നില്ല. സാമുദായികതാലുപ്പും ഉവാക്കുന്ന ഭാവനാപ്രധാനമായ പ്രസ്ഥാനങ്ങളൊന്നുമല്ല, പി. കെ. പ്രധാനമായി അവലംബിച്ചത്. കവിതകളും റ്റുടയാഹ്ളാദകങ്ങളായ ആഖ്യാനപ്രബന്ധങ്ങളും അദ്ദേഹം എഴുതിയെങ്കിലും, ചെറുകഥകൾ, ആഖ്യാനികകൾ, നാടകങ്ങൾ മുതലായവയൊന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാഹിത്യപ്രസ്ഥാനത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടില്ല. ഭാവനയെക്കാൾ പാണ്ഡിത്യമായിരുന്നു പി. കെ.-യുടെ പ്രത്യേകത; കല്പനാശക്തിയേക്കാൾ വിവേചനാപാടവമായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിൽ പ്രബലപ്പെട്ടിരുന്നത്.

സങ്കല്പലോകത്തിലുള്ള വിമാനയാനങ്ങൾ പി. കെ. യെ ആകർഷിച്ചില്ല. ഒരുപക്ഷേ ആകർഷിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ

തന്നെയും ഭൂമിയിൽനിന്നും വിദ്വന്മാനായി അധികനേരം സഞ്ചരിക്കുവാൻ അദ്ദേഹത്തിനു സാധിച്ചില്ല. “ഇളകാത്ത കുറിയിൽ പൊട്ടാത്ത ചാടുകൊണ്ടു സ്വയം ബദ്ധനായിട്ടാണ്” അദ്ദേഹം ആകാശത്തിലേക്കുയർന്നിട്ടുള്ളതെന്നു ഒരു വിമർശകൻ * പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു പരമാത്മമാണ്. ഭാവനാ പക്ഷപക്ഷങ്ങൾ വീശി വിചാരസവിഹാരത്തിനു മുതിർന്നപ്പോഴൊക്കെ ബലമേറിയ ഈ ചാട് അദ്ദേഹത്തെ ഭൂമിയിലേക്കു വലിച്ചുതാഴ്ത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. പി.കെ.-യുടെ സാഹിത്യജീവിതത്തിൽ ഇതിന്റെ ലക്ഷണങ്ങൾ സാവ്ത്രികമായിക്കാണാം. അദ്വൈതത്തെ ചെറുകഥാഭാവവും കവിതാപക്ഷപാതവും പാനീട്ട തിരോധനം ചെയ്തതന്നെ ഇതിനൊരുലക്ഷ്യമായി വിചാരിക്കണം. വാദ്യംവിധിയുടെ ആദർശജീവിതത്തിൽനിന്നും ലോകവ്യവഹാരവിചക്ഷണന്റെ യഥാർത്ഥലോകത്തിലേക്കു പ്രവേശിച്ചതോടുകൂടി കവിതയ്ക്കു പകരം ഗദ്യവും, കല്പിതകഥകൾക്കു പകരം ലോകകാര്യപ്രതിപാദകങ്ങളായ പ്രബന്ധങ്ങളും, വികാരപരവും ഭാവനാപ്രധാനവുമായ സാഹിത്യചര്യകൾക്കുപകരം വിവേചനാപരവും യുക്തിയുക്തവുമായ വിമർശവിഹാരങ്ങളും ക്രമേണ സ്ഥലാപിടിക്കുന്നതായിക്കാണാം. മുരുകത്തിൽ സാഹിത്യത്തിന്റെ നിർമ്മാണപരമായ വശത്തിനു പകരം നിരൂപണാത്മകമായ ഒരു സരണി പി. കെ.-യുടെ സാഹിത്യവാസനയുടെമേൽ ആധിപത്യം സ്ഥാപിച്ചു.

മനസ്സിന്റെ പ്രവണതകളും, ചിന്തകാലത്തുണ്ടായ സാഹചര്യങ്ങളുടെ പ്രേരണയുമൂലം പി. കെ. പ്രഥമത ഒരു

* “പി. കെ.യുടെ കഥാപാത്രങ്ങൾ (ഒരു കയ്യെഴുത്തു ലേഖനത്തിൽ)

ഗദ്യകാരന്മാർ നിരൂപകനുമായിത്തീർന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിരൂപണങ്ങൾ ഭാഷാസാഹിത്യത്തിന് അമൂല്യസമ്പാദ്യങ്ങളാണ്. പി. കെ. യുടെ സാഹിത്യപഞ്ചാനനതപത്തിന്റെ മുഖ്യാലങ്കാരമാണ്. ഈ വിമർശനത്തിൽ ആ നിരൂപണ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ചരിത്രം സാമാന്യസ്വരൂപം, ഘടന, വ്യാപകത, പ്രയോജനം മുതലായവയെ പൊതുവേ പ്രതിപാദിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

ആംഗലസാഹിത്യസമ്പന്നനാണ് മലയാളഭാഷയിൽ അഭിനവമായട്ടുള്ള നിരൂപണപ്രസ്ഥാനം പരമങ്ങളുടേയും മാസികകളുടേയും പ്രചാരം വർദ്ധിച്ചപ്പോൾ കൂടുതൽ വളർച്ച പ്രാപിച്ചു. സി.കെ.ജി.സി., കവനോദയം, ഭാഷാപോഷിണി, വിദ്യാവിനോദിനി, മംഗളോദയം മുതലായ ഉൽക്കൃഷ്ട മാസികകൾ വശ്യവചസ്സുകളായ പല പണ്ഡിതന്മാരുടേയും സാഹിത്യവിമർശനങ്ങൾക്കാണ് അലംകൃതങ്ങളായി. സി. അച്യുതമേനോൻ, കണ്ണിശ്ശെട്ടൻ തമ്പുരാൻ, അപ്പൻതമ്പുരാൻ മുതലായവർ മാത്രം തെളിച്ചു. പല യുവസാഹിത്യകാരന്മാരും അതിനെ ഉത്തമസ്വഭാവത്തോടെ പിൻതുടർന്നു. ഈ നിരൂപണങ്ങൾ പ്രധാനമായി തർക്കാനുഗ്രഹങ്ങളെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തിയുള്ളവയായിരുന്നു. അഭിപ്രായത്തിനായി അപ്പപ്പോൾ കിട്ടിയിരുന്ന അഭിനവഗ്രന്ഥങ്ങൾ മാത്രമാണ് ഗുണഭോഷവിചിന്തനത്തിന് വാഹനമായിത്തീർന്നത്. വിദ്യാവിനോദിനിയുടെ അധിപമായിരുന്ന അച്യുതമേനോന്റെ നിരൂപണങ്ങൾ നല്ല ആംഗലനിരൂപണങ്ങളുടെ മാതൃകയിൽ ശക്തിയും, മൂല്യവും കൂടിയവയായിരുന്നു. സർഗ്ഗഗ്രന്ഥങ്ങളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കു

ന്നതിൽ എത്രകണ്ടു ഭാഷിണ്യം അദ്ദേഹം കാണിച്ചുവോ, അത്രത്തോളംതന്നെ ക്ഷുഭിതരായിത്തീർന്നു. സംഭവിക്കുന്നവിഷയത്തിൽ തീവ്രത അദ്ദേഹത്തിന്റെ തുലികയുണ്ടായിരുന്നു. കണ്ടുകിട്ടാൻ തമ്പുരാനും അപ്പൻ തമ്പുരാനും രീതിയുടെ ശക്തിയെക്കാൾ പാണ്ഡിത്യത്തിന്റെ വിസ്മൃതിയേയും, ആന്തരികമായ സഹൃദയതയെത്തന്നെയാണ് കൂടുതൽ പ്രദർശിപ്പിച്ചത്. എങ്കിലും സ്വീകാരയോഗ്യങ്ങളായ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ അംഗീകാരത്തിനും അനഭിലഷണീയങ്ങളായവയുടെ തിരസ്കാരത്തിനും അവരുടെ സരണിയും അത്യന്തം ഉപകരിച്ചു.

പ്രസ്തുത തേജോഗോളങ്ങൾ മഞ്ചിത്തുടങ്ങുന്നതിനു മുൻപുതന്നെ ചക്രവാളത്തിൽ ഉജ്ജ്വലപ്രഭമായ മറ്റൊരു യമുണ്ടായി. സാധാരണ സാഹിത്യജ്യോതിസ്സുകളുടെ ശീതളരശ്മികളല്ല അതിൽ നിന്നും പ്രസരിച്ചത്. തീക്ഷ്ണതയും തപനതയുമായിരുന്നു അതിന്റെ പ്രത്യേകതകൾ. സാഹിത്യമണ്ഡലം ആകപ്പാടെ ഒന്നിളകിപ്പോയി. കവിതയും ഗദ്യകർത്തൃതയും വിശ്രമവേളകളിലെ വിനോദവൃത്തികൾ കൊണ്ടു സാധിച്ചുകൊള്ളയാമെന്നു സ്വപ്നം കണ്ടിരുന്നവർ തല പൊക്കി നോക്കു തുടങ്ങി. സാഹിത്യപദവികൾ കെട്ടിപ്പൊക്കിയിരുന്നവർ പലരും അവരുടെ മണ്ഡലങ്ങളോടുകൂടി നിലംപതിച്ചു. ക്ഷുഭിതരായിത്തീർന്നവർ ഈയാപാഠകർ പോലെ ചിറകുറുപ്പി. ആകപ്പാടെ സാഹിത്യരംഗത്തേയ്ക്കുള്ള നിരങ്കുശമായ തള്ളിക്കയറ്റം തടയപ്പെട്ടു.

ഈ തീക്ഷ്ണജ്യോതിസ്സ് ആരാണെന്നു വായനക്കാർ ഉറപ്പിച്ചുകാണുമായിരിക്കാം. സ്വദേശാഭിമാനി കെ. രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ രംഗപ്രവേശമാണ് മേൽ സൂചിപ്പിച്ചത്.

നിർദ്യായം, നിർദ്ദാക്ഷിണ്യവുമായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിമർശിതി ഭയന്നുതുത്തയോ അധഃസ്ഥിതിയേയോ പരിഗണിക്കാതെ നിരങ്കുശം പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ആ രീതി അദ്ദേഹത്തിനു സ്വയത്തവും ഇതരന്മാർക്കു അനുകരിക്കുവാൻ അധൈര്യമുണ്ടാക്കുന്നതുമായിരുന്നു.

മേൽപറഞ്ഞ ഉൽകടകകൾക്കിടയ്ക്കു ശാന്തവും സൗമ്യവുമായ മറെറാരു പ്രകാശം മന്ദമന്ദം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ആ ഉദയം അനാഭാഭമെങ്കിലും അന്തസ്സാരം ബലിതമായിരുന്നു. പ്രക്ഷോഭകരമായി അതിൽ ഒന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ചിന്തയുടേയും അവധാനത്തിന്റേയും പ്രകാശപ്രസരമായിരുന്നു അതിന്റെ പ്രധാനലക്ഷണം. ആധുനികഗ്രന്ഥകാരന്മാരെയോ അവരുടെ സാഹിത്യപ്രസ്ഥാനങ്ങളെയോ അതിൽ സ്വർശിച്ചിരുന്നില്ല. മലയാളഭാഷയിലെ പൂർവാചാര്യന്മാരും അവരുടെ പ്രസ്ഥാനങ്ങളുമായിരുന്നു പ്രതിപാദ്യവിഷയം. ലബ്ധപ്രതിഷ്ഠകളെങ്കിലും ആധുനികകാലത്തു ഏതാണ്ടു സ്ഥാനഭ്രഷ്ടങ്ങളാകുകയോ അഥവായഥാർത്ഥമാഹാത്മ്യം തുലനം ചെയ്യപ്പെടാതിരിക്കുകയോ ചെയ്തിരുന്ന മഹാഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ മാറ്റമുള്ള കാണിച്ചുകൊടുക്കുകയെന്നുള്ള ഉദ്ദേശം ആ നിരൂപണസരണിയിൽ പ്രധാനമായി ദീക്ഷിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. വൈദഗ്ദ്ധ്യവിലസാതമായ ഗവേഷണം, യുക്തയുക്തമായ പ്രതിപാദനം, നിരീക്ഷണ വചനകളായ അനുമാനം, നിഷ്കൃന്ധമായ ബുദ്ധിപ്രയോഗം, സഹൃദയോഹ്ളാദകമായ സാഹിത്യവിലാസം, ഇവയെല്ലാം ഉപസ്തരണമായി സർവ്വംഗീണമായ രസികത എന്നിങ്ങനെ പലവിശിഷ്ട ഗുണങ്ങളും ഈ സരണിയെ പരിപോഷി

പിച്ഛ. മലയാള സാഹിത്യത്തിലെ ആധുനിക കൃതികളോടൊ ഗ്രന്ഥകാരന്മാരോടൊ നേരിട്ട ബന്ധമില്ലാതിരുന്ന ഈ ഫന്ദാവു് ആദ്യം അധികം ആളുകളെ ആകർഷിച്ചില്ല. എന്നാൽ പണ്ഡിതന്മാരായ ഭാഷാഭിമാനികൾ ഇതിന്റെ മാഹാത്മ്യം ആദ്യം മുതൽക്കേ മനസ്സിലാക്കി. ഈ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവു പി. കെ. നാരായണ പിള്ളയായിരുന്നു.

രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടേയും പി. കെ.യുടേയും നിരൂപണ രീതികൾ തമ്മിലുള്ള ചില പ്രധാന വ്യത്യാസങ്ങളുടെ സൂചന മേൽഖണ്ഡികകളിൽ കാണാവുന്നതാണ്. ഒരു വികാപ്രധാനവും മറ്റേതു വിവേചനാപരവുമായിരുന്നു. ഒരു ഭാഷയുടെ ആധുനികവൽക്കരണ ശാസിച്ചു നയിച്ചപ്പോൾ, മറ്റേതു പൂർവികസാഹിത്യത്തേക്കുള്ള കാന്തിയും മൂല്യവും ആധുനികർക്കു മനസ്സിലാക്കിക്കൊടുത്തു. പി. കെ. ലബ്ധപ്രതിബ്ധന്മാരായ കവികളുടെ അന്തർമാഹാത്മ്യങ്ങൾ കൂടുതൽ അവഗാതവ്യമാക്കി; രാമകൃഷ്ണപിള്ള ഇന്നത്തെ കാവ്യയശോഭിലാഷികൾ പ്രതിഷ്ഠയ്ക്കു് എത്രമാത്രം അർഹരും അന്തർമരോ ഏതും വിവേചിച്ചു കാണിച്ചുകൊടുത്തു. ഒന്നാം പൂർവികമഹാകവികളെ ആധുനികലോകവുമായി കൂടുതൽ അടുപ്പിച്ചുബങ്കിൽ, മറ്റൊന്നാം ആധുനികസാഹിത്യകാരന്മാർക്കു ഭാവിലോകവുമായുള്ള ബന്ധത്തെ വ്യവമേദിച്ചു.

രണ്ടു പ്രസ്ഥാനങ്ങളും മലയാളഭാഷയുടെ അഭിവൃദ്ധിക്കു അത്യന്താപേക്ഷാത്മകങ്ങളാണെന്നു് ഏതും ആരും സമ്മതിക്കും. എന്നാൽ ഓരോന്നിന്റെയും യഥാക്രമമുള്ള ഫലങ്ങളുടെ

വ്യാപ്തിയെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തിനോക്കുമ്പോൾ അവയുടെ താരതമ്യേനയുള്ള പ്രാധാന്യത്തിനു സാരമായ അന്തരമുണ്ടായിരിക്കുമെന്നുള്ളതിനു തർക്കമില്ല. സമകാലികസാഹിത്യത്തിൽ കൈകാര്യം ചെയ്ത രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ രാഗഭാഷവിമുക്തനായിനിന്ന സാഹിത്യവിമർശം ചെയ്യാൻ സാധിച്ചില്ല. സ്വകാര്യവൈരവും പക്ഷപാതബുദ്ധിയും ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു രാഷ്ട്രീയപരിഗണനകളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാഹിത്യനിരൂപണത്തിന്റെ സ്വപ്നതയെ കലുഷീകരിച്ചുവെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. കൃതികളുടെ കർത്താക്കന്മാരെ മുന്തിൽ കണ്ടുകൊണ്ടല്ലാതെ ഗ്രന്ഥങ്ങളെ നീക്ഷണം ചെയ്യാൻ രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ കഴിഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഗ്രന്ഥകാരന്മാരിൽ കൂടിയാണു് അദ്ദേഹം ഗ്രന്ഥങ്ങളിലേക്കു കടന്നതു്. പി. കെ-യുടെ നിരൂപണങ്ങളിൽ വ്യക്തിപരിഗണനയ്ക്കു് അവകാശമില്ലായിരുന്നു. ആധുനിക സാഹിത്യനിരൂപണത്തിനുദ്യുക്തനായ ചില സന്ദർഭങ്ങളിൽ അദ്ദേഹത്തിനും അപഭ്രംശങ്ങൾ പറ്റാതിരുന്നില്ല. എങ്കിലും പി. കെ-യുടെ പ്രധാന നിരൂപണങ്ങൾ ആധുനികസാഹിത്യത്തെ സംബന്ധിക്കുന്നവയല്ലല്ലോ. നിരൂപണവിഷയമാക്കിയ ഗ്രന്ഥകാരന്മാരുടേയും, നിരൂപകന്മാരുടേയും ഇടയ്ക്കു ശതാബ്ദങ്ങളുടെ അന്തരാളവിസ്മൃതി ഓഴിഞ്ഞുകിടന്നിരുന്നു. വിദൂരവീക്ഷണത്തിന്നേ അവിടെ വകയുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. കവിതകളിൽ കൂടി ഒരു സൂക്ഷ്മനിരീക്ഷകനു സാധിക്കുമായിരുന്ന സമീപനവും ദർശനവുമൊരാളെ പ്രസക്തമായിരുന്നുള്ളു. പ്രവൃത്തിപരിശോധനയ്ക്കും സ്വഭാവനിരൂപണത്തിനും അതിൽ സ്ഥാനമില്ലായിരുന്നു. ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽതന്നെയും കവികളുടെ വ്യക്തിത്വം കവിതയിൽ എത്രമാത്രം പ്രതിഫലി

ച്ചിരസ്മയവെന്നുള്ള ഒരു ആലോകനകോടിമാത്രമെ ആശ്രയിതവ്യമായിരുന്നുള്ളൂ.

രാമകൃഷ്ണപിള്ള തീക്ഷ്ണവാക്കും, വികാരവിജ്ഞാനം നിരങ്കുശനുമായിരുന്നു. പി. കെ. അവധാനസമ്പന്നനും ആശയപ്രകാശനത്തിൻ സംയമശീലനും ആയിരുന്നു. രാമകൃഷ്ണപിള്ള ഭാഷയുടെ ശക്തിയിലും വിഭാസസ്വഭാവത്തിലും ദൃഷ്ടിവെച്ചപ്പോൾ പി. കെ. ആശയങ്ങളുടെ അന്തസ്സാന്തരിലും, അഭിപ്രായങ്ങളുടെ സയുക്തികതയിലും, പ്രതിപാദനരീതിയുടെ സൗമ്യമായ വശീകരണശക്തിയിലും ഭക്തദൃഷ്ടിയായിരുന്നു. ഒരാം സാഹിത്യക്ഷേത്രത്തിലെ ഒരു ധീരയോദ്ധാവും മററൊരാം നന്മതന്ത്രപടുവായ ഒരുപദേഷ്ടാവുമായിരുന്നു.

ദൂതവചകങ്ങളായ ഫലങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം പി. കെ.-യുടെ നിരൂപണങ്ങളാണു ഭാഷയ്ക്കു കൂടുതൽ പ്രയോജനകരമായി പരിണമിച്ചിട്ടുള്ളതെന്നും പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ നിരൂപണങ്ങൾ അവയുടെ കാലത്തു് എത്രമേൽ ആകർഷകങ്ങളും പ്രയോജനപ്രദങ്ങളും ആയിരുന്നെങ്കിലും ഇന്നു് അവയിൽ മിക്കവാറും എണ്ണം അപ്രസക്തങ്ങളും ഏറെക്കുറെ വിസ്തൃതപ്രായങ്ങളുമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. ആ നിരൂപണങ്ങൾ എഴുതിയ സാഹചര്യങ്ങളിൽനിന്നും വിദൂരദൂരമായ ഇന്നുള്ളവർക്കു് അവ അനാകർഷകങ്ങളായിരിക്കുന്നു. വിശേഷിച്ചു നിരൂപണത്തിനു വിഷയമായ മിക്ക ഗ്രന്ഥങ്ങളും അനന്തരം അവയുടെ പ്രാധാന്യശൂന്യതകൊണ്ടുതന്നെ കാലയവനികയ്ക്കുള്ളിൽ മറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അങ്ങനെയുള്ള ഗ്രന്ഥ

ങ്ങളെ അവലംബിച്ചുനില്ക്കുന്ന നിരൂപണങ്ങളുടെ ഭാവി അസ്ഥിരമായിരിക്കുന്നതിൽ അതുളതത്തിനവകാശമില്ലല്ലോ. രാമകൃഷ്ണപിള്ള എഴുതിയവയെത്തക്കതല്ലാതെ മറ്റൊരു മാഹാത്മ്യവും ആവക പ്രബന്ധങ്ങൾക്കു് ആരെങ്കിലും കല്പിക്കുമോ എന്നുതന്നെ സംശയമാണു്. പാണ്ഡിത്യത്തിനൊ, അഗാധമായ തത്വവിമർശത്തിനൊ രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ നിരൂപണങ്ങൾ ഉത്തമോദാഹരണങ്ങളായിരിക്കുന്നില്ല.

പി. കെ. നിരൂപണംചെയ്ത ഗ്രന്ഥങ്ങളാകട്ടെ, കാലത്തിന്റെ പരീക്ഷണങ്ങളെ അതിജീവിച്ചു പ്രതിഷ്ഠാപിച്ചുകഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളവയാണു്. കേരളീയജനസമുദായം നിത്യപാരായണംചെയ്തുവരുന്നവയും, അവരുടെ ദൈനംദിനജീവിതത്തിൽ മായാതെ മുദ്രകൾ പതിച്ചിട്ടുള്ളവയും, എന്നാൽ അന്തർമാഹാത്മ്യങ്ങൾ ശാസ്ത്രീയമായരീതിയിൽ വ്യവച്ഛേദിക്കപ്പെടാതിരുന്നവയുമായ ഉത്തമഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ ഗുണപര ഷ്ഠല്യങ്ങൾ ചിന്താസമ്പന്നവും, പാണ്ഡിത്യ വിലസിതവും, പ്രശംശോജ്വലമായ രീതിയിൽ ആവിഷ്കരിക്കയാണു പി. കെ. തന്റെ നിരൂപണങ്ങൾകൊണ്ടു് ചെയ്തതു്. നമ്മുടെ സാഹിത്യചാര്യന്മാർക്കു് ഒരു നവോത്ഥാനം നൽകിയ ആ പ്രബന്ധങ്ങൾക്കു് ഭാഷാസാഹിത്യത്തിൽ മാതൃകാപരമായ സ്ഥാനം സംലബ്ധമായിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

* * *

പി. കെ.യുടെ നിരൂപണരംഗപ്രവേശം നമ്മുടെ സാഹിത്യമാനദണ്ഡങ്ങളിൽ സാരമായ വ്യതിയാനങ്ങൾ ഉളവാക്കി. 'കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർ' ഭാഷയിലെ ആദ്യത്തെ സാഹിത്യഗവേഷണഗ്രന്ഥമാണെന്നു പറയാം. 'ഭാഷയിലെ ആദ്യത്തെ പണ്ഡിതവിമർശകൻ' എന്നാണു കുഞ്ചൻ

നമ്പ്യാരുടെ കർത്താവെന്ന നിലയിൽ പി. കെ. യെ പരമാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ട് മഹാകവി ഉള്ളൂർ പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നത് കൃഷ്ണഗാഥാനിരൂപണം, നിരൂപണപദത്തിൽ ചെപടികൂടി മുന്നോട്ടു കടന്നു. 'തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛൻ' ഈ പുരോഗതിയുടെ പരമമായ ഉദാഹരണം. ആഗമ സാഹിത്യനിരൂപകന്മാരുടെ രീതിയിൽ പി. കെ. പൂർവികമലയാള കവികൾക്ക് ഏറെക്കുറെ സുനിശ്ചിതങ്ങളായ കാലങ്ങളും ചാതുര്യവും ക്ലിപ്തപ്പെടുത്തി. അഭിപ്രായാന്തരങ്ങളെ യുക്തിപ്രഭാവത്തിന്റെ പ്രകാശത്തിൽ പരിശോധിച്ചു സ്വാഭാവികമായും സ്ഥാപിച്ചു. കവികളുടേയും കൃതികളുടേയും സ്ഥാനനിർണ്ണയമാണ് നിരൂപണത്തിലെ മറ്റൊരു ശാസ്ത്രം. കവിയിൽ സ്വായത്തമായി എന്തുണ്ട്? പരകീയമായവ എന്തെല്ലാം? എന്നിങ്ങനെ വെവ്വേറെ കണക്കാക്കി പി. കെ. യുടെ നിരൂപണങ്ങളിൽ കാണുന്നുണ്ട്. കവിതകളുടെ യഥാർത്ഥമൂല്യനിർണ്ണയത്തിന് അത്യന്താപേക്ഷിതവും, എന്നാൽ വിപുലമായ ഗ്രന്ഥപരിചയംകൊണ്ടുമാത്രം സാധ്യമായ ഒരു കൃത്യമാണല്ലോ ഇത്.

സാഹിത്യസ്വാഭാവികമായ ഭാഗമാണ് പി. കെ. യുടെ നിരൂപണത്തിലെ മൂന്നാമത്തെ അംശം. അതിലാണ് സഹൃദയനേയും വിമർശകനേയും നേരിട്ടുകാണുന്നത്. അന്ധമായ ആസ്വാദനമൊ കർക്കശമായ ആക്ഷേപമൊ അല്ല ആ ഭാഗങ്ങളിലുള്ളത്. ശൈത്യപൂർവ്വമായ വിവേചനം, വിശാലതയുള്ള അഭിപ്രായപ്പെടുത്തിയുള്ള നിരീക്ഷണം, സൗന്ദര്യസ്വാഭാവികതയെക്കുറിച്ചും മിതവും നിയമിതവുമായ അഭിനന്ദനം, ഇതൊക്കെയത്രേ പി. കെ. യുടെ സാഹിത്യസ്വാഭാവികപുസ്തകത്തിന്റെ അഗ്രിമങ്ങളായ

ലക്ഷണങ്ങൾ. കവിതാരസം കളിയാടുന്ന ആ പ്രതിപാദനരീതിയും പ്രസ്താവനാശൃംഗീകരണവും. പി. കെ. യുടെ ഓരോ നിരൂപണവും ഓരോ കാവ്യംകൂട യാണ്. നിരൂപണപ്രബന്ധങ്ങൾ എന്ന നില കവിഞ്ഞു അവയ്ക്ക് ഓരോന്നിന്നും ഉത്തമസാഹിത്യ പ്രബന്ധങ്ങൾ എന്ന പദവികൂടി സഹൃദയലോകം സമ്മതിച്ചു കൊടുക്കാതിരിക്കുകയില്ല.

ആസ്വാദനവും രസാവഗാഹവും എത്ര അഗാധമായിരുന്നാലും, നിയന്ത്രണവും ശിക്ഷണവും പി. കെ. ഒരിക്കലും കൈവിട്ടില്ലെന്നുള്ളതും സ്മരണീയമാണ്. സാധാരണ നിരൂപകന്മാരുടെ കയ്യിൽ കാണാവുന്നതുപോലെ പി. കെ. യുടെ ആസ്വാദനങ്ങൾ കേവലം അക്രോശങ്ങളായി പരിണമിക്കുന്നില്ല. സഹജമായ വികാരനിയന്ത്രണം എവിടെയും കാണാം. ഹൃദയദ്രവണത്തിലും ഒരു ഗാംഭീര്യമുണ്ട്. പദപ്രയോഗത്തിലും ആശയപ്രകാശനത്തിലും സഹജമായ സംയമശീലം സർവ്വം പ്രത്യക്ഷമാണ്. സഹൃദയത്വവും ആസ്വാദനവ്യഗ്രതയും ഈ ശിക്ഷണ സ്വഭാവത്തെ ഒരിടത്തും അടപെടുത്തുന്നില്ല. ഇപ്രകാരമുള്ള നിയന്ത്രണശീലം മലയാള നിരൂപണലോകത്തു വിരളമാണ്. ഉള്ളൂർ സ്മരമുള്ള ഉൽഘോഷണങ്ങളാണ് നമ്മുടെ നിരൂപണസരണിയിലെ സാധാരണസ്വരം. വിളിച്ചുപറയാതെ പറയേണ്ടതിന്റെ പൊലിമയും പ്രതിതിയും ഉദ്ഭവാക്ഷവാദങ്ങളും വാഗ്വൈഭവം, നമ്മുടെ നിരൂപകന്മാർക്കു ഇനിയും ഉണ്ടാകേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. പി. കെ. യുടെ നിരൂപണപ്രബന്ധങ്ങൾ ഈ സംഗതിയിൽ അഭിലഷണീയമായ ഒരു വ്യതിയാനത്തിന്റെ മാതൃക കാണിച്ചുകൊടുത്തു.

നിരൂപണം വിവിധരീതിയിലാകാം. സാമാന്യമായി അവയെ സാങ്കേതികമാർഗ്ഗം, ഉദ്ദേശപ്രതിപാദകമാർഗ്ഗം, സ്വപ്നമാർഗ്ഗം എന്നിങ്ങനെ മൂന്നു സരണികളിലായി ഉൾപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. ഇംഗ്ലീഷ് പ്രസ്ഥാനരീത്യാ പറയുമ്പോൾ, ഇവയിൽ ആദ്യത്തേതു ക്ലാസിക്കരിതയും രണ്ടാമത്തേതു റോമാൻറിക്രീതിയും മൂന്നാമത്തേതു ഇന്നത്തെ സ്വതന്ത്രവിമർശ മാർഗ്ഗവുമായി പരിഗണിക്കാവുന്നതാണ്.

സാഹിത്യം സ്വാഭാവികമായിട്ടെങ്കിലും പഠിക്കേണ്ട രീതിയാണ് ഏറ്റവും യുക്തമായുള്ളതെങ്കിലും സാങ്കേതികമോ, ഉദ്ദേശപ്രതിപാദകമോ, ആയ നിയമങ്ങളേയും ആശയങ്ങളേയും തീരെ പരിത്യജിച്ചുകൊണ്ടു സാഹിത്യനിരൂപണം ചെയ്യാൻ സാധിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. പഴയ സാങ്കേതികമാർഗ്ഗങ്ങൾ കേവലം ഉപരിപ്ലവങ്ങളല്ല. മനുഷ്യന്റെ സാമൂഹികതയെയും സൗന്ദര്യബോധത്തെയും ആസ്പദമാക്കിയുള്ള പല തത്വങ്ങളും അവയിൽ അന്തർഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഒട്ടവിധ സ്വാതന്ത്ര്യഭഞ്ജകങ്ങളായി പരിണമിച്ച നിയമങ്ങളെ തള്ളിക്കളയുന്ന ആധുനിക നിരൂപകനുപോലും അവയിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന തത്വങ്ങളെ പ്രകാശനമാക്കേണ്ട അംഗീകരിക്കേണ്ടി വന്നിട്ടുണ്ട്. കല, അഥവാ സാഹിത്യം സോദേശമോ നിഷ്ഠേശമോ എന്നുള്ള പ്രശ്നത്തിനു അവസാനതിരുമാനം ഇതുവരെ ആരും പറഞ്ഞിട്ടില്ല. അതിനാൽ റോമാൻറിക് അഥവാ ഉദ്ദേശപ്രതിപാദകമെന്നു നാം മുകളിൽ നാമകരണം ചെയ്ത പ്രസ്ഥാനത്തേയും നിരൂപകന്മാർക്ക് ആദരിക്കാതെ തരമില്ല. അങ്ങനെയുള്ള പരിതഃസ്ഥിതികളിൽ നിരൂപണം ഏതു പ്രസ്ഥാനത്തെ അവലംബിക്കണമെന്നു ഖണ്ഡിതമായി പറയുക

അസാധ്യമാണ്. എത്രയൊക്കെയായാലും യഥാർത്ഥ നിരൂപണത്തിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞ അംശങ്ങൾ എല്ലാം ഏതെങ്കിലും അടങ്ങിയിരിക്കുമെന്നു പറയുവാനെ തരമുള്ളൂ. ആകപ്പാടെ, നിരൂപകൻ സ്വതന്ത്രനായിരിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നതിനോടൊപ്പംതന്നെ, മനുഷ്യന്റെ ബുദ്ധി, വികാരം, രസബോധം എന്നിവരിൽ അധിഷ്ഠിതമായ വിശാലതത്വങ്ങളുടെ നിയന്ത്രണത്തിനു ചഴിപ്പെടാനുള്ള വഴിക്കുകൂടി ശീലിക്കേണ്ടതാണെന്നും പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

പി. കെ. യുടെ നിരൂപണം ഇതിൽ ഏതുമർഗ്ഗത്തെയാണ് അവലംബിച്ചതെന്നു പറയുക പ്രയാസമാണ്. ഒരോന്നിന്റേയും അംശങ്ങൾ യഥാർത്ഥ അതിൽ കലർന്നിട്ടുള്ളതായി കാണാം. കേവലം ആലങ്കാരികരീത്യാണല്ല അദ്ദേഹം കൃതികൾ നിരൂപണം ചെയ്തത്. എന്നാൽ ആലങ്കാരിക മതങ്ങളും ആവശ്യമുള്ളിടത്തു അംഗീകരിക്കാതിരുന്നിട്ടില്ല. കാവ്യങ്ങൾ സോശ്യേശ്യങ്ങളാണെന്നുള്ള ഉറച്ചവിശ്വാസക്കാരനായിരുന്നു പി. കെ. എന്നാൽ സൗന്ദര്യരത്നകുതാപവും സത്യനിർലാപനതയും വെളിവാക്കേണ്ടിയിട്ടുള്ള സാങ്കേതികതയേയും ഉദ്ദേശാപേക്ഷിതപത്തേയും വിസ്തരിച്ച കാവ്യഭംഗിയിൽമാത്രം അദ്ദേഹം ഒത്തശ്രദ്ധനായിക്കാണുന്നു. സാഹിത്യകലയുടെ മൂലതത്വങ്ങൾ മനസ്സിൽ വച്ചുകൊണ്ടുതന്നെയാണ് അദ്ദേഹം കൃതികളെ നിരീക്ഷണം ചെയ്തത്. എന്നാൽ സത്യസൗന്ദര്യങ്ങളുടെ അവബോധത്തിനു സഹായിക്കുമായിരുന്നിട്ടത്തോളമല്ലാതെ, അതിനു വിപ്ലാതകാരിയായി പരിണമിക്കുന്നവിധം, നിയമങ്ങളേയും മൂലതത്വങ്ങളേയും അദ്ദേഹം മുറുകെ പിടിച്ചിരുന്നില്ല. കൃഷ്ണഗാഥാനിരൂപണത്തിൽ കാവ്യരസത്തെ വിമർശിച്ചിട്ടുള്ള ഭാഗത്തു

സംസ്കൃതാചാര്യന്മാരുടെ ഗുണഗവീരകരുണാദികളിൽ നിന്നും വ്യത്യസ്തമായി കാവ്യങ്ങളുടെ വികാശാത്മകതയെ അഭിസ്ഥാനമാക്കി രസനിരൂപണം ചെയ്തിട്ടുള്ളത് മേൽ പറഞ്ഞ രീതിയ്ക്ക് ഒരുദാഹരണമാണ്.

കാവ്യമിമാംസകന്മാർ വാധിച്ചിട്ടുള്ള മാനദണ്ഡങ്ങളെക്കുറിച്ചു ആധുനിക പാശ്ചാത്യ നിരൂപകന്മാരുടെ നവീനോപാധികൾ ആശ്രയിച്ചു മലയാള മഹാകാവ്യങ്ങളുടെ മാറ്റാത്തുണ്ടു വെളിവാക്കുവാനാണ് പി. കെ. യന്ത്രിച്ചത്. സ്വാഭാപ്രായപ്രമാണമനുഭവത്തിന്റെ നിരൂപണങ്ങളിൽ രൂപമായി കണ്ടുമാറുന്നു. എങ്കിലും വ്യക്തിപരമായ അഭിപ്രായത്തിനുവേണ്ടി മാതൃകാസമുദായന്റെ നിലയെ അദ്ദേഹം ബലികഴിച്ചില്ല. ആ സംഗതിയിൽ പി. കെ. ഒരു യഥാർത്ഥപ്രാഡ്യാവാകൻ തന്നെയാണ്. സ്വന്തം അഭിരുചി അനുസരിച്ചു നോക്കിയാൽ കവിതയിൽ കഠിനവും കർക്കശവുമായ ഒരു രീതിയാണ് പി. കെ. ഇഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്നതെന്നു മനസ്സിലാക്കുവാൻ പ്രയാസമില്ല. 'കിമപികാവ്യ'ത്തിന്റെയും, 'ശ്രീമൂലമുക്താവലി'യുടെയും കർത്താവ് കഞ്ചൻനമ്പ്യാരെയും, ചെറുശ്ശേരിയേയും, ഒരുപക്ഷേ എഴുത്തച്ഛനെത്തന്നെയും, മാതൃകാകവികളായി പരിഗണിക്കുക അസാധാരണമാണ്. എങ്കിലും നമ്പ്യാരെപ്പോലെ മറ്റൊരു കവിയേയും പി. കെ. അത്ര ആത്മാർത്ഥമായി ആസ്വദിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അനുകരണം ഒരുതരം ആരാധനയാണെന്നിൽ പി. കെ. ഉണ്ണായിയുടെ ഒരു യഥാർത്ഥ ആരാധകനായിരുന്നുവെന്നുവേണം പറയാൻ. എന്നാൽ അത് കവിതാഎഴുത്തിൽ മാത്രമായിരുന്നു, ഒരു നിരൂപകനെന്നുള്ള നിലയിൽ പി. കെ. കഞ്ചൻനമ്പ്യാരെയും ചെറു

ശ്ലേരിയെയും എഴുത്തച്ഛനേയുംതന്നെ മനസ്സാ ആരായിച്ചു. സ്വകീയമനോരസങ്ങൾക്കുപകരം ഒരു മാതൃകാസമുദയത്തിന്റെ വിക്ഷണനിലപരിപാലിക്കുവാൻ പി. കെ-യുണ്ടായിരുന്ന കഴിവിനൊന്നാണ് ഇതു സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. കാവ്യനിരൂപണത്തിൽ, വിശാലമായ വിക്ഷണപരിധി, സമുദയത്വം, രസബോധാർദ്രവും സദ്വാസനാശോഭനവുമായ പാണ്ഡിത്യം, നാശിതമായ വിവേചനപാടവം, കാവ്യരസം സ്ഫുരിക്കുന്ന ഭാഷാവിലാസം എന്നിവയായിരുന്നു പി. കെ-യെ അലങ്കരിച്ച പ്രധാനഗുണങ്ങൾ. വിശ്വസാഹിത്യത്തിലെ പ്രശസ്ത നിരൂപകനാണു അവരവരുടെ സ്ഥാനമെങ്കിലും അർഹന്മാരാക്കിത്തീർത്തുള്ളതും മേൽപ്പറഞ്ഞ ഗുണങ്ങളല്ലാതെ മറ്റെന്താണ്?

ഇങ്ങനെയൊക്കെയാണെങ്കിലും ഒരു നിരൂപകനെന്ന നിലയിൽ പി. കെ-യുടെ പരിമിതികൾ വിമർശിക്കത്തക്കവയല്ല. സർവ്വദൂതനായ ഒരു വിമർശന വേണ്ടിയിരുന്ന പ്രധാനഗുണങ്ങളിൽ ചിലതു അദ്ദേഹത്തിലില്ലായിരുന്നു. ആധുനിക സാഹിത്യത്തിന്റെ ഗതിവൈകല്യങ്ങൾ എന്തൊക്കെയായാലും, അതിനോടു പി. കെ. ബാധലാബ്ദിച്ച നിർദ്ദാക്ഷിണ്യമനോഭാവം ന്യായീകരിക്കത്തക്കതല്ല. നിരൂപകൻ ആവശ്യമുണ്ടായിരിക്കേണ്ട ആർജ്ജവബുദ്ധിയുടെ അഭാവത്തെക്കുറിച്ചേ ഈ സ്വഭാവം വ്യഞ്ജിപ്പിക്കുന്നത്? ഒരു ഗ്രന്ഥത്തെയോ, പ്രസ്ഥാനത്തെയോ വിമർശിക്കുമ്പോൾ അതിന്റെ സാഹചര്യങ്ങൾ, ഉദ്ദേശങ്ങൾ, ഉപജ്ഞാതാക്കളുടെ മനോഭാവം എന്നിവ വിശദമായി മനസ്സിലാക്കി, അനുഭാവപുരസ്സരം ആസ്വദിക്കുകയാണ് ഒരു നിരൂപ

കൻറ ധർമ്മം. കവിയുടെ അന്തരാത്മാവിലേക്കുള്ള അന്തഃപ്രവേശമാണു നിരൂപകനെ സത്യദർശനത്തിലേക്കു നയിക്കുന്നത്. പ്രാചീനസാഹിത്യകാരന്മാരെ നിരൂപണം ചെയ്തപ്പോൾ പി. കെ. യുടെ വിയശ്രീലാളിതനാക്കിത്തീർത്ത സ്വഭാവം ഇതായിരുന്നു. എഴുത്തച്ഛൻ, നമ്പ്യാർ മുതലായവരുടെ കവിതോദ്ദേശ്യങ്ങളേയും ചാർവ്വാടകളേയും വിശദമായി മനസ്സിലാക്കി അവരെ അറിഞ്ഞു് ആസ്വദിക്കുവാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കഴിഞ്ഞു. എന്നാൽ ആധുനിക സാഹിത്യകാരന്മാരുമായി ഇടപെടേണ്ടിവന്നപ്പോൾ ചിലപ്പോളുകളിൽ പി. കെ. യുടെ മേൽപറഞ്ഞ മനോഭാവം തീരോധാനം ചെയ്തു കാണുന്നു. സ്വപ്രമാണനിഷ്ഠനും, നിയമകർക്കുനുമായി അവുടെ അദ്ദേഹം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. വളരുന്നതോളിനെയും ആശാനേയും ആ നിലയിൽനിന്നാണു വീക്ഷിച്ചതു്. ഖണ്ഡകാവ്യപ്രസ്ഥാനത്തേയും മിസ്റ്റിക് പ്രസ്ഥാനത്തേയും വിമർശിച്ചതും അങ്ങനെതന്നെ. പ്രസ്തുത രീതികളെ അവതരിപ്പിച്ച കാലദേശാവസ്ഥകൾ പ്രചോദനങ്ങൾ മുതലായവയെ ഭാഷ്യിണുപൂർവ്വം ഒർശിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ ഇത്ര വളരെ പാശ്ചാത്യം അവയോടു പ്രകടിപ്പിക്കേണ്ടി വരുമായിരുന്നുവെന്നു തോന്നുന്നില്ല. കഥാരസാശന്റെ നളിനീയിലെ ശൃംഗാരത്തെ പൂർവ്വകസാഹിത്യ ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരുടെ മാനദണ്ഡങ്ങൾവെച്ചു പരിശോധിക്കാതെ, നവീനാഭിരുചികളിൽ അനുക്രമപുരസ്സരമായ മനോഭാവത്തോടെ ആസ്വദിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ പി. കെ. യുടെ പരിശ്രമം കുറച്ചുകൂടി സ്മൃതർഹമായിരുന്നേനെ. അതുപോലെതന്നെയാണു 'ഭരവണ്ഡ'യുടെ കാര്യവും. സാഹിത്യശാസ്ത്രത്തിനും അയവും, ആയാമൃതയും കറേയൊക്കെ ആവശ്യം

തന്നെയാണു്. സാഹിത്യത്തിന്റെ പരമാദർശങ്ങളെ പരി
രക്ഷിക്കുന്നതോടുകൂടിത്തന്നെ, അതിന്റെ വ്യാപാരപരി
ധിയെ എത്രകണ്ടു വാശാലമാക്കാൻ കഴിയുന്നുവോ അത്ര
കണ്ടു് ആ സരണിയിൽ സമാധിപ്പിക്കുകയാണു് സാഹിത്യനി
രൂപകൻ ചെയ്യേണ്ടതു്. കവിയോടു സമാനുഭൂതിക്കെ
ക്കൊള്ളാനും, സാഹചര്യമനുഭവിക്കാനും വിമർശകൻ യത്നി
ക്കണം. വിജ്ഞാനവും വിവേചനപടുതയും സഹൃദയത്വവും
കൊണ്ടുമാത്രം ഒരു നിരൂപകന്റെ ഗുണങ്ങൾ പരിപൂർണ്ണമാ
കുന്നില്ല. കുറച്ചുകൂടി ദുർല്ലഭമായ ഒന്നു്, അതായതു് ഉദാര
മായ ഭാഷണബുദ്ധി അഥവാ അനുഭാവരസം ഒരു മാത്ര
കാനിരൂപകനു് അത്യന്താവേക്ഷിതമായിരിക്കുന്നു. പുരാ
തനസാഹിത്യത്തെ നിരൂപണംചെയ്തപ്പോൾ പി. കെ. യിൽ
സമൃദ്ധമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട ഈ വിശിഷ്ടഗുണങ്ങൾ ആധു
നികസാഹിത്യത്തെ വിമർശിച്ചപ്പോഴും ഉണ്ടായിരുന്നവെ
ങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിമർശകപദവി ഒരുപടികൂടി ഉയ
ന്നുനല്കിയതായിരുന്നു എന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല.

അദ്ധ്യായം ൨

ഗദ്യരീതി—സൈലിവിഭാസം-

“വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻതിരുമനസ്സിലെകാലത്തി രാശേഷം
ഇത്ര നല്ല സംസ്കൃതപദങ്ങൾ ഇത്ര ധാരാളമായി പ്രയോഗിച്ചു്
ഭാഷാസാഹിത്യത്തിൽ പ്രചരിപ്പിച്ച ഒരു ഗ്രന്ഥകാരനെ ഞാൻ

പേരെ അറിയുന്നില്ല. താൻ എഴുതുന്ന ഓരോ വാക്യത്തിലും പി. കെ. തന്റെ വ്യക്തിമുദ്ര പതിപ്പിക്കാതെയിരിക്കയില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രബന്ധങ്ങൾക്ക് ഒരു മഹാപ്രളവന്റെ അഗ്രശൃംഗവും ഒരു വികോലപ്രവൃത്തിയുടെ അഭിഗദ്യുതയുമാണ്; അമൃതമധുരമായ ആശയങ്ങൾകൊണ്ടും, അവിചാരിതരമണിയമായ പ്രതിപാദനരീതികൊണ്ടും അവ ആരെയും വിസ്മയസ്തബ്ധനും ബഹുമാനപരവശമാക്കിത്തീർക്കുന്നു. അവ സരസ്വതീഭഗവതിയുടെ സമഗ്രതാണ്യവങ്ങളാണ്; കൈരളീഭേരിയുടെ കമനീയതമങ്ങളായ കവിറ്റാലങ്കാരങ്ങളാണ്.” (ഉള്ളൂർ)

പാണ്ഡിത്യവും ചിന്തയും മനോധർമ്മവുമാണ് പി. കെ.-യുടെ രചനകളിൽ കാണുന്ന സാമാന്യലക്ഷണങ്ങളെങ്കിലും, പ്രബന്ധങ്ങളിലെല്ലാം ഒരുപോലെ പ്രകാശിക്കുന്ന ഒരു പ്രത്യേകത അവയുടെ നിസ്തല്യമായ ശൈലീവിലാസതന്നെ. പി. കെ. പ്രതിപാദിച്ചതിനേക്കാൾ കൂടുതൽ ആകർഷകങ്ങളായ വിഷയങ്ങളെ അധികരിച്ച് ഗ്രന്ഥങ്ങൾ രചിച്ചിട്ടുള്ള സാഹിത്യകാരന്മാർ മലയാളത്തിൽ ധാരാളമാണ്. അദ്ദേഹത്തെക്കാൾ സാമ്പത്തികമായ താല്പര്യത്തെ സമാകർഷിച്ച എഴുത്തുകാരും വളരെയുണ്ട്. എന്നാൽ ശൈലിയുടെ സവിശേഷതയിൽ, പി. കെ.-യുടെ നില പ്രത്യേകമാണ്. ഇത്ര വ്യക്തിത്വം സ്പർശിക്കുന്ന ഒരുശൈലി ചുരുക്കം മലയാളഗദ്യകാരന്മാർക്കുമത്രമേ സ്ഥിച്ചിട്ടുള്ളൂ. ആരതന്നെയാണ് ശൈലി. (style is the man) എന്ന പ്രസ്താവന സാർവ്വമാക്കിയിട്ടുള്ള ഏറ്റവും പ്രമുഖ ഗദ്യകാരനാണ് അദ്ദേഹം.

ആത്മപ്രതിഫലനപ്രവണരായ ഗ്രന്ഥകാരന്മാർ പ്രായേണ രണ്ടുവിധത്തിലുണ്ട്. ഒരു കൂട്ടർ, പ്രതിപാദ്യത്തിൽ

തന്നെ പ്രത്യക്ഷമായോ, പരോക്ഷമായോ, സ്വകീയസ്വവ്യവശേഷങ്ങളെയും, ചിലപ്പോൾ ആത്മചരിത്രഭോതകളായ അനുഭവങ്ങളെയും പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നു. രണ്ടാമത്തെ കൂട്ടരായ പ്രതിപാദ്യവീക്ഷ്യത്തിൽ അപ്രത്യക്ഷരാകുകയും, രീതിയിലും പ്രയോഗങ്ങളിലും സ്വയം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. ആംഗലസാഹിത്യത്തിൽ അഡിസൻ, ഫാസ്ലിറ്റ്സ്കി, വൻസൻ മുതലായ ഉപന്യാസകാരന്മാരും, ചാൾസ് ഷാപ്പൻ, സീനെപ്പോലെയുള്ള ആഖ്യാനകാരന്മാരും, സ്വതന്ത്രമായിട്ടുള്ള ആത്മസ്വഭാവങ്ങളും ജീവിതസംഭവങ്ങളും ആവാഷ്കരിച്ചിട്ടുള്ളവരാണ്. രണ്ടാമത്തെ വിഭാഗക്കാരുടെ കവാടങ്ങൾ തുറന്നുകാണിക്കുന്നതിൽ അത്ര ഉത്സുകനെന്നു പറയാനില്ല. വാക്കുരവിജ്ഞാതന്മാരും വികാരസംയമനമായിരിക്കും മിക്കവാറും അവരുടെ പ്രത്യേകത എങ്കിലും സുസ്സഷ്ടമായ ഒരു വ്യക്തിത്വവിശേഷം അവർക്കു കൂടിയും കൃതികളിലും നഷ്ടപ്പെടുന്നു. പ്രതിപാദ്യത്തിലേക്കാകാത്തതിൽ അഥവാ ശൈലിയിലാണ് ഇതു ദൃശ്യമാകുന്നത്. ഡാക്ടർ ജാൺസൻ, കാർലൈൽ, ഗിബൺ, ബക്ക് മുതലായവർ ആംഗലസാഹിത്യത്തിൽ ഈ സ്വഭാവവിശേഷത്തിന് ഉത്തമോദാഹരണങ്ങളായി പരിഗണിക്കുന്നു. മലയാളസാഹിത്യത്തിൽ ഇപ്രകാരം രീതിനിഷ്ഠമായ വ്യക്തിത്വത്തിന് ഏറ്റവും മികച്ച ഉദാഹരണം പി. കെ-യാണ്.

മലയാള ഗദ്യസാഹിത്യത്തിന്റെ ഉല്പത്തി, വളർച്ച എന്നിവയുടെ ആധുനികതയെ പരിഗണിക്കുമ്പോൾ മേൽപ്പറഞ്ഞ ശൈലി സ്വഭാവത്തിന് ഒരു പൂർവ്വചരിത്രം പറയാവുന്നില്ല. എങ്കിലും നമ്മുടെ ഗദ്യസാഹിത്യത്തിലും വ്യക്തിത്വപ്രകാശിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള അനുഗൃഹീത തൂലികാകാരന്മാർ കുറവല്ല.

1. വി., ചത്തുമരണാൻ, കഞ്ഞുരാമൻനയനാർ, അപ്പൻ
 മുരൻ. ഇ. വി., മൂക്കോത്തുകുമാരൻ, സി. വി. കഞ്ഞു
 മൻ, പി. കെ. മുതലായ പലരുടേയും പേരുകൾ ഈ
 നാളത്തിൽ പറയുന്നുണ്ട്. എങ്കിലും മേൽപ്രസ്താവി
 തുപോലെ, ശൈലീയിൽ ഇത്ര പ്രസ്ഫുടമായ പ്രത്യേ
 ത സ്ഫുരിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളവരായി പി. കെ.-യെപ്പോലെ
 റയികംപേർ ഉണ്ടെന്നുതോന്നുന്നില്ല. മറ്റൊരു ശൈ
 ലീയായാലും ചിലപ്പോൾ ഒരു ഖണ്ഡികയോ അദ്ധ്യായ
 ങ്ങളോ എങ്കിലും വായിക്കാതെ കർതൃത്വത്തെപ്പറ്റി ഒരു തെ
 മിപ്പിച്ചിയില്ലെന്നു വരാം. എന്നാൽ പി. കെ.-യുടെ കാര്യ
 ൽ ഓരോ വാചകവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വ്യക്തിത്വമുദ്ര
 മിക്കുന്നു. വാചകത്തിന്റെ ഘടന, പദയോജന, പ്രയോ
 ഗശേഷങ്ങൾ, ആകപ്പാടെയുള്ള ആശയസന്നിവേശം
 നിവയിലെല്ലാം ഒരു 'പി. കെ. തപം' കാണുന്നത് അനു
 രാഗവകവേദ്യം തന്നെയാണു്. അവിടവിടെനിന്നും രണ്ടു
 ധാരാഹരണങ്ങൾമാത്രം താഴെ ഉദ്ധരിച്ചുകൊള്ളട്ടെ:—

(i) "നേത്രാരമ്മ അവർകളുടെ പ്രസംഗത്തിലെ സുചിന്ത
 ങ്ങളും പക്ഷേ വേധനത്തിലും വേദനനൽകാത്തവയും, സുഖച
 ങ്ങളും എന്നാൽ രസനിർഭരങ്ങളുമായ വാക്യങ്ങൾ ഇപ്പോഴും
 ചിയിൽ സ്ഫുരിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നുന്നു."

(ii) "അവ മൂലകളേമ്പരങ്ങളെ തിരിച്ചറിയുവാനുള്ള വൈ
 പ്രസാധകന്റെ സാഹസികത്വത്തിലും നിർബീനമായിക്കാ
 ."

(iii) "സ്വകീയമായ തപഗിരീയത്തിന്റെ ഭംഗത്തിൽ
 ഹത്തിന്റെ ധീരത സാവരണമായിരുന്നില്ല."

വാചകങ്ങളിൽമാത്രമല്ല ഖണ്ഡികകളിലും ഈ പ്രത്യേകത നിറഞ്ഞു കാണാവുന്നതാണ്. താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ഖണ്ഡികയിൽ പി. കെ-യുടെ അല്ലാതെ മറ്റാരെയെങ്കിലും എന്നു പറയാവുന്ന വാചകങ്ങൾ എത്ര ചുരുക്കമനുപരിയ്ക്കിക്കുക:—

“വാർദ്ധക്യദശ വാത്സല്യപുരസ്സരം തൂകുന്ന ഭൂമിയിൽ ശിരശ്ശേഖരത്തു് സ്ഥിരമായി വൃക്തീഭവിച്ചുതുടങ്ങിയിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്കു് വിശ്രമത്തിന്നു് എനിക്കുള്ള അവകാശം ആർക്കും നിഷേധിക്കുവാൻ കാൽമുട്ടു പക്ഷേ എന്റെ വിശ്രവാവസരത്തെ നിരസിക്കുന്നതിൽ എന്നുപോലെ കർശനമായി മാറ്റം ഉണ്ടെന്നുതാനു നില്പു. അങ്ങിനെയൊന്നു് ജാതകത്തിന്റെ ഗതിയെന്നു പറയണമുള്ളു. അഞ്ചു വയസ്സുമുൻ അമ്പത്തഞ്ചു വയസ്സുവരെ അക്ഷരവിദ്യയും സരസ്വതീസേവയു്കൊണ്ടു് നിരന്തരക്ലിഷ്ടമായ കാലഘട്ടം കഴിഞ്ഞു വിശ്രമോത്സുകനായി നോക്കിയതിൽ വിശ്രമത്തിന്നു സ്ഥാനമില്ലെന്നു കണ്ടതു്. ഭാഗ്യവശാലോ ദുർഭാഗ്യവശാലോ ഞാൻകൂടി ഉൾപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഹിന്ദുസമുദായം സിന്ധുതീരത്തിൽ സുഷിരവത്തായ ഒരു കപ്പൽപോലെ ഗമിക്കുന്നുവെന്നാണു് എനിക്കു് തോന്നിയതു്. അങ്ങിനെയുള്ള കപ്പലിന്റെ രഥ്യാഭരണങ്ങളെ ചേങ്ങുപോലെ നീയന്ത്രിച്ചില്ലെങ്കിൽ അതിന്നു വരുന്ന ലോകത്തു് സ്ഥിരപ്രതിഷ്ഠ സിദ്ധിക്കുന്നതിന്നു വളരെ കാലതാമസമുണ്ടാകുകയില്ലല്ലോ. ഭവിഷ്യത്തായ ജലപ്രവേശത്തെ നിരോധിക്കുന്നതിന്നു യാത്രാപാത്രം സുഷിരവന്ധത്തിന്നു വേണ്ടുന്നതിന്നു വിചിന്തനം കൂട്ടമണിയെടുത്തു് ആപത്തു വിമുക്തപ്പെടുത്തേണ്ടതാകുന്നു.” (ഒരു പ്രസംഗം)

ഈ വ്യക്തിത്വത്തിന്റെ യഥാർത്ഥസ്വഭാവം മനസ്സിലാക്കുന്നതിന്നു് ശൈലിയേപ്പറ്റി പൊതുവേ ചിലതു പ്രസ്താവിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ശൈലി എന്നു പറഞ്ഞാൽ കേവലം

വാക്കുകളുടെ സംഘാതമല്ല. വാക്കുകളും ആശയങ്ങളുമായുള്ള ഗാഢമായ സംപ്രകൃതതയാണു് ശൈലി. “വാഗ്ദത്തം വിവ സംപ്രകൃതം” എന്നുപറഞ്ഞ കാളിദാസൻ വാസ്തവത്തിൽ ശൈലിയേയും കാവ്യത്തേയും ഏകഭാവേനയാണു് വീക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നു തോന്നുന്നു. വാക്കുകൾക്കൊണ്ടുള്ള ശബ്ദയത്നമത്രയും രസം ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്നില്ല. ആശയം വാക്കിനോടു ദൃഢമായി ബന്ധിക്കുമ്പോഴാണു് രസം ജനിക്കുന്നതു്. പാശ്ചാത്യസാഹിത്യകാരന്മാർ പദങ്ങളെയും വികാരങ്ങളെയും സുദൃഢമായ പരസ്പരബന്ധത്തിൽത്തന്നെയാണു് വീക്ഷിച്ചിട്ടുള്ളതു്. ചറോബ്രയാൻഡ് (Chateau Briand) എന്ന ഗ്രന്ഥകാരനെപ്പറ്റി ഒരു നിരൂപകൻ പറയുന്നതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശൈലിയിൽ ഹൃദയംതന്നെ നിക്ഷിപ്തമായിരുന്നു എന്നാണു്. ഷോപ്പനോർ എന്ന ചിന്തകന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ “ശൈലി അന്തരാത്മാവിന്റെ മുഖമണ്ഡലമാകുന്നു.” ഇതെല്ലാം പദങ്ങൾക്കു മനുഷ്യന്റെ വ്യക്തിസ്വഭാവത്തോടുള്ള ബന്ധത്തെ വ്യക്തമാക്കുകയും, അവ കേവലം ശബ്ദമാത്രങ്ങളല്ലെന്നും സജീവങ്ങളും, അർത്ഥഗാഹനങ്ങളുമായ സങ്കേതങ്ങളാണെന്നുമുള്ള അഭിപ്രായത്തെ അനുകൂലിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന പ്രസ്താവനകൾതന്നെയാകുന്നു. അതിനാൽ സാഹിത്യത്തിൽ പദങ്ങളെ ഹൃദയംഗമമായ പ്രയോഗം ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരംശമാണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

എന്നാൽ ശൈലിയിലെ വ്യക്തിത്വം കേവലം വികാരികൾക്കുവേണ്ടിയുള്ള പദപ്രയോഗത്തിൽ അടങ്ങുവെന്നുപറയുന്നതു് മഴുവൻ സത്യമല്ല. പദങ്ങൾ വികാരങ്ങളുടെ എന്ന പോലെ ആശയങ്ങളുടേയും സമുചിതവും, സുശക്തവുമായ

വാഹനങ്ങളായിരിക്കുന്നിടത്തോളം മാത്രമേ അവയിൽ വ്യക്തിത്വം കാണുകയുള്ളൂ. മഹാപണ്ഡിതന്മാരുടെയും ചിന്തകന്മാരുടെയും ശൈലികളിൽ കാണുന്ന വ്യക്തിത്വം അപ്രകാരമുള്ളതാണ്. വികാരവിജ്ഞാനത്തേക്കാൾ വികാരസംയമനമായിരിക്കും അങ്ങിനെയുള്ളവരുടെ ശൈലിയുടെ പ്രത്യേകതയെ സ്പഷ്ടമാക്കുന്നതെന്നുകൂടി പറയാം. വികാരത്തെക്കാൾ ചിന്താശക്തി അവരെ ഭരിക്കുന്നു; അവരുടെ ശൈലികളിലും ഈ അംശം കൂടുതലായിക്കാണുന്നു. പി. കെ.-യുടെ ശൈലിയിൽ പ്രകാശിക്കുന്ന വ്യക്തിസ്വഭാവം വികാരനിഷ്ഠമായിട്ടുള്ളതല്ല. ഹൃദയഗതികളേയോ, വികാരപ്രവാഹത്തേയോ ആവാഷ്ടരിക്കുന്നവയല്ല പി. കെ.-യുടെ സാഹിത്യകൃതികൾ പൊതുവേ എന്നു മുമ്പുതന്നെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. അവ പ്രധാനമായി ബുദ്ധിപ്രഭാവജന്തുക്കളാണ്. ഈ അംശത്തിലും പി. കെ.-യുടേയും സി. വി.-യുടേയും ശൈലികൾ തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം പ്രസ്താവയോഗ്യമത്രെ. സി. വി. വികാരപ്രധാനായിരുന്നു. പി. കെ. പ്രതിഭാപ്രധാനനായിരുന്നു. പി. കെ.-യുടെ ശൈലിയിൽ തെളിഞ്ഞുകാണുന്ന അംശം പ്രതിഭാപരമാണ്. അഗാധപണ്ഡിതൻ, നിശിതവാമശക്തൻ, വൈയ്യക്തനൻ, ഫലിതസമ്പന്നൻ—ഏതൊക്കെത്തന്നെ ആ ശൈലിയിൽ ആവിഷ്കൃതനായിക്കാണുന്ന വ്യക്തി.

പണ്ഡിതോചിതമായ പദപ്രയോഗനിഷ്ഠർഷ്ടയാണ് പി. കെ.-യുടെ ശൈലിക്കുള്ള ഒരു പ്രധാനലക്ഷണം. ഈ നിഷ്ഠർഷ്ടവിവിധരീതിയിൽ പ്രകാശിച്ചു. ഏതുപദവും അതിന്റെ ശരിയായ അർത്ഥത്തിൽ ഉപയോഗിക്കുക; ഉചിതമായ സ്ഥാനത്തു പ്രയോഗിക്കുക; ഇങ്ങനെ രണ്ടാംശങ്ങളിലാണ്

ശൈലിയുടെ വിജയം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. താൻ പ്രയോഗിച്ച എല്ലാ പദങ്ങളുടേയും ഉല്പത്തിയും രൂപപരിണാമങ്ങളും അദ്ദേഹം വിശദമായി അറിഞ്ഞിരുന്നു. ആവശ്യമുള്ള അർത്ഥത്തിൽ പുതിയ രൂപങ്ങൾ കൊടുത്തു പ്രയോഗിക്കുവാനുള്ള ശാസ്ത്രപാണ്ഡിത്യവും അദ്ദേഹത്തിനു വശമായിരുന്നു. ഉചിതമായ സ്ഥാനങ്ങളിൽ ഉചിതമായ പദങ്ങൾ പ്രയോഗിക്കുവാൻ സാധിക്കുക എന്നുള്ളതു് വലുതായ ഒരു ഗുണമാണു്. അതു സാധിക്കാതെ എഴുത്തുകാർക്കു നല്ല ആശയങ്ങൾ സ്ഫുരിച്ചാൽതന്നെയും, ഭാഗ്യമില്ലാത്തവർക്കു് പുത്രലാഭപോലെ ഭവകാരണമായിട്ടേ ഇരിക്കുകയുള്ളൂ എന്ന് ഒരു സംസ്കൃതശ്ലോകത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. 1. പദങ്ങളുടെ സ്ഥാനോചിതമായ പ്രയോഗത്തിൽ പി. കെ-യെ അതിശയിച്ചിട്ടുള്ള ഗദ്യകാരന്മാർ മലയാളത്തിൽ ഇല്ലെന്നു തന്നെ പറയാം. ഈ പ്രയോഗശക്തിയുമൂലം പി. കെ-യുടെ പദങ്ങൾ വ്യവക്ഷിതാർത്ഥത്തിന്റെ പരമാവധി പ്രതിഫലിപ്പിക്കുകയും, പ്രകാശസ്ഫുരണാകൊണ്ടു് ശൈലിയിൽ തന്നെ പ്രഭാപ്രസരം വിശുദ്ധ്യ ചെയ്യുന്നു. സംസ്കൃതപദങ്ങളുടെ പ്രയോഗത്തിലായിരുന്നു പി. കെ-യുടെ പാടവവും സ്വാധീനശക്തിയും പ്രധാനമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടതു്. സമൃദ്ധിയുള്ള അർത്ഥഗുഹണസമർത്ഥങ്ങളുമായ പദങ്ങൾ മാത്രമേ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്യങ്ങളിൽ

1 “വിവിക്ഷിതാർത്ഥപ്രതിപാദനം യൽ
വിന്യാസഭരണ വിഭജ പഠനാം
ഭൂഖാവഹാർത്ഥ സ്ഫുരിതോപി തേജഃ
ഔഭാഗ്യഭാജാമിവ പുത്രലാഭഃ”

കാണുകയുള്ളു. വാചകങ്ങളിൽനിന്നും ഒരു വാക്കുപോലും അർത്ഥഹാനികൂടാതെ മാറ്റുകയോ മറിക്കുകയോ ചെയ്യാൻ സാദ്ധ്യമല്ലെന്നുള്ളതാണ് ഒരു പ്രത്യേകസംഗതി. ഒരൊറ്റ വാക്കുപോലും പ്രയോക്താവിന്റെ അറിവും അർത്ഥബോധവും കൂടാതെ പ്രയോഗിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ല. കൂടുതലെന്നോ കുറവെന്നോ പറയുവാൻ നവാഹമില്ലാത്തവിധം പദങ്ങൾ അതു നിഷ്കർഷയോടെയാണ് നിറത്തിയിരിക്കുന്നത്. ഒരു നിരൂപകൻ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതുപോലെ “തൂക്കവും വാഗിയും തിട്ടപ്പെടുത്തി കണ്ണുകൾ പരസ്പരം സംഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന പദശൃംഖലകളാണ് പി. കെ.യുടെ വാചകങ്ങൾ. ഒരുക്കണ്ണി നിക്ഷേപിച്ച് ആ ശൃംഖല താനേ തകൻ പോകും.”

* * * *

സന്നിഷ്ഠർഷമായ പദപ്രയോഗംപോലെതന്നെ ബാഹ്യാഭ്യന്തരങ്ങളായ അലങ്കാരങ്ങളും പി. കെ.യുടെ ശൈലിക്കുള്ള ഒരു പ്രത്യേകതയാണ്. അലങ്കാരശബളിതമായ പദപ്രയോഗത്തിൽ പി. കെ.യുടെ പ്രത്യേകമായ “വാസനയും ഏറെക്കുറെ നിഷ്പ്രയംകൂടി ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഏതുവാചകം നോക്കിയാലും ശബ്ദത്തിലോ അർത്ഥത്തിലോ ഏന്തെങ്കിലും ചമൽക്കാരം കാണാതിരിക്കയില്ല. ഈ അംശത്തിൽ പ്രധാനമായി പദാശീർക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നത് വാചകങ്ങളുടെ തുല്യാംശത്വവും (Balance) തദനുസരണമായ പ്രാസയാജനവുമാണ്. വാചകങ്ങളുടെ ഭാഗങ്ങൾതമ്മിൽ, പദങ്ങളുടെ സംഖ്യയിലും, അവയുടെ സമീചീനമായ സന്നിവേശത്തിലും ശബ്ദസാജാത്യത്തിലും ഉണ്ടാകുന്ന താരതമ്യരൂപതയാണ്

തുല്യാംഗതപം എന്നു് ഇവിടെ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു്. ബന്ധുസാജാത്യമെന്നും ഇതിനെ ചിലർ വിവിക്ഷിക്കാറുണ്ടെങ്കിലും വാചകങ്ങളുടെ ഭാഗങ്ങൾക്കു പരസ്പരമുള്ള തുല്യതയും സാമ്യവുമുണ്ടാകുന്ന ഈ പ്രത്യേകതയെ തുല്യാംഗതപം എന്ന പദംകൊണ്ടു വ്യവഹരിക്കുന്നതായിരിക്കാം കൂടുതൽ യുക്തമായിരിക്കുന്നതെന്നു തോന്നുന്നു ഈ രീതി മലയാളഭാഷയിൽ ഏറെക്കുറെ നൂതനമായ ഒരു പ്രസ്ഥാനമാണെന്നു പറയാം. ചന്തുഭരണോൻ, സി. വി. മുതലായവരുടെ കൃതികളിൽ അവിടവിടെ ഇതു് പ്രത്യക്ഷമാകുന്നുണ്ടെങ്കിലും പി. കെ.യുടെ പ്രബന്ധങ്ങളിൽ കാണുന്നതുപോലെ സർവ്വസാധാരണതപം ഇതിനു് മറ്റൊരു മലയാളഗ്രന്ഥകാരനെ സംബന്ധിച്ചും പറയുവാൻ കാണ്മാനില്ല. ഗിബൺ, മെക്കാളെ, ബർക്ക് മുതലായ ആംഗലഗദ്യകാരന്മാരുടെ പ്രചോദനം ഈ വിഷയത്തിൽ പി. കെ.യു് ധാരാളമായിട്ടുണ്ടായിരിക്കണം. സ്വഭാവികമായ പ്രാസപ്രയോഗപ്രചണതൃപ്തിയിൽ അദ്ദേഹത്തെ സാരമായി സാരായിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

ചിലപ്പോൾ ഉപയാധാരങ്ങൾ തമ്മിലും മറ്റുചിലപ്പോൾ ഒരു പ്രധാനവാചകത്തിന്റെ രണ്ടുഭാഗങ്ങൾ തമ്മിലും ആയിരിക്കും സാമ്യമുണ്ടാവുക. പി. കെ.യുടെ വാചകങ്ങളുടെ തുല്യാംഗതത്തെ ചില ഉദാഹരണങ്ങൾകൊണ്ടു് സ്പഷ്ടമാക്കാം:—

“ശാഗവും യോഗവും തമ്മിലും, ശാസ്രവും ശസ്രവും തമ്മിലും വല്ലാത്ത വിഷമത സംഭവിക്കുമോ എന്നു തോന്നി”

“നഖംപചമായ മണലും ലലാടംതപമായ വെയിലും.

“മോഹസന്ദേശം സാഹിത്യമകുടസ്ഥവും സന്ദേശകാവ്യകൂടസ്ഥവും ആകയാൽ”

“അഷ്ടമുടിക്കായലിൽ സ്നായകനും, അതിലെ ജലത്തിന്റെ പായകനുമായ സങ്കടക്കാരൻ”

‘ധനത്തിനു വലിയും മദ്യത്തിൽ സക്തിയും വിഭവകത്തിനു ലുപ്തയും സംഭവിച്ചിരുന്നതിനാൽ’

ഒരോവാചകത്തിന്റെ പൂർവ്വാത്തരഭാഗങ്ങൾ തമ്മിലും ഘടനതുല്യത ചിലയിടത്തു വളരെപ്പുഷ്ടമായി കാണാനാകും.

“ജാതമുതലാ മുതജാതമോത്തയ കൃതി ഭൂമനമോ മെച്ചമോ എന്നറിയുന്നില്ല”

“വിലാസം പരിചയകൃമകൊണ്ടും, അവിദഗ്ദ്ധൻ പാണ്ഡിത്യമേകൊണ്ടും സംസ്കൃതഭാഷാരസം ള്ളന്ദിവാരമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു”

“കാവ്യങ്ങൾ കർകളും, കലകൾ സേവ്യങ്ങളുമാണെങ്കിൽ വിഷയം ഭംഗിയാകുന്നതുകൊണ്ട് കവ്യത്തിന് അന്യമാതപം ഉണ്ടാകുന്നതല്ല”

“പാപകൻ പൂജകനാകാമെങ്കിൽ പണ്ഡിതൻ ഭദ്രശങ്കനെങ്കി ലുമാകരുതോ”

ഇങ്ങനെ അനേകം ഉദാഹരണങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാൻ കഴിയുന്നതാണ്. പ. കൈയുടെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ സാർവത്രികമായി കാണുന്ന ഈ രീതി കേവലം ശബ്ദപ്രയോഗവൈചിത്ര്യത്തിലുള്ള ഭ്രമംകൊണ്ടുണ്ടായ കൃത്രിമമോടികളായിരുന്നു. എങ്കിൽ ഈ സംഗതി പീഠമാമായ വിമർശനത്തിനു വിഷയമാക്കേയില്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ ശബ്ദഭംഗിയെക്കൊണ്ട് ഭാഷയുടെ ശക്തിയും അന്തർവീര്യവുമാണ് ഈ പ്രായോഗികരീതിയിൽ പ്രകടമായി പ്രകാശിപ്പുന്നത്. മേൽ ഉദ്ധരിച്ച വാചകങ്ങളിലെല്ലാംതന്നെ ഓരോവണ്ഡികകൊണ്ട് പ്രതിപാദിക്കേണ്ടതായ ആശയങ്ങൾ ഉള്ളടക്കം വെണ്ണിച്ചുള്ളതായിക്കാണാം. മേൽക്കാലത്തെ മദ്ധ്യാഹ്നസമയത്തു് ചേർത്തലമണലിൽ

കൂടി നടന്നിട്ടുള്ളവരോട് “നഖംപചമായ മണലിന്റെയും ലലാടംതപമായ പെയിലിന്റെയും” ശക്തിയേറ്റപ്പറ്റി പറയേണ്ടതല്ലല്ലോ. “പാപകന്മാർ പൂജകനാകാമെങ്കിൽ പണ്ഡിതൻ ദർശനംകൊണ്ടുമാകരുതോ” എന്നുള്ള ചോദ്യത്തിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന ആശയം ഒരു ഉപന്യാസത്തിനതന്നെ വിഷയമാകുന്നതാണ്. ഒരു വാദപ്രതിവാദത്തിനിടയ്ക്കു സംശയാസ്പദമായ ആസ്തികൃതോടുകൂടിയ ഒരു കൃതിയെ എതിർക്കുവാൻ ഉന്നയിച്ചപ്പോൾ ആ കൃതിയേപ്പറ്റി പി. കെ. എഴുതിയതാണ്, “ജാതമൃതമോ മൃതജാതമോ ആയ കൃതി തുമരമോ മെച്ചമോ എന്നറിയുന്നില്ല” എന്നുള്ളതു്. ആ വാചത്തെതിന്റെ ശക്തിയേപ്പറ്റി പ്രത്യേകം പറയണമെന്നില്ലല്ലോ. മോട്ടോർവാഹനങ്ങളോടു താരതമ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ “കുതിരകൾ ക്രമങ്ങളും, കാളകൾ ഒച്ചകളും ആണ്” എന്നുള്ള പ്രയോഗവും നോക്കുക. ക്രമങ്ങളുൾക്കും ഒച്ചകൾക്കും ഇതിൽ നൽകിയിരിക്കുന്ന അർത്ഥം ആശയങ്ങളെ എത്ര വിശാലമായ രീതിയിൽ വിശദപ്പെടുത്തുന്നു എന്നു ചന്തിക്കേണ്ടതാണ്. മേൽപറഞ്ഞതു പി. കെ.-യുടെ ഭാഷാവിശ്ലേഷയുടെ ഒരു പ്രത്യേകവൈശിഷ്ട്യത്തെക്കുറിച്ച് ഭ്രാന്തിപ്പിക്കുന്നു. ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ പദസംഖ്യകൊണ്ട് പരമാവധി ആശയം സ്പഷ്ടമാക്കുക എന്നുള്ളതാണതു്. ഈ സംക്ഷേപപ്രതിപത്തിയെ ഒരുപക്ഷെ പാണിനീസൂത്രങ്ങളോടുള്ള നിരന്തരബന്ധം കൂടുതലായി പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതായിരിക്കാം. ഓജസ്സും ശക്തിയും അർത്ഥസ്പഷ്ടതയും ഇല്ലാത്ത ഒറ്റവാക്കുപോലും വാചകങ്ങളിൽ കാണുകയില്ല. മാത്രം ലാഭംപോലും കണക്കാക്കിയുള്ള പദപ്രയോഗചരിത്രപിപ്ലാമൂലം പി. കെ.-യുടെ വാചകങ്ങളിൽ പ്രകാശിക്കുന്ന ആശ

യങ്ങൾ, മുറുകിയവീണക്കമ്പികളിലോ പില്ലാക്കുഴലുകളിലോ കൂടി പുറപ്പെടുന്ന മധുരനിനദങ്ങൾപോലെ ഹൃദയാനന്ദ കരമായി തോന്നുന്നു. അവിടവിടെ സുലഭമായി കാണുന്ന അർത്ഥഗർഭങ്ങളായ അസാധാരണ പദങ്ങൾ അവിടു്കളിൽനിന്നും പുറപ്പെടുന്ന നിലാ ഗുളികകർപ്പോലെ ശൈലീമണ്ഡലത്തെ പ്രകാശമാനമാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

പണ്ഡിതനായ ശ്രീ: ഐ. സി. ചാക്കോ (റട്ട: വ്യവസായ ഡയറക്ടർ) അയച്ചുതന്ന ഒരു കത്തിൽ പി. കെ. യുടെ ശൈലിയിൽ കാണുന്ന പ്രയോഗപരിക്രിപ്തിയെ (Precision of expression) പ്രത്യേകം എടുത്തു പറയുന്നു. അസാധാരണങ്ങളോ നൂതനങ്ങളോ ആയ പദങ്ങൾ പ്രയോഗിക്കേണ്ടതായ ആവശ്യകത പി. കെ. യുണ്ടായതും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഷയ്ക്കു ചെറുതായ ഒരാർഭാടസ്വരം തോന്നിക്കുന്നതും മേൽപറഞ്ഞ പരിക്രിപ്തിപ്രതിപത്തി കൊണ്ടാണെന്നും ശ്രീ: ചാക്കോ വിചാരിക്കുന്നു. “ഒരു നല്ല വൈയാകരണനമാത്രമേ, പി. കെ. കൂടുതൽ സാധാരണങ്ങളായ പദങ്ങൾ ഉപേക്ഷിച്ചു” അസാധാരണങ്ങളോ നൂതനങ്ങളോ ആയവയെ ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയതിന്റെ കാരണം വ്യക്തമാകയുള്ളൂ” എന്നും അദ്ദേഹം തുടൻ പറയുന്നു. പി. കെ. യുടെ ശൈലിയിൽ അനുഭൂതമാകുന്ന ദുർഗ്രഹതയ്ക്കുള്ള കാരണങ്ങളിൽ ഒന്ന്, കുറഞ്ഞ പദങ്ങൾകൊണ്ടു കൂടുതൽ ആശയം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ശ്രമമാണെന്നും ചിലർക്കു അഭിപ്രായമുണ്ട്. പദങ്ങൾ ചുരുങ്ങിയിരിക്കുന്നതിനാൽ വാചകങ്ങൾ പിരിമുറുക്കിയ ചെറുപോലെ ബലുഷ്ടങ്ങളാകുന്നുണ്ടെങ്കിലും, ചിലപ്പോൾ പടി മുറാത്തവയായിത്തീരുന്നുണ്ടെന്നും പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

അതും നിറഞ്ഞുരുളുന്ന പടങ്ങളുടെ സന്നിവേശം കൊണ്ട് പരമാവധി അർത്ഥം സഫൂരിക്കുന്ന വാക്യങ്ങൾ നിറഞ്ഞതാണ് എഴുത്തച്ഛന്റെ ശൈലിയെന്ന് പി. കെ. പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത് സ്വന്തം ഗദ്യശൈലിക്കും എററും യോജിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ ലക്ഷണങ്ങൾമൂലം പി. കെ.-യുടെ വാചകങ്ങൾ ഒട്ടുമിക്കാലും ഭംഗിയേറിയ മുകുതകങ്ങളായിട്ടാണു പരിണമിച്ചിട്ടുള്ളതെന്നു പറയാം. വിശേഷിച്ചു എന്തെങ്കിലും തത്വങ്ങളുടെ പ്രതിപാദനസന്ദർഭത്തിൽ “ശബ്ദശക്തി സഫടികപട്ടംപോലെ പരിണമിച്ചു വിവിധ രശ്മികളെ ചിതറുന്നതായി കാണാം.” ഉദാഹരണമായി “സന്മാർഗ്ഗനിഷ്ഠയുടെ വിശിഷ്ടകുസുമവും ജീവികാമാർഗ്ഗത്തിൽ കല്പവല്ലിയുമായ ആരോഗ്യത്തിന്റെ വില അതിശയോക്തിക്കു വിഷയിഭാഷിക്കുന്നതല്ല” എന്നുള്ള വാചകത്തെ നോക്കുക ചിലസ്ഥലത്തു് ഇത്തരമുള്ള മുകുതകങ്ങൾ പരമ്പരയായി തുടന്നു എന്നുവരാം. അങ്ങനെയുള്ള സന്ദർഭങ്ങളിൽ വാചകബന്ധത്തെക്കുറിക്കുന്ന ഘടകപദങ്ങൾതന്നെ ആവശ്യമില്ലാത്തവീടും, ആശയങ്ങളുടെ ആനന്ദപൂർവ്വ അത്ര സ്പഷ്ടവും പ്രതിപാദനത്തിന്റെ സുഗമത അവിച്ഛിന്നവുമായിരിക്കും. വാക്യങ്ങൾ തമ്മിൽ താനേ ഘടിക്കുന്നു.

വാചകങ്ങളിലെ ശബ്ദഭംഗിയെപ്പറ്റി മേൽ സൂചിപ്പിച്ചപ്പോൾ ഐ.ഡി.സാജാത്യദിക്ഷയിൽ വേണ്ടിവന്ന ഒരു ഉപാധിയായി മാത്രമേ അതിനെ പ്രതിപാദിച്ചുള്ളൂ. എന്നാൽ പ്രസന്നമായ പ്രാസയോരണിയിൽ പി. കെ.ക്കുണ്ടായിരുന്ന അനവധിയായ താല്പര്യം വിസ്മരിക്കേണ്ടതല്ല. പ്രാസമില്ലാത്ത വാചകങ്ങൾ, ഉള്ളവയേക്കാൾ സംഖ്യയിൽ കുറവല്ലയോ എന്നുകൂടി തോന്നിപ്പോകുന്നു. ഗദ്യത്തിൽ പ്രാസ

പ്രയോഗം ആവശ്യമുണ്ടോ, അതൊരു കൃത്രിമമായില്ലയോ എന്നുള്ള ചോദ്യങ്ങൾ ഈ അവസരത്തിൽ ഉത്ഭവിക്കാവുന്നതാണ്. പ്രാസം ഭംഗിയാണെങ്കിൽ അത് ഗദ്യത്തിനും പദ്യത്തിനും വേരും. പ്രാസത്തിന്റെ അസ്വാഭാവികത എല്ലാ എഴുത്തുകാരും സംബന്ധിച്ചും പരമാത്മമായിരിക്കണമെന്നില്ല. ചിലർക്ക് പ്രാസനിബദ്ധമായ ഭാഷ ശിശുവിന് ക്രീഡപോലെ ലഘുസാധ്യമാണ്. അങ്ങനെയുള്ളവർ പ്രാസം പ്രയോഗിക്കുന്നതിൽ കൃത്രിമതപോലോ അസ്വാഭാവികതയോ ആരോപിക്കുന്നത് അസ്വസ്ഥതയിലാണ്. ആവശ്യാനുസരിച്ചിരിക്കട്ടെ വേണ്ടിയിരിക്കട്ടെ പ്രാസമില്ലാതെ ഭാഷയ്ക്ക് വല്ല വൈകല്യവും സംഭവിക്കുന്നുണ്ടോ എന്നുള്ളതു നോക്കിക്കഴിഞ്ഞിട്ടു വേണം. പ്രാസപ്രയോഗംകൊണ്ട് വൈകല്യത്തേക്കാൾ ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതും, കലാസൗഷ്ഠ്യവും മുതലായ ഗുണങ്ങളാണ് സിദ്ധിക്കുന്നതെങ്കിൽ ശബ്ദം ഗിയെ ഒരു മെല്ലമായി, കരുതുന്നതൽ അപാകമില്ലല്ലോ. പി. കെ-യുടെ പ്രാസപ്രയോഗത്തെപ്പറ്റി പറയുമ്പോൾ മേൽസൂചിപ്പിച്ച ചിലവസ്തുതകൾ മനസ്സിൽ ധരിച്ചിരിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. പ്രാസാഭിനിവേശം പി. കെ-യ്ക്ക് നൈസർഗ്ഗികമായ ഒരു പ്രോണയായിരുന്നു; അതിന്റെ പ്രയാഗം അക്ലിഷ്ടമായ ഒരു പ്രവാഹവുമായിരുന്നു.

എല്ലാ സ്ഥലങ്ങളിലും പി. കെ-യുടെ ശബ്ദമോടികൾ അകൃത്രിമമായിരുന്നു എന്നു പറയുന്നില്ല ചിലയിടത്തു കുറച്ചു ദുഷ്ടിച്ചതെന്ന പ്രാസനിബന്ധന ചെയ്തിട്ടുള്ളതായികാണാം. ഉദാഹരണമായി “കവികളും, കണക്കുപിള്ളമാരും” എന്ന പ്രബന്ധത്തിൽ “കായും കാണുന്നതിൽ കരുണയും കണികാണാതില്ലാത്ത കണക്കുപിള്ളമാരും കയ്യുംകണക്കുമില്ലാതെ കാട്ടുക

യറി കഥയില്ലാതെ കഴിച്ചുകൂട്ടുന്ന കവികളും” എന്നിങ്ങനെ യുള്ള പ്രാസബാഹുവും മാന്യപൂർവ്വമായിട്ടുള്ളതാണെന്നു സമ്മതിച്ചേതീതു. ഏതിലും അതിലും ക്ലേശം ഭാഗ്യവും സ്ഫുടിക്കുന്നില്ല. അതുപോലെ “ആ മരുഭൂമിയായ അഭിപ്രായക്കു അനുഭവിക്കുന്ന വ്യാപാരം ആദ്യപ്പഴയ്ക്കു അതിസമൃദ്ധമാണെങ്കിലും” എന്നും “ആദ്യ പദമായ കോതിത്തമ്പുരാൻ അവകളുടെ ആശയഭാവം ആയിച്ചു ചെയ്യുന്ന ആരംഭം അവാതാളത്തിലാകയില്ല” എന്നും മറ്റും പറഞ്ഞിരിക്കുന്നിട്ടുള്ള ആകാരത്തിന്റെ ആചാരത്തിൽ യാതൊരു ആയാസവും ഭയംകൊണ്ടില്ല. എന്നാൽ ഇതു നിങ്ങളിൽനിന്നു ശബ്ദപ്രവാഹത്തിൽ ഏഴുതുളകൾ അറിയാതെത്തന്ന പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ള പ്രാസമാണ് കൂടുതൽ അകൃത്രിമ സുന്ദരമായി തോന്നുന്നത്. “അപരിചിതനായ ഞാൻ അപഞ്ചലമുഴച്ചു കണ്ടുനിന്നിട്ടുണ്ട്.” “ചാരം ചാരോപരിചാരം വാങ്ങാതികളായി.” “കോളനങ്ങൾ മേളമല്ലാം അവതാളത്തിലായി” “വായ്ക്കുടെ അനവായ്മയായ തല്ലും” എന്നിങ്ങനെ യുള്ള ഹൃദയപ്രഭാവം കൂടുതൽ സുഖപ്രദമായി തോന്നുന്നു.

ഇതുമേൽ വൈവിധ്യമയമായ ശബ്ദമാടിപ്പോകാൻ മറ്റൊരുതരം ഗദ്യശൈലിയിൽ കാണുകയില്ല. പദ്യങ്ങളിൽ മാത്രം ഘടിപ്പിക്കുവാൻ കഴിയുന്ന യമകപ്രാസങ്ങൾ പോലും ഗദ്യത്തിൽ പ്രയോഗിക്കുവാൻ പി. കെ. യുടെ ലേഖനം കൂസലില്ലാത്തതല്ല. “സ്വശങ്കകളെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതിനോ അശങ്കമായി ശത്രുവിനെ എതിർക്കുന്നതിനോ ശക്തനല്ലാതെ ഒരുമാതിരി ശിശുസ്ഥിതിയിൽ അകപ്പെട്ട ഗജപതി” “കുണ്ഡലയുടെ പരാക്രമവും കണ്ണാമ്പിന്റെ പ്രവാഹവും കൂടി മഹമ്മദീയ യശസ്സിൽ വ്യാപിപ്പിച്ച കണ്ണാമ്പിന്റെയും കണ്ണാമ്പിന്റെയും

രസദൃശമായ കാതതപവും നിസ്സാരമായിരുന്നില്ല. “തിരുവനന്തപുരം മുതൽ ഇവിടാവരെയുള്ള ദൂരം പാടനം നടത്തി ഈ ഉൽഘാടനക്രിയയ്ക്കു വന്നുചേരുന്നവൻ സാധിച്ചതു” “യോഗ്യവദാന്തകളെ കണ്ടുനായ. കണ്ടതൻ ചട്ടമ്പിസ്വാമി കൾ” “കടലാസുവിലയേപ്പറ്റിയുള്ള വിലപനം കലശലായി പനയോലയുടെ കേസ്സു” പുനരാരോപനയിൽ വന്നിരിക്കുന്നു” എന്നിങ്ങനെയുള്ള വാക്യങ്ങളും വാക്യഭാഗങ്ങളും നോക്കുക. പി. കെ. യു. അല്ലാതെ ആധുനികഗദ്യത്തിൽ ഒഴിച്ചിട്ടുപോകാത്ത ശബ്ദനിഷ്പന്നമായ ഇത്തരം വാചിത്രപ്രയോഗങ്ങൾ സാധിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഒന്നാമതായി പാണ്ഡിത്യവിലസിതമായ ഒരു ശൈലിക്കേ ഇങ്ങനെയുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾ യോജിക്കൂ. പിന്നെ, പ്രാസദീക്ഷയോടുകൂടിത്തന്നെ ഒരുമാതിരി പ്രയോഗാസീകതയും മേൽമുഖരിച്ച ഉദാഹരണങ്ങളിൽ കാണാവുന്നത് എല്ലാ പാണ്ഡിതന്മാർക്കും സുലഭമായ ഒരു അനുഗ്രഹമല്ല.

ശബ്ദപ്രയോഗപ്രതിപത്തി ആന്തരികമായ കലാപ്രവണതയുടെ പ്രതിഫലനം മാത്രമാണ്. ഈ കലാവിചാരത്തിന്റെ മറ്റൊരു പ്രതിഭാസമത്രേ ആശയനിഷ്പന്നങ്ങളായ അലങ്കാരപ്രയോഗങ്ങൾ. പി. കെ. യുടെ ഗദ്യശൈലി അലങ്കാരശബ്ദമണ്ഡലമാണ്. നഗ്നതയുടെ ഭംഗിയിൽ അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചിരുന്നില്ല. നൈസർഗ്ഗികസൗന്ദര്യത്തിൽ ഉചിതങ്ങളായ അലങ്കാരോപകരണങ്ങൾ ഘടിപ്പിച്ചു മോടിപിടിപ്പിക്കുന്നതിലായിരുന്നു പി. കെ. യുടെ പ്രത്യേകരസം. പദയോജനകൊണ്ടുള്ള രൂപണസൗച്യത്തോടൊപ്പംതന്നെ ചമലോജനകമായ ആശയപ്രകാശനത്തിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രതിപത്തി പ്രത്യേകമായിരുന്നു. ആദ്യത്തേതു് വാചകങ്ങളെ

ളിൽ ബന്ധസാക്ഷാത്കരിക്കു പ്രാസപ്രയോഗം മുതലായവയിലേക്കും, രാജാമത്തേതു്, ഉപമ രൂപകം മുതലായ അലങ്കാരപ്രയോഗങ്ങളിലേക്കും പി. കെ. യെ പ്രേരിപ്പിച്ചു. ഈ രണ്ടാംശങ്ങൾ കൂടിച്ചേർന്നപ്പോൾ പി. കെ. യുടെ ഗദ്യശൈലി കാവ്യരസപുഷ്പമായ ഒരു മനോഹര പ്രസ്ഥാനമായി പരിണമിച്ചു. നിരൂപണമാകട്ടെ, വിവരണമാകട്ടെ ശാസ്ത്രീയപ്രതിപാദനമാകട്ടെ ഏതിലും പി. കെ.-യുടെ ശൈലി കാവ്യരസനിർഭരമായിട്ടാണു് കാണപ്പെടുന്നതു്. കവ്യോചിതമായ ശബ്ദാത്മകലകാരങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രബന്ധങ്ങളിൽ ചമൽക്കാരജനകങ്ങളായി സംഭവിക്കുന്നു.

എതു ശുഷ്കമായ വിഷയത്തെപ്പറ്റി പായുവോഴും വായനക്കാരന്റെ സാഹൃദയതത്തെ അവലംബിച്ചു് പി. കെ.-യുടെ പ്രതിപാദനത്തിന്റെ ഗതി. ഗദ്യകാരന്മാർ ഏറിയകൂറും കയ്യുമാത്രപ്രസക്തമാണു്. ബുദ്ധിപരമായ ചർച്ചകൾകൊണ്ടു് വായനക്കാരന്റെ ചിന്താശക്തിയെ ഗദ്യകാരൻ വ്യാപിപ്പിക്കുന്നു. അതിനാൽ ഗദ്യശൈലി എപ്പോഴും രസശാസ്ത്രപുഷ്പമായിരിക്കണമെന്നില്ല. നേരേ മറിച്ച് കരകൈ ശുഷ്കത അതിൽ അനുപക്ഷണീയമായിരിക്കുകയും ചെയ്യും ചിലർ ശൈലിയുടെ ലഘുതയും പദങ്ങളുടെ ലാളിത്യവും ചിലപ്പോൾ കാവ്യരസവുകൊണ്ടു് അവരുടെ രീതികളെ ശുഷ്കതയുടെ അരോപകൃതയിൽ നിന്നും രക്ഷിക്കുന്നു. എങ്കിലും എല്ലാത്തരം പ്രതിപാദനങ്ങളിലും അങ്ങിനെയുള്ള രീതികൾ യോജിച്ചു എന്നു വരികയില്ല. ചിലയിടത്തു കാവ്യരസപ്രധാനമായ ഗദ്യം വിലക്കുണമെയും തീന്നു്ക്കാം. നോവൽ ചെറുകഥ സാഹിത്യപ്രബന്ധങ്ങൾ മുതലായവയിൽ ആ രീതിയോജിച്ചു്ക്കാമെങ്കിലും,

സാമാന്യവീമർന്നങ്ങളിലും ഉപപാഠനങ്ങളിലും ഉപന്യാസങ്ങളിലും കാവ്യാസദിക്കുയ്ക്കുള്ള അവസരങ്ങൾ വിരളമാണ്. സ്വപ്രബന്ധങ്ങളിൽ കാവ്യരസം പരിപാലിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു വിമർക്കന്മാർ കാവ്യഭാവം വിട്ടു കാട്ടിലും പടപ്പിലും തപ്പി പരാജയം പ്രാപിച്ചിട്ടുള്ള പല ഭ്രഷ്ടാന്തങ്ങളും പറയാനുണ്ട്. പി. കെ.യുടെ കലാവിലാസമായതും അപ്രകാരമുള്ള ഒരു ജയത്തിൽ കലശലിച്ചില്ല എന്നുള്ളതാണ് അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി പ്രത്യേകം പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്ന ഒരു സംഗതി. കാട്ടും വീടുംതെയുള്ള പ്രതിപാഠനത്തോടൊപ്പം കലാവിലാസപ്രിയമായ ഭാഷാശീതിയും അദ്ദേഹത്തിനു സമജമായിരുന്നു. പി. കെ.യുടെ ഗദ്യപ്രബന്ധങ്ങളുടെ ആകർഷകത്വത്തിനുള്ള പ്രധാനഘട്ടം, സ്ഥാനോചിതമായ കലാപാതയും തന്നെ.

അതിനുമുമ്പ് ഗദ്യത്തിൽ നിർബന്ധമായി ഭിക്കിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്നുള്ള അഭിപ്രായം ശൈലീവിമർക്കന്മാരുടെ ഇടയ്ക്കു ഇല്ലാതില്ല. ഗദ്യം കരേക്കൂടി സ്വാഭാവികവും ഋജുവും ലളിതവുമായിരിക്കെപ്പോഴോ വേണ്ടതു്? ശരിതന്നെ അപകാരധോരണികൊണ്ടുള്ള ചമൽകൃതിയേക്കാൾ സ്വാഭാവികമായ വൈശദ്യമാണ് ഗദ്യത്തിൽ അഭിലഷിക്കപ്പെടേണ്ടിത്തന്നുള്ള അഭിപ്രായം ആദരണീയമാണ്. എന്നാൽ മുപ്പ് പ്രാസത്തെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിച്ചതുപോലെ അപകാരം വൈശദ്യത്തിന് കൂടുതൽ സാഹായ്യകമാണെങ്കിൽ അതിനെ മനഃപൂർവ്വം ഉപേക്ഷിക്കണമെന്നോടോ? ചമ്പുപ്രബന്ധങ്ങളിലെ രീതിയിൽ വെറും മോടിക്കേവേണ്ടി നിർബ്ബന്ധപൂർവ്വം പ്രയോഗിക്കപ്പെടുമ്പോൾ മാത്രമേ ശബ്ദാത്മാലങ്കാരങ്ങൾ ഗദ്യസരണിയിൽ അസ്ഥാനത്തിൽ

ആകയുള്ളു. ചീന്നെ രീതിവൃത്യാസങ്ങളും പ്രതിപാദ്യ വിഷയങ്ങളുടെ സ്വഭാവാനുരങ്ങളും ഗണനീയങ്ങളായിരിക്കുന്നു. ചില ശൈലികൾ അവയുടെ ലളിതമായ പ്രവാചകംകൊണ്ടുതന്നെ മനസ്സിനെ ഫരിക്കുന്നു. പ്രതിപാദ്യവിഷയങ്ങൾക്കു അവ സ്വാഭാവികമായി യോജിച്ചിരിക്കും. മറ്റൊരുവിധത്തിലുള്ള ശൈലി അവിടെ യോജിച്ചെന്നു വരികയുമില്ല. ചിലയിടത്തു പ്രൗഢതയായിരിക്കും ആവശ്യമുള്ളതു്. വിഷയത്തിന്റെ സ്വഭാവത്തിനു് അവിടെ അനുയോജ്യമായിട്ടുള്ളതും പ്രതിപാദനപ്രൗഢിയായിരിക്കും. അലങ്കാരങ്ങളുടെ അഭാവം ശൈലിക്കു ദൗർബല്യം തന്നെ ഉണ്ടാക്കുകയുണ്ടാം. രണ്ടു പ്രസിദ്ധമായ ഉദാഹരണങ്ങൾകൊണ്ടു് ഈ അംശം വിശദമാക്കാം. ചന്തുമേനോന്റെയും സി. വി. യുടേയും ശൈലികൾതന്നെ നോക്കുക. മേനോന്റെ ഭാഷയുടെ ലളിതമായ പ്രവാചനത്തിനുള്ള ഏക യഹാരിത്വം ഒരു ചേറ്റതന്നെ. അതു് സി. വി. യിൽ നിന്നും ആശിക്കേണ്ടതില്ല. അതുപോലെ സി. വി. യുടെ ആ പ്രൗഢത, ഗാംഭീര്യം, അതിവിശാലമായ അവലോകന പരിധി, ഇവയൊക്കെ ചന്തുമേനോനിൽനിന്നും പ്രതീക്ഷിക്കുന്നതും അബദ്ധമായിരിക്കും. അലങ്കാരത്തിന്റെ കുറവാണ് ചന്തുമേനോന്റെ ശൈലിയുടെ ഭംഗംകൊണ്ടു്, സി. വി. യിൽ അലങ്കാരമുള്ളതായാണു് നാമുദ്യം നൽകുന്നതു്. ഓരോരുത്തരുടേയും പ്രതിപാദ്യവിഷയത്തിന്നു ചിന്താഗതംകൊണ്ടുതീർന്നു പറ്റിയതാണെന്നു പറയാമെന്നല്ലാതെ ഏതാണു് ഒരു ഗ്രന്ഥകാരൻ കൂടുതൽ ആവശ്യമെന്നു പറയുക സാധ്യമല്ല. രാമോജാബാമുളിയിലെ കഥാ വസ്തു ഇന്ദുലേഖയുടെ ഭാഷാശീതിയിലും ഇന്ദുലേഖയുടേതു

രാമരാജബാഹുറിന്റെ രീതിയിലും എഴുതിയിരുന്നെങ്കിൽ ഉണ്ടാകുമായിരുന്ന വിലക്ഷണത പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. അതിനാൽ യഥാസ്ഥാനങ്ങളിൽ രണ്ടുരീതികളും പ്രായേണ സാഹിത്യലോകത്തിൽ ആവശ്യംതന്നെ.

പി. കെ-യുടെ ശൈലിയിലെ കൃത്രിമമോടികളെന്ന് പറയാവുന്ന ചില അംശങ്ങളെ ആക്ഷേപിക്കുന്നവർ മേൽ പറഞ്ഞ അവലോകനകോടികൂടി ആശ്രയിക്കുന്നതു നന്നായിരിക്കും. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രതിപാദ്യവിഷയങ്ങൾ, സാഹജമായ മനോഭാവം, ശൈലിയുടെ സ്വഭാവം എന്നിവയെല്ലാം പരാഗണിച്ചിട്ടു വേണ്ടിയിരിക്കുന്നു ആവശ്യ മോടികളുടെ ശുചിത്വാനന്യചിന്തകൾ നിശ്ചയിക്കേണ്ടതു്. പി. കെ-യുടെ ഗദ്യശൈലി പണ്ഡിതന്റെയും സമുദയന്റെയും ആയിരുന്നു. ഒരു പ്രശസ്തയുദ്ധത്തിന്റെ ആവിഷ്കരണോപാധിയായിരുന്നു ആ ശൈലി. അലങ്കാരമോടികൾ അതിൽ അനുപേക്ഷണീയവുമാണ്. അപ്രകാരമുള്ള ഒരു ശൈലി അലങ്കാരവ്യക്തമായി, ആവാണത്തുറുമായി, ഏറെക്കുറെ നഗ്നമായിരിക്കണമെന്നു ശ്രമിക്കുന്നവർ ശൈലിയുടെ മൗലികതത്വങ്ങളെ വിഗണിക്കുന്നു എന്നു പറയാതെ തരമില്ല.

* * * * *

കവനോചിതമായ മനോഭാവമായിരുന്നു പി. കെ-യുടെ അലങ്കാരപ്രതിപത്തുകളുള്ള പ്രഭാവസ്ഥാനം. ഏതൊരു പ്രതിപാദനത്തിലും ഈ ചിത്തവൃത്തി പ്രകാശിക്കുന്നതായി കാണാം. നൂണമണ്ഡലത്തിൽ അങ്ങിനെയുള്ള സന്ദർഭങ്ങൾ അനവധിയുണ്ടു്. സ്വജനനത്തെ വണിക്കുന്ന വാചകത്തിന്റെ പോക്കുതന്നെ 'കുടമാട്ടുവിട്ടിൽ പ്രഭാതവേള നൃത്ത

നമയ ഒരു ശിശുവന്റെ ഉല്പത്തിയെ ഉദയസൂര്യനുപ്രത്യക്ഷീകരിച്ചു' എന്നുണ്ടെന്നുമാണ്. താനാകളവണ്ണനയിൽ കാണുന്ന അലങ്കാരധാരണി ഒരു കാവ്യഗുരവയത്തിന്റെ കാമനീയകത്തെ അക്ഷരപ്രതി പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നു. 'നാലു പാടും ദീർഘമണ്ഡപംപോലെ കാണപ്പെടുന്ന തീരപ്രദേശങ്ങൾ ധവളധവളമായ സിന്ധുപുരത്താൽ താനാകളത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നതുകൊണ്ട്, 'രാമനാശാന്റെ ഭാരയാവള സിദ്ധാന്തം അനുസരിച്ചു ആ പ്രദേശത്തിലെ ഭൂമിപോലും ശുചിസ്ഥിതയായി താനാകളമാകുന്ന കണ്ണാടിയിൽ താനേ നോക്കി ആനന്ദിക്കണമല്ലോ എന്നു' തോന്നിപ്പോകും.' ഇത്യാദി വാചകങ്ങൾ ഒരു കവിഹൃദയത്തിൽ നിന്നല്ലാതെ ഉത്ഭവിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. "അസ്തമയോന്മുഖനായ ആദിത്യൻ അരുണവണ്ണങ്ങളായ കീരണങ്ങളെ തരുന്നികരങ്ങളുടെ ഇടയിൽകൂടി തരംഗിതമായി ചാതിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ഞങ്ങൾ പാലോട്ടു ചെന്നുചെന്ന്" എന്നും, സന്ധ്യാസമയത്തുകണ്ട വാമനപുരം ആറന്മുളപ്പാറ ചന്ദ്രോദയാൾ, "ഇരുകരകളിലുമുള്ള വൃക്ഷങ്ങളിൽ കൂട്ടിച്ചേരുന്ന ചീവീടുകളുടെ ഝംകാരംകൊണ്ടു ഭരണവും, വൃക്ഷമായനാമിത്തം അപരമസന്ധ്യാപൂർവ്വമായ നദി അവിടെ അപ്രസന്നമുഖിയായി കരുതലാചരണങ്ങളെ ഒഴുകിയിരുന്നു" എന്നും മൂക്കുന്നിമലയെപ്പറ്റിയുള്ള പാമർശത്തിൽ "തരുവനന്തപുരത്തു നിന്നും ആദേശമെൽ തെക്കുകിഴക്കായി ഇളനിലവണ്ണമായ ആകാശത്തിനെതിരായി ഈഷ്ണിലമായ ഒരു പാനപാത്രം കമിഴ്ന്നു വീഴ്ന്നിരിക്കുന്നതുപോലെ കാണുന്നത് മൂക്കുന്നിമലയാണു." എന്നുമുള്ള വാചകങ്ങൾ നോക്കുക. ഇവിടെയെല്ലാം ആശയാധിഷ്ഠിതമായ ചമൽക്കാരത്തെ ഉപമകളും രൂപകങ്ങളും

ഉത്പ്രേക്ഷകളാകൊണ്ടു് മോടിപിടിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതു കാണുവുന്നതാണു്. ഇപ്രകാരമുള്ള അലങ്കാരങ്ങൾ സമുചിതമായി പ്രയോഗിക്കപ്പെടുമ്പോൾ ശൈലിക്കുണ്ടാകുന്ന അഴകും ഷോകും ഒന്നു വേറെതന്നെയാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഇതു് കേവലം സംസ്കൃതാദർശസാരിയായ ഒരു രീതിയാണെന്നു പറയാവതല്ല. പ്രശസ്തരായ അനേകം ആംഗലേയ ഗ്രന്ഥകാരന്മാർ ഗദ്യത്തിൽ കാദ്യോചിതമായ അലങ്കാരങ്ങൾ ഘടിപ്പിച്ചു് ശൈലിക്കു മോടിപിടിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളവരാണു്. "A noble metaphor when it is placed to an advantage, casts a glory round it and darts a lustre through the whole sentence" അതായതു്, "ഉത്കൃഷ്ടമായ ഒരു രൂപകം ഉചിതസ്ഥാനത്തു് പ്രയോഗിക്കപ്പെടുമ്പോൾ മുറുപ്പാടു പ്രഭാകരം ചിതറി വാചകത്തിന്നുകപ്പാടെ ഒരു തിളക്കം നൽകുന്നു" എന്നാണു് അഡിസൻ അർത്ഥം പ്രയോഗംകൊണ്ടുള്ള ശൈലീസൗഹൃദത്തെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതു്. ഈ അലങ്കാരത്തേപ്പറ്റി പറയുന്ന ഈ അഭിപ്രായം ഉപമാദികളായ മറ്റു പ്രധാന അലങ്കാരങ്ങൾക്കു യോജിച്ചതുതന്നെയാണു്. പി കെ-യുടെ ശൈലി ഇപ്രകാരമുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾകൊണ്ടു് പ്രാപിച്ച ഭംഗിക്കു് "മേൽക്കണ്ണിച്ചതുപോലെ" ധാരാളം ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ ഉപരിക്കാൻ കഴിയാം. വിചർശാലവനങ്ങളിലായാലും ശാസ്ത്ര വർജ്ജാപരമായ പ്രബന്ധങ്ങളിലായാലും സന്ദർഭവും ഐചിത്ര്യവും അനുസരിച്ചുള്ള അലങ്കാരങ്ങൾ പി. കെ-യുടെ ഭാഷയിൽ ധാരാളമായി കാണുന്നു. തലപ്രതിപാദകമോ യുക്തിപ്രദർശകമോ ആയ പ്രബന്ധങ്ങളിൽ ഈ അലങ്കാരങ്ങൾ ആശയത്തെ ശരിയെ പ്രദാനം ചെയ്തപ്പോൾ കാഴ്ചമാത്ര

പ്രസക്തികൊണ്ടുള്ള ശൃംഗാരയെ പരിഹരിക്കയും ചെയ്യുന്നതുകൂടാതെ, അഡിസൻ പറയുന്നതുപോലെ, ശൈലിയുടെ ചുറ്റും ഒരു പരിവേഷം ചൊരിയുകയ്ക്കു ചെയ്യുന്നു. ചിലയിടങ്ങളിൽ സഹജമായ കലാവിഭാവത്തേയും സരസതയേയും പ്രദർശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു വാചകങ്ങൾക്കു പ്രസന്നമായ ബാഹ്യമോടി നൽകുന്നതിൽ കവിഞ്ഞുള്ള പ്രയോജനം പി. കെ-യുടെ അലങ്കാരപ്രയോഗങ്ങൾകൊണ്ടു സിദ്ധിക്കുന്നില്ലെന്നു തോന്നാം. ഉദാഹരണമായി, കമാരനാശാന്റെ കൃതികൾ രാജരാജവർമ്മകോയിത്തമ്പുരാൻ മുതലായ പണ്ഡിതശിരോമണികളുടെ അവതാരികാരൂപമായ അകമ്പടിയോടുകൂടി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നത്, “സങ്കോചവതികളും യുവതികളുമായ കലശ്ശികളുടെ സഞ്ചാരത്തിന്നു് പ്രൗഢകളുടെ കരാവലംബം അപേക്ഷിതമായിക്കാണാറുള്ളതുപോലെ” ആണെന്നും. ഉള്ളൂരിന്റെ ഗിരിജാകല്യാണപ്രസിദ്ധീകരണത്തെ പാദമർശിക്കുമ്പോൾ അതു് “ശ്രീമൂലഭാഷാഗ്രന്ഥമാലയിൽ ദേവകീപ്രസവപാമ്പരയിൽ ശ്രീകൃഷ്ണനെ നന്നുപോലെ അഷ്ടമമായി പ്രകാശിതമായതോടുകൂടി നവമേഷ്വലോഷംകൊണ്ടു് ഉൽഭവനമായ വൈധൂര്യശലകപോലെ മനോഹരമായ കൃതിനിമിത്തം ഉണ്ണായ് വായുരുടെ പ്രതിഭ ഏകപുത്രഭാഷത്തിൽനിന്നും നിശ്ശേഷം മോചിക്കപ്പെട്ടു്” എന്നും മറ്റുമുള്ള വാചകങ്ങളിലെ അലങ്കാര ചമൽക്കാരസത്തിൽമുഴുകി പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ളതിന്റെ ഉഷ്ണാന്തമെന്നേ പറയാനുള്ളൂ. എന്നാൽ കണ്ഡൻ നമ്പ്യാരുടെ തുച്ഛപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ആവിർഭാവം. “ശിവൻ ജടപറിച്ചപ്പോൾ വീരഭദ്രൻ ഉണ്ടായതു

പോലെ" പൊടുന്നനവേ അല്ലെന്നും, നളിനിയിലെത്രോഗാരം "കാർമ്മേഘപടലത്തിനിടയിൽ കൂടി കാണപ്പെടുന്ന ധൂസരപ്പായ ചന്ദ്രബിംബത്തിന്റേതാണെന്നു പറയുന്നതുപോലെ മാത്രമേ വ്യക്തമാകുന്നുള്ളൂ" എന്നും "ത്രോഗാരത്തിൽ മനപ്പൂർവ്വം ശസ്ത്രക്രിയ ചെയ്ത ലോപിച്ച രേഖയല്ലാതെ മറ്റൊന്നും നളിനിയിൽ അവശേഷിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിലും അവശിഷ്ടമായ രേഖ, വിദ്യുത് ലതയുടെ അകാലികവിലസിതം പോലെ സൂക്ഷ്മദൃശ്യകൾക്ക് ഹൃദയംഗമമാകാതിരിക്കുകയില്ല" എന്നും ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശം വായിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ ഹൃദയത്തിൽ അലതല്ലുന്ന രസം "കാറ്റു നീലച്ചിട്ടും കടൽ ക്ഷുബ്ധമായിരിക്കുന്നതുപോലെ ആണ്" എന്നും, ആ കാവ്യത്തിൽ സമർത്ഥനായ കവിയുടെ കയ്യിൽ "അത്ഥശബ്ദാലങ്കാരധാതൃതിയോടുകൂടി മന്ദാക്രാന്തവൃത്തം, കന്ദുകപ്രായത്തിൽ പരിണമിച്ചിരിക്കുന്നു" എന്നും, പറയുന്നിടങ്ങളിൽ ആശയങ്ങൾ വൈദ്യുതപ്രഭയിലെന്നതുപോലെ സുവിശദം പ്രകാശിക്കുന്നതു കാണാം. ചിലസ്ഥലങ്ങളിൽ അനിയന്ത്രിതമായ വികാരവായ്പും അലങ്കാരപ്രയോഗത്തിനു പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു. കുമാരനാശാണെപ്പൊടി എഴുതിയ ലേഖനത്തിൽ "ഹോ കഷ്ടം! തൃക്കുന്നപ്പുഴയാറിലെ ജലോദരത്തിൽ അന്തർഹിതനായ ആശാനവർകളുടെ യശസ്സുതരഭം അവുടെ ജലത്തിൽ മുളച്ചു താമരസപുഷ്പത്തിന്റെ ഗന്ധപ്രസരം പോലെ ശാശ്വതമായി വിലസട്ടേ" എന്നുള്ള വാചകത്തിന്റെ വികാരനിർഭരമായ വിലാസഭംഗി ചേതോവിമോഹനം തന്നെ.

ചിലപ്പോൾ അലങ്കാരത്തിൽ, ഭാവനാസൗന്ദര്യത്തെക്കുറിച്ചു ആശയത്തിന്റെ വൈശദ്യത്തിലാണ് പി. കെ. കൂട്ടുതൽ ട്രഷ്ടിവച്ചിരിക്കുന്നതെന്നു കാണാം "സി. വി- യുടെ

സരസ്വതി ഒരു സുദോഷമായ ഗോവല്ലു; കുറുക്കൻ പുറപ്പെട്ടന്നവർ ചില ചവിട്ടും കത്തും തൊഴിയുംകൂടി എല്ലാക്കാരും ഒരുങ്ങിക്കൊള്ളണം” എന്നും “പക്ഷേ കുറുപ്പില്ലാക്കളരിപോലെ വല്ല ഏറ്റുപടക്കങ്ങളുമല്ലാതെ, മാത്താണുവർമ്മപോലെ കടകുട്ടിയായ കരിമരുന്നുകമ്പക്കോട്ടകൾ കെട്ടിയുണ്ടാക്കുവാൻ അദ്ദേഹം മുതിരുകയില്ലെന്നു വല്ലവരും വിചാരിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ അവർ അബദ്ധമായി” എന്നും മറ്റുമുള്ള വാചകങ്ങളിൽ അത്ര ഉന്നതങ്ങളോ മനോമോഹനങ്ങളോ ആദ്യഭാവനകളൊന്നുമല്ല ഉള്ളതെങ്കിലും ഉദ്ദിഷ്ടമായ ആശയങ്ങളെ പ്രസ്ഫുടം ഭ്രോതിപ്പിക്കുവാൻ അവയ്ക്കുള്ള ശക്തി ഒന്ന് വേറെതന്നെയാണു്. സാങ്കേതികവിഷയങ്ങൾ പ്രതിപാദിക്കുമ്പോൾ ഈമാതിരി രൂപകോപമാദിപ്രയോഗങ്ങൾ കടരക്കൂടി നാടോടി രീതിയിലായി പോകുന്നു. ശാസ്ത്രീയതത്വപ്രതിപാദനം കൂടുതൽ സുഗമമാക്കുവാനുള്ള ഒരു കൗശലമാണിതു്. സൂര്യനെ ചുറ്റുന്ന വിവിധ ഗ്രഹങ്ങളുടെ സഞ്ചാരക്രമം, “ചിലർ ശ്രീകോവിലിനു ചുറ്റിയും, ചിലർ നാലമ്പലത്തിനു ചുറ്റിയും, മറ്റുചിലർ മതില്ലെട്ടിനു പുറമെയും ക്ഷേത്രപ്രദക്ഷിണം ചെയ്യുന്നതുപോലെ” ആണെന്നു പറയുന്നതു നോക്കുക. നാടോടി സംഗതികളിൽനിന്നും ഉന്നയിക്കപ്പെടുന്നവയും, ആശയവ്യക്തതയ്ക്കു വളരെ ഉപയുക്തങ്ങളും ആയ ചെറിയ ചെറിയ ഉപമാപ്രയോഗങ്ങൾ പി. കെ-യുടെ ശൈലിയിൽ ധാരാളമായി കാണാം. അനേക കൃഷ്ണയൻ്റെ ചവിട്ടേറ പാമ്പിൻ്റെ തല “ചിത്തുചേമ്പു വേവിച്ചതു പോലെ”യാണു് അറഞ്ഞതു്. വെള്ളിമീശപോഷ്കാരുടെ ആജ്ഞകേട്ടു് കായലിൽ ചാടിയ സങ്കടക്കാരനായ ബ്രാഹ്മണൻ ‘ഇഴച്ചുക്കുട്ടിപോലെ’യാണു് വെള്ളത്തിൽ താണതു്.

അഞ്ചലോട്ടക്കാരൻ 'ഉളി ചാണ്ടിയതുപോലെ' ഓടിപ്പോകുന്നു. ശാമിപ്പിള്ള ആശാന്റെ നഖങ്ങൾ ചെവിയിൽ പതിക്കുന്ന വിദ്യാത്മിയുടെ അനുഭവം 'ചാക്കവെട്ടിയുടെ മദ്യേ അടയ്ക്കാവച്ചു തെരീക്കും പോലെ ഏതാണെന്നു" ആയിരുന്നു. ഉല്ക്കകളുടെ പകർച്ച 'വാണംകത്തിച്ചു വിടുന്നതുപോലെ'യും, മോട്ടാർവണ്ടികളുടെ പാച്ചിൽ 'വെടിക്കാണ്ടു പന്നികളുടേതുപോലെ'യും ആണത്രേ. ഈ ഭാഗത്തെല്ലാം, ഒരുപക്ഷേ അന്യഥാ അവാശങ്ങളായിത്തോന്നാവുന്ന ആശയങ്ങളുടെ വൈശദ്യത്തെ ലക്ഷ്യീകരിച്ചുള്ള അലങ്കാരപ്രയോഗങ്ങളാണു കാണുന്നത്.

മേൽ പ്രതിപാദിച്ചതിൽനിന്നും, ഉപമാദിപ്രയോഗങ്ങൾ പി. കെ.യുടെശൈലിയിൽ ചിലയിടത്തു് സാരസ്വതസമ്പന്നമായും ചിലയിടത്തു് സൗന്ദര്യപോഷകമായും, മറ്റു ചിലയിടത്തു് ആശയവൈശദ്യദായകമായും, പലപ്പോഴും ചിത്രീകരണനവുണമായും വിലസുന്നതു കാണാം. അതിന്റെ ഫലമായി, ശുഷ്കമായ ഒരു വാക്യപോലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രബന്ധങ്ങളിൽ കാണുകയില്ല. പാണ്ഡിത്യവാന്മാരുടെ കൗതൂത്തിൽ ഇതത്ര സർവസാധാരണമല്ല. പി. കെ.യുടെ സഹജമായ കാവ്യരൂപവും അദ്ദേഹം പെരുമാറിയ സകലതിനെയും രസനർഭരമാക്കിത്തീർത്തു. നീതിന്യായപരമായ ജഡ്ജ്മെന്റുകളിൽപോലും കാവ്യരസം കടന്നുകൂടിയിട്ടുണ്ടെന്നു കാണാം. സാഹിത്യപ്രബന്ധങ്ങളിൽ അതു് അനുസ്മൃതം പ്രവഹിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഭാവനയുടെയും റൂട്ടയവികാരത്തിന്റെയും സംയമനം, ഈ കാവ്യരസത്തിന്നു് ഒരു കടിത്തൊൺ ഇട്ടിരുന്നതിനാൽ അതു് രെക്കലും ആവശ്യസിമകളെ അതീലംഘിച്ചിരുന്നില്ല. ധൈര്യം

ബോധം അതിസമൃദ്ധവുമായിരുന്നു. അതിനാൽ ഉചിതമായ സ്ഥാനങ്ങളിൽ കലാവിലാസം ഭാഷാരീതിയെ ഉജ്ജ്വലിപ്പിച്ചു. പി. കെ-യുടെ അവസാനകൃതിയായ സ്മരണമണ്ഡലത്തിൽ ഈ കുവ്യരസം അതിന്റെ പരമകാഷ്ഠയിൽ എത്തിയിട്ടുണ്ട്. അതിലെ വർണ്ണനകളും വിവരണങ്ങളും ചിത്രീകരണങ്ങളുമെല്ലാം ഒരു ഗദ്യകാവ്യത്തെപ്പോലെ ആവ്യാധി കയ്യേറിയ അനുസ്മരിപ്പിക്കുന്നു.

അദ്ധ്യായം ൩.

ഗദ്യശൈലി—ഫലിത പരിമാസങ്ങൾ.

സമമമായ മറ്റൊരു മനോഭാവംകൂടി പി. കെ-യുടെ ശൈലിയിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടിരുന്നതിനെ വിശദീകരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഫലിതചാതുര്യമാണ്. ആ ഫലിതം ശൈലിക്കു മാത്രമുള്ള ഒരു വിശേഷമല്ല. അത് വ്യക്തിയോളംതന്നെ വിശാലമാണ്. ഗദ്യത്തിലും പദ്യത്തിലും, സംഭാഷണത്തിലും പ്രഭാഷണത്തിലും, ഒരുപോലെ വ്യാപിച്ചുകാണുന്ന ഒരു വൈശിഷ്ട്യമാണ് പി. കെ-യുടെ ഫലിതം. ശൈലിയിൽ അത് എത്രകണ്ടുണ്ടായിരുന്നാവത് ഇവിടെ ചുരുക്കിയായിരിക്കുന്നു. പി. കെ-യുടെ പ്രബന്ധങ്ങളിൽ രണ്ടുമൂന്നുവിധത്തിൽ ഫലിതത്തിന്റെ പ്രതിഭാസങ്ങൾ കാണാവുന്നതാണ്. ചിലപ്പോൾ ഒരു പ്രബന്ധം മുഴുവൻതന്നെ ഫലിതമയമായ ഒരു പശ്ചാത്തലത്തോടുകൂടിയതായിരിക്കും. അതിന്റെ ആകൃഷ്ടതയുള്ള സ്വരം വിനോ

ഭവരമാണ്. ഉദാഹരണമായി 'കവികളും കണക്കപ്പിള്ളി
 മാതും' 'ശ്രീനാരദൻ' 'കൊതുകും മൂട്ടയും' 'സാരി' മുതലായ
 ലേഖനങ്ങൾ നോക്കുക. മറ്റു ചില പ്രബന്ധങ്ങളിൽ പ്രൗഢ
 ശൈലി വിഷയങ്ങൾ പ്രതിപാദ്യവും, ഫലിതം ഉപസ്തംഭം
 വുമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു. പി. കെ-യുടെ പ്രബന്ധങ്ങളിൽ
 ഭൂരിപക്ഷവും ഇങ്ങനെയുള്ളവയാണ്. പൊതുവെ പറയു
 മ്പോൾ ഫലിതരസം പ്രബന്ധത്തിലാകമാനം വ്യാപിച്ചു
 അംഗിയായി നിലകൊള്ളുന്നില്ല. ഇ. വി. വേങ്ങയിൽ
 കുഞ്ഞുരാമൻനായനാർ- സഞ്ജയൻ മുതലായവരുടെ ലേഖ
 നങ്ങൾപോലെ പി. കെ-യുടെ പ്രബന്ധങ്ങൾ കേവലം
 ഫലിതപ്രധാനങ്ങളല്ല. ആണെന്നു തോന്നുന്നവയായി മുൻ
 പറഞ്ഞവപോലെ ചിലതുണ്ടായിരിക്കാമെങ്കിലും, അവ
 യിലും പാശ്ചാത്യപരമായ പ്രതിപാദനത്തിനും, ആന്തരി
 കമായ സാരാംശത്തിനുമാണ് കൂടുതൽ പ്രാധാന്യം. ഫലി
 തത്തിനുവേണ്ടി എഴുതുകയായിരുന്നില്ല പി. കെ-യുടെ രീതി.
 അഥവാ, ഫലിതം ഉപാധിയായിരുന്നതല്ലാതെ ലക്ഷ്യമായി
 ഇരുന്നില്ല. പി. കെ-യും ഇ. വി.-യുമായുള്ള വ്യത്യാസം
 ഇതാണ്. ഇ. വി. മിക്കപ്പോഴും ഫലിതത്തെ ലക്ഷ്യീകരി
 ച്ചുതന്നെ പ്രബന്ധങ്ങൾ എഴുതി. പി. കെ. സന്ദർഭം
 വന്നപ്പോൾമാത്രം ഫലിതം പ്രയോഗിച്ചു. ഇ. വി. എവ
 ടെയും ഫലിതം ദീക്ഷിച്ചു. പി. കെ. കാര്യമായ പ്രതി
 പാദനങ്ങൾക്കിടയിൽ ചിന്താഗതിക്കുസാരസ്യവും വിജ്ഞാ
 നത്തിനു തിളക്കവും തോന്നിക്കുമാറു് ഫലിതം അവി
 ട്വിടെ ചേർത്തിരിക്കുകയേ ചെയ്തുള്ളൂ. എങ്കിലും രണ്ടുപേർക്കും
 അതു് സ്വാഭാവികവും അനിവാര്യവുമായ ഒരു മനോരസം
 തന്നെയായിരുന്നു.

പി. കെ-യുടെ ഭീർഘപ്രബന്ധങ്ങളിൽ ചിലപ്പോൾ ഒരു ജ്ഞാപി, അല്ലെങ്കിൽ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് എന്താനും വാചകങ്ങൾ, അതുമല്ലെങ്കിൽ ചില പദപ്രയോഗങ്ങൾ ഫലിതമയമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. മനോവിനോദകരമായ ഒരു ചിത്രമോ ഒരു ഭാവനയോ വായനക്കാരൻ മുമ്പിൽ കണ്ടെക്കാം ഉടൻതന്നെ കൂടുതൽ ഗൗരവാവഹമായ കാര്യങ്ങളിലേക്കു പ്രവേശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഗൗരവമേറിയ ഒരു പ്രതിപാദനത്തിനുള്ള പ്രവേശകമായിട്ടൊ, പ്രവേശിച്ചുകഴിഞ്ഞാലുള്ള ഒരു വാനോദതാവളമായിട്ടൊ ആണു ഫലിതം വർത്തിക്കുന്നത്. ഈ രീതിയിലുള്ള ഫലിതങ്ങൾ മിക്കവാറും വാക്യനിയമങ്ങളോ, പദനിയമങ്ങളോ ആയിരിക്കുവാനേ നിവൃത്തിയുള്ളൂ. കാര്യഗൗരവമുള്ള പ്രബന്ധങ്ങളിലും ചിന്താവിഗ്രഹകലാ വിമർശങ്ങളിലും വായനക്കാരന്റെ പ്രജ്ഞാശക്തി ആയാസപ്പെടുത്തുകയെന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ ഫലിതമയമായ ഒരു വാക്കോ വാചകമോ ജ്ഞാപിയോ ആവിർഭവിക്കുന്നു. സാമുദായികവും രാഷ്ട്രീയവുമായ കാര്യങ്ങൾ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ലേഖനങ്ങളിലായാലും, ശാസ്ത്രീയ ചർച്ചകളിലായാലും ഈ ഫലിതധാരണിക്കു യാതൊരു കുറവുമുണ്ടായിരിക്കയില്ല. പി. കെ-യുടെ വിവിധവിഷയപ്രതിപാദകങ്ങളായ അദ്ധ്യക്ഷപ്രസംഗങ്ങളുടേയും ചരിത്രലേഖനങ്ങളുടേയും അന്യാദേശമായ ആസ്വാദ്യതയുള്ള അടസ്ഥാനം ഇതാണു്. കൊല്ലം നായർസമ്മേളനത്തിലെ അദ്ധ്യക്ഷപ്രസംഗം, അതിലെ പ്രതിപാദ്യവിഷയങ്ങൾ ഇന്നു യാതൊരു പ്രസക്തിയുമുള്ളവയല്ലെങ്കിലും, ഇപ്പോഴും വായനക്കാർക്കു് ആ സ്വാദ്യമായിത്തോന്നാതിരിക്കയില്ല. മരുമക്കത്തായ കുടുംബങ്ങളിലെ സ്ത്രീകളുടെ വിജാതീയവിവാഹബന്ധങ്ങളിൽ

‘ഭന്തതിമാരുടെ സമാഗമങ്ങൾ വീദ്യഭ്വിലസിതപോലെ കാദാചിൽക’മാണെന്നും, ‘തറവാട്ടിന്റെയും ഭർത്താവിന്റെയും മദ്ധ്യേ ഭാര്യ നിരാലംബയായി ഒരുമാതിരി ത്രിശംകസ്ഥിതിയിൽ കഴിയുന്നു’ എന്നും ‘തറവാട്ടുഭരണസംഗീതത്തിൽ സ്വരമേൽപ്പിച്ചു മുറുപ്പുവെക്കും അവതാളങ്ങൾ സമുദായം’ ആണെന്നും ‘സ്ഥാനമാനികളിൽ പലരുടെയും കലങ്ങളിൽ ഇക്കലത്തു സ്പഷ്ടിവിഷയത്തിൽ ചൈതന്യംകലർത്താതെ ബ്രഹ്മാവകാശങ്ങൾ നിർവ്വചിച്ചുവരുന്നു’ എന്നും നാട്ടുഭാഷാവിദ്യാലയങ്ങളിൽ ‘ശുഷ്കഗണ്ഡങ്ങളും കൃപരൂപദൃഷ്ടികളുമായ കുട്ടികളുടെ വയറു വായുമാത്രപൂരിതങ്ങളായിരിക്കുന്നു’ എന്നും മറ്റുമുള്ള സമുദായസ്ഥിതിവിവരങ്ങൾ തന്നെ നോക്കുക. മുൻസൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതുപോലെ ‘ശ്രീനാരദൻ’ കവികളും കണക്കുപ്പുള്ളിമാരും, ‘കൊതുകും മുട്ടയും’ ‘സാരി’ മുതലായ ലേഖനങ്ങൾ പി. കെ-യുടെ സാഹിത്യലേഖനങ്ങളിലെ ഫലിതവിലാസത്തിനു ഉത്തമദൃഷ്ടാന്തങ്ങളാണ്. സാധാരണ വിനോദലേഖനങ്ങളിൽനിന്നും അവയുള്ള ഒരു പ്രത്യേകത അവയിൽ സാമ്പ്രദായികമാണെന്ന പാണ്ഡിത്യസങ്കലനമാണ്. ‘ശ്രീനാരദൻ’ എന്ന ലേഖനം ആദ്യം വായിച്ചപ്പോഴാണ് അദ്ദേഹം അതിലെ പ്രയോഗങ്ങളുടെ സാരസ്യം മുഴുവൻ ഗ്രഹിക്കണമെങ്കിൽ വായനക്കാർ പുറത്തുനിന്നു സങ്ങളിലും കാവ്യങ്ങളിലും ഒരുമാതിരിയെങ്കിലും പരിചയമുള്ളവരായിരിക്കണം. നാരദൻ അനവധി ഉഷ്ണകൃഷ്ണങ്ങൾ ഉണ്ടെങ്കിലും അവയെല്ലാം കലാപ്രിയമെന്നഭാവത്തിൽ ആമഗ്നമായി, ‘തൂണത്തൊക്കൾ ഭോഷം പ്രതിയമാനമായിവന്നതോർക്കുമ്പോൾ’ ‘ഏകോമിഭോഷോ തൂണസന്നിപാതെ നിമജ്ജതീന്ദോഃ കിരണേഷ്വിവാങ്ക’ എന്നുപറഞ്ഞു

കവിസാവ്ജമനെക്കൂടി നാരദൻ ചൊണ്ടുകൊട്ടിച്ചു എന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു” എന്ന വാചകത്തിന്റെ സാരസ്യം കാളിദാസന്റെ ടി ശ്ലോകം ഗ്രാമിച്ചിട്ടുള്ളവർക്കു മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയും.

ബുദ്ധിശക്തിയുടേയും പാണ്ഡിത്യത്തിന്റേയും ഉന്നത മനോഭാവത്തിന്റേയും അധിത്യകങ്ങളിൽനിന്നായിരുന്നു പി. കെ-യുടെ ഫലിതവാഹിനിയുടെ ഉൽപ്പത്തി. ആവക വാഗ്മ്യമുണ്ണങ്ങളുടെ സങ്കലനമില്ലാത്ത പ്രയോഗങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ലേഖനങ്ങളിലോ പ്രസംഗങ്ങളിലോ സംഭാഷണത്തിൽതന്നെയൊ കാണുകയില്ല. വായനക്കാരെ പൊട്ടിച്ചിരിപ്പിക്കുകയല്ല പി. കെ-യുടെ ഫലിതത്തിന്റെ ലക്ഷ്യം. ആദ്യശ്രവണത്തിലുണ്ടാകുന്നതിനെക്കാൾ കൂടുതൽ രസം ആലോചിക്കുന്നതോടും ഉളവാക്കുന്ന പൊതിഞ്ഞ പ്രയോഗങ്ങളായിരുന്നു അവ. മലയാളമനോരമ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതുപോലെ “പാണ്ഡിത്യത്തിന്റെ പാരമ്യത്തിനകമെ രസനീർക്കുളം ഉപഗൃഹ്ണങ്ങളുമായ ഫലിതപ്രയോഗങ്ങൾ അടക്കിക്കൊള്ളിക്കുന്നതിനു അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്ന ഓരോ അനന്യസുലഭമായിരുന്നു. പുറമെ നിവ്യാകാരമെന്നു തോന്നാവുന്ന ഗൌരവത്തിന്റെ അന്തർഭാഗത്തു് ആലോചനാമൃതങ്ങളായ പ്രൌഢവിനോദഭാവനകൾ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിരിക്കും. അതിനുള്ള സാരസ്യം അനുഭവൈകവേദ്യവുമാണ്.”

സാമാന്യവായനക്കാർക്കു ശ്രോതാക്കൾക്കു ഇങ്ങനെയുള്ള ഫലിതോക്തികളുടെ മുഴുവൻ സാരസ്യവും മനസ്സിലാക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിലും അഭ്യസ്തവിദ്യരായ സാഹിത്യന്മാർ അവ ഓർക്കുന്നതോടും രസനീഷ്വര്യമായി അനുഭവപ്പെടുന്നു. ഇവിടെയും ഈ. വി-യും പി. കെ-യും തമ്മിൽ

സാരമായ ഒരു വ്യത്യാസമുണ്ട്. ഈ വി-യുക്ത് ആരെയും ചിരിപ്പിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നു. പി. കെ-യുക്ത് മിക്കവാറും അഭ്യസ്തവിദ്യരെമാത്രമേ രസിപ്പിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നുള്ളൂ. ഈ വി-യുടെ ഫലിതം ശ്രവണമാത്രയിൽതന്നെ രസവിന്യാസം ചെയ്തിരുന്നു. പി. കെ-യുക്ത് ആലോചനാരസികമായിരുന്നു. ഈ വി-യുടെ നേരമ്പോക്കുകൾ ആലിപ്പഴം പോലെ തൽക്ഷണം അലിഞ്ഞു ലയിച്ചപ്പോൾ, പി. കെ-യുടെ പ്രയോഗങ്ങൾ, മധുനാളികകൾപോലെ മന്ദമന്ദം അലിഞ്ഞിറങ്ങി.

പരിമാസരസത്തോടു വിയുക്തമായി പി. കെ-യുടെ ഫലിതത്തെപ്പറ്റി വിചാരിക്കുവാൻ സാധ്യമല്ല. പരിമാസം അതിൽ അത്ര സാദ്രവും സാവത്രികവുമാണ്. പി. കെ-യുടെ ഫലിതത്തെ ഇത്ര ശക്തിമത്താക്കിയതും പരിമാസരസമല്ലാതെ മറെറാണുമല്ല. എന്നാൽ ആ പരിമാസം ഹൃദയശല്യകാരി അല്ലായിരുന്നു. വ്യക്തികളെ പരാമർശിക്കുന്നഭാഗം അതിൽ വളരെ ചുരുക്കമാണ്. വിദ്വേഷാമുഖി അതിൽ പറയത്തക്കവണ്ണമില്ലായിരുന്നു. ചില ഘട്ടങ്ങളിൽ പി. കെ-യുടെ പരിമാസപ്രയോഗങ്ങൾ വ്യക്തിവിദ്വേഷപ്രകടനം കൊണ്ട് ദുഷിതമായിക്കണ്ടിട്ടുണ്ട്. സ്മരണമണ്ഡലത്തിൽ കെ. രാമകൃഷ്ണപിള്ളയെപ്പറ്റി എഴുതിയിട്ടുള്ളഭാഗം ഒരു ദുഷ്ഘാതമാണ്. എന്നാൽ പൊതുവെ പറയുന്നപക്ഷം പി. കെ-യുടെ പരിമാസപ്രയോഗങ്ങൾ കേവലം നർമ്മചാതുര്യത്തിന്റേനിന്നും ഉത്ഭവിച്ചിട്ടുള്ളവയല്ലാതെ, ആരോടും വിദ്വേഷംകൊണ്ടുണ്ടായവയല്ലെന്നു ധൈര്യമായിപ്പറയാം. വളരെ ബഹുമാനമുള്ള ആളുകളെപ്പറ്റി പറയുമ്പോഴും ചിലപ്പോൾ സ്വല്പം പരി-

മാസസങ്കലനം അതിൽ വന്നുപോകുകയെന്നുള്ളത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു ദൈർബല്യമല്ലായിരുന്നുവോ എന്നുകൂടി സംശയിക്കേണ്ടതുണ്ട്. പരിമാസവാസനക്കാർ പൊതുവെ പൂർണ്ണസങ്കാരാണല്ലോ. എങ്കിലും ഹൃദയനൈർമ്മല്യമുള്ളവരുടെ പരിമാസം അതിനു പാരമാകുന്നവരെപ്പോലും വേദനിപ്പിക്കുകയില്ല. പി. കെ-എന്റെക്കുറെ ആവിധമുള്ള ഒരു പരിമാസപട്ടവായിരുന്നു. സ്തബ്ധമണ്ഡലത്തിൽ ചാമിപ്പിച്ച ആശാനെ ചിത്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നതിൽത്തന്നെ അന്തർമാതമായ പരിമാസരസമുണ്ടെങ്കിലും, അന്തരികമായ ബഹുമാനവും അനുഭാവവും പ്രകടമായി കാണാം.

വാടപ്രതിവാടവെട്ടങ്ങളിലും മറ്റുമാണ് മാസ്യരസവാസിതമായ ഫലിതപ്രയോഗങ്ങൾ പി. കെ-യിൽനിന്നും നിമന്തരം പുറപ്പെട്ടത്. പരിമാസരസം ഫലിതത്തെയും ഫലിതം പരിമാസത്തെയും പരസ്പരം പോഷിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. സാധുലക്ഷണങ്ങളെന്ന് മറുപുരുഷൻ തോന്നുന്നവയിൽ വിലക്ഷണമായ വശം രധിതി മനോഭൂപ്പണത്തിൽ പതിയുക; അതിനനുയോജ്യമായ ഭാഷയിൽ പ്രസ്തുത ആശയം പ്രതിഫലിക്കുക; ഇങ്ങനെ രണ്ടു സ്വഭാവരീതികളാണ് പി. കെ-യുടെ പരിമാസത്തിനു മൂല്യ കൂട്ടിയത്. ഇവയിൽ രണ്ടാമത്തെ അംശം, അതായത് ഭാഷയുടെ ചാതുര്യം പി. കെ-യെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഒന്നു പ്രത്യേകതന്നെ ആയിരുന്നു. പരിമാസത്തിനനുയോജ്യമായ ശൈലി ഇത്രകണ്ടുവശപ്പെട്ട എഴുത്തുകാർ ചുരുക്കമാണ്. പണ്ടു ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ പുഷ്പന്മാർ തലമുടി ക്രാപ്പിച്ചെഴുതുകൊണ്ടും, സ്ത്രീകൾ മാറുമാറുകൊണ്ടും കയറുന്നതു നിഷിദ്ധമാക്കിയിരുന്നതിനെ പരാമർശിച്ചുകൊണ്ട് “ശിവാമ്മേദനംപോലെതന്നെ കമാ

മുറ്റംനേവും നിഷിദ്ധമായിരുന്നു" എന്നും, നായർ സമുദായത്തിലെ നായകക്കുഴപ്പത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ടു അവിടെ, "പറയുന്നതു കേൾക്കുന്നവരെക്കാൾ കേൾപ്പിക്കുവാൻ മുതിരുന്നവരാണ്" അധികമെന്നും 'ലുണക്കനും ജല്ലാകനും സമുദായനേതാവെന്ന്' അഭിമാനിക്കാമെന്നും, ബുദ്ധമതത്തിൽ പ്രത്യക്ഷമായ മതചരിവഴിനഗ്നമല്ലെങ്കിലും ചിലർ അങ്ങോട്ടു ചേർന്നുവെന്നും" ശ്രദ്ധയോടെ പറയാറുണ്ട്" എന്നും ഒരു പ്രതിയോഗിയുടെ വാദമുഖങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള പരസ്പരവിരുദ്ധതയെ ഉദ്ദേശിച്ച്, 'വാദമുഖങ്ങൾ പരസ്പരം പടവെട്ടുന്നവരാണ്' എന്നും, ഒരു ഗ്രന്ഥപ്രസാധകന്റെ വാദത്തിലുള്ള വിവേകശൂന്യതയെ കണ്ടപ്പോൾ അയാളിൽ അവ മുർഛകളേബരങ്ങൾ തമ്മിൽ തിരിച്ചറിവാനുള്ള വൈഷമ്യം നിലനിന്നിരുന്നതുകൊണ്ട് എന്നും, കെൽസ്സ് ബുക്കുകൾക്കുവേണ്ടിയുള്ള സാഹിത്യ നിർമ്മാണത്തെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിച്ചപ്പോൾ "ഈ പുസ്തകങ്ങൾ മിക്കവാറും കട്ടികളുടെ മസ്തകങ്ങളെമാത്രം ലാക്കുകി രചിക്കപ്പെട്ടവയല്ലായെന്നുവെങ്കിൽ നമ്മുടെ സാഹിത്യത്തിന്റെ സ്ഥിതി വളരെ പ്രശസ്തമായിരുന്നേനെ" എന്നും, ഒരു ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ മൂലകൃതി കണ്ടിട്ടില്ലെന്നു സമ്മതിച്ചു എതിർക്കുകി ഒരുഭാഗം മൂലത്തിലുള്ളതല്ലെന്നു ചിന്തിച്ചു വാദിച്ചപ്പോൾ "മൂലമേകാണാത്തവൻ, മൂലത്തിൽ കണ്ടില്ലെന്നു വാദം പ്രയോഗിച്ചാൽ അതു് അർത്ഥപ്രേക്ഷയില്ലാത്ത നാടോല്ലാഭനമല്ലാതെ വാടോല്ലാഭനമാകുമോ?" എന്നും മറ്റും പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതിൽ പരിമാസവാസനപോലെ തദനുസരണമായ ഭാഷാരീതിയും വളരെ തെളിഞ്ഞുകാണാം. പരിമാസത്തിനുതന്നെ സ്വപന്തവാക്കുകൾ സൃഷ്ടിക്കുവാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കഴിഞ്ഞി

അന്നു. അവയിലൊക്കെ ശബ്ദപ്രയോഗംതന്നെ ഫലിതമുള-
വാക്കുവാൻ പര്യാപ്തവുമായിരുന്നു. ഉപാപ്തവബുദ്ധികളായ
സാഹിത്യകാരന്മാരെ ഉദ്ദേശിച്ചു 'സാഹിത്യചംബകന്മാർ'
എന്നും സൗന്ദര്യത്തിനുള്ള ചില സാമഗ്രികൾ കുറഞ്ഞ
ശ്രീകളെ പരാമർശിച്ചു 'കുചകുചകുചേലികൾ', എന്നും,
ശൃംഗാരകവിതക്കാരായ ശ്രീകളെപ്പറ്റി 'വെണ്മണിപെണ്മ-
ണികൾ' എന്നും, ഭക്ഷണത്തിൽ മികച്ചതിൽക്കുറവായവ-
ന്മാരെപ്പറ്റി 'ഉദരഘോരന്മാർ' എന്നും വിലാസവതികളായ
ശ്രീകളെപ്പറ്റി കവിതയിൽ 'ശ്രീവിലാസക്കുഴമ്പിൻഭരണി-
കൾ' എന്നും മറ്റും പ്രയോഗിക്കുവാൻ പി. കെ. യു. യാ-
തൊരു കൂസലുമുണ്ടായിരുന്നില്ല.

* * * *

കുമാനഗതമായ വളർച്ച മനുഷ്യജീവിതത്തിന്റെ
പരമമായ വസ്തുതയാണ്. ഒരു യഥാർത്ഥ ഗ്രന്ഥകാരന്റെ
ആത്മസത്തയുടെ സാക്ഷാൽക്കാരോപാധിയായി ശൈ-
ലിയെ സങ്കല്പിക്കുന്നപക്ഷം, സാഹിത്യപഥത്തിൽ ഒരു
വന്റെ വിജയത്തെ നിണ്ണയിക്കേണ്ടതു്, ശൈലിവിലാസം
എത്രകണ്ടു വളർച്ച പ്രാപിക്കുന്നു എന്നുള്ളതിനെക്കൂടി അടി-
സ്ഥാനപ്പെടുത്തി ആയിരിക്കണം. അന്തർമാഹാത്മ്യങ്ങൾ
എന്തെല്ലാമുണ്ടെങ്കിലും അവ യഥാസ്ഥാനത്തു് പ്രയോ-
ഗിച്ചു ഫലിപ്പിക്കുന്നതുകൊണ്ടല്ലാതെ, ഉള്ളിൽ ഉണ്ടെന്നുള്ള
ആശ്വാസംകൊണ്ടു മാത്രം യാതൊരു സാഹചര്യവും ഉണ്ടാക-
വാനില്ല. മാഹാത്മ്യങ്ങളുടെ പ്രകടനോപാധിയായ ശൈലി-
യുടെ പരിപൂർണ്ണത, സാഹിത്യകാരന്റെ മഹത്വത്തിനുള്ള
മാനദണ്ഡംതന്നെയാണ്. വ്യക്തിയുടെ പുരോഗമനത്തോടു
കൂടി ശൈലിയും വളർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ജീവിതവീക്ഷണ

പരിധി, ചിന്താഗതി, തത്വബോധം എന്നിവയിൽ ഒരു വൻ അനുസൃതമായ വളർച്ചയ്ക്കു സരണമായി ശൈലിയും വളരുന്നില്ലെങ്കിൽ വാഹനത്തിന്റെ അപര്യാപ്തതമൂലം യാത്രയ്ക്കു പറുന്ന ക്ലേശപോലെ ആശയസമ്പന്നനായാലും ഗ്രന്ഥകാരൻ മുന്നോട്ടുപോകാൻ വിഷമിക്കുന്നു. ആവശ്യമായ ഈ വളർച്ച എല്ലാ ഗ്രന്ഥകാരന്മാരെയും അനുഗ്രഹിച്ചുകാണാറില്ല. ചിലരുടെ ശൈലി കാലക്രമേണ മുടിച്ചു പോകുന്നു. മലയാളഗദ്യകാരന്മാരെപ്പറ്റി പറയുമ്പോൾ, അനുസൃതം വളർന്നുകൊണ്ടിരുന്ന ഒരു ശൈലിയുടെ ഉത്തമ ഉഷ്ണമാണ് 'പി. കെ-യിൽ' നമുക്കു കാണാൻ കഴിയുന്നത്. പാണ്ഡിത്യവും പ്രതിഭയും ആശയസമ്പത്തും വളർന്നു തന്നെപ്പോയ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശൈലിയും പടപടിയായി പുഷ്പിത പ്രാപിച്ചുവന്നു. ഏകദേശം ൪൦ വർഷക്കാലത്തെ സാഹിത്യ രചനകളെ കാലാനുകൂലനികമായി പരിശോധിച്ചാൽ മേൽപ്പറഞ്ഞ വളർച്ചയുടെ പ്രധാന ഘട്ടങ്ങൾ വ്യക്തമാകുന്നതാണ്.

പി. കെ-യുടെ ഉപന്യാസങ്ങളിലും വിമർശങ്ങളിലും പാണ്ഡിത്യസാമഗ്രികളെയും ചിന്താഫലങ്ങളെയും ഉൾക്കൊള്ളുവാൻ ശക്തിയുള്ള ഒരു ശൈലിയുടെ പരിണാമഗതിയാണ് കാണുന്നത്. ൧൦൭൭.ലെ കോളെജ് മലയാളസമാജ പ്രസംഗത്തിലെ ശൈലിയുടെ ശീശ്വപത്മനരീതിയിൽ നിന്നും കുറച്ചുകൂടി ദ്രുതിഭവീച്ച ഒരു സരണിയാണ് അന്നേക്കു സുമാർ പതുവർഷങ്ങൾക്കുശേഷം എഴുതിയ 'കഞ്ചൻ നമ്പ്യാരിൽ' കാണുന്നത്. വദ്യന്തിയുടെ ശൗജ്ജിത്യവിജ്ഞാപനമായ കുതിച്ചുകയറമാണ് ആദ്യപ്രബന്ധത്തിൽ കാണുന്നതെങ്കിൽ, അദ്ധ്യാപകന്റെ ശാന്താവധാനസമന്വ

തമായവ്യാഖ്യാനഗതി രണ്ടാമത്തേതിൽ കാണുന്നു. അതിൽ നിന്നും വളരെ പ്രൗഢവും നിഷ്കൃഷ്ടവുമാണ് 'കൃഷ്ണഗാഥാ നിരൂപണ'ത്തിലെ ശൈലി. അത് പി. കെ-യുടെ ജീവിതത്തിലെ അഭിഭാഷകവൃത്തികാലത്തു് എഴുതിയതാണ്. എതിരാളികളോടു് വാദിച്ചു് സ്വമതം സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള കെല്പും തന്റേറടവും അതിൽ കാണാം. പി. കെ-യുടെ ഭാഷാതാണ്ഡവത്തിന്റെ ഉച്ചകോടികളെ അതു് ദ്രോതിപ്പിക്കുന്നു. 'തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛൻ' എന്ന വിമർശനത്തിന്റെ ഫലമായപ്പോഴേയ്ക്കും ഭാഷ പരിപകടശയിൽ എത്തുന്നു. കൃഷ്ണഗാഥാനിരൂപണത്തിലെ ആരോപങ്ങൾശമിച്ചു അത്ഥഗർഭങ്ങളും പരിമിതപദങ്ങളുമായ ചെറുവാചകങ്ങളിൽ പരിണമിച്ചു്, പരമാവധി ആശയം സ്പഷ്ടിപ്പിക്കുന്ന ഒരു ശൈലിയുടെ ഫലമാണതാണ് 'തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛൻ' സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. അഗാധചിന്തയ്ക്കു് സരണമായ ആഭ്യന്തര ഗാഭീരിം ശൈലിക്കുമുണ്ടു്. വീവാദങ്ങൾക്കു് ഖണ്ഡിത തിരുമാനം കല്പിക്കുന്ന പ്രാഡപിപാകന്റെ പ്രാമാണിക ബുദ്ധിക്ക് അനുരൂപമാണു് അപ്പോഴത്തെ ശൈലി.

'സ്മരണമണ്ഡലം,' ശൈലിയുടെ കസുമാവസ്ഥയെ ദ്രോതിപ്പിക്കുന്നു. ജീവിതസായാഹ്നകാലത്തെ ചില കൊടുങ്കാറ്റുകൾക്കുശേഷം ഉണ്ടായ ശാന്തതയ്ക്കിടയ്ക്കു്, ബാഹ്യങ്ങളായ മനോവ്യവസായങ്ങളിൽനിന്നും ഉള്ള വിദൂരതയുടെ ഫലമായി ചിന്താഗതിസ്വച്ഛമായിരുന്നപ്പോൾ എഴുതിയതാകയാൽ അതിൽ സാമിത്യരസം അകലുഷമായി പ്രവഹിക്കുന്നില്ലയോ എന്നു തോന്നുന്നു. മുമ്പു് ഓരോ കാലത്തെ കൃത്യാന്തരവ്യഗ്രതകൾക്കിടയ്ക്കു്, അപ്പോഴപ്പോഴത്തെ പ്രവൃ

ത്തിമണ്ഡലങ്ങൾ നൽകിയ നിറങ്ങളും പകിട്ടുകളുംകൊണ്ട് പി. കെ-യുടെ ഇതരകൃതികൾക്കുണ്ടായ കൃത്രിമവൈചിത്ര്യങ്ങളൊന്നും സ്തരമണ്ഡലത്തിൽ കാണുന്നില്ല. പരിണതപ്രജ്ഞനായ ഒരു സാഹിത്യകാരന്റെ നിയമിതമെങ്കിലും, കലാവിശാസവാസിതമായ ശൈലീരസത്തിന്, ആച്യാനരൂപത്തിലുള്ള ആ കൃതി സുവർണ്ണാവസരം പ്രദാനംചെയ്തു. അങ്ങനെ ഒരു സന്ദർഭം ലഭിച്ചില്ലെങ്കിൽ പി. കെ-യുടെ ശൈലിയുടെ പുഷ്പകാലം ഒരു പക്ഷേ അനാവിഷ്കൃതമായിട്ടുപോകുമായിരുന്നു.

ഭാർഗ്ഗവ്യം ശക്തിയും തികഞ്ഞ അസാധാരണമായ രൊധ്യമാണ് പി. കെ-യുടെ ശൈലിയെങ്കിലും, അതു പല പരിമിതികൾക്കും വിധേയമാണ്. ഒന്നാമതായി സാമാന്യക്കാർക്ക് അതത്ര സുഗമമായിരുന്നില്ല. സാഹിത്യരസികന്മാരിൽ വൈദിഷ്ഠ്യംകൂടിയുള്ളവർക്കുമാത്രമേ പി. കെ-യുടെ ഭാഷയുള്ള പൂണ്ണമായ ഗുണം മനസ്സിലാക്കുവാൻ കഴിയുള്ളൂ. ഭാഷാകാരാത്മ്യം, ആശയഗാംഭീര്യം, അപൂർവ്വങ്ങളുടെ ധാരാളത, അവ്യക്തിയുടെ പ്രത്യക്ഷമാകുന്ന വക്രതകൾ എന്നിങ്ങനെ പലതും പി. കെ-യുടെ ഭാഷാരീതിയെ സാമാന്യക്കാർക്ക് അനഭിഗമ്യമാക്കിത്തീർത്തു. എന്നാൽ ഈ സംഗതിയിൽ ഒരുകാലം ചിമർക്കന്മാർ ധരിച്ചിരിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. പി. കെ. സാമാന്യജനങ്ങളെ ഉദ്ദേശിച്ച് രചനകൾ നടത്തിയ ഒരു സാഹിത്യകാരനല്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രതിപാദ്യവിഷയങ്ങളും അവർക്കുവേണ്ടിയുള്ളവയായിരുന്നില്ല. പ്രാരംഭപാഠങ്ങൾ പഠിപ്പിക്കുകയെന്നുള്ളതല്ല പി. കെ-യുടെ ശൈലി നീർവ്വിച്ച കൃത്യം. പ്രാരംഭപഠനം കഴിഞ്ഞു, ലോകവ്യവഹാരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചവരെ

ഉദ്ബോധിപ്പിക്കുകയും രസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനാണ് പി. കെ. പ്രബന്ധങ്ങൾ രചിച്ചത്. അതിലേക്കുള്ള ശൈലി, ലളിതമായിരുന്നില്ലെങ്കിൽ അത് ഒരു കുറവായി പരിഗണിക്കേണ്ടതല്ല. നേരേമറിച്ചു്, പ്രൗഢമായ ആശയങ്ങൾ പ്രൗഢഭാഷയിൽ പ്രകാശിപ്പിച്ചു്, സത്വപ്രൗഢി കൊണ്ടു് അലങ്കാരമോടികൊണ്ടു് പരിശോഭിക്കുന്ന രൂപ സമുദായത്തിന്റെ മനോഹരതയെക്കണ്ടിത്തരവാൻ സാധിക്കുന്നത് ഒരു ഗ്രന്ഥകാരനു് എത്രയോ അഭിലഷണീയമായ ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ്.

പി. കെ.യുടെ ശൈലിയിലെ സംസ്കൃതപദപ്രാചുര്യം മൂലം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഷാരിതി സംസ്കൃതഗദ്യരിതിയെ അനുകരിച്ചുള്ളതാണെന്നു ചിലർ വിചാരിക്കുന്നു. ഈ ധാരണ അബലമായതാണ്. ഗദ്യത്തിൽ പി. കെ. സംസ്കൃതഗദ്യകാരന്മാരെ രിക്കെടും മാതൃകയായി സ്വീകരിച്ചില്ല. ആംഗലഗദ്യത്തെ ആയിരുന്നു എപ്പോഴും അദ്ദേഹത്തിന് പ്രചോദനം നൽകിയത്. ഒരു പ്രത്യേക ഗ്രന്ഥകാരനെ അനുകരിച്ചെന്നു പറയുവാൻ സാദ്ധ്യമല്ലെങ്കിലും സാഹിത്യവ്യവസായത്തിൽ അദ്ദേഹം ഒരു ഗദ്യപക്ഷപാതിയായിത്തീർന്നു് ആംഗലസാഹിത്യസമ്പർക്കമൂലമായിരുന്നുവെന്നുള്ളതിന്നു തക്കമില്ല വിശേഷിച്ചു നിരൂപണസാഹിത്യത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അന്യാഭൂതമായ വിജയത്തിന്നു കാരണഭൂതമായതു് രാജകീയ കലാലയത്തിലെ ആംഗലസാഹിത്യപഠനമായിരുന്നുവെന്നുള്ളതു് അദ്ദേഹത്തെ തുറന്നു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. എന്നാൽ ഇംഗ്ലീഷ് സാഹിത്യത്തിന്റെ ശക്തിയേറിയ പ്രവാഹത്തിൽ സംസ്കൃതസാഹിത്യത്തിൽ

നിന്നും രൂപം പ്രാപിച്ചിരുന്ന ദേശീയസംസ്കാരം അടിയന്തരമായിരുന്നെങ്കിലും പരമാർത്ഥം ഇവിടെ സ്ഥാപിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഏതെല്ലാം മാതൃകകൾ ഇംഗ്ലീഷിൽനിന്നു സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും പി. കെ.യുടെ പ്രബന്ധങ്ങളിലെല്ലാം ഭാരതീയസംസ്കാരത്തിന്റെ അടിയൊഴുക്കുകൾ അനുസ്മരണകാണാവുന്നതാണ്. പരമാർത്ഥം ആലോചിച്ചാൽ ഇംഗ്ലീഷ് മാതൃകയിലുള്ള അഭിനവഭാഷാശൈലിയിൽ, ഭാരതീയ സംസ്കാരസമ്പത്തിന്റെ കാലോചിതമായ രെവിഷ്യൂയെ സംഗമമായിട്ടാണ് പി. കെ.യുടെ സാഹിത്യത്തെ പരിഗണിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നത്. അത്രമാത്രമല്ല, ആദ്യവകുപ്പിയിലുള്ള വ്യവഹാരത്തിന് മലയാളഭാഷയുടെ പക്ഷസ്ഥാനത്തു പര്യാപ്തമായി കാണാത്തതായ ആ സംഗതിയിലും സംസ്കൃതഭാഷയെ ഗാഢമായി അവലംബിച്ചു. ആ ഭാഷയിലൂടെയിരുന്ന വിപ്ലവമായ ശബ്ദാസൂചാണിത്യം ഇതിലേയ്ക്കു സഹായകമായിത്തീർന്നു. സംസ്കൃതഭാഷമുഖേന മലയാളഗദ്യത്തിലെ പദ്യരൂപങ്ങളെ പരിഭാഷിപ്പിക്കുന്ന രീതി ഒരു പ്രസ്ഥാനമായി സ്വീകരിച്ചത് കേരളവർമ്മ വലിയകോയിത്തമ്പുരാനും അതിലേക്കു പ്രായോഗികമാർഗ്ഗങ്ങളും നിയമങ്ങളും നിർദ്ദേശിച്ചത് രാജരാജവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാനും ആയിരുന്നു. പാർക്കലത്തു് അർദ്ധരൂപഭാഷയും പ്രസ്ഥാനത്തെ പുഷ്പിപ്പടുത്തിയവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ പി. കെ.യുടെ നാമം അദ്വിതീയമായി നിലകൊള്ളുന്നു. അദ്ദേഹം നടപ്പിൽ വരുത്തിയ പല പദങ്ങളും ഭാഷയുടെ അമൂല്യസ്വത്തു കളായിത്തീർന്നിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ ഒരു വലിയവിഭാഗം സാധാരണക്കാർക്ക് പ്രയോഗിക്കുവാൻ അശക്തമായവിയം പ്രത്യേകരീതിയിൽ നിഷ്കാശിക്കേണ്ടും സാധാരണ സംസ്കൃത

തപസ്യാതന്മാർക്കുതന്നെ പ്രായേണ അപരിചിതങ്ങളുമാണെന്നുള്ള ഒരു ഭൂഷണം ഇല്ലായ്കയില്ല. 'അനുജിപ്പുക' 'ശൈഷ്യബ്രാതൃ', 'ആരൂഢക്ഷു', 'കപാചിതകം', 'വൃകകാശലപവും', 'ആതഞ്ചനം', 'പിപണ്ഡിലം' മുതലായ പദങ്ങൾ സാധാരണ മലയാളഗദ്യരചയിതാക്കൾ കടന്നുപിടിക്കുന്നത് അഭിലഷണീയമായിരിക്കുകയില്ല. ഈവക പദങ്ങൾ സ്വകീയമായ ശൈലിയുടെ രീതിക്കും സ്വർത്തിനും ചേർന്നുവരികയില്ല. പി. കെ. പ്രയോഗിച്ചുവെന്നല്ലാതെ എല്ലാ അവസരത്തിലും മറ്റുള്ളവർക്കു അനുകരണാനുദേശിച്ചിട്ടുള്ളവയല്ല. പാണ്ഡിത്യപരമത്തിൽ ഉറച്ചുനിന്നുകൊണ്ടാണ് പി. കെ. ദർപ്പകങ്ങളായ അപൂർവ്വപദങ്ങൾ പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ളത്. പലപ്പോൾ പത്തീ കുറഞ്ഞവർ ആ അർത്ഥത്തെ അവലംബിക്കുന്നത് സൂക്ഷിച്ചുവേണമെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

ശബ്ദധാടി കൂടമെങ്കിലും അർത്ഥപ്രകാശം പ്രാസരപ്പിക്കുന്ന അനേകം വാക്യരൂപങ്ങൾ പി. കെ. പ്രയോഗിച്ചു കാണിച്ചിട്ടുണ്ട്. സമാനാർത്ഥത്തിലുള്ള മലയാള പദങ്ങളുടെ അഭാവം കൊണ്ടും, കുറഞ്ഞ പദങ്ങൾകൊണ്ടു കൂടുതൽ അർത്ഥം സഫ്ലരൂപിക്കുന്നുവെന്നുള്ള പ്രയോജനംകൊണ്ടും ഇത്തരം സംസ്കൃതപദങ്ങൾ മലയാളത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചു പ്രചരിപ്പിക്കുന്നത് വളരെ അഭിലഷണീയമായിരിക്കും. 'അതയാമൻ' (a man out of his times) 'ചഞ്ചാപുഷ്പൻ' (effigy) 'ശ്ലാഘ്യശ്രേഷ്ഠകൻ' 'ആയാമൃത' (elasticity) 'പ്രസാദകരിനൻ', 'ഉഗ്രാപശ്വൻ', 'ജ്വലകൻ', 'വാചായമൻ' 'മരുമസ്തകൻ', 'ഭാഗികം', 'അലാജീവകം' മുതലായി പി. കെ. പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ള പദങ്ങൾ പ്രയോഗിച്ചുവന്നതായ ഗദ്യരചയിതാക്കൾക്കു ബുദ്ധിപൂർവ്വം യഥാവ

സുവ

സാഹിത്യപഞ്ചാനനൻ

സരം പ്രയോഗിക്കുവാൻ ഉപകരിക്കുന്നവയാണ്. മലയാളത്തിലെ ശാസ്ത്രീയപദസമ്പത്തു് വർദ്ധിപ്പിക്കുവാൻ രീതിശ്രമം നടക്കുന്ന ഇക്കാലത്തു് പി. കെ. ചെപ്പേലെയുള്ളവരുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ഭാഷാഭിവൃദ്ധിക്കു് അമൂല്യസഹായമായിരുന്നേനെ. ഇംഗ്ലീഷിൽനിന്നു പദങ്ങളെ സംസ്കൃതശബ്ദശാസ്ത്രരീതിയിൽ മലയാളത്തിലേയ്ക്കു നിഷ്പദിക്കുവാൻ അദ്ദേഹം നിപുണനായിരുന്നു. റബ്ബർ 'വെറാക്കനൈസ്' ചെയ്യുന്ന ക്രിയയ്ക്കു് 'വൽക്കനം' എന്നും അതിന്റെ ഫലമായി കിട്ടുന്ന 'വെറാക്കനൈറ്റി'നു് 'വൽക്കനകം' എന്നും അദ്ദേഹം നാമകരണം ചെയ്തയുണ്ടായാൽ. അർത്ഥസാമ്യമില്ലെങ്കിലും 'വൽക്കപരിഭാഷണം' എന്ന സംസ്കൃതയാതുവിലുള്ള ശബ്ദസാമ്യത്തെ ആധാരമാക്കിയാണു് പി. കെ. ആ ശബ്ദരൂപം സാധിച്ചിരിക്കുന്നതു്.

ഇങ്ങനെ നോക്കുമ്പോൾ സുഗമമായ ആശയാവിഷ്കരണത്തന്നെ ഭാഷയുടെ പദപരിപോഷണത്തിനുമായി അവധാനപൂർവ്വം പ്രയോഗിച്ച സംസ്കൃതപദങ്ങളല്ലാതെ അന്തസ്സാരത്തുമായ പദരണിതത്തെമാത്രം ഉദ്ദേശിച്ചു് പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ളവ പി. കെ.-യുടെ ഗദ്യശൈലിയിൽ പ്രായേണ വളരെകുറവാണെന്നുതന്നെ പറയാം. ഈപരമാർത്ഥം മനസ്സിലാക്കാതെയാണു് ചിലർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംസ്കൃതപദപ്രതിപത്തിയെ അപലപിക്കുന്നതു്. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കുമാത്രം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്ന പദകുറിഞ്ഞ ഒഴിച്ചാൽ പി. കെ.-യുടെ ഭാഷാരിതിപൊതുവെ സുഗമവും വിശദവുമാണെന്നു കാണാം. വിശേഷിച്ചു് ശാസ്ത്രീയവിഷയങ്ങൾ പ്രതിപാദിക്കുമ്പോൾ ശൈലി ലളിതമാക്കുന്നതിനു് അദ്ദേഹത്തിനു് യാതൊരു വൈഷ-

മൃവുമാല്ലായിരുന്നു. ലളിതമായാലും പ്രൗഢമായാലും വൈശദ്യം ആ ശൈലിയുടെ ഒരു പ്രത്യേക ലക്ഷണമാണ്. അവാഹ്നീ, അതിവാഹ്നീ “മുതലായ ഭോഷങ്ങൾ പി. കെയുടെ ഭാഷാശൈലിയെ ഒരിടത്തും ബാധിച്ചിട്ടുള്ളതായി കണ്ടിട്ടില്ല.

ഫലിതരസവാസിതനായ ശ്രീ. പി. ബാലകൃഷ്ണൻ തമ്പി പി. കെയുടെ ശൈലിയിൽ കാണുന്ന ദുർഘടപദ പ്രയോഗങ്ങളെ പരാമർശിച്ചുകൊണ്ട് അത് ഒരുമാതിരി മനഃപൂർവ്വമായ പാണ്ഡിത്യപ്രകടനം (conscious pedantry) ആണെന്നു പറയുകയുണ്ടായി. ആശയങ്ങൾ ലളിതമായി പ്രയോഗിക്കുവാൻ വശമില്ലാത്തതില്ല; സ്വാധീനതയിലുള്ള മലയാളപദങ്ങളുടെ അഥവാ ലളിത സംസ്കൃത പദങ്ങളുടെ ദൈർഘ്യംകൊണ്ടുമല്ല; പിന്നെതോ, തനിക്കു മാത്രം വശമുള്ളവയെന്നു പൂണ്ണബോധ്യമുള്ള ചില അപൂർവ്വ പദങ്ങളെ അറിഞ്ഞുകൊണ്ടുതന്നെ പ്രയോഗിച്ചു് മറുക്കുവരെ അമ്പരിപ്പിക്കുകയാണ് പി. കെ. ചെയ്തിരുന്നതെന്നത്രെ ശ്രീ. തമ്പിയുടെ അഭിപ്രായം. ആ പദങ്ങൾ പ്രയോഗിക്കുമ്പോൾ, അവയിൽ തനിക്കുള്ള അന്യാദേശമായ സ്വാധീനശക്തിയെപ്പറ്റി സ്വയം ഒരു മതിപ്പും, ‘നിങ്ങൾക്കൊക്കെങ്കിലും ഇതുവല്ലതും കിട്ടുമോ?’ എന്നിങ്ങനെ ഇതരപണ്ഡിതന്മാരോടു ഒരു ചോദ്യഭാവവും ‘ഇതിലെങ്ങും അനാവശ്യമായി കടന്നുപിടിച്ചു് അനുകരിച്ചുകളയരുതേ’ എന്നിങ്ങനെ പണ്ഡിതമ്മന്യന്മാരോടു് ഒരു തജ്ജനവും കൂടി പി. കെ.-യിൽ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നും ശ്രീ: തമ്പി സരസമായി പറഞ്ഞുഫലിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. ഈ അഭിപ്രായത്തിന്റെ ഉത്തരഭാ

ഗത്തു്, ഭാവനാചതുരനായ തമ്പിയുടെ മനോധർമ്മമാണു് കൂടുതൽ പ്രസരിക്കുന്നതെങ്കിലും, ആകുപ്പാടെ നോക്കുമ്പോൾ അതിൽ ഒരുപ്രകാരം വ്യഞ്ജിക്കാതിരിക്കുന്നില്ല. പാണ്ഡിത്യവിലസിതമായ പ്രയോഗങ്ങളിൽ പി. കെ. സ്വയംബോധവാനായിരുന്നു. താൻ പ്രയോഗിച്ച പദങ്ങൾ മറ്റൊരാൾക്കുപേർ വശമല്ലെന്നും, പദസമ്പത്തുറച്ചിട്ടില്ലാത്തവർ അവയെ അനുകരിക്കരുതെന്നും ഉള്ള അഭിപ്രായങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിനില്ലായെന്നുവെന്നു് വിശ്വസിക്കണമെന്നുമില്ല. എങ്കിലും പാണ്ഡിത്യപ്രദർശനത്തിലുള്ള ഒരു സൂക്ഷ്മമാണു് പ്രയോഗങ്ങൾക്കു പ്രേരിപ്പിച്ചതെന്നു പറയുന്നതു് അത്രശരിയല്ല. നേരേമറിച്ച് യഥാർത്ഥസാഹചര്യങ്ങൾ സമ്മേളനമായ പദപ്രയോഗകൗതുകം അഥവാ കലാപരമായ പ്രയോഗസമാജം അതിന്റെ അടിസ്ഥാനമെന്നു പറയുന്നതായിരിക്കും കൂടുതൽ യുക്തമായിട്ടുള്ളതു്. ഉണ്ണിയോദ്ധായ്ക്കുവെഴുത്തു ശബ്ദാഗമനത്തിന്റെ ഉച്ചാരണങ്ങളിൽനിന്നും അപൂർവ്വമായ മറ്റൊരു ശബ്ദത്തിനുള്ള ഒരു കൗതുകം പി. കെ. യുടെ മുഖേനായിരുന്നു. എന്നാൽ ആ കസകങ്ങളുടെ സൗകര്യമെന്തെന്നു ഭാഷാകളിൽ താൽപ്പരനായ അദ്ദേഹിച്ചു ആനന്ദസത്തിനു തുല്യമായി പ്രബലമോ പ്രധാനമോ ആയി മറ്റൊരു മനോഭാവവും ഇതു സംബന്ധിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ലേഖനങ്ങൾ പറഞ്ഞുകൊടുക്കുമ്പോൾ മനോധർമ്മസുരഭിലങ്ങളായ ചില പദങ്ങൾ മനസ്സിൽ ഉടിക്കുന്നതോടുകൂടി അർത്ഥമീലിതാക്ഷണമായ പി. കെ. യുടെ മുഖത്തു് ആനന്ദഭ്രാന്തകമായ ഒരു പുഞ്ചിരി പ്രകാശിക്കുന്നതു കണ്ടിട്ടുള്ളവർ പലരുമുണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രസംഗം ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളവർക്കു് ഇതു കുറച്ചുകൂടി അനുഭവഗോചരമാ

യിരിക്കും. വാസ്തവത്തിൽ ശബ്ദാഗമത്തിൽ ഇത്ര നിർവൃതി അനുഭവിച്ചിട്ടുള്ള സാഹസികന്മാർ അപൂർവ്വതന്നെയാണു്. ഈ സൂക്ഷ്മതതപം മനസ്സിലാക്കുന്നവർ പി. കെ-യുടെ പദ പ്രയോഗചാതുര്യത്തിൽ പാണ്ഡിത്യ പ്രദർശനമുമാ! ആ രോപിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

ഒരു ശൈലിയുടെ മാഹാത്മ്യം, രചയിതാവാന്റെ അന്തരാഗപ്രഭാവം വായനക്കാർക്കു് നേരിട്ടാൽ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഗാഢമായി പതിപ്പിക്കുവാൻ അതിനുള്ള കഴിവാകുന്ന ആശ്രയിച്ചിരിക്കണമെന്നു പറയാം. ഈ മാനദണ്ഡം വച്ചുനോക്കിയാൽ പി. കെ-യുടേതുപോലെ ശക്തിയേറിയ ശൈലി കർമ്മമുദാഹരണമെന്നു സാഹസികന്മാർക്കു് വശമായിരുന്നുള്ളു എന്നു കാണാം. സ്വാന്തര്യപ്രഭാവത്തെ അതുതികച്ചും വായനക്കാരിലേയ്ക്കു് പകരുകതന്നെചെയ്തു. ആ വ്യക്തി ഫൈദ്യം വായനക്കാരനെ നിശ്ശേഷംസ്വാധീനത്തിലാക്കി പ്രതിപാദ്യത്തിന്റെ പൂർണ്ണപ്രതിനിധനായിത്തീർന്നു. ചകരപോലും പി. കെ. എഴുതിയിട്ടില്ല. ഇംഗ്ലീഷ് ഒരു സാഹസികന്മാരെക്കൊണ്ടു് നിലയിൽ പി. കെ-യെ വെച്ചുനോക്കിയാൽ മാഹാത്മ്യം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാഹസ്യം, അത്ര വാചസ്പത്യം ഒരു പരിധിയെ അവലംബിക്കുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ സംഖ്യയും വ്യാപ്തിയും അസാധാരണങ്ങളല്ല. ലോകോത്തരമാഹാത്മ്യങ്ങളുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങളൊന്നും പി. കെ. രചിച്ചിട്ടില്ല. ഇങ്ങനെയൊക്കെയാണെങ്കിലും പരിമിതമായ പരിധിയിൽ നിവർത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നും ചത്താൽ അന്തർവീക്ഷ്യം തുളുമ്പുന്ന നിരകങ്ങളാണു്; രീതിയിലും സാരത്തിലും അസാധാരണങ്ങളുമാണു്.

൭൨

സാഹിത്യപഞ്ചാനനൻ

മലയാളത്തിൽ മറ്റൊരങ്ങും അലഭ്യമായ അപ്പൂർവ്വങ്ങളാൽ
തിളങ്ങുന്ന ഒരു ശൈലിയിലാണ് അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുള്ളത്.
ആ ശൈലിക്ക് സമാനമായി മറ്റൊരു ശൈലി മൂണ്ടിക്കാ
ണിക്കാനില്ല. നമ്മുടെ സാഹിത്യത്തിൽ പി. കെ. സ്വായ
ത്തങ്ങളായ ചില മുദ്രകൾ പതിച്ചു. അദ്ദേഹം ആരെയും
അനുകരിച്ചില്ല; അദ്ദേഹത്തെ ആർക്കും അനുകരിക്കാൻ
സാദ്ധ്യമല്ല. അസാധാരണം, അനന്യസദൃശം, അനന്തര
ണീയം—ഇതൊക്കെയാണ് പി. കെ.-യുടെ സാഹിത്യവും
ശൈലിയും.

അദ്ധ്യായം ൧൪

കവിത

സാഹിത്യകാരനായ പി. കെ.-യിൽ ഗദ്യകാരൻ, വിമർ
ശകൻ എന്നിങ്ങനെ രണ്ടു നിലകൾ സർവ്വോത്തമങ്ങളാ
ളായി പരിഗണിക്കേണ്ടതാണെങ്കിലും കവിതപര്യടം അപ്ര
ധാനമായ ഒരു അംശമല്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിതയ്ക്കു
പരിമിതികൾ പലതും ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്ന് ഉള്ളത് അനിഷേ
ധ്യമാണ്. എങ്കിലും ആ കവിതാരീതി നല്ല പ്രത്യേകത
യെന്നായിരുന്നു. ഗദ്യശൈലിക്ക് എന്നപോലെ പി. കെ.
യുടെ പദ്യശൈലിക്ക് അന്യാദൃശമായ ഒരു വ്യക്തിത്വം
അഥവാ അസാധാരണതയുണ്ട്.

ആ കവിതയുടെ പരിമിതികളെപ്പറ്റിത്തന്നെ ആദ്യം
പഠയാം. അതിന്റെ രീതി തികച്ചും പ്രാചീനമാണ്. മഹ

കാവ്യപ്രസ്ഥാനത്തിൽനിന്നും അധികം മുന്നോട്ടു കടക്കുവാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കഴിഞ്ഞില്ല. ശ്രീമൂലമുക്താവലിയും, കിമപികാവ്യവും ഐശ്വര്യ കാവ്യങ്ങളിൽ മലയാളകവിത വളർത്താനായിത്തീർന്നു. ആശാന്റെയും ഉള്ളൂരിന്റെയും പ്രസ്ഥാനങ്ങളിൽ സർവ്വത്വം വിമർശിക്കുകയായിരുന്നു. മണിപ്രവാളപ്രസ്ഥാനമോ പോകട്ടെ, സംസ്കൃതവൃത്തങ്ങളെപ്പോലും കവികൾ ഉപേക്ഷിച്ചു ലളിതകോമളങ്ങളും നൂതനചിന്താഗതിഭ്യോതകങ്ങളുമായ ഖണ്ഡകാവ്യങ്ങൾകൊണ്ടു മലയാളസാഹിത്യത്തിൽ ഒരു നവ്യസരണി ഉൽപ്പാദനം ചെയ്തുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. പി. കെ., സാഹിത്യത്തിന്റെ ഈ നവീന പ്രവണതകളിൽ യാതൊരു ശ്രദ്ധയും ചെലുത്തിയില്ല. അവ ഏറെക്കുറെ അന്തസ്സാരഹിതങ്ങളോ അനഭിലാഷണീയങ്ങളോ എന്നാണ് അദ്ദേഹം കരുതിയത്. അതിലേക്ക് സ്വന്തം യുക്തികളും അദ്ദേഹത്തിന് ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ യുക്തികൾ വിമർശകനെന്നുള്ള നിലയിൽ പി. കെ.യുടെ പ്രത്യേകചിന്താഗതികളെ പ്രത്യേകിച്ചുവെങ്കിലും ഒരു കവിെന്നുള്ള നിലയിൽ അദ്ദേഹത്തെ ഏറെക്കുറെയാഗാധമിതികരപത്തിൽ കൊണ്ടുചെന്നു ചാടിച്ചു. ഈ മനോഭാവം സ്വകവിതകളുടെ സാർവജനീനതയെ സാരമായി ബാധിക്കാതെയുമിരുന്നില്ല.

ഗദ്യസാഹിത്യത്തിൽ നൂതനപ്രസ്ഥാനങ്ങളെ വിജയകരമായി അനുകരിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞ പി. കെ., 'പദ്യസാഹിത്യത്തിൽ ഈ വിധം ഒരു യാഥാസ്ഥിതികനായിപ്പോയതിൽ ഒരു വൈചിത്ര്യം കാണാമെങ്കിലും സാഹചര്യങ്ങളുടെ അഭിസ്തർശം ഇവിടെയും പരിഗണനീയമായിരിക്കുന്നു. ചുരു

൭൪

സാഹിത്യപഞ്ചാനനൻ

പാടുകൾ അനുവദിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ പി. കെ. യു. കവിതാ പ്രസ്ഥാനത്തിൽ നേരിട്ട ഈ വൈകല്യം മാറ്റമായിരുന്നു വെന്നുള്ളതു തീർച്ചയാണ്. അഭിഭാഷകജീവിതകാലത്തു സാഹിത്യമാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്നും വിദൂരദൃഷ്ടിയായിരുന്ന ഫെട്ട ഷെളിയിലേപ്പോലും പി. കെ., ഗദ്യസാഹിത്യനിർമ്മാണത്തിൽ നിന്നും നിശ്ശേഷം പിൻതിരിഞ്ഞിരുന്നില്ല. എന്നാൽ കവിതാപ്രസ്ഥാനത്തെ കൈവാടുകതന്നെവെല്ല; നിർഭരമായ വാസനയ്ക്കു വിചാരവേളകൾ ലഭിച്ചതേയില്ല. മലയാളകവിതയുടെ നൂതനവളർച്ചയിൽ ശ്രദ്ധിക്കുവാൻ സാധ്യമായതു മില്ല. ഭാവനാപരമായ കൃതികൾക്ക് ചെലവുചെയ്യുന്ന സമയത്തിന്റെ പ്രയോജനത്തിൽ പി. കെ. സംശയദൃഷ്ടിയായിരുന്നു. ഗുരുവരനായ രാജരാജവർമ്മ, നൂതനപ്രസ്ഥാനങ്ങൾക്കു നൽകിയ പ്രചോദനത്തിനുപോലും വഴിപ്പെട്ടു വാനുള്ള സൗകര്യവും സന്ദർഭങ്ങളും പി. കെ.-യ്ക്കുണ്ടായില്ല. ഇപ്രകാരമുള്ള കാരണങ്ങളാൽ, പിന്നീട് വല്ലപ്പോഴും കവിതാപരിമാണത്തിനുള്ള സമയം കൃത്യാന്തരങ്ങളിൽനിന്നും കവാൻമുത്തപ്പോഴെല്ലാം പൂർവ്വികരീതിയിലുള്ള കാവ്യങ്ങളിലല്ലാതെ നവ്യമായ ഒന്നിലും കൈവയ്ക്കുവാനുള്ള സൗകര്യം ഇല്ലാതെപോയി. സാഹചര്യങ്ങളും സമയദുർലഭ്യവുമൂലം സംഭവിച്ച ഈ പരിണാമഗതിയെ യാഥാസ്ഥിതികത്വമായി ചിലർ വീക്ഷിച്ചേക്കാവുന്നതാണ്. എന്നാൽ സ്വഭാവസ്ഥിരമായ ഒരു യാഥാസ്ഥിതികത്വമെന്ന് ഇതിനെപ്പറയുവാൻ സാധ്യമല്ല. ഇതരകാര്യവ്യഗ്രതകൾ കൂടാതെ സ്വാർത്ഥനാ ഒരു സാഹിത്യകാരനെന്നുള്ള നിലയിൽ തന്നെ വർത്തിക്കുവാൻ പി. കെ.-യ്ക്കു കഴിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിൽ ഒരു പക്ഷേ നവീനപ്രസ്ഥാനത്തിൽ സാരവത്തായ പല

സംഭാവനകളും ചെയ്യുവാൻ അദ്ദേഹത്തിനു സാധിക്കുമായിരുന്നു. 'കൈലാസദർശനം' പോലെ സരസോജ്ജ്വലമായ ഖണ്ഡകൃതിരചിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞ ഒരു ഭാവനാശാലിക്ക് ആധുനിക കവിതാലമ്പനത്തിൽ ഏതൊരു മഹാകവിയോടും കിടനിൽക്കുവാനുള്ള കഴിവു ഇല്ലാതെപോകുമായിരുന്നുവെന്നു വിശ്വസിക്കുക സാധ്യമല്ല. എന്നാൽ വ്യാഴാട്ടത്തിലൊരിക്കൽമാത്രം കാവ്യലോകവ്യവഹാരത്തിനിറങ്ങിയ പി. കെ. അന്തരാളകാലത്തു മലയാളകവിതയ്ക്കുണ്ടായ പുരോഗമനത്തെപ്പറ്റി കാര്യമായി ഗൗനിക്കുകയോ അതിന്റെ മഹാത്മ്യത്തിൽ സാരമായി വിശ്വസിക്കുകയോ ചെയ്തില്ല. അത്രമാത്രമല്ല പ്രാചീനമഹാകാവ്യങ്ങളുടെ മാതൃകയായ ലഹരിയിൽനിന്നും ഒരു കാലത്തും മനസ്സ് നിവർത്തിപ്പിക്കുവാൻ കഴിയാതിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാവ്യനിർമ്മാണസരണി കൂടുതൽ പ്രബലങ്ങളായ നൂതനാകർഷണങ്ങളുടെ അഭാവത്തിൽ പൂർവ്വാർത്ഥത്തിൽതന്നെ വ്യാപരിച്ചു.

എന്നാൽ പൂർവ്വാർത്ഥപ്രയാണത്തിലും പ്രത്യേകമായ ഒരു രീതിയാണ് പി. കെ-യ്ക്കുണ്ടായിരുന്നത്. ആ രീതി അദ്ദേഹത്തിനു സ്വായത്തവുമായിരുന്നു. ഗദ്യശൈലിയിൽ നിറഞ്ഞുകണ്ട 'പി. കെ-ത്വം' കവിതയിലും സ്പഷ്ടമാണ്. പി. കെ-യുടെ മണിപ്രവാളരീതി പാകത്തിലും ശയ്യയിലും പ്രത്യേകതയുണ്ട്. എങ്കിലും പല കവികളുടേയും വിവിധ സ്വഭാവവിശേഷങ്ങളുടെ വിചിത്രമായ ഒരു സങ്കലനവും അതിൽ കാണുന്നുണ്ട്. വൈവിധ്യത്തിനു ഇടയ്ക്കുകൂടിയുള്ള പ്രത്യേകതയും വ്യക്തിത്വവുമാണ് അതിന്റെ ഒരു പ്രധാന ലക്ഷണം. മലയാള കവിതയിൽ ഇങ്ങനെ വൈചിത്ര്യമയമായ ശൈലീപ്രയോഗം മറ്റൊരാൾക്കു കണ്ടി

ട്ടില്ല. ചമ്പുക്കാരന്മാരുടേയും, ആട്ടക്കുമാകുന്മാരുടേയും ശൈലികളിൽ അവിടവിടെ മലയാളസംസ്കൃതവിഭക്തി പ്രത്യയങ്ങൾ, പദങ്ങൾ എന്നിവയുടെ കൂടുതൽകുറവനുസരിച്ച് വാദിനരീതികൾ കണ്ടുക്കാം. എന്നാൽ ആകപ്പാടെ ദശകവിയുടെ കൃതികൾക്കു് ഒരു ഐക്യരൂപം കാണാം. വലിയകോയിത്തമ്പുരാന്റെ സംസ്കൃതാത്മകമായ പ്രൗഢ മണിപ്രവാളശൈലി ചിലപ്പോൾ സംസ്കൃതപദങ്ങളുടെ ചേരുവയും വാദകതിപ്രത്യയങ്ങളുടെ പ്രയോഗവും കുറഞ്ഞു് നല്ല മലയാളപദ്യങ്ങളിൽ പരിണമിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, ആ വക പദ്യങ്ങൾ ഒരുപക്ഷേ വളരെ നഷ്ടപ്പെട്ടുപോകപ്പെട്ടതായിട്ടുള്ളവയുമായിരിക്കണം. ചാ. കെ-യുടെ സ്വാഭാവാദിക ശൈലിതന്നെ വിഭിന്നരീതികളിലാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിതകളിൽ പ്രകാശിച്ചുകാണുന്നതു്. “വൃഷ്ടിവിംശതി” എന്ന പേരിൽ ഓരോരുത്ത പ്രസിദ്ധീകരിച്ച കവിതയിൽ അതിന്റെ രീതിയെക്കുറിച്ച് പരാമർശിച്ചു കൊണ്ടുഴുതിയ

“കവചിൽപ്രചണ്ഡം, ശമകോമളം കവചിൽ,
കവചിൽ സ്മൃതം, കവചി ശരം ച ഭൂർഘടം,
വിചിത്രം പ്രാവൃഷ്ടംഗികളു ഞൻ
രചിച്ചതിൻവണ്ണമിതസ്തു മംഗളം.”

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ അദ്ദേഹം അതിലെ ശൈലി ചിലപ്പോൾ ‘പ്രചണ്ഡവും’ മറുചിലപ്പോൾ ‘കോമളവും’ ചിലപ്പോൾ ‘സ്മൃതവും’ വേറെചിലപ്പോൾ ‘ശരവും’ അവിടവിടെ ‘ഭൂർഘടവും’ ആണെന്നു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അങ്ങങ്ങായി ‘വികട’ മെന്നു കൂടി പറഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ അതും പരമാർത്ഥമായിരുന്നേനെ. ‘വൃഷ്ടിവിംശതി’യെ ഉദ്ദേശിച്ചു അദ്ദേഹം

പറഞ്ഞ ടി അഭിപ്രായം പ്രായേണ തന്റെ മിക്കവാറും കവിതകളെ സംബന്ധിച്ചും സത്യമാണെന്നു അദ്ദേഹം അറിഞ്ഞിരുന്നോ എന്നോ? ഏതായാലും പി. കെ-യുടെ കവിതാ രീതിയുടെ വൈജാത്യവൈവിധ്യങ്ങൾ സ്പഷ്ടമാണെന്നു. എന്നാൽ മേല്പറഞ്ഞ ഓരോ സ്വഭാവവശേഷവും സ്വായത്തമെന്നല്ലാതെ അനുകരണഭ്രമംകൊണ്ടുണ്ടായിട്ടുള്ളതാണെന്ന് പറയുവാൻ തരമില്ല. വ്യക്തിത്വത്തിന്റെ ലക്ഷണങ്ങൾ എവിടെയും സുദൃഢപതിഞ്ഞുകാണാമെന്നുണ്ട്. ആ പ്രതിഭാവില്ലാസം ഏതു രീതിക്കും പോന്നതായിരുന്നു. സദഭിത്തിനനുരൂപമായും, അപ്പോഴപ്പോഴത്തെ ആവശ്യവും മനോഹരതയും അനുസരിച്ചും, ഏതുരീതി കൈക്കൊള്ളുവാനും പി. കെ-ക്ക് പ്രയാസമില്ലായിരുന്നു. വലിയകോയിത്തമ്പുരാന്റെ ശൈലിയുടെ പ്രാധാന്യവും സ്ഫുടതയും പദയോജനാസൗകര്യവും പി. കെ-യുടെ അനേകപദ്യങ്ങളിൽ കാണാമെന്നുണ്ട്.

“കോലംബനാമനഗരീപതി സിന്ധുകാഞ്ചി-

യ്ക്കോലംബമായ പെരുമാൾ രവിവർമ്മസാഗ്രാർ,

ലോലംബമംബുരുഹമാധുരിപോലെ കാഞ്ചി-

പ്രാലംബദേശസമ്മാക്കെ ഹരിച്ചുതില്ലേ?” എന്നും.

“സാരസ്വതേന്ദ്രമളകാഞ്ചിത കുന്തളാംഗ-

ശ്രീരംഗഭംഗി ഗുണഭോജയെഴുന്ന കാഞ്ചി

സാരംഗലോചനകളീവകയോടനേകം

ചേരുന്നൊന്നിനഗരി സർവപുരീകിരീടം.”

(ശ്രീമൂലമുകുന്താദലി)

എവ

സാഹിത്യചഞ്ചാനനൻ

എന്നും മറുമുള്ള ശ്ലോകങ്ങൾ നോക്കുക.

എന്നാൽ വൃഷ്ടിവിംശതിയിലെ

“മരാമരച്ചാമരധാമരൻ മരുത്
 ധരാധരൈസ്ഥർപ്പരീക്ഷചയ്ക്കയൊ?
 സുരാസുരാധോധനചണ്ഡഡിണ്ഡിമം
 ചരാചരങ്ങൾക്കിടിയായ് മുഴങ്ങയോ?” എന്നും

സമുദമിതം കർദ്ദമഗന്തകർദ്ദന
 പ്രമുൽഭപനിച്ഛർദ്ദനനർദ്ദിഭർദ്ദം
 തമിസ്ത്രതൻനന്തനമോതുക്തിത്തനം
 പമച്ഛമണ്ഡം ചമപണ്ണമാക്കയോ?” (വൃഷ്ടിവിംശതി)

എന്നും മറുമുള്ള ശ്ലോകങ്ങളിൽ ഉണ്ണായിവാതുക്കളെ ശാവും
 ദുർഘടവുമായ രിതിയാണു് തെളിഞ്ഞുകാണുന്നതു്. മറ്റൊരാൾ
 രീതി നോക്കുക:—

“ഭട്ടേരമുവു ഗണിതപ്പണിതന്നിചൊട്ടും
 മുട്ടേറൊടാതരി വീദഗ്ദ്ധതപ്തപൂണ്ട വീരൻ,
 കിട്ടേണ്ടകിത്തികൾ കലൻ തലക്കുളത്തു
 ഭട്ടേരിവാണിതു നവഗ്രഹ സൂത്രധാരൻ” എന്നും
 (കൈലാസഭർശനം)

“ഇത്യാദിയാൽ സുരണചോദനമായവീട്ടി—
 ലത്യാദിരണ കരമൽ യജമാനനായി
 ഉത്യാദി സർവ്വ വിഭവത്തെപ്പോലും, വാക്കിൽ
 വ്യത്യാസമില്ലെന്നൊരു നായരുദാരശീലൻ”
 (കിമപികാവ്യം)

എന്നുള്ള ശ്ലോകങ്ങളിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂർ തമ്പുരാക്കന്മാരുടെ ശൈലീരസമല്ലേ നാം കാണുന്നത്? ഇത്രമാത്രമല്ല 'വള്ളത്തോൾരീതി'യോടടുക്കുന്ന ഒരു ശൈലീവിശേഷവും പി. കെ-യുടെ ചില ശ്ലോകങ്ങളിൽ കാണുന്നുണ്ട്. കൈമാസ ഒഴുനത്തിലെ

“കൈമാസമാവട്ടെലൊരുക്കടാക്ഷലക്ഷ്മി-

വൈലാസകാന്തിലഹരിസ്വരിയാൽ പരിതം

കൈമാസമാണുളവു നമ്മുടെവില്പനല്ലം

ഈ ലാഘവത്തൊടുക്കേറ്റേറ്റു നടന്നു നോക്കി.” എന്നും

കിമപികാവ്യത്തിലെ

“പ്രേമാലങ്കരിത കണ്മണിപ്പൂർണ്ണമാക്കി

നീരാടയായി വിളസുന്നൊരു വെളിവാട്ടിൽ

പൂരാടതാമസവായ് രമവാണിടത്തു,

വൈരാടരാജഭൂമി പാണ്ഡവപരംകൃതിപോലെ”

എന്നുംമറ്റുമുള്ള അനേകം ഉദാഹരണങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാവുന്നതാണ്. ഈ രീതികൾ എല്ലാത്തന്നെ അദ്ദേഹത്തിനു ഏതാണ്ടു സമാനമായ തോതിൽ വശ്യമായിരുന്നു എന്നുള്ളതാണ് അതുതകരമായിരിക്കുന്നത്. ‘ഒരു ഭിച്വസമാഗമം’ എന്ന കൃതിയിൽ എഴുത്തച്ഛനേയും നമ്പ്യാരേയും ഉണ്ണായി വാഴ്ത്തരയും വളരെ വിജയകരമായ രീതിയിൽ അനുകരിച്ചു ഫലിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത് പി. കെ-യുടെ വിചക്ഷണതയ്ക്കു മറ്റൊരുതെളിവുമാണ്. ഒടുവിൽ പറഞ്ഞ കൃതി ഒരു മാന്യസാഹസ്യമെന്നുകൂടി പറയാവുന്നതാണെങ്കിലും പി. കെ-യെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അതിലെ ഓരോരീതിയും കുറെക്കുറെ സ്വാഭാവികംകൂടിയാണ്. സാഗരഗംഭീരമായ

ആ പ്രതിഭാപ്രഭാവത്തിന് അതീതമായി മലയാളത്തിൽ യാതൊരു ശൈലീവിശേഷവും ഉണ്ടായിരുന്നവെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

* * * *

പാണ്ഡിത്യവിലാസത്തെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന ശബ്ദാഡംബരമാണ് പി. കെ-യുടെ കവിതയെ പ്രത്യേകീകരിച്ചു മറ്റൊരു പ്രധാനലക്ഷണം. ഈ വിഷയത്തിൽ അദ്ദേഹം സംസ്കൃതത്തിൽ മാഹൻ, ശ്രീഹർഷൻ, അനന്തഭട്ടൻ, വാസുദേവൻ (യുധിഷ്ഠിരാവിജയകർത്താവ്) എന്നീ മഹാകവികളെയും, മലയാളത്തിൽ ഉണ്ണായിവായ്പരെയും ആണ് മാതൃകകളാക്കിയിട്ടുള്ളതെന്നു തോന്നുന്നു. ശബ്ദഭരം അധികമായിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അത്മപ്രൗഢിയില്ലാത്ത ശ്ലോകങ്ങൾ അദ്ദേഹം എഴുതാറില്ല. എന്നാൽ ദ്വിപ്രാസാസാഹസങ്ങളും യമകങ്ങളുമൊക്കെ പ്പിക്കാനുള്ള പരിശ്രമത്തിൽ പലവിധവൈകല്യങ്ങൾക്കും സ്വകവിതയെ വശംവദമാക്കുകക്കുടിച്ചെഴുത്തന്റെ പാണ്ഡിത്യക്കലവറയിൽനിന്നും വിരളപ്രചാരങ്ങളും അപ്രസിദ്ധങ്ങളുമായ അനേകം സംസ്കൃതപദങ്ങൾ പ്രയോഗിക്കേണ്ടതായ ആവശ്യം വന്നുകൂടി.

ശബ്ദാഡംബരമുദാഹരണമായ പി. കെ-യുടെ കവിതയെ വഴിപിഴപ്പിച്ചുവെങ്കിലും, അവകൊണ്ട് ചില ഭാഗികളും സൗകുമാര്യാളും സംജാതമാകാതെയും ഇരുന്നില്ല. ക്രിത്രിമത്വത്തിനെയും നല്ലപദഘടനാഭാഗി സ്ഫുരിക്കുന്ന അനവധി പദ്യങ്ങൾ പി. കെ-യുടെ കവിതകളിൽ കാണാവുന്നതാണ്. ചിലയിടങ്ങളിൽ അങ്ങിനെയുള്ള വരികൾ ആദോപത്തോടുകൂടിയും മറ്റുചിലടത്തു മുഴുവലാവത്തിലും ആവിർഭവിക്കുന്നു. ഉദാഹരണമായി,

“സമ്പൽപരമ്പരപരം പരിപൂർണ്ണമാക്കി

മുമ്പമ്പലപ്പഴഭരിച്ച ധരാനിലിവൻ,
തുമ്പയ്ക്കുതുമ്പമെഴുമവിളി കമ്പിളിക്കും,
കമ്പിക്കുമായമിതി ചെമ്പകശ്ശേരിരാജാ.”

എന്നും

“പുറംഗർവരംഗപരപംഗു കതയ്ക്കുപേരു

രിംഗത്തരംഗർസചംഗമഭംഗമംഗം”

എന്നും

“മടയ്ക്കുകിടയായ” ഭടന്നടൻനടുക്കു വെട്ടൊരതേ-

തുടൻ തുടമേൽ തുടൽതുടലുപോലെ ചാടികടൽ”

(കിമപികാവ്യം)

എന്നും ഉള്ള പദ്യങ്ങളിൽ ശബ്ദപ്രയോഗങ്ങൾ മലയിടുക്കുകളിൽ കൂടി പ്രവഹിക്കുന്ന കാട്ടുതവികളുടെ കോലാഹലമാണ് ജ്യോതിഷിക്കുന്നതെങ്കിൽ,

“ഗോപീമനോവനകലാപി ജഗത്കലാപ-

വ്യാപീ, വിലാപിജനതാപവിലോപവാപി,

ശ്രീപീഠമിന്ദ്രസുതസാരഥി, പീതവാസ-

സ്സാപീഡയായ” റൂപതി മൃഡയിലുല്ലസിച്ചു.”

എന്നും

വാമാലലാമയ കോമളവാമഭാഗൻ

കാമാരിസോമസുമനാകിയ വാമഭേവൻ

സീമാതിഗാമി കരുണാനിധി മാമകിന-

സാമഗ്രിയായപരഭവതപാതനമ്മെ!”

എന്നും ഉള്ള പദ്യങ്ങൾ സമതലങ്ങളിൽ കൂടി മറയായമാനമായി പ്രവഹിക്കുന്ന ചോലകളുടെ കളകളത്തെ അനുസ്മരിപ്പിക്കുന്നു.

പി. കെ-യുടെ കവിത പ്രതിപാദിതത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം വിശാലമായ ഒരു മണ്ഡലത്തെ സ്പർശിക്കുന്നില്ലെങ്കിലും അതിൽ പ്രയുക്തമായിരിക്കുന്ന ഭാഷ, ശബ്ദശാ

സ്രുതിന്റെ അഗാധതയേയും, വിസ്തൃതിയേയും തികച്ചും പ്രശ്ലിപ്പിക്കുന്നു. ശബ്ദാത്മാലങ്കാരങ്ങളും പ്രയോഗവൈചിത്ര്യങ്ങളും അതിൽ ആസക്തം ഇളകിമറിയുന്നു. ശബ്ദാഗമകോലാഹലങ്ങൾകൊണ്ട് ആ സാരസ്വതസാഗരം സദാപി തരംഗിതമായിരുന്നു. അകൃത്രിമമായ ഒരു രീതി ആദ്യകാലത്തു് അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നുവെന്നുള്ളതിനു് അനേകം ലക്ഷ്യങ്ങളുണ്ട്. എന്നാൽ അനന്തരകാലത്തു് പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടതും, അസ്വാഭാവികം എന്നു പറയാവുന്നതുമായ രീതികളും വാസ്തവത്തിൽ വാസനാജന്യമായിരുന്നതിനാൽ ഒരു രണ്ടാംസ്വഭാവത്തെ അല്ലായിരുന്നുവോ എന്നു സംശയിക്കത്തക്കതാണ്. ഒരു മനുഷ്യന്റെ സ്വാഭാവികവാസനകൾ തന്നെ പ്രാകൃതകാലങ്ങളിലെ സംസ്കാരത്തിന്റെ സമുച്ചയമല്ലാതെ മറെറൊന്നാണ്? ഭാഷാസ്ഥിരങ്ങളായിത്തീരുന്ന ശീലങ്ങൾ മാത്രമാണ് വാസനകൾ. ചില അളകൾ സമ്പാദിക്കുന്ന വിജ്ഞാനം ഉപരിപാഠമാകുന്നത് ആദ്യസ്വഭാവങ്ങളെ അത്ര അഗാധമായി ബാധിച്ചു എന്നു വരികയില്ല. എന്നാൽ ചിലരുടെ സംസ്കാരം കേവലം ബാഹ്യപരമല്ല. അതു് അവരുടെ ആന്തരസരകളെത്തന്നെ സ്പർശിക്കുന്നു; അന്തരാത്മാവിൽ ലയിച്ചു് അതിന്റെ ഒരു അവിഭാജ്യഘടകമായി തീരുന്നു. സ്വഭാവം ആജ്ഞിത സംസ്കാരത്തിനധീനമായി ക്രമേണ ആ സംസ്കാരത്തെ സ്വഭാവമായി പരിണമിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ സ്വഭാവീകതയും വിജ്ഞാനവും തമ്മിൽ അഭേദതസംഭവിച്ചിട്ടുള്ള വിദ്വൽജനങ്ങളാണ് യഥാർത്ഥ പണ്ഡിതന്മാർ. പി. കെ. ഇലങ്കരമുള്ള ഒരു പണ്ഡിതനായിരുന്നു അദ്ദേഹം അദ്വൈത വ്യാകരണാദി ശാസ്ത്രങ്ങൾ മിക്കവാറും അന്ത്യേതരയിൽ ലയിക്കുകയെന്നു് ചതു. സ്വഭാവ

വവും പാണ്ഡിത്യവും തമ്മിൽ 'കാളിദാസ്യം ഗംഗയം'പോലെ ഗാഢമായി മേളിച്ചു" അദ്ദേഹമായിത്തീർന്നു. പാണ്ഡിത്യംതന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വഭാവമായി പരിണമിച്ചു. അഥവാ സ്വാഭാവികത 'പാണ്ഡിതത്വ'യായിത്തീർന്നു.

ഒരു ഉറച്ച പാണ്ഡിതനായതിനുശേഷം പി. കെ.യുടെ കവിത ആശയത്തിലും ബാഹ്യസ്വരൂപത്തിലും അനുക്ഷണ്ണം പരിപകൃതതയിലേക്കു പ്രയാണം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അവ സാന്നകാലമാനപ്പോൾ പാണ്ഡിത്യം ആദ്യമുണ്ടായിരുന്ന പ്രകടനാത്മകമായ ഗതി കൈവിട്ടു ഭാർഗ്യവും പാകതയും കൈക്കൊണ്ടതാണ് ഇതിനു കാരണം. ശ്രീമൂലമകുതാവലി ക്കേശേഷം എഴുതിയ മിക്കവാറും കവിതകളിൽ പ്രസ്തുത ഗുണം ധാരാളമായി കാണുന്നുണ്ട്. കൈലാസഭർമ്മം, കിമപികാവ്യം, എന്നിവ നോക്കിയാൽ ഈ പരമാർത്ഥം പ്രത്യക്ഷമാകും. ബാഹ്യമോടികളെക്കാൾ ആന്തരികമായ രസസ്പർശത്തി ആണ് അവയിൽ കൂടുതൽ ദീപ്തിക്കുണ്ടായിട്ടുള്ളതു്. ബാഹ്യാവരണമായ ഭാഷയൊക്കട്ടെ, അന്തർമാഹാത്മ്യത്തിനു് അനുഗുണമായവിധം ഒഴികളും അഴിക്കാ പാകതയും കണ്ടെത്താൻ സന്ദർഭമായിത്തീരുന്നു.

“വലരിപുദിശി ഗൈരികുന്ദരപേരും
വലരിയിൽമുക്കിയ ചേല ചോളമാക്കി
പുലരി തലകിളത്തി നോക്കി, യുദ്ധം
കലവറയിൽ ചിരമായ കോപ്പുകാണാൻ.”

എന്നിങ്ങനെ സ്വാഭാവികസങ്കേതമായ ഗൈരിഭംഗിയും ഭാവഗാഭീർവ്വവും തികഞ്ഞ പദ്യങ്ങൾ കിമപികാവ്യത്തിൽ സുലഭമാണ്.

൮൪

സാഹിത്യപഞ്ചാനനൻ

ഉചിതമായ പദപ്രയോഗംകൊണ്ട് ആശയങ്ങളുടേയും അന്തരംഗചിത്രങ്ങളുടേയും പൂർണ്ണപ്രതിരീതിയുണ്ടാക്കുവാനുള്ള കഴിവാണു പി. കെ.യുടെ കവിതയിൽ പ്രധാനമായി പറയേണ്ടതായ ഗുണം. ഇതു കേവലം ശബ്ദപ്രയോഗചാതുര്യമല്ല. പ്രതിപാദ്യത്തിന്റെ ഏതംശത്തിൽ സ്പർശിച്ചാലാണു ചിത്രത്തിനു സ്പഷ്ടതയും വൈശിഷ്ട്യവും ഉണ്ടാകുകയെന്നുള്ളതിന്റെ ഒരു ബോധംകൂടി ഇതിൽ അന്തർഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. ചിത്രമെഴുത്തുകാരന്റേയും കവിയുടേയും തുലികകൾ തമ്മിലുള്ള സാധ്യമായ പ്രത്യക്ഷമാകുന്നത് ഈ അംശത്തിലാണു്. എവിടെയെല്ലാം പെൻസിൽ സ്പർശിച്ചു രേഖകളീട്ടാൽ ചിത്രാതമായ വസ്തുവിന്റെ സത്യാവസ്ഥ സ്പഷ്ടിക്കുമെന്നു ചിത്രകാരനിയാം. പദങ്ങളാകുന്ന രേഖകൾ എവിടെയൊക്കെ വീണുനീക്കണമെന്നുള്ള ബോധമാണു കവിയുടേയും മുഖ്യ വിജയരഹസ്യം. സ്ഥൂല്യത്തെക്കുറിക്കുകയല്ലാണു് ഇവിടെ പ്രാധാന്യം. ചില കവികൾമാംസളമായ രീതിയിൽ വളരെയൊക്കെ വർണ്ണിച്ചാലും ചായപ്പകിട്ടി മാത്രമുള്ള ചിത്രപടങ്ങൾപോലെ വസ്തുപ്രതീതിക്കു അവ അസമർത്ഥങ്ങളായി കാണപ്പെടുന്നു വർണ്ണചിത്രത്തിന്റെ മർമ്മത്തിൽ സ്പർശിക്കുവാൻ മനോധർമ്മത്തിനുള്ള പ്രവണതക്കുറവാണ് ഇതിനു കാരണം. പി. കെ.യുടെ കവിതയിൽ ഈ കാവ്യ കാണുന്നില്ല. സ്പർശിക്കേണ്ടതെവിടെയെന്നു് അദ്ദേഹത്തിനറിയാമായിരുന്നു. പദങ്ങളുടെ ദീപ്തമൂലം ചിത്രത്തിന്റെ പ്രകാശത്തിൽ ചിലപ്പോൾ രൂക്ഷതകണ്ടേക്കാമെങ്കിലും വ്യഥാ സ്ഥൂലത എങ്ങും അനുഭവപ്പെടുന്നില്ല. തന്നെത്താൻ തോണി തുഴത്തുപോകുന്ന തരത്തിലെ പൂർണ്ണഭാവോർവ്വ,

“ഉന്നമസ്തനമലനം ലലാടപട്ടം
സ്ഥിന്നതപം കുന്ദനിരചീന്നിമിന്നമാന്യം”

(കിമപികാവ്യം)

എന്നിങ്ങനെ ആകർഷകങ്ങളായ രണ്ടുമൂന്നംഗങ്ങളുടെ ഉന്നയംകൊണ്ടു ചിത്രത്തിന്റെ പ്രതീതി ഉളവാക്കുവാൻ പി. കെ-യ്ക്കു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കുറച്ചുകൂടി പൂർണ്ണമായ ഒരു ചിത്രം—കൈലാസത്തിൽ നടക്കുന്ന സദ്യയ്ക്കു വളമ്പുവാൻ പൂർവ്വേശിച്ച പാവ്തിയുടെ വണ്ണന—നോക്കുക.

“പാദകപണൻ കനകനൂപുരനാഭ, നാസാ-
മോദപ്രദശാസ്വിത, കാന്തിതരംഗിതാംഗി,
സ്വപദസംഹൃതനിടമു, മോഹനരൂപ, ജാത-
വേഷഃഖനി, നയനശേഫിനി, സാ സന്ധാഭ”

ശൃംഗാരസംഹൃതികളായ രമ്യചിത്രങ്ങൾവെട്ടു വീശുന്ന പ്രാദീരസങ്ങൾ നിറഞ്ഞ രംഗങ്ങൾ വർണ്ണിക്കുന്നതിനും പി. കെ-യ്ക്കു നല്ല മാതൃഭൂമിയിലുണ്ടായിരുന്നു. കൈലാസ സന്ദർശനത്തിനു പോകുന്ന നമ്പൂരിയ്ക്കു കാണുന്ന ഭൂതഗണങ്ങളുടെ ഉഗ്രരൂപങ്ങളും അവ കണ്ടതിൽവെച്ചു അദ്ദേഹത്തിനുള്ള ഭാവഭേദവും ചിത്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നതിങ്ങനെയാണു്:—

“വൻപുളകൻ കൊടിയ വളുത്തുളപ്പിയ്യം,
ചെമ്പുടപ്പുണ്ടതൻ ഓഷ്ഠകരാളവക”ത്രം
ഘൃംഘ്രം രവോച്ചരണമുഗ്രമിവരമുഖം
നമ്പൂരിവമ്പനവി സമ്പ്രതി വെമ്പി കമ്പി”

സദ്യയുടെ പന്തിയിൽവെച്ചു പാവ്തിയെ തുറിച്ചുനോക്കുകയെന്ന മത്യാദകേടുകാണിച്ചു നമ്പൂരിയോടു നന്ദികേശ്വരന്റെ പെരുമാറ്റം എത്ര സജീവമായി ചിത്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നു നോക്കുക:—

വൃന്ത

സാഹിത്യപഞ്ചാനനൻ

“വയ്ക്കുന്നു നെയ്യുമുടൻ ഭൂവി നന്ദിഭേരൻ
 കൈയ്ക്കും കഴൽക്കുമവനപ്പിടികൂടിടുന്നു;
 കയ്യുംപദാർത്ഥമതുപോലെ വെളിക്കുകൊണ്ടു
 ചിതകൊണ്ടുതു കൊഴിപ്പോലെയെറിഞ്ഞു ദൂരെ”

പ്രകൃതിവർണ്ണനകൾക്കും പാ. കെ-യുടെ തുലിക പി
 ന്നോക്കുമായിരുന്നില്ല. കട്ടനാട്ടിലെ നേരർപാടങ്ങളെ വർണ്ണി
 ച്ചിട്ടുള്ള പദ്യം ഉദാഹരണമായി എടുക്കാം:—

“ചാലെ തുലാക്കളി കഴിഞ്ഞു ധരിതീബാല
 ശാലാമുടാഹരിതകണ്ഡുകമിട്ടു കാണാം
 കാലേന നെന്മണികൾ പൊന്മണി ജാലമാല
 പോലെ ചമഞ്ഞവനിപിംഗളപോളയാകും”

(കിമപികാവ്യം)

ഇളകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ജലരാശിയിൽ പ്രതിഫലിക്കുന്ന
 ചന്ദ്രക്കലോദയത്തെ പാ. കെ. ഇങ്ങനെ വർണ്ണിക്കുന്നു:—

“ഉരുക് വഴുതിമിന്നും പൊൻനിറം കോരിവിഴുത്തി
 തിരകൾ പളപളപ്പിൽ പ്ലാവനവെയ്ക്കു ചെമ്മെ
 സുരഗിരി കരിവിരൻതൻറെ തേരയ്ക്കുതലും
 ഹരജയുടെലേസാമിന്ദുലേശം ലലാസ”

(കിമപികാവ്യം)

* * * *

പ്രൗഢതയുടെ അഗ്രാശ്വതയിൽനിന്നും കവിതയെ
 സാരസ്വതതിലേക്കും, സരളതയിലേക്കും പ്രത്യാനയിച്ചുകൊ
 ണ്ടിരുന്ന ഒരു മഹത്തായ ഗുണവിശേഷംകൂടി പാ. കെ-യ്ക്ക്
 ഉണ്ടായിരുന്നതിനെയാണു് ഇനിയും ചൂണ്ടിക്കാണിക്കേണ്ടി
 യിരിക്കുന്നതു്. ഈ ഗുണം പ്രൗഢകവികളിൽ വളരെ
 ചുരുക്കമായി മാത്രമേ കണ്ടുവരാറുള്ളു. അതു് അദ്ദേഹം

ത്തിന്റെ സമജമായ ഫലിതസംതന്നെ. ക്ഷയൻ നമ്പ്യാർ കഴിഞ്ഞാൽ മലയാളകവിതയിൽ ഇത്ര ഫലപ്രദമായ വിധം ഫലിതം കലർത്തിട്ടുള്ള മറ്റൊരു കവിയെ പറയുവാനില്ല. ഗദ്യത്തിൽ ഫലിതം പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ള മറ്റു പല മലയാള സാഹിത്യകാരന്മാരെയും നമുക്കു കാണുവാൻ കഴിയും. ഗദ്യത്തിലും പദ്യത്തിലും ഇത് ഒരുപോലെ കഴിഞ്ഞിരുന്നതു പാ. കെ-യുടെ മാത്രമാണ്. അതിലും വിശേഷിച്ചു ഗാംഭീര്യവും ഫലിതവുമുടീ സമ്മേളിക്കുന്ന ഒരു വചോവിലാസം മലയാളത്തിൽ മറ്റൊരും ഇത്രത്തോളം ഉണ്ടായിട്ടില്ല. പാ. കെ-യുടെ ഫലിതം മിക്കവാറും പരിഹാസസമ്മിളിതമാണ്. ബാല്യകാലകവിതയിലും 'ഈ പരിഹാസസ്ഫുരണം നമുക്കിതായുണ്ടായിരുന്നു. വിദ്യാത്ഥിജീവിതകാലത്തു കവിതയ്ക്കു ആദ്യം പ്രചോദനം നൽകിയതുതന്നെ പരിഹാസരസമാണ്. മയൂരസന്ദേശത്തെ അനുകരിച്ചെഴുതിയ സന്ദേശകാവ്യത്തിൽ പ്രാദേശികരസമുള്ള പല പരിഹാസപ്രയോഗങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. പ്രസ്തുത കാവ്യംതന്നെ മയൂരസന്ദേശത്തിന്റെ ഒരു ഹാസാനുകരണം ആയിരുന്നുവത്രെ.

പാ. കെ-യുടെ പരിഹാസകവനങ്ങളിൽ പ്രാഥമ്യം അർഹിക്കുന്ന 'ഭേകാഥ' എന്ന ഹാസാനുകരണം, ആധുനിക മലയാള സാഹിത്യത്തിലെ കവിതാപ്രസ്ഥാനങ്ങളിൽ, പരിഹാസാർഹമായിക്കാണുന്ന സ്വഭാവങ്ങളെ വെളിപ്പെടുത്തുന്നതിനെഴുതിയിട്ടുള്ളതാണ്. "അയ്യോ! വരുവിൻ, വരുവന്നെല്ലാവരും കയ്യോടെ കല്പം തടിയുമായി" എന്നിങ്ങനെ ആരംഭിക്കുന്ന പ്രസ്തുത കവിതയിൽ 'വീരപ്രസു'വായ കേര

ജോവിയുടെ 'തുനെറി'ത്തടത്തിലെ 'പൊട്ടു'പോലെ പ്രകാശിക്കുന്ന ഒരു 'പൂവൽകുളത്തിൽ' 'തുവെള്ള'മാസപരിച്ചു വസിച്ചിരുന്നതും 'ഇളം' ശിശുക്കളോടുകൂടി ലസിച്ചിരുന്നതുമായ ഒരു മാക്രിപ്രവരനെ 'പിഞ്ചു'പടവലങ്ങളുപോലുള്ള ഒരു പൂവൻ പിടികൂടുന്ന കഥയെ സരസമായി വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇന്നത്തെ സാധാരണ കവിതകളിൽ കാണുന്ന ചില പ്രത്യേക ശൈലികളും പദങ്ങളും വർണ്ണനാരീതിയും അവയുടെ ആകർഷകതയുള്ള ആത്മാർത്ഥതക്കുറവും രീതിയുടെ ആർഭാടര്യവും ഉള്ളടക്കത്തിന്റെ അന്തസ്സാരത്വനൂത്യതയും ഈ കവിതയിൽ സരസമായ രീതിയിൽ പരിഹസിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതിന്റെ ആരംഭം താഴെ കാണാം:—

“അയ്യോ! വരുവിൻ വരുവിനെല്ലാവരും

കയ്യോടെ കല്ലും തടിയുമായി!

ഭാരതമാതാവേ! നിന്മകളാകുന്ന

വീരപ്രസുവായ കേരളോവി

ചാരിതശാലിനിതന്നുടെ തുനെറി-

ത്താരി.നിങ്ങളിയ പൊട്ടുപോലെ

കണ്ടോക്കിറങ്ങി കുളിപ്പാനെളപ്പമാ-

യുണ്ടൊരു പൂങ്കുളം പണ്ടുപണ്ടേ;

അയ്യോ! വരുവിൻ വരുവിനെല്ലാവരും

കയ്യോടെ കല്ലും തടിയുമായി!

ഒരു 'സ്വർഗ്ഗസമാഗമ'ത്തിൽ ഏഴുത്തട്ടുനും കുഞ്ചൻ നമ്പ്യാരും ഉണ്ണായിവായുരമായ! സ്വർഗ്ഗത്തിൽ വെച്ചു നടന്ന ഒരു സാങ്കല്പികസമാഗമവും അവർ തമ്മിൽ ലോകത്തിന്റെ ഇന്നത്തെ നിലയെപ്പറ്റി ഓരോരുത്തർക്കും സഹജമായ രീതിയിൽചെയ്ത സംഭാഷണവും വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു.

ആ കവിത്രയത്തിന്റെ വിഭിന്നശൈലികൾ ഓരോന്നും ഇത്ര
മെച്ചമായി അനുകരിക്കുവാൻ സാധിച്ചതുതന്നെ അതുതന്നെ
മാണ്. അദ്ദേഹം ഓരോരുത്തനിലും സങ്കല്പിക്കപ്പെട്ടിരി-
ക്കുന്ന ആശയങ്ങളിലും അവയുടെ അവതരണരീതികളിലും
പ്രതിഫലനമാകുന്ന യഥാർത്ഥ്യം ഫലം അതിലും പ്രശം-
സനീയമായിരിക്കുന്നു. ലോകോപദേശാക്കളായ ആ കവി
മുഖ്യന്മാരെക്കൊണ്ടു് ആധുനികലോകഗതിയുടെ പാകപ്പിഴ
കളെ വിമർശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത് സവിശേഷം ഹൃദയാഹ്ലാസ
കരമാണ്. കണ്വൻനമ്പ്യാരുടെ ഉപക്രമംതന്നെ എത്ര
സരസമായിരിക്കുന്നുവെന്നു നോക്കുക:—

വാളും മഴയും വായുവുതന്നെ തരീകു് ഞ്ഞുവട-
ക്കാട്ടുമെ പോളിവില്ലാതെ തുടങ്ങിനാൻ —
“ഉണ്ണായിവായുരെ ഭൂലോകരീതിക-
ണ്ടുണ്ണാൻമില്ലേതുമാന്മ നമുക്കെടൊ
കർണ്ണാടകംതൊട്ടു തെക്കോട്ടുനോക്കുകിൽ
തൊണ്ണാനുപുലയമായുണ്ടനേകം ജനം
കണ്ണായിരക്കാരുന്നക്കാൾ പ്രമാണമായ്
മുണ്ണാമ്പുവർണ്ണരെ 1 തന്നെ ഗണിക്കയും
കണ്ണമൃതം ചാരുകേരളഭാഷയെ
വിണ്ണാക്കുപാലെ വിചാരിച്ചൊഴിക്കയും
ഉണ്ണാക്കിറങ്ങാമജിണ്ണകോപംപാലെ
വെണ്ണാണടച്ചുനഭാഷപോഷിക്കയും
എന്തൊരുകഷ്ടം കലിയുഗം മൂർച്ഛിച്ചു
പന്തിയല്ലേതുവതാളമായിതേ
താനേതാന്നിലക്ഷണം പാടേപരന്നിതേ

ഭ്രാന്താ തനിക്കെന്ന ചോദ്യപാത്രം ജനം
യോജനത്തിന്റെ വേഷാദിനോക്കിയാ-
ലാഷ്ട്രധൃതിതാനേർപ്പാടുചെല്ലതൊ?
കാട്ടാളരെക്കണ്ട പന്നിപോൽ പറയുന്ന
മോട്ടാരിലേടി മുരിക്കുന്നിതു ചിലർ

* * * * *
ആളോഹരിബ് ഭാഗമേളോടേയും കൊണ്ടു
ഡോളോപമം ഭൂമിഗോളോത്തരസ്ഥിതി
വട്ടിയും, പെട്ടിയും, ചട്ടിയും, പുട്ടിയും
കട്ടിയും തൊട്ടിയുമിട്ടുപകർന്നു.”

കൈലാസദർശനത്തിലെ ഓരോ ശ്ലോകത്തിലും
രസികതപം തുളുമ്പിനില്ക്കുന്നു. കഥനായകനായ നമ്പൂരി
“ഉൾപ്പൂവിലക്ഷാശരക്ഷതമീനൻ” ആണെങ്കിലും കെൽ
പ്പുണിലന്തുവഴിക്കൊരു റിപ്പസൽത്താൻ” ആണ്. ഗണ
പതിയോടു ഊണിനു ഒന്നു മത്സരിക്കുന്നമനുഷ്യ ഭരദി
ലാഷ്ട്രം സാധിക്കുവാൻ മാർഗ്ഗം തലക്കളത്തു ഭൂതനി
യോടു ചോദിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഉപദേശിച്ച ഉപായമനു
സരിച്ചു നമ്പൂരി, ദേവഗണങ്ങളുടെ വരവിനെ പ്രതീക്ഷിച്ചു
വടക്കുംനാഥക്ഷേത്രത്തിൽ രാത്രിയിൽ കടന്നുകൂടുന്നു. ഉദാ
രഹോർനായ അദ്ദേഹം അവിടെ വന്നേറിപ്പോയി നെടിയകുക്ക്
മൊട്ടം കിടന്നുറങ്ങുന്നതു കാണുന്ന ദേവഗണം,

കൊള്ളാമിവൻ കൊടിയകോടരക്ഷിപക്ഷേ.

പള്ളാത്തുരുത്തിലിയലുന്നൊരു നകുരോവാൻ?

എന്നിങ്ങനെ സംശയിച്ചു പാവ്തിയുടെ വിനോദകാഴ്ചയ്ക്കു
കൈലാസപർവതത്തിൽ കൊണ്ടുചെന്നിടുന്നതും, ഉണരു
മ്പോൾ വിലാപം “മെയ്ലാപവത്തോടേഴുന്നേറു നടന്നു
നോക്കു”നതും ഭൂതഗണങ്ങളുടെ കണ്ണമിഴിപ്പും, ദംബികേളും,

അലർച്ചകളാമരവും കണ്ടുകേട്ടും നമ്പൂരി വെമ്പുന്നതും 'ചോള സ്വരൂപന്മാർ' 'നെടുനെട്ടർ' 'വേതാളങ്ങൾ' 'മറ്റുളതുപർ എന്നിങ്ങനെ പല ആകൃതിക്കാരായ അവരുടെ ഇടയ്ക്കു ചെന്നതിന്റെ താളപ്പിഴ മനസ്സിലാക്കുന്നതും, ഒടുവിൽ വിഭവസമൃദ്ധമായ ഒരു സഭയിൽ പങ്കുകൊള്ളുന്നതും, തത്സമയത്തു കത്തായ പാവ്തീദേവി വിളമ്പാൻ പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ മറ്റുള്ളവരെല്ലാം ഉപചാരപൂർവ്വം ഇരിക്കുമ്പോൾ നമ്പൂരിമാരും പാപ്പതീമുഖം കണ്ടില്ലെങ്കിൽ കൈലാസസ്തുതവരെ വന്നതിന്റെ ഫലം 'പൂജ്യം' എന്നു കരുതി തുറിച്ചുനോക്കുന്നതും, അപമയ്ക്കുദിക്കു നന്ദികേശപരപ്രഭുതീകൾ 'ചിടക്കുന്നടുത്തു കൊഴിപോലെ' അയാളെ എറിയുന്നതും, എങ്കിലും ശാരീരികമായി യാതൊരു കേടുപാടും കൂടാതെ നമ്പൂരിമാർ മഠത്തിലെ കളത്തിൽ വന്നുവീണ് സ്വപ്നത്തിൽ നിന്നുണർന്നപ്പോലെ എഴുന്നേറ്റു തന്റെ അനുഭവങ്ങൾ എല്ലാവരോടും പറയുന്നതും മറ്റുമാണ് കഥാവസ്തു. ഇതുപോലെ ഫലിതമായ മയമായ ഖണ്ഡകാവ്യങ്ങൾ നമ്മുടെ ഭാഷയിൽ വളരെ ചുരുക്കമായെ കാണുകയുള്ളൂ.

ഗാഢീയുവും സാരസ്വതവുമായിട്ടുള്ള സങ്കല്പനം പി. കെ. യുടെ കവിതയ്ക്കു മലയാളത്തിൽ ഒരു പ്രത്യേകസ്ഥാനം നൽകുന്നു. സരസകവികളായ തോലൻ, നമ്പ്യാർ, ചെമ്മണ്ണി, ശീവൊള്ളി മുതലായവരിലെല്ലാം ലാളിത്യസാരജ്യാദികളാണ് മുഖ്യമായി കാണുന്ന ഗുണം. ഇവരിൽ ഒരുപക്ഷേ നമ്പ്യാർ ഒഴിച്ചു എല്ലാവരുംതന്നെ സ്വപ്നമെങ്കിലും കാര്യമായ രീതിയിൽ കവിതയെഴുതാൻ അശക്തന്മാരായിരുന്നു. പ്രൗഢകവികളായ ഉണ്ണായിവായ്പർ കേരളവർമ്മ വലിയ കോയിത്തമ്പുരാൻ മുതലായ മഹാശയന്മാർ സരസമായ

രീതിക്കു വിശേഷിച്ചു ഫലിതമയമായ ഒരു പ്രസ്ഥാനത്തിന് അപ്രാപ്തമാകുമായിരുന്നു. പി. കെ-യിൽ പ്രസ്തുത സ്വഭാവങ്ങൾ രണ്ടും സമമളിച്ചിരുന്നതുമൂലം അദ്ദേഹത്തിന് മലയാളകവിതാലോകത്തു പ്രാപിക്കാമായിരുന്ന സ്ഥാനം അനന്യലബ്ധമാണ്. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന് കവിതാസരണിയിൽ തന്റെ പ്രത്യേക കഴിവുകളെ വേണ്ടതുപോലെ പ്രദർശിപ്പിക്കുവാൻ സന്ദർഭം ലഭിച്ചില്ല. വിശ്രമവേളകളിലെ മനോവിനോദനവരപാടിയായി മാത്രമാണ് അദ്ദേഹം കവിതാനിർമ്മാണകൃത്യത്തെ സമാശ്രയിച്ചത്. ഉണ്ടായിരുന്നതോളം കൃതികളിൽനിന്ന്, ഉണ്ടാകാമായിരുന്ന മഹാഫലങ്ങളെപ്പറ്റി ഉദ്ദാമകുന്നതിനേ നമുക്കിന്ന് കഴിവുള്ളു. എങ്കിലും എഴുതിയിട്ടുണ്ടെന്നോളം കൃതികൾ ഭാവുകമാക്കി ആനന്ദദായകമായി നിലനില്ക്കുമെന്നുള്ളതു നിസ്തർക്കമത്രെ.

അദ്ധ്യായം ൫

പാണ്ഡിത്യം.

പി. കെ-യുടെ വൈദഗ്ദ്ധ്യത്തെപ്പറ്റി വിചാരിക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അപാരമായ സംസ്കൃതപാണ്ഡിത്യമാണ് പ്രഥമമായി മനസ്സിൽ ഉദിക്കുന്നത്. സംസ്കൃതപാണ്ഡിത്യമാകട്ടെ, കൂടുതൽ വിശാലമായ ഒരു വിജ്ഞാനമണ്ഡലത്തിന്റെ ദരശമേ ആകുന്നുള്ളു. ഭാഷാപരമായി പറഞ്ഞാൽ ഇംഗ്ലീഷും മലയാളവും സംസ്കൃതം പോലെ

തന്നെ അദ്ദേഹത്തിനു വശമായിരുന്നു. എന്നാൽ ആംഗല ഭാഷാസാഹചര്യംകൊണ്ടുണ്ടായ അഭിനവവിജ്ഞാനമില്ലായ്മയെക്കുറിച്ച് പി. കെ. യുടെ സംസ്കൃതപാഠ്യചിന്ത ഇത്ര മേൽ പ്രകാശമാനവും ഉപകാരക്ഷമവും ആകുമായിരുന്നുവെന്നു തോന്നുന്നില്ല. കാളേജ് അദ്ധ്യയനകാലം കഴിഞ്ഞിട്ടും ഇംഗ്ലീഷ് ഗ്രന്ഥങ്ങളോട് അവിമലനമായി തുടർന്നുവന്ന സമ്പർക്കം ആംഗലഭാഷാപാഠ്യചിന്തയെ പരിപോഷിപ്പിച്ചു. മലയാളത്തിലുണ്ടായിരുന്നതിനെക്കാൾ ഒട്ടും കുറവായിരുന്നില്ല ഇംഗ്ലീഷ്ഭാഷയിൽ എഴുതുവാനും പ്രസംഗിക്കുവാനും പി. കെ. കണ്ടായിരുന്ന വശം. മലയാളപ്രബന്ധങ്ങളിൽ കാണുന്ന മിക്കവാറും സാഹിത്യഗുണങ്ങൾ ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷാപ്രബന്ധങ്ങളിലും കാണാവുന്നതാണ്. ഇംഗ്ലീഷിലുള്ള പ്രസംഗത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ആംഗലഭാഷയിലുള്ള ഉച്ചാരണശുദ്ധിയുടെ അഭാവം ഏറെക്കുറെ ഉണ്ടായിരുന്നു. എങ്കിലും ഭാഷാഭിനിമിത്തം യാതൊരു വൈകല്യവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. നിയമസഭയിൽ ചെയ്ത പ്രസംഗങ്ങൾ, പലഗ്രന്ഥങ്ങൾക്കുമെഴുതിയ ഇംഗ്ലീഷ് അദ്ധ്യയനരീതികൾ, ദേവസ്വപരിഭരണനിർവ്വഹണരീതികളെയുള്ള ഭീർഘമായ പ്രബന്ധങ്ങൾ, ആലപ്പുഴ ഡിസ്ട്രിക്ട് കോർട്ടിന്റെ രജിസ്ട്രാറിലെ പ്രമാണിച്ചു നടത്തിയ അദ്ധ്യക്ഷപ്രസംഗം, നാട്ടുരാജ്യപ്രജാസമ്മേളനത്തിലെ സ്വാഗതപ്രസംഗം മുതലായി പലതും പി. കെ. യുടെ ആംഗലഭാഷയിലുള്ള അനന്യസാമാന്യമായ സ്വാധീനശക്തിക്ക് ഉത്തമദൃഷ്ടാന്തങ്ങളായി നിലനിൽക്കുന്നു. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാഠ്യചിന്തയെക്കുറിച്ച്, ഗൈഡ്, കൈരളി എന്നിവയുടെ സംഗമം കൊണ്ടുണ്ടായ ഒരു ത്രിവേണിയായി സങ്കല്പിക്കാവുന്നതാണ്.

ൻർ

സാഹിത്യപഞ്ചാനനൻ

എങ്കിലും മഹാകവി വള്ളത്തോൾ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു പോലെ, “സംസ്കൃതഭാഷയുടെ ചേരിലായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിനു ഭക്തി; അതെ, ഗൈർവാണിയായിരുന്നു പി. കെയുടെ ഭരദേവത. ഗുരുക്കൾക്കേൾക്കുകയാതെ, താൻതന്നെ പഠിച്ചിട്ടാണ്, അദ്ദേഹം സംസ്കൃതത്തിലെ വ്യാകരണ വേദാന്തമഹാശാസ്ത്രങ്ങളിൽ അവഗാഹമായ പരിജ്ഞാനം സമ്പാദിച്ചതെന്ന വാസ്തവം മനസ്സിലാക്കിയാൽ ആകാം” അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബുദ്ധിശക്തിയിലും പരിശുദ്ധതയിലും വിസ്മയം തോന്നാതിരിക്കുക?” ബാഹ്യമായ പ്രേരണയേക്കാൾ ആന്തരികമായ വാസനാഗതിയായിരിക്കണം പി. കെയുടെ അനായാസമായ പാണ്ഡിത്യസമ്പാദനത്തിനു സഹായിച്ചിട്ടുള്ളത്. “സ്ഥിരോപദേശാമുപദേശകാലേ പ്രപേദിതേ പ്രാകൃതനജനവദ്ഭാഷ” എന്നുള്ള കാളിദാസവചനം പി. കെയുടെ കാര്യത്തിൽ വളരെ യോജിക്കുന്നുണ്ട്. അതായത് വിദ്യാഭ്യാസകാലത്തു പൂർവ്വജന്മാജ്ഞിതങ്ങളായ വാസനകൾ സ്വയം പ്രകാശിച്ചു പാണ്ഡിത്യസമ്പാദനത്തെ സുഗമമാക്കിത്തീർത്തു. മറ്റുള്ളവർ വളരെ ക്ലേശിച്ചുപഠിച്ചത് പി. കെ. നിഷ്പ്രയാസം ഗ്രഹിച്ചു. മറ്റുള്ളവർ ഗ്രഹിച്ചിട്ട് എളുപ്പം വിസ്മരിച്ചുകളഞ്ഞത് പി. കെയുടെ ബുദ്ധിയിൽ സുസ്ഥിരമായി ഉറച്ചുനിന്നു. മറ്റുപലരും ഇതരകാര്യവ്യഗ്രതകൾക്കിടയ്ക്ക് ഇടവിട്ടൊന്നുകൂടാത്ത വിചിന്തനസമ്പാദന പരിപാടികൾ പി. കെ. അനുസൃതം അക്ഷിണമായി ജീവിതകാലം മുഴുവൻ തുടന്നു. അധികപേരും ഉപയോഗമാത്രം കാണാതെ തുരുമ്പിപ്പിച്ചുകളഞ്ഞ വിചിന്തനത്തെ അദ്ദേഹം ഭാഷാസ്വാധീനവും രചനയ്ക്കു സൂക്തവും പ്രദോഷണപാടവവുമൊക്കെ പരമാവധി പ്രയോജനപ്രദമാക്കി.

ഇങ്ങനെ യഥാർത്ഥജ്ഞാനിയുടെ ലക്ഷണങ്ങളായ 'അധീതി ബോധാചരണപ്രചാരണം' ധർമ്മങ്ങൾ തികഞ്ഞ ഒരു പാണ്ഡിതനായിരുന്നു പി. കെ.

ഗൈർവാണികമായ വിജ്ഞാനശാഖകളിൽ വ്യാകരണത്തിലായിരുന്നു പി. കെ.-യുടെ പാണ്ഡിത്യത്തിന്റെ ഉച്ചകോട്കൾ വ്യാപരിച്ചത്. വ്യാകരണം ജീവശാസനതന്നെയായിരുന്നുവെന്നു പറയാം. അതിന്റെ അഭ്യസനത്തിലും ആസ്വാദനത്തിലും അദ്ദേഹം പരമാനന്ദംപൂണ്ടു. ജീവിതസായാഹ്നകാലത്തു ന്യായാധിപന്റെ കൃത്യബാഹുല്യത്തിനിടയ്ക്കും പാണ്ഡിതീസൂത്രങ്ങളുടെ പരിശീലനത്തിന് അദ്ദേഹം സമയംകണ്ടിരുന്നു. ബാരിസ്റ്റർ ശ്രീ: കെ. പി. പത്മനാഭപിള്ള വിവരിച്ച ഒരു രംഗം പ്രസ്താവയോഗ്യമാണ്. ജഡ്ജിയായിരുന്നകാലത്തു് രെക്കൽ രാത്രിയുടെ അലാംശം കഴിഞ്ഞിട്ടും വിളക്കണയ്ക്കാതെ ഉണർന്നിരുന്ന പി. കെ.-യുടെ മുറിയിൽ, അടുത്ത ഗ്രാമത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്ന ബാരിസ്റ്റർ അവർകൾ കായ്കമനോഹരമായി കയറിച്ചെന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹം അഷ്ടാധ്യായിയിൽ ആമഗ്നനായിരിക്കുന്നതായിട്ടാണു കണ്ടതു്. "ഇതു് ഇനിയും ഉരുവിടേണോ?" എന്നു ചോദിച്ച ബാരിസ്റ്ററോടു് "ഇതിൽ രസമില്ലാത്തകാലമുണ്ടാകുമോ?" എന്നാണു് അദ്ദേഹം മറുപടിയായി ചോദിച്ചതു്. ഇങ്ങനെയായിരുന്നു പി. കെ.-യ്ക്കു വ്യാകരണത്തോടുണ്ടായിരുന്ന മനോഭാവം. എ. ആർ. രാജരാജവർമ്മയ്ക്കു ശേഷം ഇതുപോലെ ഒരു വ്യാകരണപ്രണയി, കേരളത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

ഉപനിഷത്തുകൾ, വേദാന്തം, പുരാണവിജ്ഞാനീയം സൂതിശാസ്ത്രങ്ങൾ, കാവ്യനാടകാദികൾ, സാഹിത്യശാസ്ത്രം

എന്നിവയിൽ ഓരോന്നിലും അദ്ദേഹത്തിന് അനല്പമായ വൈഭവവും ഉണ്ടായിരുന്നു. മേല്പറഞ്ഞ വിജ്ഞാനശാഖകളിൽ പലതിലും ഇതുപോലെയോ ഇതിൽ കൂടുതലോ പ്രാവീണ്യം സമ്പാദിച്ചവർ അനേകം കണ്ടെക്കാം. എങ്കിലും ആധുനികവിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ പ്രകാശത്തിൽ അവ വിമർശനബലത്തോടുകൂടി പഠിച്ചിട്ടുള്ളവരും ഓരോന്നിലും പ്രാമാണികമായ അഭിപ്രായം പറയുവാൻ കെല്പുള്ളവരും പി. കെ. യെപ്പോലെ അധികം പേരുണ്ടായിരുന്നുവെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അങ്ങനെയുള്ളവരിൽത്തന്നെയും സമാജികതയായ വിജ്ഞാനത്തെ മനോധർമ്മവിലസിതമായ സാഹിത്യരൂപത്തിൽ ലോകസമക്ഷം അവതരിപ്പിച്ചവർ എത്രയോ വീരന്മാർ!

കാവ്യനാടകങ്ങളിൽ വ്യാപരിച്ചതുപോലെ ശാശ്വതമായി വേദാന്തോപനിഷത്തുകളിൽ ശ്രദ്ധ പതിപ്പിക്കുവാനുള്ള സൗകര്യം അദ്ദേഹത്തിനു ലഭിച്ചില്ലെങ്കിലും വൈദികവും പൗരാണികവുമായ ഭാരതീയ വിജ്ഞാനശാഖകളിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രാമാണികത്വം സർവ്വവിദിതമാണ്. പി. കെ. യുടെ ശാസ്ത്രാഭ്യാസോചിതമായ ബുദ്ധി വ്യാകരണപോലെതന്നെ വേദാന്തവും വളരെ അനുയോജ്യമായ ഒരുവിഷയമായിരുന്നു. വേദസൂക്തങ്ങൾ, ഉപനിഷത്തുകൾ മുതലായവയും ശങ്കരാചാര്യപ്രഭൃതികളുടെ ഭാഷ്യങ്ങളും അദ്ദേഹം വളരെ ഉത്സാഹത്തോടുകൂടി പഠിക്കുകയും, വേദാന്തപരമായ ചർച്ചകളിൽ അവയ്ക്ക് നിന്നൊക്കെ ഉദാരമായി ഉദ്ധരിക്കുകയും ചെയ്തു. തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛൻ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ എഴുത്തച്ഛന്റെ വേദാന്തത്തിൽ കണ്ട ചില അപ്രകാരങ്ങളെ അദ്ദേഹം സൂക്ഷ്മമായി ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുകയുണ്ടായി. ഈശ്വരവേഷ്യാപനിഷത്തിന് എഴുതിയ അവ

താരിക സംക്ഷിപ്തകെങ്കിലും വിഭജനമായിട്ടുണ്ട്. പി. കെ-യുടെ പാണ്ഡിത്യത്തിന്റേയും, വിമർശനശേഷിയും. വേദാന്തതത്ത്വശാസ്ത്രത്തിന്റേയും സാമൂഹികചിന്താശാസ്ത്രം ഏറ്റവും യോജിച്ച ഒരു പരിശോധനയ്ക്കു ഉപകരിച്ചിട്ടുള്ള പ്രസിദ്ധീകരണം.

സംസ്കൃതഭാഷയിൽ പി. കെ-യുടെ അതിശയ കവിതാ വാസന അദ്ദേഹത്തിന്റെ മണിപ്രവാളകാവനങ്ങളിൽ നിന്നുതന്നെ പുറപ്പെടുന്നു.

ശുദ്ധ സംസ്കൃതത്തിലുള്ള കവന പ്രതിപത്തിയുടെ പലമായുണ്ടായ വായിൽ പ്രഥമ ശൈലിയായിട്ടുള്ള കവിത ഭാഷാവ്യാസത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച 'കോലീശ്വരാത്രനക്ഷത്രാലയം' ആണ്. ഈ വാസ്തവിക ചിന്താശാസ്ത്രം മുതൽ കണ്ഠമായ 'ശ്ലോകങ്ങൾ' പാഠമായി. കാളിദാസകവിതയെ അനുകൂലിച്ചുകൊണ്ടു സാമൂഹികതയ്ക്കായി, ശ്രീ മഹാന്റെ പ്രൈഥ്വികതയ്ക്കായി ഒരു വാസ്തവ ചിന്തയെ. അതിലൂടെ അജ്ഞാതനായവായ ഒരു വിമർശന അത്പരീ,

“ഉത്തമന പാണ്ഡിതകവി

പി. കെ. തൻ സംസ്കൃതഭാഷ കവ്യം

നോക്കേണ്ടതിലാളം തൽ

ചോക്കേതൽക്കല കവികലാരായും”

ഏകദേശം കവനകലയ്ക്കായി പ്രകടിപ്പിച്ചതായി കാണുന്നു. കേരളവർമ്മ വചനകോശത്തിനുമുമ്പെന്ന് ചാമത്തിൽ അദ്ദേഹം ചിത്രീകരിച്ചു. മുൻപ് ഭാഷാഭിപ്രതിപ്രതിപാദനം ശ്ലോകങ്ങൾ, തുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രങ്ങൾ എന്ന ഗ്രന്ഥ

ൻവ

സാഹിത്യപഞ്ചാനനൻ

ത്തിന്റെ സമർപ്പണശ്ലോകങ്ങൾ, തിരുനാൾ മംഗളാശംസാ പരമായ അനവധി ഹൈശ്ലോകങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെ പല കവിതാഭാഗങ്ങളും ഇതോടുചേർത്തു പ്രതിപാദനീയങ്ങളായിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, വിസ്തരഭരം അതിലേക്കുവേദിക്കുന്നില്ല. ശ്രീ: സാംബശിവശാസ്ത്രികൾ പഠത്തതുപോലെ, പി. കെ. യു. കഴിയുമായിരുന്ന കാവ്യചമ്പുരാധിപിയെ പരിഗണിക്കുമ്പോൾ ഇവയെല്ലാം ഭവലം തൃപ്തമാകുന്നു തളപ്പെടേണ്ടവമാത്രമേ ആകുന്നുള്ളൂ. മലയാളകവിയായിരുന്ന പോലെ സംസ്കൃതത്തിലും ഏതുമായിട്ട് ശയ്യാപാകങ്ങളിലും കവനം ചെയ്യുവാൻ പി. കെ. യു. സാധിച്ചിരുന്നു. ഒരുരീതി കാണിക്കുവാൻ 'കമാർണ്ഡോത്രനക്ഷത്രമാല'യിൽ നിന്നുമാത്രം രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

‘അഞ്ചരനേരമുത സമ്പദാദേ!

ലംബാളകേ! സാഗരതീരവാസ!

താംബാലകമ്മം ഭൂബന്ധസിന്ധു

ജംബാളമഗം കൃപയോദ്ധരാജ്യ!

ലാളിത്യശാലാസ്തപകാളിപാളി

കേളിഗുഹാളിനൂ ജവാളികം തേ

നാളികഞ്ചാണാരി വിഷാഭനാഭാ

ഗുളിമയികാപി രസപ്രതോളി.”

പഠിച്ച ഭാഷകളിലെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്ന സ്വാധീനശക്തിയെ ഉദാഹരിക്കുന്ന ഒരു സംഭവമാണ് ‘മറുപുസ്തകം’ ആലപ്പുഴ ഒരു സൂപ്പർ സമ്മേളനത്തിൽ വെച്ചു നടന്നത്. ഒരു വിനേ ദയാത്രയ്ക്കു ശേഷമുണ്ടായ ആ സമ്മേളനത്തിൽ ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്യുവാൻ ഉണ്ടായ അപേക്ഷയെ ആദരിച്ച് പി. കെ. ഇംഗ്ലീഷിൽ സൗസമായ ഒരു പ്രഭാ

ഷനും നടത്തി. അപ്പോൾ സഭ സ്വരൽ ചിലർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മലയാളപ്രസംഗം കേൾക്കുന്നതിലുള്ള കൌതുകം പ്രകാശിപ്പിച്ചു. പി. കെ. ആ വിധത്തിലും സഭയ്ക്കിനെ സന്തോഷഭരിതമാക്കി. ഉടൻ മറ്റൊരു സമുദയൻ പി. കെ. പ്രഥമതഃ ഒരു സംസ്കൃതപണ്ഡിതനാകയാൽ ആ ഭാഷയിൽ പ്രസംഗിക്കുന്നതാണ് കൂടുതൽ ആസ്വാദ്യമെന്നഭിപ്രായപ്പെട്ടു തദനുസരണം അദ്ദേഹം പയ്യ സംസ്കൃതപ്രസംഗം തത്ഭാഷാഭിജ്ഞനാവാൻ വളരെ രസിപ്പിച്ചു. ഇതും കഴിഞ്ഞപ്പോൾ തമിഴ് പക്ഷപാതിയായ ഒരുമാന്യൻ പി. കെയുടെ തമിഴ് പ്രസംഗം കേട്ടേമതിയായു എന്നായി. സഭ സ്വരടെ കൗതുകം കേൾക്കുകയും പി. കെ. വിണ്ടും ഏഴുനേറു തമിഴ് ശാത്രഭാഷയായുള്ളതാർത്ഥപ്രായം അസുയാർഗ്ഗമായ രീതിയിൽ ആ ഭാഷയിലും പ്രസംഗിച്ചു.

പാഞ്ചിത്യത്തെ ഇത്രയും വിശാലവും ദൃഢവുമാക്കിത്തീർത്ത ആ ഓർമ്മശക്തിയെപ്പറ്റി പ്രത്യേകം പറയാണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഉത്തമസമ്പാദനോന്മുഖമായ സ്ഥിരപരിശ്രമമാണ് ഒരുവന്റെ പാഞ്ചിത്യത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനമെങ്കിലും ഗ്രമിക്കുന്നതിനെ മനസ്സിൽ ഗാഢമായി ധരിക്കുന്നതിനുള്ള ശക്തിയില്ലെങ്കിൽ, വായിച്ചതും പഠിച്ചതുമെല്ലാം പ്രയോജനരഹിതമാണ്. പി. കെ.-യുടെ ധാരണാശക്തി അസാധാരണമായിരുന്നു. “വായിച്ചിട്ടുള്ളതെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിനു മനഃപാഠമാണെന്നു തോന്നും” എന്നാണ് റാവുസാമിബ് ഓ. എം. ചെറിയാൻ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളത്. എന്നാൽ ഈ ധാരണാശക്തി പി. കെ.-യുടെ ഓർമ്മശക്തിയുടെ ഒരു അംശം മാത്രമേ ആകുന്നുള്ളൂ. സാക്ഷ്യം അതു കൂടുതൽ വിശാലമായിരുന്നു. അതിന്റെ ഒരു പ്രത്യേ-

കുത പ്രസ്താവയോഗ്യമാണ്; അതായത് അതു തികച്ചും വിവേചനാത്മകമായിരുന്നു. ചില ആളുകൾക്ക് പഠിച്ചതു മുഴുവൻ എപ്പോഴും ഓർത്തിരിക്കുവാൻ കഴിയും എന്നാൽ അതിന് ഒരു അടുക്കോ മുറയോ കാണുകയില്ല. പ്രകാശ നത്തെക്കാൾ വലുതെന്നാണ് അവരുടെ പാണ്ഡിത്യപ്രകടനത്തെപ്പറ്റി പറയേണ്ടത്. അവർ ഗ്രഹിച്ചതു മസ്തിഷ്കത്തിൽ ലയിച്ചതിന്റെ ലക്ഷണം കാണുകയല്ല. അവരെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, ഓർമ്മശക്തി അനുഗ്രഹത്തെക്കാൾ ഒരു ശാപമല്ലയോ എന്നുകൂടിത്തോന്നിപ്പോകും. അവർക്ക് ചിലതൊക്കെ മറക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ! എന്നിങ്ങനെ നാം ആകാംക്ഷാഭരിതരാകുന്നു. വിവേചന ബുദ്ധിയാൽ അനുഗ്രഹീതമല്ലാത്ത ഓർമ്മശക്തിയുടെ ലക്ഷണങ്ങളാണിതെല്ലാം. ഹൃദയാനന്ദമന്ത്രയാചിതനായി. ആസക്തിക്ക് ഒരു പ്രബന്ധത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതുപോലെ “വിവേചനാത്മകമായ ഓർമ്മശക്തി വളർത്തുന്നതാണ്, കേവല ഗുണസമത്വവും ധാരണാനിപുണവുമായ ശക്തി വികസിപ്പിക്കുന്നതിനേക്കാൾ അത്യന്തം ഓഷ്ഠമാലി ട്ടുള്ളത്.” (“It is far more difficult to evolve a discriminating than a merely receptive and retentive memory”) പി. കെ. പാർക്കെയും ധരിക്കുകയും മാത്രമല്ല ചെയ്തത്; ധരിച്ചതിനെ വിവേചനാപൂർവ്വം പ്രയോഗിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതുതന്നെയാണ് അദ്ദേഹ ത്വന്റെ പാണ്ഡിത്യത്തിന് അനുസൃതമായ ഒരു സ്വഭാവത്തെപ്പോലെയോ ധർമ്മിയത്.

മേൽ പ്രസ്താവിച്ചവിധം പ്രശംസനീയമായ പല ഗുണപാശുപത്യങ്ങൾ തികഞ്ഞതായിരുന്ന പി. കെ.-യുടെ

പാണ്ഡിത്യവൈഭവമെങ്കിലും, ആ പാണ്ഡിത്യത്തിന്റെയും, കഴിവുകളുടെയും വൈപുല്യത്തോടു താരതമ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നു നമ്മുടെ വിമുക്താനന്തര സാഹിത്യത്തിനും സീലിച്ചിട്ടുള്ള നേട്ടങ്ങൾ, അന്തസ്സാർത്തിൽ അനന്യലഭ്യങ്ങളെങ്കിലും, അളവിൽ തുല്യങ്ങളെന്നു പറയാനുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇതരകാര്യപാരതന്ത്ര്യം കൈകളീഭക്തന്മാരെ നിരാശാഭരിതരാക്കുകയാണു ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. ശ്രീ. സാംബരിവർണ്ണകർ പ്രസ്താവിച്ചതുപോലെ “പി. കെ.യുടെ പാണ്ഡിത്യപ്രകടനത്തിനും; തദനുസരിയായ ലോകോപകാരത്തിനും ജനങ്ങൾ ആശിച്ചിരുന്നതുപോലെയും, അദ്ദേഹം സങ്കല്പിച്ചിരുന്നതുപോലെയും, ശരിയായ സന്ദർഭങ്ങൾ നേരിടാതെ, മറ്റു വ്യവസായരംഗങ്ങൾ നിമിത്തം ഒരു സങ്കോചത്തിനടയാലിട്ടുണ്ട്”. മലയാള ഭാഷാവിഷയമായി അദ്ദേഹം ചെയ്തിട്ടുള്ള പ്രയത്നങ്ങളെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാണ്ഡിത്യത്തിനും, ഗാർഭികത്തിനും, ചതുര്യത്തിനും, കേവലം സാഹിത്യലാലാസങ്ങൾ മാത്രമായിരുന്നു”.

അദ്ധ്യായം ന

മലയാളികളുടെ ഇടയ്ക്കു പ്രസംഗകലയിൽ പ്രാവിണ്യം സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ളവർ കുറവല്ല. എന്നാൽ അവരിൽ ഒരു

വലിയ വിഭാഗക്കാർ ഇംഗ്ലീഷ് പക്ഷപാതികളോ, ഇംഗ്ലീഷിൽ മാത്രം പ്രസംഗിക്കുവാൻ വശമുള്ളവരോ ആണ്. ശേഷിച്ചുകൂട്ടത്തിൽ അധികം ആളുകളും ജനസാമാന്യത്തിന്റെ വികാരങ്ങളെ ഇളക്കിവിടുവാൻ മാത്രം കഴിയുന്ന ഉപരിപ്ലവ ബുദ്ധികളാണ്. 'നെടുനെടുതൻ വാചകക്കാർ' കടിച്ചാൽ പൊട്ടാത്ത പെരുപ്രയോഗക്കാർ പിന്നെ എത്രയായാലും അവ സാനിപ്പിക്കാത്ത 'മേശയമ്പാളപ്പുക്കാർ' ഓരോതരം സ്ത്രീരഹുകാർ' എന്നിങ്ങനെ പാകുന്നു. നമ്മുടെ വാചാലന്മാരുടെ വക ഭേദങ്ങൾ, എന്നാൽ ഇവരിൽനിന്നെല്ലാം വിഭിന്നരായി, ശ്രോതാക്കളുടെ വികാരങ്ങളെക്കൊണ്ട് അവരുടെ ചിന്തയേയും ബുദ്ധിയേയും വെളിച്ചം കാട്ടിക്കൊടുക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടവരും, താൽക്കാലികമായ ആകർഷണത്തെക്കൊണ്ട് സ്ഥായിയായ ഉത്തേജനത്തിന് പ്രാഗത്ഭ്യമുള്ളവരുമായ ചമത്സ വാഗ്മികളാണെങ്കിൽ മലയാളഭാഷയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം വിരളമാണെന്നുതന്നെ പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. വിജ്ഞാനസമ്പന്നരും ചിന്താപടക്കമുള്ളവരും പാണ്ഡിതന്മാർ വാഗ്മികളാണെന്നിരിക്കട്ടെ, ഉപരിപ്ലവബുദ്ധികൾ വാഗ്മികളായും കാണപ്പെടുന്ന ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ വളരെ സാധാരണമാണ്. മലയാള സാഹിത്യത്തിൽ വിജ്ഞാനവും ചിന്തയും ഹൃദയോകർഷകമായ വാഗ്മിത്വയിൽ ഇന്നുക്കി സദസ്സുകൾക്ക് ഉന്മേഷവും ഉദ്ബുദ്ധിയും താൽപ്പര്യം കഴിവുള്ള ചുരുക്കം ചില വാഗ്മികളിൽ പ. കെ. അയ്യപ്പനായരുടെ ഒരു സ്ഥാനം അർഹിക്കുന്നു. പാണ്ഡിത്യപ്രകാശംകൊണ്ടുള്ള ശുഷ്കതയോ, കാര്യമാത്രപ്രസക്തികൊണ്ടുള്ള വിരസതയോ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രസംഗങ്ങളെ ബാധിച്ചില്ല. പ്രത്യുത, സ്വതന്ത്രമായ ചിന്തകൊണ്ടു നവ്യത ദ്രോശിക്കുന്നതും; ആശയ

പ്രവർത്തിക്കുന്നതെന്നുമാത്രം ഭാഷാവിശ്വാസത്താൽ സുന്ദരവും, സമയോചിതമായി ആചരിക്കേണ്ടുന്ന ചെറിയപ്രയോഗങ്ങളുടെ ധാരാളതകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ചും, ആദ്യത്തെ സാഹിത്യരസസ്ഫുർത്തിയുമാകയാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രസംഗശൈലി. മൂന്നു ഭാഷകളിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന പാണ്ഡിത്യസമ്പത്തു് ഈ വാചാവാരത്തിന്റെ സഭാപി പോഷിപ്പിച്ചുവന്നു. പാണ്ഡിതന്മാരുടെ ഒരു ഭർത്താവു് എന്നു പറയാവുന്ന വിജ്ഞാനപ്രദർശനസൂക്തം അദ്ദേഹത്തെ ശാഖാധികൃതനായിത്തീർത്തു പ്രേരിപ്പിച്ചിട്ടു. ഏതൊരു വിജ്ഞാനശക്തിയും സ്വകീയചിന്തകൊണ്ട് ഭാസ്യമാക്കി അവസാനത്തിലായിത്തീർന്നു പ്രയോഗിക്കുന്നതിലായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിപുണത. സംസ്കൃതപണ്ഡിതന്മാരുടെ അനിയന്ത്രിതമായ ശ്ലോകോദ്ധാരണഭംഗം അദ്ദേഹത്തെ ബാധിച്ചിട്ടു. നൈസർഗ്ഗികമായ വിചാരപദ്ധതിയും അപഗ്രഥനശൈലിയും, അഭിഭാഷകൻ എന്ന നിലയിൽ സമ്പാദിച്ച വാദസമർത്ഥതപ്രാവിണ്യവും പി. കെ.യുടെ പ്രസംഗങ്ങളെ ശക്തിയും ക്ഷമയും ഉള്ളവയാക്കുത്തിരുന്നു. ലേഖനങ്ങളിലെപ്പോലെയെന്നെ പ്രസംഗങ്ങളിലും അന്യമാനതല്ലാത്ത റോമാക്കോ വാചകമൊ കാണാൻ പ്രയാസമാണു്. പ്രതിപാദനസാരം ഭേദിക്കുകയ്ക്കു് തന്നെത്താൻ അറയാതെ പ്രയോഗിച്ചു പോയ വാക്കുകൾ പി. കെ.യുടെ ഏറ്റവും അസജ്ജമെന്നു പറയാവുന്ന വാചകപ്രസംഗങ്ങളിൽ പലതും കാണുകയില്ല. ഈ ഗുണവിശേഷങ്ങൾമൂലം അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാചാലസംഗങ്ങൾ, ആശയത്തിലും ഭാഷയിലും, പ്രായേണ ചിന്തിച്ചെഴുതിയിട്ടുള്ള പ്രബന്ധങ്ങളുടെ സന്ധ്യവം വാർത്തിക്കുന്നു.

ആംഗലസാഹിത്യത്തിൽ ബക്കിന്റെ പ്രസംഗങ്ങൾ ഈ രീതിയിലുള്ളവയാണ്. മലയാളഭാഷയിൽ മറ്റൊരുതരം കലാപ്രസംഗങ്ങളെപ്പറ്റി ഈ അഭിപ്രായം ഇത്ര മാത്രം പരമാർത്ഥതയോടുകൂടി പറയുവാൻ കഴിയുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

൧൦൦൨-ൽ പി. കെ. ഇടുപ്പള്ളി സാഹിത്യപരിഷത്തിൽ ചെയ്ത ഉദ്ഘാടനപ്രസംഗം അപ്പടി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ളത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാചാപ്രസംഗത്തിന്റെ ഒരു ഉത്തമമാതൃകയായി പരിഗണിക്കാവുന്നതാണ്. അതുപോലെതന്നെ, സി. വി.-യുടെ പാമത്തിൽ അനുരോചിച്ചുകൊണ്ട് നടത്തിയ മറ്റൊരു പ്രസംഗവും പ്രസിദ്ധീകരിച്ചുകണ്ടിട്ടുണ്ട്. ഇതിലെല്ലാം പി. കെ.യുടെ സമാജമായ ശൈലീരസം അതിന്റെ യഥാർത്ഥരൂപത്തിൽ വിലസുന്നതു കാണാം. ശബ്ദഭാഗിയും അർത്ഥപൂജയും ആശയങ്ങളുടെ അടുക്കം എല്ലാം, അവധാനപൂർവ്വം എഴുതിപ്പെട്ട പ്രബന്ധങ്ങളുടെ പദവിയിലേയ്ക്കു് ആ പ്രസംഗങ്ങളെ ഉയർത്താൻ പര്യാപ്തമാണ്. ഇടുപ്പള്ളി പ്രസംഗത്തിൽനിന്നും ഒരു ഖണ്ഡിക താഴെ ചേർക്കുന്നു:—

“നേമുണ്ടോയെന്ന്; അതിനെ സാഹിത്യം വേറെന്ന്; അവരണ്ടും പ്രത്യേകം ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണ്. ഇവ രണ്ടിനുമുള്ളഭാവം രണ്ടുതന്നെയാണ്. ഭാഷ എന്നു പറയുന്നത് ഒരു വൃക്ഷമാണോ ലതയെന്നോ വിചാരിക്കുന്നപക്ഷം അതിന്റെ കസുചസ്ഥാനമാണ് സാഹിത്യമെന്നു പറയുന്നത്. വൃക്ഷത്തിന്റെ പലഭാഗങ്ങളും നമുക്കു് നിഷ്പ്രാപ്യോഗത്തിനു കൂടിയതീരൂ. കസുചങ്ങൾ നമ്മുടെ ആനന്ദാനുഭവത്തിനു ക്ലിപ്തപ്പെട്ടവയാണ്. അതുപോലെ ഭാഗവ്യവഹാരത്തിൽ ഭാഷകൂടാതെ കഴിക്കാൻ നിർവാഹമില്ല. സാഹിത്യം നമ്മുടെ ആനന്ദത്തെ അഭിമുഖീകരിക്കുന്നു, സമീപാനന്ദരൂപ

മായ ആമാവിനാൽ ലോകം വ്യാപ്തമാണെന്നു വിചാരിച്ചു. സകല സൃഷ്ടികളിലും നമുക്ക് ഉപാദേയമായി ഒരു ആനന്ദാംശം ഉണ്ടെന്നു സിദ്ധിക്കുമല്ലോ. അങ്ങനെ ആനന്ദമായായി പരിണമിക്കുന്ന ഭാഷാസമ്പ്രദായം സാഹിത്യം, വൃക്ഷമില്ലെങ്കിൽ പൂക്കളില്ലെന്നുള്ളതുകൊണ്ട് ഭാഷയില്ലെങ്കിൽ സാഹിത്യമില്ലെന്നുള്ളതു ന്യായമെന്നു. അതുകൊണ്ട് ഭാഷയുടെ പ്രാധാന്യം സമ്പന്നമാണല്ലോ."

സി. വി.-യുടെ ചരമാസംബന്ധിച്ചു നടത്തിയ അനൗശോചന പ്രസംഗത്തിലെ ഒരു ഭാഗമാണ് താഴെ ചേർക്കുന്നത്:—

"ഈ മഹാനഭാവനപ്പറ്റി സൂക്ഷിക്കുവാൻ എന്റെ ഹൃദയം ശ്രമിച്ചിട്ടുമാകുന്നു. ഈയാണ്ടു തുലാമാസത്തിൽ ഞാൻ ശരീരചികിത്സക്കായി കോനാർ ഇവടെ (തിരുവനന്തപുരത്തു) താമസിച്ചിരുന്നു. അന്ന് എന്ന പകലുടനാതിർന്നിന്നും രക്ഷിക്കുന്നതിനായി ആ മഹാശയൻ പല കഥകളും വിചിത്രങ്ങളും പറഞ്ഞു രസിപ്പിച്ചുവന്നു. ഇതു ചാതുര്യത്താഴുകി സംഭാഷണം ചെയ്യുന്നതിന് ആർക്കും സാധിക്കുന്നതല്ല അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംഭാഷണ ശ്രവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിൽ പരം ആനന്ദം ആർക്കും ഉണ്ടാകുന്നതല്ല ആ കഥകളൊക്കെ ഓർക്കുമ്പോൾ!.....(ഗർഭം) ,.....തങ്ങൾ ഒപ്പിൽ വിരിഞ്ഞതും ആ സന്ദർഭത്തിലാണ്. അപ്പോൾ എന്നു വീളിച്ച ചില കാര്യങ്ങൾ പറയുകയും അനർഘങ്ങളായ പല ഉപദേശങ്ങൾ തരികയും ചെയ്തു. എന്റെ കണ്ണുകളിൽ വർഷിച്ചതായ വഴലാധാരയുടെ സാമ്രാജ്യം തികൊണ്ടാണ് ഞാൻ നിയമസഭയുടെ അംഗമാവുക എന്ന പ്രാബല്യത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടതെന്നും പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ. നായർ സമുദായസഭയിൽ പരിപൂർണ്ണമായൊരു അതിഥിപ്രമായ ഗൃഹനക്ഷത്രമായിരുന്നു ആ പുണ്യപുരുഷൻ. വളരെ അപൂർവ്വമായി വല്ലകാലത്തും പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്ന ഒരു തേജപുഷ്പമായിരുന്നു നിറം പ്രാപിച്ച

ഈ മഹാത്മാവ്. ഇപ്രകാരം ഒരു ഭാസ്യഭാര്യയും ഉണ്ടാകുന്നതിന്നു എത്ര സമകാലികളുണ്ടായിരുന്നു! ആ പ്രഭാപ്രസൂതയാമത്തിൽനിന്നു അന്നവരതം നാം ഗ്രഹിക്കുന്ന യശസ്വതികാപൂരം ലോകാന്തരത്താളം നന്മനമോഹനമായും സുഖശീതളമായും പരിലസിക്കുന്നതാണ്.

മേൽക്കാണിച്ച ഉദാഹരണങ്ങളിൽനിന്നു പി. കെ. യുടെ ലേഖനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള മിക്ക ഗ്രന്ഥങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാചാപ്രസംഗങ്ങളിലുണ്ടെന്നു കാണാവുന്നതാണ്. ഏകിലും പ്രയോഗത്തിൽ പ്രസംഗങ്ങൾ പ്രബന്ധങ്ങളെക്കുറിച്ചു കൂടുതൽ ഉറപ്പുള്ള സ്വഭാവങ്ങളും ഏകാക്ഷരികളുമായുണ്ട്. എഴുത്തുകാരന്റെയും വക്താവിന്റെയും ആത്മവീര്യം അഗാധമായ വായനക്കാരന്റെയും ശ്രോതാവിന്റെയും അന്തരംഗത്തിൽ പതിയുന്നതിന്റെ ക്രമമാണു പ്രബന്ധങ്ങളുടേയും പ്രസംഗങ്ങളുടേയും വിജയത്തിന്നു കാനേഷ്യമായി പാശ്ചാത്യപ്പെടേണ്ടതു്. അങ്ങനെ നോക്കുമ്പോൾ ഒരു പ്രഭാഷകനുള്ളതുപോലെ ആ കർഷണസാമഗ്രികൾ എഴുത്തുകാരനുള്ളതാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അഭിമുഖമായിരിക്കുന്ന സദസ്സിനെ പശ്ചാത്താഴ്ചയാൽ പ്രസംഗകൻ മുഖഭാവം അംഗവിക്ഷേപം സ്വരമാധുര്യം മുതലായി പലയും സാഹായകമായിരിക്കും. എഴുത്തുകാരൻ മുഴുവൻകാലവും പടങ്ങളുടെ ശക്തിയെ മാത്രം ആശ്രയിച്ചു വായനക്കാരന്റെ വികാരങ്ങൾക്കു യുക്തിമണ്ഡലത്തിന്നു വിട്ടുകൊടുക്കയാണു ചെയ്യുന്നതു്. പി. കെ. യുക്ത, സദസ്സിനെ ആകർഷിക്കുവാൻ പറ്റാത്ത പക്ഷത്തായ സാമഗ്രികൾ തികച്ചും വശമായിരുന്നു. ആകപ്പാടെയുള്ള ബാഹ്യകാരസമുഷ്ടവും സമമാധുര്യമുള്ളതെന്നു എതുസദസ്സിനെയും ഹരാകാക്ഷിക്കുത്തുവയ്ക്കുന്നതെന്നു സത്യം എടുത്തുസാരസ്വത അന്നവരതം സ്മരിച്ചു.

തന്ന ആ മുഖമണ്ഡലത്തിൽ സന്ദർശനസരണമായുള്ള സ്തോഭഭാഷണം മുറയ്ക്കു പ്രത്യക്ഷപ്പെടാതിരുന്നില്ല. ലേശംകൂടുതലായാൽ ആ നിലയും, സംസാരമായ അംഗവിഷേഷങ്ങളും സർവ്വപരിവേഷവും നോക്കിപ്പോയുള്ള ഫലിതവിലാസവും, പരിമാസസംഹാരണവും എല്ലാംകൂടി ആചാര്യപി. കെ. യുടെ സഭാപ്രകൃതികളിൽ സാമഗ്രികരായിരിക്കുവാൻ പരിപൂർണ്ണമായി. പിന്നെ വേണ്ടതിനായി പ്രസംഗത്തിന്റെ ആന്തരമായ സാരാംശം മാത്രമാണ്. അതിൽ പി. കെ. യുടെ പ്രഭാഷണങ്ങളുടെ ഉന്നതമായനില പരാമർശിച്ചുകഴിഞ്ഞല്ലോ.

അദ്ധ്യക്ഷപ്രസംഗങ്ങളിൽനിന്നു പി. കെ. യുടെ അന്യാഭാഗമായ വലോസാമഗ്രികരും പ്രകടമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടത്. സാധാരണ പ്രസംഗങ്ങളിൽ പ്രതിപാദ്യവ്യാഖ്യാനത്തെത്തന്നെ അധികരിച്ചുള്ള ഗതിയേ പ്രസംഗം ആവലംബിക്കുവാൻ കഴിയുകയുള്ളൂ. അദ്ധ്യക്ഷപ്രസംഗങ്ങളിൽ വിശ്വലമായ ഒരുശാഖ ലഭിക്കുന്നു. വിമർശനമായ ഒരു പര്യന്തത്തിന് സന്ദർഭം ഉണ്ടാകുന്നു. പ്രസംഗക്കാഴ്ചിന്ന ആശയമുള്ള സാഹചര്യം അവിടെയുണ്ട്. സ്വാഭാവികമായ വൈദുഷ്യപ്രഭാവത്തിനും ഒരു നല്ല നടനനുഗമാണ് അപ്പോൾ ലഭിക്കുന്നത്. പി. കെ. യുടെ അദ്ധ്യക്ഷ പ്രസംഗങ്ങൾ സുപ്രസിദ്ധങ്ങളത്രെ. ഏതൊരു മഹാസമ്മേളനം തൽസന്ദർഭങ്ങളിൽ ഹർഷസമുദ്രത്തിൽ ആദരിക്കാതിരുന്നില്ല. ഉപക്രമപ്രസംഗങ്ങൾ മിക്കവാറും പൊതുതത്വപ്രതിപാദനംകൊണ്ട് വിശേഷണങ്ങളായിരിക്കും. ഉപസംഹാരത്തിലാണ് വിമർശനമായ പി. കെ. പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നത്. യോഗനടപടികൾ

ആകപ്പാടെ ഒരു സിംഹാചാര്യനായി ചെൽക്കൊണ്ടു്, പ്രസംഗം തുടങ്ങിയപ്പോൾ പുറപ്പെട്ട ചില അഭിപ്രായങ്ങളുടെ ന്യായാന്യായതയെ പരിശോധിക്കുന്നു. കർമ്മഗ്രന്ഥമായ വിശകലനബലിയും, അവിചാരമണിയമായ നിരീക്ഷണകൾപരയും അപ്പോൾ സ്വതന്ത്രമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു. ചിലപ്പോൾ ഉപസംഹാരപ്രസംഗം ഏതാക്കെ ഒരു സംഹാരകൃത്യമായി പരിണമിച്ചുവെന്നും വരാം. അപ്പോൾ യത്നമുൻപു് ഒരു പക്ഷെ സഭയ്ക്കു് മുഖകണ്ഠമായ അഭിനന്ദനത്തിന്നു് പാത്രമായ പ്രസംഗകൻ പി. കെ. യുടെ വിമർശനത്തിൽ അതസഭയ്ക്കു് ആക്ഷേപസൂചകമായ ശബ്ദപ്രകടനത്തിന്നും ലക്ഷ്യമായെന്നുവരാം. ഇദ്ദേഹി വിമർശനത്തിന്റെ ആദ്യ ഘട്ടത്തിൽ കരളാർപ്പിച്ചിരുന്നു. പ്രസംഗിക്കുവാൻ ആക്കുവാൻ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. പ്രസംഗങ്ങളുടെ യഥാർത്ഥത പരിശോധനയ്ക്കൊണ്ടു് പി. കെ. പലപ്പോഴും നിരാശരാക്കിയിട്ടുണ്ടു്. ആക്ഷേപസ്വരം പലപ്പോഴും മർദ്ദിക്കുകയായിത്തീർന്നിട്ടുണ്ടു്. എന്നാൽ ന്യായമായി അർത്ഥിക്കുന്നവയെല്ലാത്ത അപഗ്രഥനത്തിന്നു് ആക്ഷേപത്തിന്നു് ലക്ഷ്യമാക്കിയിരുന്നില്ലെന്നുള്ള സമാധാനം സഭയുടെ അഭിനന്ദനത്തെ ഉദ്ദീപിപ്പിക്കുകയെ ചെയ്തിരുന്നുള്ളു. മിക്കപ്പോഴും 'വിക്രമികളുടെ അക്രമങ്ങളെ' ശാസിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണു് പി. കെ. ശ്രമങ്ങൾ പ്രയോഗിച്ചുവന്നതു്. അവ ഭയഭ്രമശല്യരീതികളായിരുന്നില്ല.

* * * *

ചിന്താഗാർഭ്യം, സാമിത്വരസം, ഫലിതപരിമാസങ്ങൾ എന്നിവകൾനുള്ള ഒരു വചോവിലാസമായിരുന്നു പി. കെ. യ്ക്കുണ്ടായിരുന്നതു്. ചാതുർത്ഥ്യത്തെ പ്രയോഗിക്ക

പ്പെടുന്ന ഒരുതരം ഉപാഖ്യാനങ്ങൾ അഥവാ ദ്രഷ്ടാന്തകഥകൾ പ്രസംഗങ്ങളിൽ സുലഭമായിരുന്നു. ആശയവിശദീകരണമാണ് പ്രധാന ഉദ്ദേശമെങ്കിലും അതിൽ കവിഞ്ഞുള്ള പല പ്രയോജനങ്ങളും ഈ കല്പനകളിൽനിന്നുണ്ടായിരിക്കാണ്ടിരുന്നു. കണ്ണങ്ങൾക്കു വിഷയീഭവിക്കുന്നതിൽ കവിഞ്ഞുള്ള വ്യാപ്തി ആ കഥകൾക്കുണ്ടായിരിക്കും. പരിഹാസസ്ഫുരണം നിറഞ്ഞ ഒരുമാതിരി 'എലിവാനക്കറ്റി'കളാണ് അവ. പ്രയോഗിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ ചിറ്റലോടെ നാലുപാടും പായുന്നതായും, ചില സ്ഥാനങ്ങളിൽ അസ്ഥമതയുണ്ടാക്കുന്നതായും കാണാം. 'സംസ്കൃത'ലിംഗങ്ങളും ഫലിതസംഗോളകൾ അപ്പോഴായിരുന്നു ഉപാട്ടിച്ചുറപ്പെടുന്നു. പ്രസംഗമേളങ്ങൾക്കു കയ്യുക്ത പ്രത്യക്ഷപ്പെടാറുള്ള ഈ കഥാപ്രയോഗകന്മാർക്കു കിട്ടിയ ഏതാനും ദ്രഷ്ടാന്തങ്ങൾക്കും രേഖപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളട്ടെ. നിയമസഭാമെമ്പാറായുടെ ഉഗ്രതയും പ്രാഗത്ഭ്യവും എല്ലാം പ്രദർശിപ്പിക്കപ്പെടാറുള്ള ബഡ്ജറ്റ് നിരൂപണ പ്രസംഗങ്ങൾ ഗവണ്മെൻറു പക്ഷത്തെ എത്ര തുച്ഛമായേ ബാധിക്കുന്നുള്ളൂ എന്തുള്ളത് വിശദീകരിക്കുവാൻ ഒരു പ്രസംഗമെല്ലെ പി. കെ. എന്താണ്ടു താഴെക്കാണുവിധം പ്രസ്താവിച്ചു:—

ബഡ്ജറ്റ് വിമർശനങ്ങളുടെ കോലാഹലം, ഗവണ്മെൻറു പക്ഷത്തിന്റെ മനമിളകാത്തതിലക്കു കണ്ടുമ്പോൾ ആനയെ കാലുമടക്കി അടിച്ച ഗോവിന്ദസ്തോരുടെ കഥയാണ് ഓർമ്മവരുന്നത്. ഗംഭീരമായ ഒരു മദ്യമയമെടുത്തവരിൽനിന്നു കിട്ടിയ ഉലഞ്ഞുമനുഷ്യനും ചെല്ലുകയായിരുന്നു. ഹൃദയത്തിൽ രാമനാശാശനായ ഗോവിന്ദസ്തോരുടെ രേഖിക്കേതകൾ പലതും തൂണിക്കരത്താൽ ചരിച്ചെടുത്തു തെരിച്ചുകൊണ്ടാണ് അവന്റെ മുന്നോട്ടുള്ള ഗമനം ഗോവിന്ദസ്തോർ

കോപാസനായി. ഈ ധിക്കാരിയായ പൊണ്ണത്തടിയറം തക്കതായ ശിക്ഷകൊടുക്കുന്നതാണെന്നുള്ള ഉൽപോഷണങ്ങളോടുകൂടി അയാൾ ആനയോടടുത്തു. നിമിഷത്തിനുള്ളിൽ ആ കോപിഷ്ടന്റെ രണ്ടുപുറം പാദപുറങ്ങൾ ആനയുടെ പാൻകാലുകളിൽ ഉറക്കോടെപതിച്ചു അടികൊണ്ടു മത്തനും ആ വിവരം അറിഞ്ഞതെല്ലാ അമ്പൻ വാലും വെറിയും ആട്ടി കൈത്തലയും ചമ്പച്ച അങ്ങനെ സ്വമരണം മുന്നോട്ടുപോകയാണ്. അടിച്ചുഗാവിന്ദശ്ശാ രാകുട്ട കാലുക്കി സ്വന്തം കൈതച്ചവട്ടിൽ സ്ഥലംപിടിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെയാണ് ഗവണ്മന്റർ ബഡ്ജറ്ററാകുന്ന മേധാനയെ 'പദപുറംകൊണ്ടു' ശിക്ഷിക്കാനായതെന്തെന്നു അസംബുദ്ധ ഗോവിന്ദശ്ശാരന്മാരുടെകുതി."

നാൽസവീസ് സൊസൈറ്റിയുടെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ നടന്നചില പാഠശാലോത്പാദനയോഗങ്ങളിൽ ജനനുള്ള ദിവാൻജിമാരുടെ ആഭ്യുക്ത്യവും പി. കെ. യുടെ പ്രസംഗവും ഏതാണ്ടു പതിവായിത്തീർന്നിരുന്നുവെന്ന് അദ്ദേഹത്തിനു തോന്നി. ചങ്ങനാശ്ശേരി പരമേശ്വരൻപിള്ള സൊസൈറ്റി പ്രസിഡൻറായിരുന്ന കാലങ്ങളിൽ മറ്റു നേതാക്കളൊര സൊസൈറ്റിയിലേക്കു സ്വീകൃതമെത്തിയെന്നല്ലെങ്കിലും, പ്രധാന സമ്മേളനങ്ങളിലും മറ്റും പി. കെ. യുടെ പ്രസംഗം ഒരുമുഖമായി സ്വീകരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നുവത്രെ. ദിവാൻ മ. വാട്ട്സിന്റെ അഭ്യുക്തതയിൽ അപ്രകാരമുള്ള ഒരു ഉൽപാദനപ്രസംഗത്തിൽ പി. കെ. ഏതാണ്ടിങ്ങനെ തന്റെ പ്രസംഗമാരംഭിച്ചു.

"സവീസ് സൊസൈറ്റിയോഗങ്ങളിൽ എന്റെ പ്രസംഗം, ദിവാൻജിമാരുടെ ആഭ്യുക്ത്യം പോലെതന്നെ ഒരു മാറാപ്പതിവായി തീർന്നിട്ടില്ലയോ എന്നു സംശയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അറിഞ്ഞാ

അറിയാതെയൊ സംഭവിച്ചിട്ടുള്ള ഈ കീഴ്പതിവിനെപ്പറ്റി വിചാരിക്കുമ്പോൾ, പഴയ ചാക്കണ്ണിമാപ്പിളയുടെ പുതപ്പിന്റെ കഥ കാർമ്മയിൽ വരുന്നു. ഒരു ഭഗവതീക്ഷേത്രത്തിൽ ആരാട്ടുക്കുന്ന ക്ഷിപ്തചാക്കണ്ണിമാപ്പിളയെക്കുറിച്ചു മനസ്സിലാക്കുകയും, ജീവതയുമൊക്കെ നന്നാക്കുകയും ചെയ്തു. അന്നു പൊന്നിൻ തലക്കുട്ടം, ജീവതയുമൊക്കെ നന്നാക്കുകയും ചെയ്തു. ഉത്സവനടത്തിപ്പുകാർ ഇതികർത്തവ്യതാമൂലമായി. അന്നു സമുദായങ്ങൾക്കുമിടയിൽ ഇതുപോലെ അകൽച്ചയില്ലാതിരുന്നതിനാൽ വഴിയരികിൽ താമസിച്ച് ഇരുന്ന ചാക്കണ്ണിമാപ്പിളയ്ക്ക് ഭഗവതീവിഗ്രഹം നന്നായുപാധനമാക്കുന്നതിനു വലുതായ വൈകുല്യമായിരുന്നു. അയാൾ തന്റെ പക്കലുണ്ടായിരുന്ന ഒരു പുതപ്പ് തൽക്ഷണം കൊണ്ടുവന്നു വിഗ്രഹം മൂടാനേൽപ്പിച്ചുകൊടുത്തു. അങ്ങനെ അത്തവണത്തെ ആരാട്ടുകഴിഞ്ഞുകൂടി. അടുത്തവർഷം ആരാട്ടിനു ചങ്ങലപകരണങ്ങൾക്കു ചിട്ടപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ മൂന്നാണ്ടത്തെ ചടങ്ങനുസരിച്ച് ചാക്കണ്ണിമാപ്പിളയുടെ പുതപ്പും ലിസ്റ്റിൽ വന്നു. ഇന്നുമാത്രം ഇത്രയും തീർത്ത ആരാട്ടുകാരാൽ പതിവുപോലെ പുതപ്പുമായി ഹാജരായിക്കൊള്ളണമെന്ന് ചാക്കണ്ണിമാപ്പിളയ്ക്കു കുറിയും കിട്ടി അതുപോലെ സർവ്വസൗകര്യങ്ങൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആരാട്ടുകളിൽ പ്രസംഗപ്പുതപ്പുമായി ഹാജരായിക്കൊള്ളണമെന്നുള്ള കുറി മുറയ്ക്കുകിട്ടാത്ത ഒരു ചാക്കണ്ണിമാപ്പിളയായാണോ ഞാൻ എന്നു സംശയിക്കുന്നു."

ചിലപ്പോൾ ഉപാഖ്യാനത്തിനുപകരം അക്കാലത്തു നടന്നിട്ടുള്ള ഏതെങ്കിലും സംഭവങ്ങളെ പരാമർശിച്ചു മേൽ പ്രകാരമുള്ള രസികതയ്ക്കു പ്രസംഗമല്ലേ പി. കെ. പ്രയോഗങ്ങൾ പതിവാണു്. ദിവാൻ രാഘവയ്യ ആയിരുന്നു പെരുന്ന എൻ. എസ്സ്. എസ്സ്. ഇംഗ്ലീഷ് ഹൈസ്കൂൾ ഉൽഘാടനം ചെയ്തതു്. അന്നു പി. കെ. ഒരു പ്രസംഗകനായിരുന്നു. പൂർവ്വാലാഭം വിദ്യാർത്ഥിജീവിതം എന്നുള്ള

വിഷയത്തെ അധികരിച്ചു' അദ്ദേഹം പ്രസംഗിച്ചു. തിരുവാതാംകൂറിലെ വിദ്യാത്ഥിബഹളം കഴിഞ്ഞു" അധികകാലമായിരുന്നില്ല. പഴയകാലത്തു വിദ്യാത്ഥികൾ ആശാന്മാർക്കുനിന്നു അനുഭവിക്കേണ്ടിവന്ന 'പങ്കപ്പാടുകൾ' ഫലിതമായതായി വാവരിച്ചശേഷം അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ തുടന്നു: "ഇതൊക്കെയായിരുന്നു നിർഭാഗ്യമായിരുന്ന പൂർവ്വകാലവിദ്യാത്ഥികളുടെ അനുഭവങ്ങൾ. കുറെ ഇങ്ങോട്ടുവന്നപ്പോൾ ഇംഗ്ലീഷ് വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ കാലമായി. ചില വിദ്യാത്ഥികൾ അദ്ധ്യാപകന്മാരെ തിരിഞ്ഞു തല്ലിത്തുടങ്ങി. അധികവും കഴിഞ്ഞു ഇപ്പോഴിതാ വിദ്യാത്ഥികളെയും അദ്ധ്യാപകന്മാരെയും മൂന്നാമതൊരു കൂട്ടർ പ്രഹരിച്ചുതുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു." സദസ്സ് ഹർഷാരവത്തിൽ മുഴുകി. അദ്ധ്യക്ഷന്റെ മുഖത്തും നിഷ്പ്രകാശമായ ഒരു പുഞ്ചിരി പ്രത്യക്ഷപ്പെടാതിരുന്നില്ല.

സന്ദർഭാനുസാരമുള്ള പശ്ചാത്തലങ്ങളും പരിണാമാലുകളും സൃഷ്ടിച്ച സദസ്സുകളെ ഫലിതരസത്തിൽ മുഴുകിക്കുവാൻ പി. കെ. യുക്തമായിരുന്ന കഴിവു അസാമാന്യമായിരുന്നു. ഉപനഹാരപ്രസംഗമാണ് അതിനുള്ള പ്രത്യേകരംഗം. സദസ്സിൽ നടന്ന സംഭവങ്ങളായല്ലാം കൂട്ടിയിണക്കി അവസരോപരിതമായി, ചമൽക്കാരജനകമായി വിമർശിക്കുമ്പോഴാണ് ഈ രസകരമായ രംഗങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നത്. വാദപ്രതിവാദങ്ങളും മറ്റും കൊണ്ടു മിഥ്യാ ഹേതുവും പുണർലിക്കുന്ന സദസ്സുകളിൽ യഥാർത്ഥബോധമുണ്ടാകുവാൻ പി. കെ. യുടെ ഫലിതപരിഹാസനമ്മിളിതമായ ഉപസംഹാരപ്രസംഗങ്ങൾ പലപ്പോഴും ഉപകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ൧൧൦൭-ൽ അന്നേരത്തോന്നു, സ്രീസ്വാതന്ത്ര്യവാദം ഈ നാട്ടിലെ

വർത്തമാനപ്പത്രങ്ങളിലും പ്രസംഗപീഠങ്ങളിലും സർവ്വസാധാരണമായിരുന്നപ്പോൾ ജൂബിലിത്തേർത്താളിൽ വെച്ചുനടന്ന ഒരു വാഷികസഭയ്ക്കടുത്തു പി. കെ. അലൂക്കുനായിരുന്നു. സ്രീസ്വാതന്ത്ര്യവാദം ആ യോഗത്തിൽ പ്രതിപാദ്യവിഷയമാകുമെന്നു കാര്യപരിപാടിയിൽ യാതൊരു സൂചനയും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ മിസിസ്സ് അന്നാചാണ്ടിയുടെ 'പ്രതിഭാഗം' എന്ന പ്രസംഗം സ്രീസ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ പ്രതിപക്ഷവാദികൾക്കു നിശിതമായ ഒരു മറുപടി ആയിരുന്നതിനാൽ ആ പ്രശ്നം സഭയിൽ പൊതുനവേ ആവിർഭവിച്ചു. സഭസ്വതീലകൻ റി. കെ. വേലുപ്പിള്ളയുടെ ലേഖനപരമ്പരയ്ക്കു മറുപടിയായിട്ടായിരുന്നു ഒരു പ്രസംഗത്തിന്റെ പ്രയോഗം അദ്ദേഹം 'വാദഭാഗം' പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞിരുന്നു എന്നുള്ളതുകല്പനയിലാണ് മിസിസ്സ് ചാണ്ടി തന്റെ 'പ്രതിഭാഗം', ന്യായാധിപനായ അലൂക്കുന്റെ മുമ്പിൽ വാദിച്ചത്. സഭയിലെ പുരുഷവാദോഗത്ത തലതാഴിക്കുന്നതിനും, ക്ഷതാഭിമാനികളായ സ്ത്രീകളെ വെട്ടുംഭിതവിതകളാക്കുന്നതിനും പശ്ചാത്താപമായ പല പ്രസ്താവനകളും ആ പ്രസംഗത്തിലടങ്ങിയിരുന്നു. പുരുഷന്മാരുടെ പ്രാബല്യം നിലനില്ക്കുന്നിടത്തോളംകാലം സ്രീസ്വാതന്ത്ര്യവാദത്തിന് സമുദായത്തിൽ വലിയ ഔന്നത്യവും ലഭിക്കുകയല്ലെന്നും, യാഥാസ്ഥിതികനായ അലൂക്കുനിൽ നിന്നുപോലും അന്നുകൂലമായ തീരുമാനം പ്രതീക്ഷിക്കുന്നില്ലെന്നും, എങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ന്യായാധിപ ബുദ്ധിയിൽ വിശ്വസിച്ചുകൊണ്ടുമാത്രം താൻ വാദിക്കുന്നതാണെന്നും പറഞ്ഞാണ് മിസിസ്സ് ചാണ്ടി

പ്രസംഗം ഉപസംഹരിച്ചത്. അദ്ധ്യക്ഷന്റെ ഉപസംഹാരപ്രസംഗം ഏതാണ്ട് ഇപ്രകാരമാരംഭിച്ചു.—

“മാന്യസഭന്മാരേ! ഈ നേട്ടയിൽ അദ്ധ്യക്ഷനും വഹിക്കുവാൻ ഇറങ്ങിപ്പറപ്പെട്ടതിന്റെ ദർഘം എനിക്കിപ്പോഴാണ് മനസ്സിലാകുന്നത്. ദൈവന്റെ വിജ്ഞാനത്തിനോ യുക്തിക്കോ അതീതമായ ഒരു വിഷയമാണ് വിവാദലക്ഷ്യമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നത്. ഈ വാദപ്രതിവാദങ്ങളുടെയെല്ലാം രംഗസ്ഥലം സഭാംഗങ്ങളുടെയും പത്രപര്യടികളുമെല്ലാംതെ യഥാർത്ഥമായ ജീവിതവേദിയല്ലെന്നുള്ളത് എത്രയോ സ്പഷ്ടമാണ്. വാദിയായ പുരുഷനും പ്രതിയായ സ്ത്രീയും തമ്മിൽ പ്രസംഗരംഗങ്ങളിലെ വട്ടനമുക്കുകൾക്കുശേഷം ഗൃഹാന്തർഭാഗങ്ങളിൽ എത്ര രമ്യമായും ദൃഢബലവായുമാണ് കഴിയുന്നതെന്ന പ്രശ്നം പരയണമോ? പോൺജിൽ സദസ്സുകളിൽ തീവ്രമായി എതിർവാദംവെയ്ക്കുന്ന മിക്ക പുരുഷകേന്ദ്രങ്ങളും മറ്റു സന്ദർഭങ്ങളിൽ സ്ത്രീകളുടെ അക്രീതദാഹര്യമായിട്ടാണ് കാണപ്പെടുന്നത്. സമരത്തിനു ബലപരികരമായി നിൽക്കുന്ന കക്ഷികൾക്കുതന്നെ അവരവരുടെ പക്ഷത്തിൽ ഉത്തമവിശ്വാസമില്ലെന്നല്ലയോ ഇതിൽ നിന്നു മനസ്സിലാക്കേണ്ടതു്? അതിനാൽ ഈ മിഥ്യാസമരത്തിന് ഒരു തീർപ്പു കല്പിക്കുവാൻ ഞാൻ അത്ര അബലനല്ല. പ്രസംഗകരുടെ അതിലേക്കുള്ള ക്ഷണം സ്വീകരിക്കുവാൻ ഞാൻ തയ്യാറമല്ല. ഏതായാലും പ്രതിപക്ഷക്കാരിയായ ആ അഭിഭാഷിക, ന്യായാധിപനിൽ പക്ഷപാതബുദ്ധി ആരോപിച്ചുകൊണ്ടു വാദിച്ചതിൽ കോർട്ടലക്ഷ്യത്തിനു ശിക്ഷാർഹയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നുവെന്നു മനസ്സിലാക്കേണ്ടതാണ്.”

“ഈ സ്ത്രീസ്വാതന്ത്ര്യത്തെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കുമ്പോൾ ചിലകാലങ്ങളുകൂടി പ്രസ്താവിക്കാതിരിക്കുവാൻ നിർബാഹമില്ല. പുരുഷൻ സ്ത്രീയെ അഭിമുഖീകരിക്കുന്നതാണ് വാദം. പുരുഷനിൽനിന്നു സ്വാതന്ത്ര്യമായി നിൽക്കണമെന്നു സ്ത്രീ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. ഇതൊക്കെ

പുരുഷന്റെ സേവകാധികാരമേകൊണ്ടാണെന്നു വ്യസംഗക പറയുന്നു. ഞാൻ പറയുന്നത് ഇത് അവന്റെ വിശ്വസ്തതയെകൊണ്ടാണെന്നാണ്. ഒരു പുരുഷൻ ലോകത്തിലെ ബദ്ധപ്പാടുകളുടെ യൊക്കെ അടിസ്ഥാനമെന്താണ്? ഭാര്യയേയും സന്താനങ്ങളേയും രക്ഷിക്കണമെന്നുള്ള ഭാരമില്ലെങ്കിൽ അവനെപ്പോലെ ഒരു സ്വതന്ത്രൻ ഭൂമിയിൽ പിന്നെ ആരാണ്? ഒരു പ്രഭാതത്തിൽ സ്ത്രീ എഴുന്നേറ്റ് പുരുഷനോടു പറകയാണ്. “ഹേ ഇന്നമൃതൻ നിങ്ങളുടെ പാടു നിങ്ങൾക്കു, എന്റെ പാടുകൊടുക്കൂ” എന്ന്; അന്നമൃതൻ സ്ത്രീസ്വതന്ത്ര്യമല്ല പുരുഷസ്വതന്ത്ര്യമാണ് ലോകത്തിലുണ്ടാകാൻ പോകുന്നത്. ഇന്നത്തെ അസ്വതന്ത്രൻ വാസ്തവത്തിൽ പുരുഷനാണ്. അവന്റെ ചുമലിലിരിക്കുന്ന ഭൂവാഹയ ഭാരം ഇറക്കുവാൻ തുടങ്ങുമ്പോൾ പരമാവധിയായ അവൻ അതിനെ കെട്ടിപ്പിടിക്കുവാൻ തുടങ്ങുന്നു. ഇതിൽ ടി. കെ. വേലുപ്പിള്ള പ്രഭൃതികളെ എന്നിങ്ങനെയൊരു അഭിനയിക്കുവാൻ നിർബാഹമല്ല. ചെറു സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചായാലും ഞാൻ വ്യസംഗകയുടെ അഭിപ്രായത്തോടു സർവ്വമനോ യോജിക്കുന്നു.

“പിന്നെ ഒരു സംശയംമാത്രം മനസ്സിൽ ചിലയായി അങ്കുരിക്കാതിരിക്കുന്നില്ല. അതു അടുക്കളയുടെ പ്രശ്നമാണ്. അവിടെ നിന്നാണല്ലോ സ്ത്രീക്കും പുരുഷനും ആവശ്യമായുള്ള ഭക്ഷണവിഭവങ്ങളുടെ പുറപ്പാട്. പുരുഷൻ പണ്ടേതന്നെ പാചകവിന്താമണിയിൽ അപഭവാണ്. സ്വാതന്ത്ര്യവാദിയായ സ്ത്രീ അതിൽനിന്നും പുറത്തുചാടുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. ആ നിലയ്ക്ക് അടുക്കളയുടെ അവകാശി ആരെന്നുള്ള പ്രശ്നം നമ്മെ കഴക്കുന്നു. ഷണ്ഡന്മാരുടെ സംഖ്യ വളരെ പരിമിതപ്രമാണ്. സ്വാതന്ത്ര്യപ്രശ്നത്തിനു തീർപ്പു കല്പിക്കുന്നതിനു മുൻപു പ്രഥമദൃഷ്ടിയിൽ നിസ്സാരമെന്നു തോന്നിയേക്കാമെങ്കിലും ഗൗരവാവഹമായ ഇത്തരം ചില സംഗതികളും തീരുമാനിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.”

ആഫ് ഊദാവങ്ങളുടെ മദ്ധ്യേ നടന്ന ഈ സരസഭാഷണം സഭസ്സന്റെ അനാവശ്യഗൗരവത്തെ വളരെ കുറയ്ക്കുകയും നിസ്സാരതയുള്ള മുഴുകിയിരുന്ന സഭസ്വരം വിവേകബുദ്ധിമൂലം ക്ഷണിക്കുകയും ചെയ്തു. മറ്റൊരുകൾ അദ്വൈതപരമായിരുന്നുവെങ്കിൽ എന്തെല്ലാം ശാസ്ത്രങ്ങളും പ്രമാണങ്ങളും യുക്തികളും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന സഭസ്സനെ മുഷിപ്പിക്കുമായിരുന്നുവെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

പ്രത്യുക്തി വൈഭവമായിരുന്നു ഒരു പ്രസംഗകനെന്ന നിലയിൽ പി. കെ. യുടെ പ്രാഗത്ഭ്യത്തെ വർദ്ധിപ്പിച്ച ഒരു ഗുണം. നിരന്തരമായി പി. കെ. യുടെ പ്രത്യുക്തികൾ പ്രസിദ്ധങ്ങളാണ്. സമുദായപ്രാതിനിധ്യവാദം സഭയിൽ മുഴങ്ങിയിരുന്ന കാലത്തു പി. കെ. ഒരു മെമ്പറോട് പബ്ലിക് സർവീസ് ഓരോവർഗ്ഗത്തെ പ്രദർശിപ്പിക്കാനുള്ള ഒരു മ്യൂസിയമാണോ എന്നു ചോദിക്കുകയുണ്ടായി. വ്യവസായഡിപ്പാർട്ടുമെന്റിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ അപര്യാപ്തതയെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുവന്ന കൂട്ടത്തിൽ The weaving expert is weaving excuses (നെയ്ത്തുവിലാശൻ ഒഴിവു കഴിവുകൾ നെയ്യുകയാണ്) എന്നു പറയുകയുണ്ടായി. സ്റ്റാത്താക്മാന്റിപദ്ധതി അനുസരിച്ച് ഡയറക്ടറുടെ കീഴിൽ ഡെപ്യൂട്ടി ഡയറക്ടർ എന്ന ഒരു പുതിയ ഉദ്യോഗം സൃഷ്ടിച്ചതിനെ പരാമർശിച്ചുകൊണ്ടു പി. കെ. പറഞ്ഞതു് ആ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ ഡയറക്ടറുടെ heir apparent (ഇളമുറക്കാരൻ) ആണെന്നായിരുന്നു വെച്ചു പറയുകയും നശിച്ചുപോയതു ശോധനയിലാക്കുമാണെന്നുള്ള അഭിപ്രായം പി. കെ. പുറപ്പെടുവിച്ചപ്പോൾ ഗോവധത്തിന്റെ അനുകൂലകനായിരുന്ന മി: ഹുഗ്ഗർഫ് മാംസം കുറയ്ക്കു ആ ചെറിയ

ഇന്നു പശുക്കളെ അധികമായി കശാപ്പുചെയ്തിരിക്കാൻ ഇടയുണ്ടോ എന്നു ചോദിച്ചതിന് But they say, it is a delicious dish (എന്നാൽ അത് ഏറ്റുമുട്ടമായ ഒരു ആഹാരമാണെന്നു പറയപ്പെടുന്നു) എന്നായിരുന്നു ചി. കെ.യുടെ മറുപടി. റഷ്യയിലെ സോഷ്യലിസ്റ്റ് വ്യവസ്ഥിതി വന്നാൽ നമ്മുടെ സാമൂഹികമായ കഷ്ടതയെല്ലാം തീരുമെന്നു ശക്തിയുക്തം പ്രസംഗിച്ച ഒരു പ്രസംഗകന്റെ അഭിപ്രായത്തെ വിമർശിച്ചുകൊണ്ടു ചി. കെ. വ്യക്തികളുടെ സ്വഭാവവൈകല്യങ്ങളേയും ഓർമ്മാഴ്ച പറഞ്ഞുവെക്കുകയും ഉണ്ടാകുന്ന നിരവധി സ്വയംകൃതാനന്ദങ്ങളെയും മൂണ്ടിക്കൊണ്ടിട്ടിട്ടു ഈ കഴിപ്പങ്ങളെല്ലാം “ഒരു കഷണം റഷ്യ” കൊണ്ടു പരിഹരിക്കാമെന്നാണോ വിചാരിക്കുന്നതെന്നു ചോദിച്ചു.

* * * *

ചി. കെ.-യുടെ പ്രസംഗങ്ങളിൽ കാണുന്ന നിർഭരമായ സാഹിത്യരസസ്പർശത്തെപ്പറ്റി പ്രത്യേകം പ്രസ്താവിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. മികച്ച സാഹിത്യകാരന്മാർക്കുപോലും സംസാരഭാഷയിൽ അഥവാ വാചാപ്രസംഗങ്ങളിൽ ഭാഷാശീതിയുടെ മെച്ചം പരിപാലിച്ചുകൊണ്ടുപോകുവാൻ സാധിക്കാറില്ല. ചിലർ പ്രസംഗിക്കുമ്പോൾ അവരുടെ ഭാഷ, ഒരു പക്ഷേ സുവിദിതമായ അവരുടെ സാഹിത്യനായകത്വത്തിനതന്നെ ബാധകമായി പരിണമിക്കുന്നതു കാണാം. അത്ര വിലക്കുണമായിരിക്കും സംസാരഭാഷ. നേരേമറിച്ചു ചി. കെ.-യുടെ സാഹിത്യപ്രതാപത്തിന്റെ മുഖ്യഉപാധിതന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രസംഗവും സംഭാഷണവുമായിരുന്നു. സരസ്വതിദേവിയുടെ വിലാസം ആ ജിഹ്വായെലത്തിൽ അനവരതമുണ്ടായിരുന്നു. ശബ്ദാലങ്കാരങ്ങളും അത്ഥം

ലങ്കാരങ്ങളും നിറഞ്ഞ വാഗ്ഗിലാസയോണി അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രബന്ധങ്ങളെ എന്നപോലെ പ്രസംഗങ്ങളെയും എല്ലാത്തോഴും രസപുഷ്പലമാക്കിത്തീർത്തു. വിശേഷിച്ചു സാഹിത്യപ്രധാനമായ സദസ്സുകളിൽ ധാരാളം സമുദയന്മാരുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ഉണ്ടെന്നുള്ള ബോധത്തോടുകൂടി പ്രസംഗിക്കുമ്പോൾ പി. കെ.-യുടെ സാഹിത്യവിലാസം ഒന്നു വേറെതന്നെയായിരുന്നു. അങ്ങനെയുള്ള സന്ദർഭങ്ങളിൽ പ്രസംഗം കാവ്യോചിതമായ അലങ്കാരയോരണികൊണ്ടും, ചമല്ക്കാരജനകമായ പദപ്രയോഗസൗഷ്ഠ്യം കൊണ്ടും, സർവ്വോപരി പ്രശംശനീയവും സ്വായത്തവുമായ പ്രസ്താവനാശൈലിയുടെ മകരന്ദസംകൊണ്ടും സമുദയന്മാരെ സാഹിത്യാമൃതത്തിലാദരപ്പിക്കാൻ പര്യാപ്തമായിരുന്നു. കേരളസാഹിത്യചരിഷ്ഠന്മാരിൽ ഒരോ സമ്മേളനങ്ങളിൽ നടത്തിയിട്ടുള്ള അദ്ധ്യക്ഷപ്രസംഗങ്ങൾതന്നെ നോക്കുക. സാഹിത്യപഞ്ചാനനന്റെ ഉടഗ്രഗർഭജിതങ്ങൾ ആയിരുന്നു അവ. ചെങ്ങന്നൂർ യോഗക്ഷേമസഭാസമ്മേളനത്തിൽ വെച്ചു “കേരളതലകു കീഴ്തിമുദ്ര സമ്മാനിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ “ശോണാചലത്തിൽ വെച്ചു” തന്നെ “സമുദ്ര”നാക്കിത്തീർത്ത നമ്പൂതിരി സമുദയത്തിന്റെ പ്രഭാവശാലയെ പ്രകീർത്തിച്ചുകൊണ്ടാരംഭിച്ച പ്രസംഗംപോലെ സാഹിത്യസുരഭിലങ്ങളായ എത്ര എത്ര പ്രഭാഷണങ്ങളാണ് പി. കെ.-യിൽനിന്നും വാനിശ്ശിച്ചിട്ടുള്ളതു്! മൂന്നുവ്യാഴവട്ടത്തിലധികം കാലമായി എത്ര പൊതു പ്രസംഗമണ്ഡപങ്ങളിൽ, എത്രഎത്ര അദ്ധ്യക്ഷപീഠങ്ങളിൽ ഏതെല്ലാം നിയമവാദരംഗങ്ങളിൽ നിന്നാണ് ഗംഭീരോഭാവും സാരസ്വവിജൃംഭിതവുമായ ആവാഗ്ഗിലാസ വീചിക

ഉടെ സാമിത്യാൽ ബാധകമായ മന്ദാഭാവം സഹൃദയ ഹൃദയങ്ങളെ ആനന്ദനിർവൃത്തിൽ ആമഗ്നമാക്കിയിട്ടില്ലാത്തതു്!

അദ്ധ്യായം ൭

സംഭാഷണചാതുര്യം.

അടുത്തതായി പി. കെ-യുടെ സംഭാഷണചാതുര്യത്തെപ്പറ്റിയാണു് വിമർശിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നതു്. എത്രസമയംഭാഷണമെങ്കിലും ഒരു സുഹൃത്സദസ്സിനെ മുഷിപ്പിക്കാതെ സംഭാഷണംസത്തിൽ മുഴുകിപ്പിക്കാനുള്ള കഴിവു് അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു. ഏതു വിഷയത്തെപ്പറ്റിയായാലും നവ്യവും സ്വായത്തവുമായ ആശയങ്ങൾ ഒരു പ്രത്യേകരീതിയിൽ പറഞ്ഞു ഫലിപ്പിക്കുവാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കഴിഞ്ഞു. വേദാന്തം, വ്യാകരണം, നിയമശാസ്ത്രം മുതലായ കർക്കശവിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ചായാലും, സാഹിത്യം, സംഗീതം, നൃത്യം തുടങ്ങിയ ലളിതകലകളെപ്പറ്റി ആയാലും, രാജ്യതന്ത്രമിമാംസ, ധനതത്വശാസ്ത്രം, പരിത്രം എന്നിങ്ങനെയുള്ള വൈജ്ഞാനികവിഷയങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചായാലും, സുചിന്തിതങ്ങളായ സ്വാഭാവിപ്രായങ്ങളും വിശ്വാസങ്ങളും ഉള്ള ഒരു പണ്ഡിതനായിരുന്നു പി. കെ. സംഭാഷണമല്ലെ അവയുടെ പരിസ്ഫുരണങ്ങൾ സമയോചിതവും സൗസൗമ്യമായ രീതിയിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയും ചെയ്തുവന്നു. ചില പണ്ഡിതന്മാരുടെ

സംഭാഷണങ്ങളിൽ കാണുന്ന ശുഷ്കത പി. കെ-യെ ലേശവും ബാധിച്ചില്ല. ആ പാണ്ഡിത്യവിലാസരംഗങ്ങളായിരുന്ന ഭാഷയുടെ രീതിയും ചമൽക്കാരവും അത്രയ്ക്കു ഏതെങ്കിലും ധാരാളമായിരുന്നു. ഏതു പ്രമേയത്തെയും സരസ കോമളമാക്കുന്നതിനുപകരീടന്നേ ദൃഷ്ടാന്തകഥകളും, ഏതു ഭാവനകളുംകൊണ്ട് സംഭാഷണം സമ്പന്നമായിരിക്കും. പഴയതും, പുതിയതും, രണ്ടും ഇടകലർന്നതും, നേരിട്ടുനോക്കിപ്പിടിച്ചതും സ്വഭാവങ്ങളുമായി നിരവധി സരസ വ്യംഗങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംഭാഷണരതിനിടയ്ക്കു നിരന്തരം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. ചിലപ്പോൾ ഒരു ശ്ലോകത്തിന്റെ അവതരണത്തോടുകൂടി ആത്മരീക്ഷം ഒരു സരസരംഗം ആവർഷി്കൃതമാകുന്നത്. ചിലപ്പോൾ ഒരു മഹാഗ്രന്ഥകാരന്റെ വാചകങ്ങളുടെ ഉദ്ധാരണത്തോടുകൂടി ആത്മരീക്ഷം ഒരുപോലെയും ഉന്നയിക്കപ്പെടുന്നത്. ആരംഭത്തിൽ അതിന്റെ ഉദ്ദേശം പറ്റിയായി തോതാവു ഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ടാവാം. ക്രമേണ സന്ദർഭചിന്തിസ്ഫുരിച്ചുതുടങ്ങും. ഒടുവിൽ അതിന് ഒരു പരിണാമമുപ്തി ഉണ്ടായിരിക്കും. പ്രതിപാദ്യസംഗതിയുമായുള്ള സംശ്ലോതാക്കരം ഡയലിഗി ഗ്രഹിക്കുന്നു. അവയുടെ ഏതെങ്കിലും ചമൽക്കാരരസത്തിൽ ആമഗ്നമാകുന്നു. ഫർഷാരവും മുഴങ്ങുന്നു. സുഹൃത്സദസ്സു മുഴുവൻ പി. കെ-യ്ക്കു വശീഭവിച്ചുകഴിയുന്നു. കാളഭാസന്റെ ഉപമകളുടെ സ്വാമസ്യമാണ് പി. കെ. ദൃഷ്ടാന്തകഥകളെ പ്രതിപാദ്യവുമായി ഘടിപ്പിച്ചുപറയുമ്പോൾ ശ്ലോതാവിൻ അനുഭവപ്പെടുന്നത്. പ്രതിപാദ്യത്തെ ഏതെങ്കിലും സ്പഷ്ടമാക്കിത്തീർക്കാൻ അവയ്ക്കുള്ള ശക്തി അത്രയ്ക്കാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംഭാഷണപഥത്തിൽ, അവ നാനാവർണ്ണപ്രകട

കണ്ടുളള ഭീചരിവകളെപ്പോലെ പരിസരങ്ങളെ പ്രശോഭിപ്പിച്ചും സ്വയംപ്രകാശിച്ചും വിലസുന്നു.

സംഭാഷണത്തിൽ സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങളുടെ ഉദ്ധരണം ധാരാളമാണ്. എന്നാൽ പി. കെ. ഉദ്ധരിച്ചുവന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ കേവലം നീതിസാരങ്ങളായിരുന്നില്ല. തത്വപ്രതിപാദനമൊ നീതികഥനമോ അന്തർഭവിച്ചിരിക്കാമെങ്കിലും ഫലിതമായ പശ്ചാത്തലത്തിലൂടെ ആയിരിക്കും അവയുടെ അർത്ഥം. 'സർവ്വഗുണാഃ കാഞ്ചനമാശ്രയന്തി' എന്ന ശ്ലോകമാണല്ലോ ധനത്തിന്റെ മഹിമയെ ഭ്രോതിപ്പിക്കുവാൻ സാധാരണപണ്ഡിതന്മാർ ഉദ്ധരിക്കാറുള്ളത്. എന്നാൽ പ. കെ.-യുടെ ശ്ലോകം അതായിരിക്കുകയില്ല. ധനമില്ലാത്തവനെ ഭൂതൃന്മാർ അനുസരിക്കാത്തതും, മാതാവു് നിന്ദിക്കുന്നതും, പിതാവു് അഭിനന്ദിക്കാത്തതും ഒടുവിൽ ഭാര്യ ആലിംഗനംചെയ്യാൻ വിസമ്മതിക്കുന്നതുമായ സ്ഥിതിയെ വർണ്ണിച്ചുകൊണ്ടുള്ളതായിരിക്കും പി. കെ. ഉദ്ധരിക്കുന്ന പദ്യം. അല്ലെങ്കിൽ 'പാട്ടുകേട്ടാൽ ആർക്കു സൗഖ്യം പട്ടിണിയായ് കിടക്കുമോൾ' എന്നു തുടങ്ങുന്ന കഞ്ചൻനമ്പ്യാരുടെ വരികളായിരിക്കും ഉദ്ധരിക്കുന്നത്. സാഹിത്യകാരന്മാർ തമ്മിലുള്ള മത്സരങ്ങളെപ്പറ്റി പറയുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ "യാചകോയാചകം ദ്രഷ്ടവാ ശ്യാനവൽ ചൂർഘോരയതെ" എന്ന വരികളെക്കൊണ്ടായിരിക്കും പി. കെ. അതിന്റെ അപഹാസ്യതയെ വെളിപ്പെടുത്തുന്നത്.

സാരസ്വതവും പ്രസന്നതയും പി. കെ.-യുടെ സംഭാഷണത്തിന്റെ ജീവാംശങ്ങൾ തന്നെയാണു്. ഇവ ഏറെക്കുറെ ഹൃദയഗുണങ്ങളുടെ പ്രതിഫലനങ്ങളുമായിരുന്നു. ഈ പ്രസ

നന്തയും സാരസ്വതാ മുഖത്തു് എപ്പോഴും പ്രകാശിക്കുന്നതു കാണാം. ഏറ്റവും വിഷമകരമായ സന്ദർഭങ്ങളിൽപോലും മാനസികമായ ഒരു ഫലിതഭാവം അദ്ദേഹത്തെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഒരു സന്ദർഭം സ്മരണയിൽവരുന്നു. ൧൯൦൯-ലെ ഉൽക്കണ്ഠാകലമായ തിരഞ്ഞെടുപ്പു വ്യഗ്രതകൾക്കിടയ്ക്കു് അദ്ദേഹം ഒരു ദിവസം ഞങ്ങൾ ഏതാനുംപേരുൾപ്പടെ കൂട്ടനാടിലെ സമ്മതിദായക കേന്ദ്രങ്ങൾസന്ദർശിച്ചാൻ മോട്ടോർബോട്ടിൽ യാത്രചെയ്യുകയായിരുന്നു, പല സ്ഥലങ്ങളിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രതിയോഗിക്കു ലഭ്യമായിരുന്നു. കൂടുതൽ സഹായസഹകരണങ്ങളെപ്പറ്റി അറിഞ്ഞു യാത്രാസംഘം കരയൊക്കെ സംഭ്രാന്തരായ്താനും സഞ്ചരിച്ചിരുന്നതു്. വോട്ടേഴ്സുപിസ്റ്റു്നോക്കി ശങ്കരൻമായവൻ, കൃഷ്ണൻ കേശവൻ, വർക്കി വർക്കി എന്നിങ്ങനെ ഈട്ടപ്പേരുകൾ വായിച്ചു് എല്ലാവരും മുഷിഞ്ഞിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്നു ഒരുപക്ഷേ സംഭവീച്ചേക്കാവുന്ന പരാജയത്തെ കുറിച്ചു് ഞങ്ങൾക്കു സാരമായ കണ്ഠിതവും മാനതയുമുണ്ടായിരുന്നു. ഈ വി. യുടെ ഡാനിജ്യംകൂടി ബോട്ടിലുണ്ടായിരുന്നാൽ ഞങ്ങളുടെ മനസ്സിന്റെ മങ്ങൽ പരിഹൃതമായിരുന്നില്ല. പി. കെ. പ്രസന്നവടനനായിക്കാണപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം ഒരു ചായകസാലിൽ കിടന്നുകൊണ്ടു് വോട്ടേഴ്സുപിസ്റ്റു് നോക്കുകയാണു്. അതിനിടയ്ക്കു് ചെട്ടെന്നു മുകളുകണ്ണാടി നെറ്റിത്തടത്തിലേക്കു് പൊക്കിവെച്ചുകൊണ്ടു് ഒരു ചോദ്യം. “ആകട്ടെ, നിങ്ങൾക്കൊക്കെങ്കിലും ദേവേന്ദ്രന്റെ ഈട്ടപ്പേരറിയാമോ?” അറിവില്ല എന്നു് ഈ. വി.-യും സമ്മതിച്ചു.

പി. കെ. തുടരുകയാണു്:

“എന്നാൽ പഞ്ചേന്ദ്രാപാഖ്യാനം തുളുവിൽ ഇത്ര തന്നെ ഇരുപേർപേരായിട്ട് സ്വന്തംപേരു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. “ഇന്ദ്രൻഇന്ദ്രൻ എന്നു ലോകപ്രസിദ്ധൻ ഞാൻ മഹാവിരൻ, മന്ദ്രബംബാനന്ദനെന്നെ ഗ്രഹിക്കാത്തതൊരുമിട്ടു.” എന്നിങ്ങനെ ഇന്ദ്രസേനയുടെ മുമ്പിൽ ഇന്ദ്രൻതന്നെ മൊഴികൊടുത്തിട്ടുള്ളതിനാലും ‘ഇന്ദ്രൻഇന്ദ്രൻ’ എന്നായിരുന്നു ഇന്ദ്രന്റെ പൂർണ്ണമായ പേരു’ എന്നു മനസ്സിലാക്കാം. നമ്മുടെ വോട്ടേഴ്സുലിസ്റ്റിലെ ഭഗവാന്ദൻഗോവിന്ദൻ, വർക്കിവർക്കി എന്നിവർക്കുപോലെ.”

ബോട്ടിലെ ഡ്രൈവർമാരുടെ സങ്കല്പം ചിരിച്ചു. ഞങ്ങളുടെ മനസ്സിലെ മാനസ ക്ഷണനോത്തിനുള്ളിൽ മാറി. പി. കെ-യുടെപ്രസന്നത എല്ലാവരിലും പകർന്നു.

അവസാനകാലത്തു രോഗബാധിതനായി അശുപത്രിയിൽ കിടന്നപ്പോഴും ഈ സാരം ഈ അദ്ദേഹത്തിനെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞില്ല. കാലിൽ ശസ്ത്രക്രിയചെയ്തതിന്റെ പാരോദിവസം ഭാണാൻചെന്ന ഒരു സുഹൃത്തിനോടു അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതു “ഞാനിപ്പോൾ അകാലിയും സിക്ഷക്കൂടിയാണ്” എന്നായിരുന്നു അക്കാലത്തു പറഞ്ഞിട്ടുള്ള മറ്റുപല ഫലിതങ്ങളും ഉണ്ടു്. പി. കെ-യെപ്പോലെ സ്വാഭാവികമായിത്തന്നെ പ്രസന്നധിഷണന്മാർക്കല്ലാതെ ഇപ്രകാരമുള്ള ഘട്ടങ്ങളിൽ ഇതുപോലെ ഫലിതോക്തികൾ ശോണകയോ പറയുന്നതിനു സാധിക്കുകയോ ചെയ്യുകയില്ല.

സ്വപകീയമായ മനോഭാവത്തെ ശ്രോതാക്കളിലേക്കു സങ്ക്രമിപ്പിക്കുവാൻ കഴിവുള്ള സംഭാഷകനെയാണു് സംഭാഷണകലയിൽ സമർത്ഥനെന്നു പറയേണ്ടതു്. പി. കെ. ഈ സംഗതിയിൽ വിജയിയായിരുന്നുവെന്നുള്ളതിനു അനേകം

ദിഷ്ടാന്തങ്ങളുണ്ട്. കോട്ടയത്തു് അഭിഭാഷകവൃത്തി ആരംഭിച്ച കാലത്തു് എ. ആർ. രാജരാജവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാൻ അവിടെ ചെല്ലുമ്പോഴൊക്കെ പി. കെ-യെ വരുത്തി കുറെസമയം സംസാരിക്കുക പതിവായിരുന്നു. ഒരുവസരത്തിൽ കോയിത്തമ്പുരാൻ ചെറുതായ തലവേദനയും ആകപ്പാടെ ഒരുസുഖവും ഉണ്ടായിരുന്നു. സംഭാഷണമദ്ധ്യേ ആവസ്തുത പി. കെ-യോടു് അദ്ദേഹം പറയുകയുംചെയ്തു. മേശപ്പുറത്തു കിടന്നിരുന്ന ശാകുന്തളം തർജ്ജിമ (വലിയകോയിത്തമ്പുരാന്റെ) പി. കെ. കയ്യിലെടുത്തു് അതിലെ ആദ്യത്തെ ശ്ലോകം തിരുമേനി കേൾക്കെ വായിച്ചു. പൂവാളത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ 'ശബ്ദസുത്തായവാനം' എന്നതിനപകരം 'ശബ്ദസുൽത്താന്റെ വായം' എന്നാണു് പി. കെ. വായിച്ചതു്.

കോയിത്തമ്പുരാൻ—എന്തു്, നാരായണപിള്ളേ ശബ്ദസുൽത്താന്റെ വായോ?

പി. കെ.—അതേ. അതായിരിക്കും 'ശബ്ദസുത്തായവാനം' എന്നതിനേക്കാൾ ഭേദം.

കോയിത്തമ്പുരാൻ—അത്ഥമോ?

പി. കെ.—ശബ്ദസുൽത്താൻ=വാക്കിന്റെ സുൽത്താൻ, ബ്രഹ്മാവും, ബ്രഹ്മാവിന്റെ വായു്, സരസ്വതി.

പി. കെ.-യുടെ ഈ കൃത്രിമവ്യാഖ്യാനം തമ്പുരാനെ വളരെ രസിപ്പിച്ചു. 'ശബ്ദസുത്തായവാനം' എന്ന പ്രയോഗം മലയാളതർജ്ജിമയിൽ ചേർത്തിന്റെ അസാധാരണ ബോധം അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിലും ഏറെക്കുറെ ഉണ്ടായിരുന്നു. പി. കെ.-യുടെ വ്യാഖ്യാനരീതിയുടെ പോക്കു് ഓത്തു് തമ്പുരാൻ തുടരെ ചിരിച്ചുകൊണ്ടുപറഞ്ഞു.

"നാരായണപിള്ളേ, എന്റെ തലവേദന പമ്പകടന്നു്"

പണ്ഡിതന്മാരോടു സംസാരിക്കുമ്പോൾ അവർക്കു സരണമായ രീതിയിൽ സംഭാഷണത്തിന്റെ രീതി തിരിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്നതിന്നു് അദ്ദേഹം വിദഗ്ദ്ധനായിരുന്നു. ശ്രീ. സാംബശിവശാസ്ത്രികൾ, നവരാത്രി വിഭവൽസദസ്സിൽ ശാസ്ത്രവാദത്തിനെത്തിയിരുന്ന ഒരു വിദേശീയ പണ്ഡിതനെ— അദ്ദേഹം ഒരു ശാസ്ത്രിയായിരുന്നു— കർക്കശ്ശ് പി. കെ-യ്ക്കു പരിചയപ്പെടുത്തിക്കൊടുത്തു. “അഥോ ശാസ്ത്രിണോ ഭാസ്യിണോ മതഃ”¹ എന്നുള്ള ഉൽഘോഷണത്തോടു കൂടിയാണു് പി. കെ. ശാസ്ത്രിയെ സ്വാഗതം ചെയ്തതു്. ശാസ്ത്രിയ്ക്കു് വിവക്ഷിതത്തിൽ യാതൊരു പിടിയും കിട്ടാഞ്ഞിട്ടോ, അഥവാ സമയോചിതമായ മറുപടി തോന്നാഞ്ഞിട്ടോ, മൗനമായി നിന്നതേ ഉള്ളു. പക്ഷേ അദ്ദേഹം പി. കെ. ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. “അല്ലയോ ശാസ്ത്രിമഹാജനേ! ഉങ്കുളയ (ഭാ) യോഗ്യതയാകിറ അസ്തിരത്തെ സ്ഥിരമാക്കുകൊണ്ടു് എങ്കിലെ ജയിപ്പതിക്കാക വന്തിയക്കിറീർകൾ”^{*} ഇതുകേട്ടപ്പോൾ “ആ വിദേശീയപണ്ഡിതനുണ്ടായ സന്തോഷവും ബഹുമാനവും വാചാമഹോചരമായിരുന്നു” എന്നാണു് ആ രംഗത്തെപ്പറ്റി ശ്രീ. സാംബശിവശാസ്ത്രികൾ ഒരു കുറിപ്പിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നതു്. തജ്ജിമകളെപ്പറ്റി ഒരിക്കൽ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതു്, അവ ഗ്യാസുപായ സോഡാപോലെയായിരിക്കുന്നു. മായയുടെ യഥാർത്ഥസ്വഭാവം വിശദീകരിക്കാൻ, അതു് തിരുവിതാംകൂർ സർക്കാർ രൂപാപോലെയായി

---

* അല്ലയോ ശാസ്ത്രിയെ നിങ്ങളോടുകൂടെ (യോഗ്യത) ആകുന്ന അസ്മദന്തി (എന്നെ എതിർക്കാൻ) വന്നിരിക്കയാണോ എന്നു തോന്നുന്നു

ഒന്നു പറയുകയുണ്ടായി. ഗാർമെൻറകണക്കുകൾ എല്ലാം സ്കാർത്ത് രൂപായായിട്ടാണ് കൂട്ടുന്നതെങ്കിലും അങ്ങനെയൊന്നു നാണയം ആരും കാണുന്നില്ല. അഥവാ അതില്ലെങ്കിലും ഉണ്ട്. അങ്ങനെയൊണ് മായയും എന്നു വിവക്ഷ.

നമുക്കു വശമായിരുന്ന സാഹിത്യഭാഗങ്ങളിൽനിന്നും സന്ദർഭാസരണമുള്ള സരസോല്പരണികൾകൊണ്ടു ശ്രേയസ്സുള്ള രസപ്പിക്കുവാൻ പി. കെ.-യുടെ അസാമാന്യമായ ഓർമ്മശക്തി അത്യന്തം ഉപകരിച്ചുപോന്നു. വിശേഷിച്ചു നമ്പ്യാരുടെ കഥകളിൽനിന്നും അദ്ദേഹത്തിനു തോന്നിയിരുന്ന രസകരമായ ഭാഗങ്ങൾ ആ സംഭാഷണത്തിൽ നിരന്തരം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുവന്നു. തെളിഞ്ഞ ഏതെങ്കിലും നിറഞ്ഞ ആഹ്ലാദരസത്തോടും സരസമായ അംഗവ്യക്തിത്വത്തോടുംകൂടി പി. കെ. നമ്പ്യാരുടെ തുളുത്തപ്പാട്ടുകൾ ചിലയിടം ഉച്ചത്തിൽ ചൊല്ലിക്കൊണ്ടു സംഭാഷണത്തിനു രസക്കൊഴുപ്പുകൊടുക്കുന്ന രംഗങ്ങൾ ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളവർ അവ ഒരിക്കലും വിസ്മരിക്കുവാൻ സാദ്ധ്യമല്ല.

പി. കെ. യുടെ സംഭാഷണത്തിനടുത്തു് ആവിർഭവിച്ച വാചകങ്ങളുടെ വൈവിധ്യം പ്രസ്താവയോഗ്യമായിരിക്കുന്നു. വേദാന്തമുതൽ തുളുത്തകൃതികൾവരെയുള്ള ഏതൊരു വിജ്ഞാനശാഖയെപ്പറ്റിയും പ്രാമാണികമായ അഭിപ്രായം പറയാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. സാഹിത്യം, സമുദായശാസ്ത്രം, ചരിത്രം, രസതന്ത്രം, വ്യാകരണം, അധ്വനശാസ്ത്രം, നിയമശാസ്ത്രം എന്നിങ്ങനെ ഏതു വിഷയത്തെപ്പറ്റിയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംഭാഷണത്തിനടുത്തു പ്രകൃഷ്ടമായിക്കൊണ്ടിരുന്ന അഭിപ്രായങ്ങൾ വളരെ ശ്രദ്ധേയമായി

യെന്നു. ഒരുപക്ഷേ വിവിധവിഷയങ്ങളിൽ ഇതിനെക്കാൾ പാണ്ഡിത്യമുള്ള ആളുകളെ ധാരാളമായി കണ്ടെക്കാമെങ്കിലും ആ പാണ്ഡിത്യം ഇത്ര സരസമായ ഒരു സംഭാഷണ രീതിയോടു തെതിന്നല്ല പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ ചുരുക്കമാണ്. “അറിഞ്ഞിരുന്ന കാര്യങ്ങളൊക്കെ അപരം; പറഞ്ഞരീതിയാകട്ടെ അനന്തകരണീയവും” എന്നുള്ള പ്രസ്താവന പി. കെ.യെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം വളരെ പരമാർത്ഥമാണ്.

പി. കെ.യോടു് അടുത്തു പെരുമാറിയിട്ടുള്ളവർ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാരസ്വശിലവും സംഭാഷണചാതുര്യവും രെക്കുലും വിസ്തരിക്കുവാൻ സാധ്യമല്ല. ഇത്ര സജീവമായ ഒരു വിഗ്രഹം വളരെ ചുരുക്കമായേ സ്മരണകളിൽ തങ്ങിനില്ക്കുകയുള്ളൂ. ഒരു ശിഷ്യപ്രധാനിയുടെ (ശ്രീ: എ. എൻ. പണിക്കർ) ഹൃദയാഗമമായ സ്മരണയെ ഈ അവസരത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചുകൊള്ളുന്നു:—

“അദ്ദേഹം എന്റെ മുൻപിൽ ഇതാ നിൽക്കുന്നു. ആ മുഖം അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാഹിത്യശൈലിപോലെതന്നെ ഒന്നുവേദനയാണു്. അതു മററാക്കിയില്ലാത്തതാണു്, നവരസങ്ങളും അതിലുണ്ടു്. സ്വതഃ മനോഹരവും ശാന്തവുമൊന്നെങ്കിലും ഹാസ്യപ്രചുരിമ കളിപ്പിച്ചുണ്ടു്. എന്നാൽ ഗാഢിയുത്തിനു കുറവില്ല. അതും സഹജമാണു്. ആ ‘കോടിയിലു മന്ദമാസം’ ആക്കു മറക്കുവാൻകഴിയും? ഫലിതരസത്തിന്റെ ഒഴുക്കു്, തള്ളിപ്പറപ്പുടനാത കെട്ടിനിറുത്തിയ മടയുടെ മുനയാണെന്നുതോന്നും. തുറന്നുവിട്ടാൽ ചിലപ്പോൾ കഴുപ്പാണു്.

‘അറിയാത്ത മഹാമുഹൂർത്തം, തെറിവാക്കു പറഞ്ഞെന്നാൽ എറിഞ്ഞു കളൊടിക്കുമെന്നറിഞ്ഞുകൊൾവിനെല്ലാതം’

എന്നു പറഞ്ഞ സ്വന്തം അയൽക്കാരനായ നമ്പ്യാരുടെ ഭാവരസമല്ലയോ അതു്? പി. കെ.-യുടെ കഥയോക്കുമ്പോൾ പണ്ടത്തെ

‘ഭേവനാരായണ’ സാഹിത്യസഭസ്റ്റാൻ കാണ്ക. തുഞ്ചത്തപ്പൻ അവിടെയുണ്ട്, സോരസ്വപീയുഷസാരസ്വതമായ ശ്രീകങ്കലതിലകത്തിന്റെ കരടില്ലാത്ത കൈരളീഗാനമധുപാകട്ടെ, പരമഭക്തിയാകുന്ന കേദാരത്തിൽ സ്വപഥനം പ്രവഹിച്ചു മനുഷ്യവർഗ്ഗത്തിന്റെ ഐഹികാമുഷ്ടികളിവിതഞ്ഞ ഫലപ്രദമാക്കി ആനന്ദിപ്പിക്കുന്നു. സോദാനന്ദാവബോധാത്മകമായ ഭക്തിജ്ഞാനമാർഗ്ഗങ്ങളെ തെളിച്ചുകാണിച്ചുകൊണ്ടും, കേരളീയർക്കു ഗീർവാണഭോക്താരിലും ഗന്ധമായ സ്ഥാനം സമ്പാദിച്ചു ശാശ്വതമായ “ആയുരാരോഗ്യസൗഖ്യ”ങ്ങളെ പ്രദാനം ചെയ്ത വൈയാകരണമണ്ഡലമണ്ഡിതരും കാവ്യപാരമ്പാരപാരംഗതരും ഭാഗവതോത്തമസ്വരൂപമായ മേല്പത്തൂർ ഭട്ടതിരിയെയും അവിടെക്കാണ്ണം. കേടുകടപ്പടസംസ്കൃതത്തിനിടയ്ക്കു ‘പാതകേരളഭാഷയ്ക്കുള്ള ‘പട്ടുതപം’ വെളിപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിട്ടു. ഭേദജനങ്ങളുടെ നടുവിലുള്ള ഭാഷാപുരുഷങ്ങളെ എടുത്തുവിളമ്പി അവരെ രസിപ്പിച്ചു നന്നാക്കി, ഭാഷയ്ക്കു ഭംഗിയും അമ്പവും ചൂണയും വരുത്തിക്കൊടുത്ത കഞ്ചൻനമ്പ്യാരാശാൻ. ഇലത്താളവും തൊപ്പിമുദ്രവുമായി തുളക്കിളിക്കുന്നതും കാണാം. ഇവരുടെ എല്ലാവരുടേയും ഒരു മുന്നോട്ടുതെക്കുപനമാണ് പി. കെ. നാരായണപ്പിള്ള. പാണ്ഡിത്യം, ഫലിതം, ആനന്ദം (പെരുന്തരുമെന്നു പറഞ്ഞാൽ പോരാ) ഇപ്രായാക്കെയാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശൈലിയിലുംമുഖത്തും വിളക്കിത്തിളങ്ങി മിന്നുന്നത്. ആ വടനംതന്നെ ‘ആലോചനാമൃത’മാണ്. സംഗീതത്തിലും ഭട്ടാ കുറവില്ല. രാഗം മുളകു, കഥകളിപ്പാട്ടുപാട്ടുകു ഇതൊക്കെ ചുരുക്കം ചില അവസരങ്ങളിൽ തന്റെ മനസ്സിനിണങ്ങിയവരുടെ നടുക്ക് ഇരിക്കുമ്പോൾ എത്ര ഭംഗിയായിട്ടു നടത്തുമായിരുന്നു! തുളൽപാട്ടിന്റെ കഥ പറയാനില്ല. നമ്പ്യാരാണ് പിരിയാത്ത ചങ്ങാതി. മറ്റുള്ളവരെക്കൊന്നുവെച്ചാൽ, ഭൂതപദത്തിലെ മന്ത്രകർത്താക്കളായ കവികൾ മുതൽ മലയാളത്തിലെ മഹിമയേറിയ മഹാമാർവരും—

ഔരോരുത്തരും ആവശ്യാനുസരണം അണിനിരന്നു മുൻപിൽ നിൽക്കും. 'രോമച്ചാരുടെ മക്കൾ കഴുത്തലാമത്താലി മലത്തിൽ കെട്ടി' എന്നു തുടങ്ങിയാൽ ചിലപ്പോൾ 'ഇതോവാസ്വമിഭംഗം' വരെ വെണം നിൽക്കും. പാണിനി, വ്യാസൻ മുതലായവർ സഭാ സഹചാരികളാണു്, വാലുചി അരാധനാമുത്തിയാണു്. ഇങ്ങനെ നിറഞ്ഞ ഒരു ഭണ്ഡാഗാരം—ഇഷ്ടാനുസരണം സ്വാതന്ത്ര്യത്തോടുകൂടി വിനിയോഗിക്കുവാൻ വേറെ വല്ലപക്ഷം സുഖമായി കിട്ടിയിരുന്നോ എന്നു സംശയമാണു്.

'സംഭാഷണത്തിൽ പി. കെ. യു. ജി ചാതുര്യം അത്ഭുതാവഹമായിരുന്നു. ഈ വിഷയത്തിൽ അദ്ദേഹത്തോടുള്ള നിൽക്കുവാൻ യോഗ്യതയുള്ളവർതന്നെ കുറവാണ്. ഗംഭീരപ്രസംഗങ്ങളെപ്പറ്റിയല്ല പറയുന്നതു്. വട്ടത്തിൽ കൂടിയിരുന്നുള്ള വർത്തമാനം, അരമണിക്കൂർനേരത്തെ വർത്തമാനം, ആരമാസത്തെ ക്ലാസ്സുപാഠത്തെക്കുറിച്ചുപയോഗപ്രദമാണു്. ആംഗലഭാഷയിൽ പ്രസിദ്ധനായ ഡാക്ടർ ജാൺസനോടുപമിക്കത്തക്ക ഒരു സോഫിസ്ടിക്സാണായിരുന്നു പി. കെ. എത്ര വിഷയത്തിന്നും തടസ്സമില്ല. എപ്പോഴും തയ്യാറാണു്. ആരേയും മടക്കും. എല്ലാവരെയും ചിരിച്ചു തകർപ്പിക്കും. താനും ചിരിക്കും. മറുത്തുപക്ഷം അറിവു് രസവും ഭരണസമയത്തു ലഭിക്കും.'

ഒരുപാലാരികതയെക്കുറിച്ചു ഏകദേശമതയായിരുന്നു പി. കെ.-യുടെ സംഭാഷണത്തിന്റെ പ്രത്യേകത. ആത്മാർത്ഥമായിട്ടുള്ളതല്ലാതെ നാടകീയമായി അതിൽ ഒന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. സംഭാഷണത്തിൽ ഏതൊരുവാനുള്ള പോക്കു് എല്ലാവരുടേയും കാര്യത്തിൽ സുസാദ്ധ്യമായിട്ടുള്ളതല്ല. വാശിയിട്ടു് പരിഷ്കരണസമുദായത്തിൽ പ്രജ്ഞാഷണത്തെക്കുറിച്ചു തന്ത്രനിപുണമായവാക്കുകൾ കൂടുതൽ ആവശ്യമായിരിക്കുന്നു. ഉള്ളതുപലതും മറച്ചുവെച്ചും, ഇല്ലാത്തതു് ഭാവിയ്ക്കും

സംസാരിക്കുന്നവനാണ്" സാമൂഹ്യജീവിതത്തിൽ പ്രായേണ ശോഭിക്കാറുള്ളതു്. പി. കെ. 'വാചംയതിപ'ത്തിൽ അപദവായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ആ ഗുണം ഭാഷയിൽമാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. സുഹൃത്സഭസ്സുകളിൽ 'വാചഭൂക്'ത്വം ആയിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വഭാവം. സംഭാഷണരംഗത്തിൽ ലക്ഷ്യകഴിഞ്ഞാൽ അന്യരുടെ രസനീരസങ്ങളിൽ അത്ര വലിയ ശ്രദ്ധയില്ലാതെ സംഭാഷണരീതി തുടരുകയായിരുന്നു പതിവു്. ആ ഫലിതവും പരിമാസവും സഭസ്വരിൽ ചിലരെ കർക്കശമായി അഭിസ്മരിച്ചു എന്നും വരാം അതു് പി. കെ. അറിയാത്തു്. രസകരമായ നെ പരയാതിരിക്കുന്നതെന്തിനു് എന്നാണദ്ദേഹത്തിന്റെ മനോഭാവം. തനിക്കു വളരെ താല്പര്യമുണ്ടായിരുന്ന ചില പെൻഷൻ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്കു് സന്നിഹിതരായിരുന്ന ഒരു ഗൃഹസഭസ്സിൽവെച്ചു് 'പെൻഷൻഭോക്താക്കൾ' എന്ന പദം അദ്ദേഹം പ്രയോഗിക്കുകയുണ്ടായി. അതു് പലരുടേയും നെറ്റി ചുളിപ്പിച്ചുവെങ്കിലും കേവലം പദപ്രയോഗത്തിലുള്ള രസമല്ലാതെ മറ്റൊന്നും ആ അവസരത്തിൽ പി. കെ.-യ്ക്കു പരിഗണനാർഹമായിരുന്നിരിക്കയില്ല.

പരാഭിനയനൈഷികളായ സമുദായനേതാക്കന്മാരും രാഷ്ട്രീയപ്രവാർകന്മാരും സാധാരണ ഇഷ്ടനെയുള്ള സംഭാഷണരീതി അല്ല ആശ്രയിക്കാറുള്ളതു്. സംഭാഷണം ചെയ്യുവാൻ 'തയ്യാറെടുത്തു്'കൊണ്ടാണ് അവർ രംഗപ്രവേശം ചെയ്യാറുള്ളതു്. വാക്കുകളും വാചകങ്ങളും മുൻകൂട്ടി നിശ്ചയിച്ചു വെച്ചിരുന്നതുപോലെ യിരിക്കും. അഭിപ്രായങ്ങൾ കാലേ കൂട്ടി "രൂപവൽക്കരിച്ചിരിക്കും." അങ്ങനെയൊക്കെയല്ലെങ്കിൽ

അവർ ആക്ഷേപങ്ങൾക്കു വിമർശനങ്ങൾക്കു വിധേയരായേക്കുമോ എന്നു ഭയപ്പെടുന്നു. പി. കെ. ഒരു പൊതുജനപ്രമാണി ആയിരുന്നെങ്കിലും സംഭാഷണരംഗങ്ങളിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞ ഒരുക്കങ്ങൾക്കു മുന്നേറ്റത്തോടു കൂടിയോ ഭയസന്ദോഹങ്ങൾക്കു വശംവദനാകുകയോ ചെയ്തില്ല. സ്വകീയമായ അഭിപ്രായപ്രകടനരീതിയെ എന്തെങ്കിലും ശക്തി നിയന്ത്രിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ അതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രജ്ഞാബലം മാത്രമായതല്ല. പൊതുജനതയുടെ പൂർവ്വമായിരിക്കുക; ലോകനിതി അനുസരിച്ചായിരിക്കുക; പ്രാമാണികമായിരിക്കുക; ഇത്രയും കൊണ്ടു തീർന്ന സംഭാഷണത്തിൽ വല്ല കരുതലും ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നു സംശയം ജനിച്ചിരിക്കുന്ന സംഗതികൾ. എന്നാൽ ഇത്തരം നിലപാടുകൾ മുൻകരുതലോ കരാറുകളോയെന്നു നിയന്ത്രിക്കപ്പെട്ടു. അവ സ്വാതന്ത്ര്യസ്വഭാവങ്ങളായിരുന്നു. നേരേമറിച്ചു്, സമുദയോപരിതമായ രാഷ്ട്രീയപത്തിന്റെ വാളിത്തം മറ്റു സങ്കല്പന നിയന്ത്രണങ്ങളെയൊക്കെയും ഉൾക്കൊള്ളിച്ച സംഭാഷണരംഗങ്ങളിൽ സ്വാതന്ത്ര്യസ്വഭാവത്തിന്റെ സ്വതന്ത്രവ്യക്തിത്വത്തെ സഹായിച്ചുവന്നു. സമുദയത്തിന്റെ ഗതിക്കനുസരണമായിത്തന്നെ സംഭാഷണം അവിടവിടെ പരോഗമിച്ചു.

ഈ രീതി സംഭാഷണത്തിന്റെ ശ്രാദ്ധ്യതയും സാമസ്യവും വളരെ വർദ്ധിച്ചു. എന്നാൽ പരസ്പരമർദ്ദനത്തെ മറച്ചുവയ്ക്കേണ്ടിയിരുന്ന പല അഭിപ്രായങ്ങളും സംഭാഷണരംഗത്തിനടുത്തു പൊട്ടിപ്പറപ്പെടുകയും ചില തെറ്റിദ്ധാരണകൾക്കിടയാക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

സംഭാഷണമെല്ലാ പി. കെ.യുടെവിരി വളരെ പ്രസിദ്ധമാണ്. ഏകദേശമായി ചിരിക്കുവാൻ അദ്ദേഹത്തിനു

ണ്ടായിരുന്ന കഴിവു" അന്യാദൃശമായിരുന്നു. അതു ഏതെങ്കിലും ഒരു പ്രത്യേകതയായിരുന്നു. എന്നാൽ ആ ചിരി കേവലം കറുപ്പില്ലാത്തതായിരുന്നില്ല. ചിലപ്പോൾ അതിൽ പരിമാസത്തിന്റെ തീക്ഷ്ണശക്തിയും ഉൾക്കൊണ്ടിരുന്നു. ചില കേന്ദ്രങ്ങളിൽ അവ രൂക്ഷമായിത്തീർന്നു കയും ചെയ്തിരുന്നു. എന്നാൽ ഇവയൊന്നും കരുതിക്കൂട്ടിയുള്ള പ്രയോഗങ്ങളല്ലായിരുന്നു; സംഭാഷണരംഗത്തിനിടയ്ക്കു സ്വാഭാവികമായി പുറപ്പെട്ടിരുന്നവെന്നല്ലാതെ ക്ഷണപ്പെടുത്തണമെന്നുള്ള കൃത്രിമോദ്ദേശം ലേശവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പക്ഷെ പി. കെ.-യുടെ ചിരി പലരെയും വേദനിപ്പിച്ചു. അതിനകമ്പടി സേവിച്ച വാക്കുകളും ഭാവങ്ങളും പലരെയും അവശരാക്കി. എങ്കിലും ശുഭ്രതയായിരുന്നു ആ ചിരിയുടെ സാധാരണ ലക്ഷണം. അതിന്റെ സ്മരണയും പ്രതിയോഗികരക്ഷപോലും സ്വാഗതാർഹമായിരുന്നു പലരും അതിനെ ഭയപ്പെട്ടിരുന്നുവെങ്കിലും അത് അതിനെ വെറുത്തിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഷയിൽതന്നെ പറഞ്ഞാൽ അതു 'വേദാന്തത്തിലും വേദനന്തർക്കാത്'മായിരുന്നു. പി. കെ.-യുടെ സുപ്രസന്നമായ ചിരിയെപ്പറ്റി ശ്രീ: മജ്ജിമംഗലായിയുണ്ടായ ഒരു പ്രസംഗത്തിൽ ഇപ്രകാരം പ്രസ്താവിച്ചു. "പി. കെ.-യുടെ ചിരി മരക്കവാൻ സാധിക്കുമോ? അതുപോലെ ഒരു ചിരിയെ വാൻ നിങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ആരെങ്കിലുമുണ്ടോ? പൂർണ്ണമായും പി. കെ. ചിരിയെക്കുറിച്ചു പ്രതിയോഗി ചത്തു. വാത്സല്യത്തോടുകൂടിയാണെങ്കിൽ അയാൾ അതിൽ അലിഞ്ഞുപോകും."

പരിമാസം എത്രമുന്നിട്ടുനിന്നാലും പക്ഷേ അങ്ങനെയൊരു ചിരിയെ ലേശവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പരിമാസം

ത്തിൽ കുറെയൊക്കെ ദുഷണം അന്തർഭവിക്കാതിരിക്കയില്ലെന്നു തീർച്ചയുണ്ടെന്നു. എന്നാൽ ഉദ്ദേശംകൊണ്ടാണു് യഥാർത്ഥം ഗുണഭോഷം വിവേചിക്കേണ്ടതു്. വ്യക്തിയോടുള്ള വെറുപ്പും വിദ്വേഷവുംകൊണ്ടാണു് അയാളെ അധഃപതിപ്പിക്കണമെന്നുള്ള പ്രത്യേക ഉദ്ദേശ്യത്തോടുകൂടിയൊ പി. കെ-ആരെ യും ആക്ഷേപിച്ചിട്ടില്ല. സംഭാഷണരസികതയ്ക്കു് യുക്തമായ ആക്ഷേപശസ്ത്രങ്ങൾ വ്യക്തിയെക്കാൾ സമഷ്ടിയെ പരമാർക്കണവയായിരിക്കും. ഒരു സമൂഹത്തിന്റെ മാതൃകയാണു് മിക്കവാറും പി. കെ-യുടെ പരാമൊസഗോചരം. ഒരു പ്രത്യേകവ്യക്തിയെപ്പറ്റി ആക്ഷേപിക്കേണ്ടി വരുന്നിടത്തു അഭിപ്രായങ്ങളെ നിയന്ത്രിക്കുവാൻ പി. കെ. ജാഗ്രതകനായിരുന്നു. ഇങ്ങനെയൊക്കെയൊന്നെങ്കിലും രാഗഭേദങ്ങളിൽനിന്നും നിശ്ശേഷം വിമുക്തനായ ഒരു പരമഹംസനായിരുന്നില്ല പി. കെ. ശത്രുമിത്രഭേദം അദ്ദേഹത്തിന്നു നല്ല പോലെ ഉണ്ടായിരുന്നു. എതിർക്കാൻ വരുന്നവർക്കു് നിർദ്ദാക്ഷിണ്യമായി തക്ക സമ്മാനംകൊടുക്കുന്നതിനുള്ള മനോഭാവവും വാഗ്വിഭവങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിൽ പ്രകടമായി കണ്ടിരുന്നു. അവ കാർക്കു കൊള്ളാതെക്കവിധം പ്രയാഗിക്കുന്നതിൽ യാതൊരു കൂസലും ഇല്ലായിരുന്നു. അങ്ങനെയുള്ള സന്ദർഭങ്ങളിലാണു് ശ്രീ: മജ്ജർ അഭിപ്രായപ്പെടുത്തുപോലെ പി. കെ. പുല്ലിച്ചുചരിക്കുമ്പോൾ പ്രതിയോഗി മരിക്കുന്നതു്. എന്നാൽ ഈ പുല്ലുസത്തലും വിദ്വേഷബുദ്ധിയല്ല കാണാറുള്ളതു്. പ്രതിയോഗിയുടെ ബുദ്ധിശൂന്യത, യുക്തിരാഹിത്യം, പൂർവ്വാപരവൈരുദ്ധ്യം, അപാണ്ഡിത്യം മുതലായവയായിരിക്കും ഉന്നയിക്കപ്പെടുന്നതു്. മഹാകവി

ഉള്ളതിന്റെ ചില വാചകങ്ങൾക്കൂടി ഈ ഘട്ടത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചുകൊള്ളട്ടെ:—

“അദ്ദേഹത്തിന് (പി. കെ. യൂ) പ്രതിവാദികളോട് കോപമുണ്ടായില്ല. ഉണ്ടായാൽ അതു മറച്ചുവെച്ചിട്ടു. മറച്ചാലും വളരെപ്പേരത്തേയ്ക്കു അതു മനസ്സിൽ വളയ്ക്കാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ല. ഒരിക്കൽ തെങ്ങര രണ്ടുപേരേയും ഒളിവിൽ എത്തിൽ കൊള്ളെപ്പറ: “ഇയാൾ അവിടെയിരിക്കട്ടെ; ഇയാളുടെ അച്ഛനെ ഞാൻ അറിയുമല്ലോ. ഞാൻ ആ ലസ്സുഴയിൽ വ്യവഹരിക്കാനാരംഭിച്ചപ്പോൾ ഒരു കേസ്സെ കാണുവൈക്കും പത്തനാലുപിള്ള വക്കീലിന്റെ പീട്ടിൽ വന്നു” എന്നിങ്ങനെ ഉപക്രമിച്ച് കേസ്സിന്റെ ഗതിവിഗതികൾ തുടർന്നുകൊണ്ടുപോയി. ആ അച്ഛന് അപയശസ്തരമായി ആ കഥയ്ക്ക് യാതൊരു സാദരവുമുണ്ടായിരുന്നില്ലതാനും. അത്രയ്ക്കു നിർമ്മലമായിരുന്നു പി. കെ. യുടെ ഹൃദയം.”

പി. കെ. യുടെ പരദൂഷണവൈമുഖ്യത്തെപ്പറ്റി സദസ്സതിലകൻ റി. കെ. ചേലപ്പിള്ള ഇപ്രകാരം പ്രസ്താവിച്ചു:—

“പരാപവാദത്തിനു യാതൊരു സന്ദർഭവുമുണ്ടാകാതെ റദ്ദായംഗമവും വിജ്ഞാനപ്രദവുമായ രീതിയിൽ റദ്ദത്രമണി കൂർന്നേരും ചേണമെങ്കിലും പി. കെ. യോടു സംസാരിക്കുവാൻ സാധിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിശിതമായ പരിഹാസരസത്തിൽപ്പോലും കരുതിക്കൂട്ടിയുള്ള ദൂഷണപ്രസക്തിയൊ വർദ്ധേപ്രകടനമൊ ലേശവുമില്ലായിരുന്നു.”

ഇങ്ങനെയൊക്കെയാണെങ്കിലും പി. കെ. വലുതായ തെറ്റിലാണകൾക്കു പാത്രമായി. ആരെയും ആക്ഷേപിച്ചു കളയുമെന്നുള്ള ഭയം അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി പലർക്കുമുണ്ടായിരുന്നു. പ്രസംഗമണ്ഡപങ്ങളിലും, സംഭാഷണരംഗങ്ങളിലും

ഭയ സങ്കോചങ്ങളോടു കൂടിയേ അദ്ദേഹത്തെ ആളുകൾ സ്ഥി
പിച്ചിരുന്നുള്ളു എന്നാൽ അടുത്തറിഞ്ഞു ആ ഹൃദയശുദ്ധി
മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നാൽ ശത്രുക്കളാണെങ്കിൽ പോലും പി.
കെ.യെ ബഹുമാനിച്ചുവന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വചനങ്ങൾ
ക്കു വിലപ്പോൾ മാത്രമായിരുന്നെന്നുവെന്നു വല്ലവരും പഴി
ച്ചാൽ 'കിമചികാവ്യ'ത്തിലെ മഹർഷിയെക്കൊണ്ട് പറയി
ച്ചിരിക്കുന്നതുപോലെ,

“ഭദ്രാഭിലാഷകലുഷീകൃതമല്ലവക്ഷേ

പാഷാണശബ്ദയതുപോൽവചനാമഭിയം”

എന്നുള്ള സമാധാനം അദ്ദേഹത്തെ അഭയമായിരിക്കുന്നതാണ്.

അദ്ധ്യായം ൮

ഉപസംഹാരം.

വിത്താമാന്ധലത്തിലും, സമുദായ പരിഷ്കാരപരിപാ
ടിയിലും, ഒരുപക്ഷേ ഭരതീകോൽക്കഷ്ടസരണിയിലും, അനു
സ്മൃതം പരിശുദ്ധിച്ചുവന്ന ഒരു വ്യക്തിയുടെ ചരിത്രത്തിൽ
ഗൗരവകളിവിതം ഒരു നേരിയ രേഖമാത്രമായി പരിണമി
ച്ചുവെങ്കിൽ അതിൽ അതുളളപ്പെടുവാനില്ല. വാസ്തവത്തിൽ,
പി. കെ. ഗുഹജീവിതത്തിന് ഏകദേശം ബാഹ്യനായി
ട്ടാണ് കാലംകഴിച്ചത്. ഇത്, വിജ്ഞാനോപാസകന്മാരു
ടേയും, പൊതുക്കാര്യപ്രവർത്തകന്മാരുടേയും സാമാന്യസ്വഭാ
വമെന്നേ പറയേണ്ടതുളളൂ. അല്ലാതെ ഭരതീകാനുഭവക്കു

കൂടെ അനാസക്തിയൊ, ഗാർഹസ്ഥ്യഭാഗ്യത്തിലുള്ള നിസ്സംഗതപമോകൊണ്ടു ആയിരിക്കണമെന്നില്ല. പി. കെ-യുടെ കാര്യമാണെങ്കിൽ, ഗാർഹസ്ഥ്യം ഇത്ര ദൃഢമായി പ്രകാശിച്ചിട്ടുള്ളവർ ചുരുക്കം. ജീവിതസന്തോഷങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം ലേശവും അശ്രദ്ധനായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ഇവയ്ക്കു കല്പിച്ചിരുന്ന വില മറ്റു പലതിനോടുമുള്ള താരതമ്യഗണനകൾക്കു വിധേയമായിരുന്നെന്നുമാത്രം.

ഭാസ്വത്യസർഭാഗ്യം, സന്താനസൗഖ്യം, ധനപ്രതാപം, ലോകപ്രശസ്തി എന്നിവകൊണ്ടുമാത്രം തൃപ്തിപ്പെടുന്ന സ്വഭാവക്കാരനായിരുന്നുവെങ്കിൽ പി. കെ-യ്ക്കു പരിപൂർണ്ണമായ ചാരിതാത്മ്യത്തിനവകാശമുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ മേൽ പറഞ്ഞവയിലൊക്കെ ഗാഢബദ്ധനായിരുന്നുവെങ്കിലും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആത്മാർത്ഥമായ ഹൃദയഗതികൾ അവയ്ക്കെല്ലാം ഉപരായമായ മറ്റൊന്നിൽ സർവ്വദാ വ്യാപരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. വിജ്ഞാനരഹിതനായിരുന്നു ആ ഹൃദയത്തിനു ഏറ്റവും അഭിമതമായിരുന്ന വ്യാപാരം. മറ്റു സകലതും അതിനു വിധേയതപം വഹിച്ചതേയുള്ളൂ. ജീവിതാനന്ദത്തിനും ലോകവ്യവഹാരവേഷമേതനും യോജി എന്നെല്ലാം പ്രവൃത്തിമണ്ഡലങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചിരുന്നാലും പി. കെ-യുടെ ഹൃദയം നിർവൃതി അനുഭവിച്ചത് ആവക സാഹചര്യങ്ങളിൽ നിന്നെല്ലാം വിമുക്തമായി, ഓരോ വിസമാധാനപ്രഭാവമുഴുകിയിരുന്ന സമാധിവേളകളിൽ മാത്രമായിരുന്നു. ഇതുകൊണ്ടുതന്നെയാണു് ലോകസന്തോഷപ്രചിന്തകൾക്കു താരതമ്യേനയുള്ള പ്രാധാന്യം മാത്രമേ പി. കെ-യുടെ ജീവിതത്തിൽ കല്പിക്കേണ്ടതുള്ളൂ എന്നു മേൽ പ്രസ്താവിച്ചത്.

പി. കെ. യുടെ ഗാർഹികസാമ്പത്തികകാര്യം പൂർവ്വം പരവിരുദ്ധത നിറഞ്ഞ ഒന്നായിരുന്നു. വെളിയിലുള്ളവരോടു പെരുമാറുമ്പോൾ വലുതായ ധനതൃഷ്ണ പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്ന അദ്ദേഹം, ഗൃഹസംബന്ധമായ ചെലവുകൾ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം കേവലം അത്രയുമാണു കാണിച്ചത്. വെളിയിൽത്തന്നെയും വാക്കിൽ പ്രദർശിപ്പിച്ചതുപോലെ യുള്ള ധനലാഭാഭിലാഷം പ്രവൃത്തിയിൽ കണ്ടിരുന്നില്ലെന്നാണ് അദ്ദേഹത്തെ അടുത്തറിയാവുന്നവർ പറയുന്നത്. “പി കെ. ഒരു ലുബ്ധനാണെന്നു സ്വയം അഭിമാനിച്ചവനും, എന്നാൽ സ്വന്തം കാര്യങ്ങളിൽ മിതവ്രതം പരിപാലിക്കുവാൻ അദ്ദേഹത്തെക്കൊണ്ടു സാധിച്ചിരുന്നില്ല” എന്ന് സഭാസ്വതീലകൻ ടി കെ. ചോലപ്പിള്ളി സംഭാഷണമധ്യേ പ്രസ്താവിക്കുകയുണ്ടായി. ധനത്തിന്റെ മാമാത്മ്യത്തെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം ധാരാളം സംസാരിച്ചുവന്നു. ധനം സമ്പാദിക്കുവാൻ പലരെയും ഉപദേശിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. “തന്നു ദർശനം സമാജനം കരുതപ്രേമം സർവ്വേശ്വരം” എന്നവസാനിക്കുന്ന ശ്ലോകം അദ്ദേഹം സാധാരണമായി ഉദ്ധരിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ കിട്ടാവുന്നിടത്തോളം വാങ്ങുക, കിട്ടുന്നതിനെ സമ്പ്രദായം സംരക്ഷിക്കുക എന്നീ സംഗതികളിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതം ഒരു പരാജയമായിട്ടാണ് കലാശിച്ചത്. നൂറുരൂപാ കൊടുക്കേണ്ടിട്ടെന്ന് പറഞ്ഞുരൂപാകൊണ്ടു അദ്ദേഹത്തെ തൃപ്തിപ്പെടുത്തുവാൻ പല കക്ഷികൾക്കും കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. വരുമാനത്തിൽ ഒരു വലിയഭാഗം ഗൃഹകാര്യങ്ങൾക്കു ചെലവായിരുന്നതിനെപ്പറ്റി കാര്യമായ യാതൊരനേപക്ഷണവും അദ്ദേഹം നട

ത്തിയിരുന്നില്ല. കിട്ടിയിരുന്ന ആഭായത്തിന്റെ ക്രമേണ സരിച്ചു നോക്കുമ്പോൾ പി. കെ-യുടെ സമ്പാദ്യത്തിന്റെ തുക വളരെ തുച്ഛമായിരുന്നു എന്നതു് സൂചിതമാണു്. അദ്ദേഹത്തെക്കാൾ വലിയ ലുബ്ധന്മാരെന്ന് ന്യായമായി പറയാവുന്ന പലരും സൗജന്യശാലികളെന്ന് ഗണിക്കപ്പെട്ടു പോരുന്നതിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ ഒരു മാന്യൻ മൂണ്ടിപ്പറഞ്ഞു കയറാമായി. അവർക്കുള്ള ഒരു വ്യത്യാസം അവർ ലുബ്ധന്മാരാണെന്നു് ആളുകളെക്കൊണ്ടു പറയ്ക്കാതിരിക്കുവാൻ വേണ്ട പുറമോടികളും മുൻകരുതലുകളും അനുഷ്ഠിച്ചുവന്നിരുന്നുവെന്നുള്ളതാണു്. പി. കെ-യുടെ അക്കമനെയുള്ള ഒരുതലുകൾ ഒന്നുമില്ലായിരുന്നു.

ഒരു സമുദായനേതാവെന്നുള്ള നിലയ്ക്കു് സൗജന്യ അനോഭാവത്തിന്റെ ഈ അഭാവം അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റിയുള്ള മതിപ്പിന്നു വലുതായ ഹാനി ഉണ്ടാക്കിയില്ലെങ്കിലും, പല സാഹചര്യങ്ങളെയും പരിഗണിച്ചു് ദാക്ഷിണ്യസമനപിതം വിക്ഷിപിക്കേണ്ട ഒരു സംഗതിയാണിതെന്നു മുമ്പാതിക്കൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെ തിക്തകഥകൾ പരമാവധി അനുഭവിച്ച ഒരു യുവാവായിട്ടാണു് പി. കെ. ജീവിതം മറ്റു പ്രവേശിച്ചതു്. അന്നു് ഇതരന്മാരിൽ നിന്നു ലഭിച്ച സഹായങ്ങൾ വളരെ തുച്ഛമായിരുന്നു മാതാ വന്ദിച്ചിട്ടു പ്രിഡാനിസിഡമായ സങ്കടസ്ഥിതിയെപ്പറ്റി ഓത്തു് വിദ്യാഭ്യാസകാലത്തു പുസ്തകങ്ങളിൽ കണ്ണുനിർപൊഴിച്ചിട്ടുള്ള കഥ അദ്ദേഹത്തന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ബന്ധുജനങ്ങളിൽനിന്നും അവർക്കു യാതൊരു സഹായവും ലഭിക്കാതിരുന്നതിനെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം സങ്കടം സൂരിച്ചു്

രിക്കുന്നു. വിദ്യാത്മിജീവിതകാലത്തു്, അടുത്തലവനത്തേക്കു് ആവശ്യമായ മുണ്ടു സൂക്ഷിക്കുന്നതിനുള്ള വ ഗുതയിൽ മുട്ടോളമുള്ള തോത്തുമുണ്ടോടെ തണുപ്പുള്ള രാത്രികൾ കഴിച്ചുകൂട്ടിയ കഥയും ഈ അവസരത്തിൽ അനുസ്മരണീയമാണു്. അന്നു ഏറ്ററാതായ എട്ടുവയസ്സുതങ്ങൾ ഒരു കാലത്തു മാഞ്ഞു പോയെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അവ ആ വൃദ്ധയെ ഒരു കരയൊക്കെ കർക്കശമാക്കുകയാണു ചെയ്തതു്. അന്ത്യനാൾ നിന്നുള്ള സൗജന്യങ്ങൾ അന്നത്തെ കഷ്ടതകൾക്കാശ്വാസമരുളിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ അത്രയ്ക്കുകിലു ലോകത്തോടു് ഒരു കടപ്പാടിന്നു് അവകാശമുണ്ടായിരുന്നെന്നു. എന്നാൽ അഭിമാനിയായ പി. കെ. അന്ത്യരോടു ധനം യാചിച്ചില്ല. ആരും അറിഞ്ഞുകൊടുത്തുമില്ല. ബാല്യംമുതൽ സ്വന്താപരിത്രംത്തിന്റെ ഫലമെന്നു അദ്ദേഹം അനുവരണം ആശ്രയിച്ചു. ഇതു് ധനസംബന്ധമായി ഒരു കഠിനനഷ്ടം, ഒരു ഗുപ്തഗുഹ്യം, അദ്ദേഹത്തിലുള്ളവാക്കു്. ധനമില്ലെങ്കിൽ മനുഷ്യന്റെ നിസ്സഹായത എത്ര ഭയങ്കരമാണെന്നുള്ള ഒരു യഥാർത്ഥബോധം ഇളംപ്രായത്തിലെ കുരുപുറുപ്പത്തിൽ അന്നത്തെ കർക്കശാനഭവങ്ങൾ അഗാധമായി മുട്ടണുചെയ്തു. സ്വാശ്രയബുദ്ധിയാണു് മനുഷ്യന്റെ ഏറ്റവും അത്യാവശ്യമായ ജീവിതോപകരണമെന്നു് അതു പഠിപ്പിച്ചു. പി. കെ.യുടെ ധനാഭിലാഷത്തെയും ധനവ്യയത്തിലുള്ള വൈമനസ്യത്തെയും ആക്ഷേപിക്കുന്നവർ മേൽപ്പറഞ്ഞ സാഹചര്യങ്ങൾ കൂടി പരിഗണിക്കേണ്ടതാണു്.

ഇതുപോലെതന്നെയാണു് പ്രവൃത്തികൾക്കുള്ള പ്രതിഫലമെന്നും, പ്രതിഫലമില്ലാത്ത പ്രവൃത്തിയുടെ അഭിലാഷ

ണിയതയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിശ്വാസം തുറന്നുവെക്കുന്നു. സാഹിത്യപരിശ്രമങ്ങൾക്കൊണ്ടാണല്ലോ അദ്ദേഹം ആദ്യകാലത്തു ദാരിദ്ര്യത്തോടു സമരം ചെയ്തത്. അതിനാൽ സാഹിത്യം ധനപരമായി വിലയുള്ളതാണെന്നും അദ്ദേഹത്തിനു ബലമായ വിശ്വാസമുണ്ടായി. വിലയില്ലാത്ത രീതിയിൽ സാഹിത്യത്തെ വ്യാപരിപ്പിക്കുവാൻ പി. കെ. ഇമ്മിച്ചു മിശ്റ. ഇതു കേവലം സ്വാർത്ഥതകൊണ്ടുള്ള മനോഭാവമാണെന്നു പറയുന്നത് അടിസ്ഥാനപ്പെട്ടതാണ്. സ്വന്തം പരിശ്രമങ്ങളിൽ അദ്ദേഹത്തിനു ബലമായ മതിപ്പുണ്ടായിരുന്നു.

എങ്കിലും പ്രതിഫലമില്ലായ്മ തൊഴിലിലുള്ള അഭിമാനവും പി. കെ.-യുടെ ഹൃദയഗുണങ്ങളെപ്പറ്റിയുള്ള പൊതുജനമതിപ്പിനെ സാരമായി ബാധിച്ചുവെന്നു പറയാതെ തരമില്ല. പി. കെ. ജന്മനാ ഒരു സാഹിത്യകർത്താക്കാരനായിരുന്നു. അദ്ദേഹം സമുദായത്തിനു ചെയ്യേണ്ടിയെന്ന ഏറ്റവും ഉത്തമമായ സേവനം സാഹിത്യപരിപോഷണമാണ്. എന്നാൽ സാഹിത്യത്തിനു സമർപ്പിക്കേണ്ടിയെന്ന ആജീവിതം അഭിഭാഷകവൃത്തിക്കും, ജനനേതൃത്വത്തിനുമായി ഉഴിയുകയാണ് അദ്ദേഹം ചെയ്തത്. സാഹിത്യവും ഭരണികോൽക്കഷ്ടവും തമ്മിൽ തുക്കിനോക്കിയപ്പോൾ പി. കെ.-യുടെ പ്രായോഗികബുദ്ധിയിൽ കൂടുതൽ തുക്കിയതു രണ്ടാമത്തേതായിരുന്നു. അതിനാൽ ഉത്തമമായ ആ പ്രതിഭാവിളാസത്തിന്റെ പരിപൂർണ്ണപ്രയോജനം കൈരളിക്കു ലഭിക്കാതെപോയി. ത്യാഗോന്മുഖമായ മനോഭാവത്തിന്റെ അഭാവം ആയിരിക്കണം, നിസ്സാർവ്വമായ സാഹിത്യസേവനത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ പരാജയപ്പെടുത്തുകയായത്. ഏതാ

യാലും ഈ കുറവു ഭേദതകോൽക്കഷ്ടത്തെ സഹായിച്ചുവെങ്കിലും പൊതുവേ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേട്ടങ്ങളെ തെല്ലൊന്നു മാനമാക്കി. അപാരബുദ്ധിമാൻ, അനുഗ്രഹിത സാഹിത്യകാരൻ, ഉജ്ജ്വലചിന്തകൻ, അനർഗ്ഗളവാഗ്ദാനിദവൻ എന്നൊക്കെയുള്ള നിലയിൽ ആരാധനയനായിത്തീർന്ന ഒരു മഹാനുഭാവൻ ഒരു ത്യാഗസമ്പന്നൻകൂടിയായിരുന്നുവെങ്കിൽ ആ വക മാഹാത്മ്യങ്ങൾക്ക് എത്രകണ്ടു മാറുകൂട്ടുമായിരുന്നുവെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. എന്നാൽ പി. കെ. ത്യാഗം കൊണ്ടുള്ള നേട്ടത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യം മനസ്സിലാക്കിയില്ല. “ഉദാരോന്നവ്യഗ്രതയൽ മഗ്നനായതു” മൂലം താൻ സാഹിത്യ മാർഗ്ഗത്തിൽനിന്നും ‘പ്രത്യാഹൃതഭൂഷാ’ യായിരിക്കുകയാണെന്നു അദ്ദേഹം പലപ്പോഴും പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ധാരാളം വരുമെന്നത്തോടുകൂടിയ അഭിഭാഷകവൃത്തിയിൽ അടിയുറപ്പിച്ചുനിന്നു കൊണ്ടുള്ള ആ നില താൽക്കാലികമായ നേട്ടങ്ങളെ വളരെ സഹായിച്ചിരിക്കാമെങ്കിലും, ഭാവിയശസ്സിനെന്ന അതു വളരെ ദുർബ്ബലപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടു്. കേരളഭാഷയിൽ സുവർണ്ണലിപികളുടെ പ്രകാശത്തോടെ ശോഭിക്കേണ്ടിയിരുന്ന എത്ര മഹാഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ നിർമ്മാണമുഹൂർത്തങ്ങളാണു് അന്യായം തയ്യാറാക്കുക, പത്രിക എഴുതുക, പായിന്റേൻറപ്പെടുത്തുക, ഹീയവിഗ്രഹ നടത്തുക മുതലായ ജടിലകടിലങ്ങളായ നിയമകാര്യങ്ങൾക്കായി വിനിയോഗിക്കപ്പെട്ടതെന്നു വിലാസിക്കുവാൻ പ്രയാസം. പ്രസിദ്ധരഷ്ട്രീയ ചിന്തകനായ ബക്കിനെപ്പറ്റി ഒരു നിരൂപകൻ പ്രസ്താവിച്ചതുപോലെ മനുഷ്യസമുദായത്തിനുവേണ്ടി പൊതുവെ വിനിയോഗിക്കേണ്ടിയിരുന്ന കഴിവുകൾ ഒരു സങ്കചിതസീമയിൽ ചെലവഴിക്കുക

കുതുംബം പി. കെ. യും ചെല്ലയ്യും. തന്മൂലം കേരളീയനഭി
സ്സിൽ കൂടുതൽ ഉജ്ജ്വലവും ഉദാരവുമായി പ്രശോഭിക്കുണ്ടാ
യിരുന്ന ഒരു സാഹിത്യജോതിസ്സ് അതിന്റെ പ്രഭാപ്രസ
രത്തെ അപൂർണ്ണമായി മാത്രം പൊരിഞ്ഞിട്ടു മറഞ്ഞു.

* * * *

സ്വന്തം കഴിവുകളിലും, അവമൂലമുണ്ടായ സ്ഥാനമ
ഹിമകളിലും പി. കെ. യുടെ ഉറച്ച വിശ്വാസവും മതിപ്പും
ഉണ്ടായിരുന്നു. എവിടെയും തലമുഴുത്തി നില്ക്കുന്നതിന
ല്ലാതെ വിധേയഭാവം അനുഷ്ഠിക്കുവാൻ അദ്ദേഹം സന്നദ്ധ
നായില്ല. പണ്ഡിതസദസ്സുകളിൽ വാശോഷിച്ചും, പി. കെ.
യുടെ പ്രമാണബോധം പ്രകടമായിരുന്നു. സ്വസാന്നി
ദ്യത്തെ അറിയിക്കുവാൻ ചിന്താശേഷിയില്ലെന്നു കരുതുന്ന ശാലി
നതയല്ല പി. കെ. യുടെ നയം. “പ്രഭുവാം സഭാധാരം”
എന്നുള്ള പ്രസ്താവന അദ്ദേഹത്തിന്റെ കയ്യിൽ വളരെ
യോജിച്ചിരിക്കും. പി. കെ. യുടെ എഴുത്തിലും, പ്രസംഗ
ത്തിലും, സംഭാഷണത്തിലും സ്പർശിക്കുന്ന വ്യക്തിബോധ
ത്തെ, ആലോചനയിൽ ലക്ഷണമായി ചിലർ വ്യാഖ്യാനിച്ചു
കേട്ടിട്ടുണ്ട്. ഈ ആരോപണത്തിൽ വല്ല പരമാർത്ഥവും
ഉണ്ടെങ്കിൽ അത് സ്വന്തം ശേഷിയിലും ശക്തിയിലും
അദ്ദേഹത്തിന് പ്രശംസാർഹമുണ്ടായിരുന്നുവെന്നുമാത്രമാണ്.
അർഹതയില്ലാത്ത യാതൊന്നിലും അദ്ദേഹം അഭിമാനിച്ചി
ല്ല; എന്നാൽ അടുത്തിരിക്കുന്ന ചെറിയ ശിർഷത്തിൽ
സ്വന്തം ഭരണവും സ്ഥാപിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നവരെ
അത്ര വക്രവക്യാകാക്കുന്ന ശീലമല്ല അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടാ
യിരുന്നത്. അങ്ങിനെ ആരെങ്കിലും ശ്രമിച്ചിട്ടുള്ള
സന്ദർഭങ്ങളിൽ അവരോടൊരും ഉയർന്നിരിക്കുകയായിരുന്നു

അദ്ദേഹത്തിന്റെ പതിവു. ഒരിക്കൽ ഒരു സഭയിൽ വെച്ച്, സ്വകീയസ്ഥാനത്തിൽ അത്യഭിമാനിയും, കുറെ കൈ പ്രകടനമുണ്ടായ ഒരു അദ്ധ്യക്ഷൻ, സഭയിൽ അവിചാരിതമായി സന്നിഹിതനായ പി. കെ-യെക്കൊണ്ട് ഒരു പ്രസംഗിപ്പിക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടെ, “ഇനി മി. പി. കെ- നാരായണപിള്ള പ്രസംഗിക്കുന്നതായിരിക്കും” എന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ, പി. കെ. എഴുന്നേറ്റു ഏതാണ്ട് അതേ സ്വഭാവത്തിൽ തന്നെ “പി. കെ. നാരായണപിള്ള പ്രസംഗിക്കാതെയും ഇരിക്കും” എന്നു പറഞ്ഞിട്ട് ഇരുന്നതായി കേട്ടിട്ടുണ്ട്. സാധാരണയായി, എഴുന്നിലായാലും, പ്രസംഗത്തിലായാലും വിധേയതയുടെ ഭാഷ്യപാലും അദ്ദേഹത്തിനു വരമില്ലായിരുന്നു തന്നെപ്പറ്റിയോ, തന്നെ കൂട്ടിച്ചേർത്തോ എന്തെങ്കിലും പറയുമ്പോൾ ‘ഈയുള്ളവർ എന്നും മറ്റും താണസ്വഭാവത്തിനു പകരം ‘അസ്സാദുശ്ശന്മാർ’ ‘അസ്സാദാശത്തിനു പാത്രീഭവ’ച്ചവർ’ എന്നും മറ്റുമുള്ള ഉയന്ന ശൈലിമാത്രമേ അദ്ദേഹത്തിനു തോന്നുകയുള്ളൂ. ഗ്രന്ഥാധികാരികൾ, അദ്ധ്യക്ഷപ്രസംഗങ്ങൾ മുതലായവയിൽ ഏതാണോയെ പ്രാമാണ്യത്തോടുകൂടിയുള്ള പ്രസ്താവനകൾ കണ്ടാൽ, അടുത്തറിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്തവർ അദ്ദേഹത്തിൽ അഹംബുദ്ധി ആരോപിച്ചെന്നു വരാം. സഭയ്ക്കുള്ളിൽ ഇരട്ടനെയും ചന്ദ്രനെയും വകവെക്കാത്ത ആ നില ഈ ധാരണയെ കാച്ചുകൂടി സഹായിച്ചേക്കാം. എന്നാൽ, പി. കെ-യുടെ സ്വാഭാവികമായ ഹൃദയഗതികളും, അസ്വാഭാവികമായ പ്രതിഭാപ്രഭാവവും ശരിയായി മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുള്ളവർ തെറ്റിദ്ധരിക്കുകയോ, അർത്ഥിക്ക

നത്തിൽ കൂടുതൽ ഭാവിച്ചതായി കുറും ആരോപിക്കുകയോ ചെയ്തയില്ലെന്നുള്ളത് 'തീർച്ചയാണ്'. ഗംഭീരനായ ഒരു ഗജവീരന്റെ പ്രൗഢയാനത്തിൽ അമങ്കാരം ആരും ആരോപിക്കാറില്ലല്ലോ. അത് ഒരു അഴകായേ വിചാരിക്കാറുള്ളൂ. അതുപോലെ പി. കെ-യുടെ സ്വാഭാവികമായ ഗംഭീരഭാവവും ഭാഷയും അദ്ദേഹത്തിനു ഭൂഷണംമാത്രമേ ആയിരുന്നുള്ളൂ.

സംഭാഷണത്തിലെ ആത്മ ത്വമതയേയും അകൃത്രിമതയേയും വാവരിച്ചല്ലോ. ഇതരന്മാരോടുള്ള പെരുമാറ്റത്തിൽ പി. കെ-യിൽ സാധാരണ കണ്ടുപറന്ന ഉപചാരരേഖയും അനാടകീയതയുംകൂടി ഈ അപസാത്തിൽ പ്രസ്താവയോഗ്യമായിരിക്കുന്നു. സന്ദർശകന്മാരുടെ ആഗമനത്തിൽ ചിലർ കാണിക്കാറുള്ള മിഥ്യാസംഭ്രമങ്ങൾ പി. കെ-യിൽ കണ്ടിരുന്നില്ല. സാധാരണ പരിചിതന്മാരുടെ കയ്യിൽ 'ഇരിക്കണം' എന്നുള്ള ഉപചാരവാക്കുകൾതന്നെ അദ്ദേഹം വളരെ മുതക്കമായേ ഉച്ചരിച്ചിരുന്നുള്ളൂ. ചിലപ്പോൾ ചാരുകസാലയിൽനിന്ന് നിവർന്നിരുന്നുവെന്നുതന്നെ വരികയല്ല. ഗുഹപാരായണത്തലോമരോ വ്യാപൃതനായിരിക്കുമ്പോഴാണെങ്കിൽ, ഒരുപക്ഷേ മൂക്കുണ്ണട നൊറായിലേക്ക് ഒന്നു കിളിത്തിവച്ചിട്ടു സ്വാഗതസൂചകമായ ഒന്നു രണ്ടു സരസ്വാക്കുകൾ പറഞ്ഞുവെന്നു വന്നേക്കാം. കോട്ടയത്തു വക്കിലായിരിക്കുമ്പോൾ, ആലപ്പുഴ സനാതനം ഹൈസ്കൂളിലെ ഏതാനും വിദ്യാർത്ഥികൾ പി. കെ-യെ ഒരു യോഗാല്യക്ഷസ്ഥാനത്തേക്കു ക്ഷണിക്കുവാൻചെന്നു. കുറച്ചുസമയത്തെ ഒഴിവുകഴിവി പഠിച്ചിരിക്കുന്നശേഷം വിദ്യാർത്ഥികളുടെ അഭ്യർത്ഥന സ്വീകരിച്ചുവെങ്കിലും ആ സമയമൊക്കെയും അവ

രോട്ട് ഇരിക്കുവാൻ പോലും പറഞ്ഞില്ല. അഭിമാനവിജ്ഞാതരായ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് അതു ലേശവും രസിച്ചില്ല. സംഘത്തിന്റെ നേതാവായിരുന്ന ശ്രീ. കെ. കെ. കുഞ്ചുപിള്ള ബാലികസാറിന്റെ അടുക്കൽ അവർ പഠിയ്ക്കുന്ന അഭിമാനക്ഷതത്തെപ്പറ്റി പരാതിപറഞ്ഞപ്പോൾ സഹജമായ ശാന്തസ്വരത്തിൽ ശ്രീ. ബാലിക പറഞ്ഞത് ഇപ്രകാരമാണ്. “കുട്ടികളേ! നിങ്ങൾ തെറ്റിദ്ധരിക്കരുത്. ഉപചാരവചനങ്ങളെക്കാൾ ഗൗരവാവഹമായ കാര്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുവാൻ ധാരാളമുണ്ട്. അവയുടെ അശ്രദ്ധയ്ക്കു ഓരോരുത്തരും ആരോപിക്കുന്നതു ശരിയല്ല. അടുത്തപ്രാവശ്യം നിങ്ങൾ പി. കെ. യുടെ അടുക്കൽ പോകുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുവാലയത്തോടു തന്നെ ഓരോ കസാലയിൽ കയറി ഇരുന്ന് കൈകളിൽ വെച്ചു അതുപറ്റിയും മുഖത്തോ വാക്കിലോ സ്തുതിക്കേണ്ടതെങ്കിൽ ഞാൻ പറയുന്ന അഭിപ്രായം അദ്ദേഹത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ശരിയല്ലെന്നു സമ്മതിച്ചേക്കാം.”

ശ്രീ. ബാലികയുടെ ഉപദേശം, ശ്രീ. കുഞ്ചുപിള്ള, പ്രസംഗകനെ ആലുപ്പുയ്ക്കും ആനയിക്കാൻ വെന്നപ്പോൾ പഠിക്കിച്ചുനോക്കേണ്ടതെന്നു ചെയ്തു. പി. കെ. യിൽ യാതൊരു ഭാവാഭേദവും കണ്ടില്ല അങ്ങനെ ആ സ്വഭാവത്തിന്റെ രഹസ്യം മനസ്സിലാക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം ചിൽക്കാലത്തുണ്ടായ അനുസ്മൃതമായ സമ്പർക്കങ്ങൾക്കിടയ്ക്ക് പി. കെ. യുടെ മുമ്പിൽ ഇരുന്നു മതിയാവു എന്നുള്ള ആഗ്രഹം

ഹംതന്നെ തനിക്കുണ്ടായിട്ടില്ലെന്ന ശ്രീ. കുഞ്ചുപിള്ള പ്രസ്താവിക്കുന്നു.

* * * *

ദീർഘകാലാജ്ഞിതമായ സംസ്കാരത്തിന്റെ പരിണതഫലമായിരുന്നു ആ സ്വഭാവം. ഒരു വിജ്ഞാനസമ്പന്നൻ സ്വഭാവസംസ്കരണമുള്ളവനായിരിക്കണമെന്നില്ല. മറിച്ചുള്ള ഛായാഗതങ്ങൾ സർവ്വസാധാരണവുമാണ്. ചുരുക്കം ചിലരിൽ മാത്രമേ വിജ്ഞാനം സ്വഭാവത്തിൽ ലയിച്ചു താദാത്മ്യം പ്രാപിക്കാറുള്ളൂ. അവരാണ് യഥാർത്ഥ ജ്ഞാനികൾ. അവരെ ഉദ്ദേശിച്ചാണ് അന്തഃകരണപ്രവൃത്തികൾ പ്രമാണമെന്നു കാളിദാസൻ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു്. പി. കെ. യുടെ അന്തഃകരണശുദ്ധി അഗാധമായ ഒരു മനസ്സംസ്കാരത്തെ സൂചിപ്പിച്ചു. ജീവിതത്തിൽ എന്തെല്ലാം അനുഭവങ്ങൾ വന്നാലും സമചിത്തത പരിപാലിക്കുവാൻ കഴിയുന്ന ആളിനെയാണ് ധീരത്വംവു് എന്നു പറയേണ്ടതു്. എത്ര പ്രിയപ്പെട്ട വസ്തുവിലാകട്ടെ, അർഹിക്കുന്നതിൽ കവിഞ്ഞുള്ള മൂല്യവും പ്രാധാന്യവും കല്പിക്കാതിരിക്കുകയും, അതിനോടു നിയന്ത്രണാതീതമായ മമതാബന്ധത്തിനു വിധേയനാകാതിരിക്കുകയും ചെയ്യാൻകഴിയുന്ന ആൾ ധന്യനാണ്. ജീവിതത്തിൽ ഏതു പ്രത്യാഘാതങ്ങളെയും നേരിടുന്നതിനുള്ള മനോവിശാലതയും ആത്മവീര്യവും അപ്രകാരമുള്ള ആളിനുണ്ടായിരിക്കും. പി. കെ. ലോകം പരിത്യജിച്ച ഒരു നീസ്സംഗനായിരുന്നില്ല. ജീവിതത്തെ ഗൗരവബുദ്ധിയോടുകൂടിത്തന്നെയാണ് അദ്ദേഹം വീക്ഷിച്ചതു്. ഭൗതികകാര്യങ്ങളിൽ തികഞ്ഞ ഔത്സുക്യവും അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ഈ ഗൗരവബുദ്ധിയും മമതയും സർവ്വമാ

നിയന്ത്രണാധീനമായിരുന്നു. അവ മനസ്സിനെ ഓസികരിച്ചില്ല. നഷ്ടങ്ങളിലും കഷ്ടതകളിലും നിരാശനായി മാനുഷിത്തനായിപ്പോകാതിരിക്കുവാനുള്ള വിശാലതയും ദാർഢ്യവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബുദ്ധിപ്പെടുത്തലായിരുന്നു. ഏതു ജീവസ്സുശീലമായ സ്ഥിതിവിപര്യയത്തിലും ഉത്സാഹവും ഫലിതമനോഭാവവും ആ മനോമണ്ഡലത്തെ പ്രകാശമാനമാക്കി പരിരക്ഷിച്ചുവന്നു. അവസാനകാലത്തെ പരിക്ഷണഘട്ടങ്ങളിൽ ഈ സ്വഭാവം പരിപൂർണ്ണമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. ജീവിതത്തിലെ വിഷമഘട്ടങ്ങൾ എങ്ങനെ നേരിടുന്നു എന്നുള്ളതിൽനിന്നുവേണം ഒരുവന്റെ മനോബലത്തെ അളക്കേണ്ടതു്. ജീവിതം അനായാസമായി ഒഴുകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നിടത്തോളംകാലം സന്തുഷ്ടമാനസരായിരിക്കുവാൻ ആർക്കും കഴിഞ്ഞേക്കും. എന്നാൽ കടന്നുവരവുകളും കഠിന യാതനകളുംകൊണ്ടു കലുഷമായ കാലങ്ങളിൽ തെളിഞ്ഞു പുഞ്ചിരി തൂകുവാൻ കഴിയുന്ന മനുഷ്യനാണ് നമ്മുടെ മഹിമാശാലി. പി. കെ-യുടെ സംസ്കാരപരിപാടിയായ ഏകദേശ അദ്ദേഹത്തെ അപ്രകാരമുള്ള ഒരു ധീരത്വമാവാക്കിത്തീർത്തു അവ സാനകാലത്തെ ക്ലേശഭ്രയിഷ്ടമായ അനുഭവങ്ങളിൽ മനോവീര്യം നശിച്ചു നിസ്സഹായനായിത്തീരുമെന്നു അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി പലരും സംശയിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ ഇതുപോലെ വാചാലിയായും സഹനശക്തിയും പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള വ്യക്തികളെ വളരെ ചുരുക്കമായേ കാണുകയുള്ളൂ. അപായകരമായ ശസ്ത്രക്രീയയെ അഭിമുഖീകരിച്ചതിൽ അദ്ദേഹം പ്രദർശിപ്പിച്ച മനസ്സാനിധ്യത്തെ ഡോക്ടർമാർ വളരെ അഭിനന്ദിക്കുകയുണ്ടായി. തുടർന്നുണ്ടായ അസ്വസ്ഥതയും പീഡനം

ബീഡവുമായ കാലഘട്ടത്തിലും ഫലിതമയമായ ഒരു അന്ത
 രിക്ഷത്തിൽത്തന്നെ കഴിഞ്ഞുകൂട്ടുവാൻ സാധിച്ചതാണ്
 പ്രശംസനീയമായ മറ്റൊരു സംഗതി. ഏകദേശം രണ്ടു
 മാർക്കാലം ശരശയനസ്ഥനായിക്കിടന്നിരുന്ന ആ ഭീഷ്മ
 രുടെ മുഖം ഒരു നിമിഷനേരത്തേക്കെങ്കിലും മൃാനമായി
 കണ്ടിരുന്നില്ല. സുഹൃത്സല്ലാപങ്ങളും നർമ്മസംഭാഷണ
 ങ്ങളും എന്നത്തേയുംപോലെ അന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ
 സാമാന്യരീതികളായിരുന്നു. മറ്റൊരാൾക്ക് ഒരുപക്ഷേ
 ഒരു ജീവിതകാലം മുഴുവൻകൊണ്ടു പറയുവാൻ സാധിച്ചി
 ടില്ലാത്ത ഫലിതങ്ങൾ ആ ഹൃസ്വകാലത്തിനുള്ളിൽ പി.
 കെ. പറയുകയും ഏഴുതുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഇതൊക്കെ
 അനന്യസാധാരണമായ ഏതൊ മനോഹരമത്തെ സൂചി
 പ്പിക്കുന്ന സംഗതികളാണ്. പി കെ-യെപ്പോലെ ഉന്നത
 സ്ഥാനവത്തിയും ഉൽക്കർഷ്ഠിയും ആയ ഒരു വ്യക്തിയെ
 നിരാശക്കണ്ടിൽ നിപയിപ്പിക്കത്തക്ക അനുഭവങ്ങളായി
 രുന്നു അവസാനത്തിൽ ഉണ്ടായവ. എന്നാൽ സൗഭാഗ്യോ
 ജ്ജ ലമായകാലത്തു അമിതമായ അസ്തമിക്കാതെയിരിക്ക
 വാൻ കഴിഞ്ഞ അദ്ദേഹത്തിനു ഒരർഭാഗ്യകാലത്തു നിരാശ
 പ്പെടേണ്ടതായ ആഘാതവും വന്നില്ല. ഉപനിഷത്തുകൾ
 ഉപദേശിച്ച മഹാത്മ്യങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അന്തർമ
 ങ്ഗലതയിൽ ജ്യോതിസ്സുകൾപോലെ പ്രകാശിച്ചു അ സ
 കാര്യത്തായ ഭരോസന്ധികളെപ്പോലും സുശോഭനങ്ങളും
 ശാര സുന്ദരങ്ങളുമാക്കിത്തീർത്തു. ശരിഭാവാസത്തിനും മനോ
 വ്യവസാരത്തിനും വേണ്ട ആരോഗ്യമുണ്ടായിരുന്നകാലത്തു
 ഒരു പൂർണ്ണ ലൗകികനായി ഭൂതീകൈശപത്തുങ്ങളിൽ ഭത്താ
 ളനായ കഴിഞ്ഞുകൂടിയെന്ന പി. കെ.-യ്ക്ക് മേല്പറഞ്ഞ

സൗഭാഗ്യങ്ങളുടെ അഭാവത്തിൽ വൈജ്ഞാനികമായ ഒരു ലോകത്തിലേക്കു മനസ്സു പിൻതിരിച്ചു" എന്നുമടയുവാൻ കഴിഞ്ഞു. ചിരകാലാജ്ഞിതമായ ആ വിജ്ഞാനസമ്പത്തും, തടയിഷ്ടിതമായ സംസ്കാരവും അഭാസാനകാലത്തു അദ്ദേഹത്തിനു ശാന്തിനികേതനങ്ങളായിത്തീർന്നു.

നിരന്തരചരിത്രമങ്ങർകൊണ്ടു പി. കെ. പലതും നേടി. എന്നാൽ മേൽ സൂചിപ്പിച്ചതുപോലെ ആ നേട്ടങ്ങളിൽ ഒരു നിർമ്മമതപം പാലിക്കുവാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. സുഖാനുഭവങ്ങളെ ചെറുത്തിരുന്നില്ല; എങ്കിലും അവയ്ക്കു പുറകെ അദ്ദേഹം വെമ്പലോടെ ഓടിയല്ല. ഈശ്വരവിശ്വാസവും സമാഗ്നീഷ്ടയും ആ ജീവിതത്തിന്റെ പ്രത്യേകശക്തികളായിരുന്നു. പരോപകാരത്തിൽ അത്ര പ്രവണനല്ലായിരുന്നെങ്കിലും പരോപദ്രവത്തിൽ വിമുഖനായിരുന്നത് സാധാരണ ലോകസ്വഭാവം നോക്കുമ്പോൾ ഒന്നുഗ്രഹമേയിവേണം കരുതുവാൻ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സൗജന്യശീലം അഭിനന്ദനീയമല്ലായിരുന്നിരിക്കാം; എങ്കിലും അന്യന്ത് മനോഭംഗമുണ്ടാക്കി യാതൊരു സമ്പത്തും അദ്ദേഹം സമാർജ്ജിച്ചില്ലെന്ന് നിസ്സംശയം പറയാം. സ്വഭാവത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അപവാദങ്ങളിൽ നിന്നും ഇതുകണ്ടു് ചിമുക്കത്തായി നിന്നിരുന്ന ഒരു പ്രമാണിയെ കാണുവാൻ വിഷമമാണ്.

* * * *

പി. കെ.-യുടെ വ്യക്തിവൈഭവത്തിന്റെ വിസ്തൃതിയും വൈവിധ്യസ്വഭാവവും അതുളതകരതന്നെയാണു്. അദ്ദേഹത്തേക്കാൾ പ്രശസ്തി സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ള അഭിഭാഷക

നാമും പ്രാഡ്വിവാകനാമും ഈ നാട്ടിൽതന്നെ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. പി. കെ-യ്ക്കു തുല്യരായ പൊതുക്കാര്യപ്രസക്തനാമും സാഹിത്യകാരനാമും ചുരുക്കമല്ല. എന്നാൽ ഒന്നാം കിടയിലുള്ള അഭിഭാഷകത്വം, പ്രാഡ്വിവാകത്വം, പൊതുക്കാര്യപ്രാമാണികത്വം, സാഹിത്യനായകത്വം, വാഗ്മിത്വം, പാണ്ഡിത്യം മുതലായി പലതും ഏകതൃ സംമളിക്കുന്ന ഒരൊറ്റ വ്യക്തിയെ കാണണമങ്കിൽ കേരളത്തിൽ പി. കെ-യല്ലാതെ മാരാരെയോ പറയുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല മേല്പറഞ്ഞ ഓരോ പ്രവൃത്തിമണ്ഡലത്തിലും പ്രത്യേകം പരിശ്രമിച്ച അതാതിൽ പ്രഥമഗണനീയരായ പന്ത്രണ്ടുപേരിൽ തന്നെ ഓരോ സ്ഥാനം കൈക്കലാക്കുവാൻ അദ്ദേഹത്തിന്നു കഴിഞ്ഞിരുന്നുവെന്നു് മനസ്സിലാക്കുമ്പോഴാണ് ആ പ്രതിഭയുടെ സർവ്വകാര്യക്ഷമതയും, ക്ഷേപ്തം, വ്യാപ്തിയും സ്പഷ്ടമാകുന്നതു്. “പി. കെ-യെപ്പോലെ സകലകലാവല്ലഭനും സർവ്വതന്ത്രസ്വതന്ത്രനുമായ ഒരു പുരുഷൻ മലയാളക്കരയിൽ ജീവിച്ചിട്ടില്ല!” “എന്നു് ത്രി: മജ്ജർ ഗോവിന്ദപ്പിള്ള പ്രസ്താവിച്ചതിൽ അതിശയോക്തിയുണ്ടെന്നു തോന്നില്ല. അഭിഭാഷകവൃത്തിയിൽ വാജയം പ്രാപിച്ച ന്യായാധിപപീഠത്തിലേക്കു കേരളക്കരയന്നുള്ളതെന്ന അഭിലാഷനീയമായ ഒരു നേട്ടമാണു്. ആ വക സ്ഥാനമഹിമകളോടു അത്യുജ്വലമായ ഒരുപൊതുക്കാര്യജീവിതംകൂടി കൂട്ടിയിണക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതു കൂടുതൽ കാൽമാതിരിക്കുന്നു. ഇവയെല്ലാംപുറമെ സമകാലികസമുദായത്തിന്റെ സംസ്കാരവും കലാപരവുമായ ചിന്തകളെ ഉത്തേജിപ്പിക്കുകയും പരിവേഷിപ്പിക്കുകയും, കാലചക്രഗതിയിൽ ഭാവിലോകം നിഷ്പ്ര

യാസം വിസ്മരിച്ചുകളയാൻ ഇടയില്ലാത്ത മഹത്തായ രേഖകൾ അവശേഷിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യാൻ കഴിയുന്ന പ്രതിഭാശാലി ധന്യന്മാനാണ്. പ്രജ്ഞാബലത്തോടുകൂടി സ്വഭാവഗുണവും ജീവിതശുദ്ധിയും സമ്മേളിക്കുന്നത് എത്രയോ വിരളം. ഈ അപൂർവ്വസാമഗ്രികളെയെല്ലാം സമഞ്ജസമായി അന്തരഞ്ചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരു അസാധാരണവ്യക്തിയായിരുന്നു കഥാപുരുഷൻ. അഥവാ ഒരു വ്യക്തിയെക്കാൾ ഒരു സ്ഥാപനത്തിന്റെ ഛായാബോധമാണ് അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി സ്മരിക്കുമ്പോൾ നമുക്കുണ്ടാകുന്നത്. നഭോമണ്ഡലത്തിൽ വല്ലപ്പോഴുംമാത്രം ഉദയംചെയ്യുന്ന അപൂർവ്വോതിസ്സുകളുടെ പ്രതീതിയും അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി ഉണ്ടാകാതിരിക്കുന്നില്ല. ഇതു പോലെയുള്ള ഒരു തേജോഭയം ഭരിക്കുവാൻ കേരളക്കര ഇനി അനേകനേകൾ പ്രതീക്ഷിക്കേണ്ടിവന്നേക്കാം. എങ്കിലും ബാഹ്യദൃഷ്ടിക്കുമാത്രം ഇപ്പോൾ അഗോചരമായ ആ പ്രഭാവനരം കേരളനഭോമണ്ഡലത്തെ ശാശ്വതമായി പ്രകാശിപ്പിക്കേണ്ടതല്ല.

ശുഭം.

പി. കെ. യുടെ പുണ്യമായ ജീവചരിത്രം വായിക്കുക!

“സാഹിത്യപഞ്ചാനനൻ”

തിരുവിതാംകൂർ സർവ്വകലാശാലയിൽനിന്നും ‘മഹാരാജാ
മാതാണുധർമ്മ പ്രൈസ്സ്’ ലഭിച്ച ഉത്തമസാഹിത്യഗ്രന്ഥ

“.....ഇങ്ങനെ ഒരു ജീവചരിത്രം മലയാളത്തിൽ വേറെ
ഉണ്ടായിട്ടില്ലെന്നു തീർച്ചയെന്ന.....” സർക്കാർ കെ. എം. പണിക്കർ

“.....ഈ വലിപ്പത്തിലുള്ള ഒരു ഒന്നാമതരം കഥാപുസ്തകം
ഇതിനൊക്കാരും വേഗത്തിലും ഔസുകൃത്തോടുകൂടി, സ്വദേശം
പ്രശസ്തമാക്കിയതിനുള്ള ഒരു വായിച്ചുതീർക്കുമ്പോൾ എന്ന് സംശയം
മുണ്ടാകുന്നു....സമ്പന്നൻ ഉായ ഇതരഭാഷകൾക്കുപോലും ഇത്തരമൊരു
പുസ്തകം ഒരു നേട്ടമാവുമെന്നുള്ളതിന് സംശയമില്ല.” (മാതൃഭൂമി)

“.....ബോസ് വെല്ലിന്റെ വീരാഭിനയവും, സ്കോളിയുടെ
നിഷ്പക്ഷതയും, ആൻഡ് റിമോണ്ടിന്റെ ഭാവനയും, അനൂപ്
ഹിപ്പി ഒരു തുലികയുടെ വിലാസം ഈ ജീവചരിത്രഗ്രന്ഥത്തിന്റെ
ഏതു ഭാഗത്തും നിഴലിക്കുന്നുണ്ട്.....” (കേരളകൗമുദി)

“.....അത്മസൂക്ഷ്മതയും ശബ്ദസൗഷ്ഠ്യവും തികഞ്ഞ
അഥവാ, ഈടും അഴകും ഒഴുക്കും തികഞ്ഞ, ഒരു ഭാഷാശയ്യ ഗ്രന്ഥം
കാരണം സ്വാഭാവികമാണെന്നും ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലെ ഏതു വേള
വെളിപ്പെടുത്തുന്നു.....”(കേരളഭൂഷണം)

“അനേകകാലത്തെ പരിശ്രമവും, പരിശോധനയും, തരം
കുറപ്പും, ആന്തരികമായ വിമർശനവും മറ്റു പ്രയത്നങ്ങളും ഒട്ടേറെ വെല
കഴിച്ചതിന്റെ ലക്ഷണങ്ങൾ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ എവിടെയും കാണാം.
പരമേശ്വരൻനായരുടെ സാഹിത്യനിരൂപണ ശക്തികൾ
ഗ്രന്ഥം ഒരു രസികൻ ഉദാഹരണമാണ്” (ചക്രവാളം; D. P.

“ഈ ഗ്രന്ഥനിർമ്മാണത്തിന്റെ പിന്നിലുള്ള ആത്മാത്മ
യുടെയും പ്രയത്നാധിക്യത്തിന്റെയും മുമ്പിൽ നാം ആദ്യംതന്നെ
തലകുനിച്ചുപോകുന്നു” (സുപ്രഭാതം)

വിഖ്യാത രചനകൾ.

ശ്രീരാമവിലാസം ബുക്കുഡിപ്പോ, തിരുവനന്തപുരം

